

HOMO POLITICUS

Vart är vi på väg?

Bengt W Sahlberg

Stockholm 21 mars 2021

Bengt Sahlberg

Hemsida: www.ebsahlberg.se

Tryckt hos Elanders Sverige AB

PÅ SPÅRET

Livet är som en restaurangvagn. Du stiger på tåget vid en station och stiger av vid en annan. Under resans gång flyter skiftande landskap förbi utanför vagnsfönstren och vid restaurangborden möts människor med olika levnadsöden.

Året 1938, då Statens Järnvägar (SJ) startar AB Trafikrestauranger, stiger jag den 21 november på tåget. Och nu, 82 år senare, sitter jag kvar och tittar ut på det förbirusande landskapet under samtal med gästerna i matsalen.

Avstigningen närmar sig. Men när och vid vilken station är ännu oklart. Så länge resan pågår känns det meningsfullt att följa landskapet utanför fönstret och ta del av medresenärernas livshistorier.

Tag plats!

Hänvisningar

Hänvisningarna i texten till tidigare skrifter anges med följande förkortningar:

K = En krönika – Från Fryxell till Nobel (2014)

NC = Nobel Center in Stockholm – Mental Dynamite (2017)

K5 = En krönika – Från Fryxell till Nobel 5.0 (2018)

HS = Homo Selficus – En digital krönika (2019)

HR = Homo Reflexus – En krönika om framtiden i backspegeln (2020)

Samtliga skrifter (blädderbara och sökbara) går att läsa på hemsidan www.ebsahlberg.se under flikarna *Biografi* respektive *Nobel Center*.

Sist i den här skriften (*Homo Politicus*) under rubriken Appendix finns personregister även till tidigare skrifter.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Ideologisk galenskap	6
Moralisk panik	11
Pandemiskt avstånd	28
Futuristiskt landskap	33
Kulturellt panorama	43
Speciella sammanträffanden	60
Rumslig identitet	72
Formbar miljö	95
Slitstark demokrati	113
Nobelfestligheter	125
Nobel Center	132
Namn och Nytt	134
Vad väntar vi på?	148
Recension	150
Personregister	152
Appendix	158

Ideologisk galenskap

"Den snabba nyhetsförmedlingen från jordens alla hörn har blivit något så självklart och naturligt, att knappast någon ägnar en tanke åt att det inte alltid varit som det är idag... Nyhetsförmedlingen har nått en sådan omfattning, materialet i ord och bild så överväldigande rikt och av så skiftande karaktär, att det vållar nära nog oöverstigliga svårigheter för den enskilde att någon längre tid hålla i minnet vad man fått veta."

Det här citatet beskriver tiden före den globala introduktionen av televisionen, datorerna, mobiltelefonerna, internet, satelliterna och de sociala medierna. Citatet är hämtat från förordet till boken *Årets ansikte 1939 – Hela Sveriges årsbok om hela världen*.

(Redaktör: Wald. von Sydow 1940)

Boken inleds med ett uppslag där deltagarna i statsminister Per Albin Hanssons ministär vid 1938-års sista konselj på Kungliga slottet presenteras. När bilden tas vet de inte att världen står inför en av historiens största humanitära, ekonomiska och mentala katastrofer.

Söndagen den 15 januari 1939 arrangerar mina föräldrar dop i hemmet på Fryxellsgatan 1 i Stockholm. Jag döps till Bengt William. Det är ingen katastrof. Det katastrofala händer i Sveriges grannland Tyskland. Början på något som vi med mänskliga mått mätt fortfarande har svårt att ta in eller förstå. Ett förryckt ideologiskt virus sprider sin smitta i den tyska kulturen.

Förföljelser av judar exploderar. De förbjuds att besöka teatrar, konserter, biografer och konstutställningar. Deras körkort dras in och deras barn stängs ute från tyska skolor. Yrkesförbud införs. Judiska apotekare, tandläkare och veterinärer fråntas sin legitimation.

Epicentrum för härdsmlåtan blir den tyska riksdagen 1933, när nazister vid allmänna val genom utomparlamentariska metoder lyckas tillskansa sig makten i landet. Den nazistiska ideologin, skall det visa sig, blir det dödligaste framtida hotet mot demokrati och mänskliga rättigheter.

Men den ideologiska basen för katastrofen utvecklas decennier tidigare. Ett citat ur den svenska nationalekonomen och finansministern Ernst Wigforss' memoarer (1881–1977) belyser hur vissa, redan i början av 1900-talet, ansåg att Tysklands framtid skulle byggas.

”Så skola också vi tyskar i vår tid gå genom världen, stolta, med upplyftat huvud, i den säkra känslan att vara gudsfolket. Liksom den tyskes fågel, örnen, svävar högt över alla kryp på denna jorden, så skall tysken känna sig upphöjd över allt det folkkaos, som omger honom, och som han ser i ett gränslöst djup under sig.” (Minnen II 1914–1932 s. 70)

Här måste jag få sticka emellan med något som jag själv upplevde som tonåring, men som jag först 2020 skulle förstå bakgrunden till. Vid familjehögtider under min uppväxt träffade jag en äldre släkting med sympatier för tysk ideologi och mentalitet. Släktingen uppmanade mig att sträcka på mig med orden ”Ut med bröstet, in med magen”. Jag tog det som ett gott råd för att skaffa en bättre hållning. När jag nu läser Ernst Wigforss' memoarer om Tysklands kejsare Wilhelm I:s uppmaning till de preussiska soldaterna får jag förklaringen: ”Brust heraus – Bauch hinein”. Den historiska väven är tät.

Det var inte bara i Tyskland som det högerextremistiska viruset frodades. Ernst Wigforss berättar också i sina memoarer om en resa till Italien 1923. Han läser dagstidningarna. Ett tidningsklipp illustrerar den politiska situationen i landet inför ett kommande val.

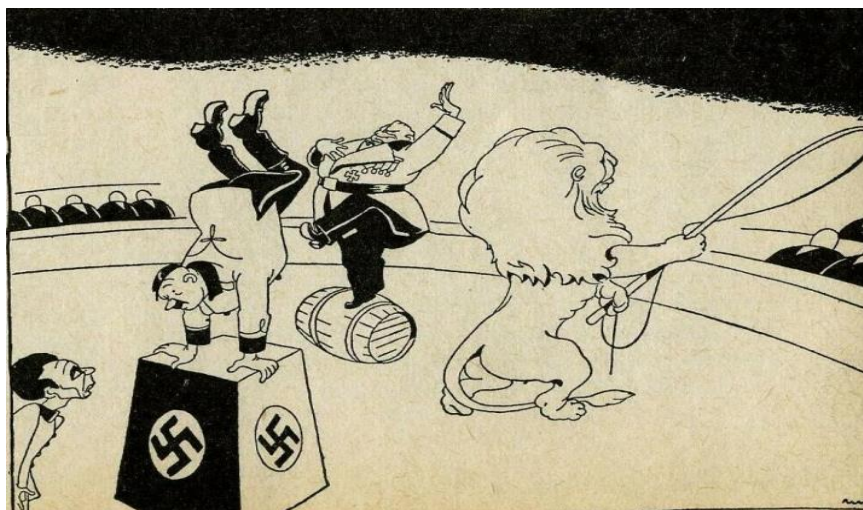
”Den som inte röstar, är mot fascismen, den som är mot fascismen är mot fäderneslandet, den som är mot fäderneslandet är en förrädare, och som sådan ska han bli behandlad. Efter valen skola namnen offentliggöras på dem som vi deserterat från valurnorna. Mot dem skola fascisterna vidtaga åtgärder som brukas mot desertörer och förrädare.” (Minnen II s 194)

I september 1939 anfaller Tyskland sin granne Polen med stöd av Italien. Andra världskriget bryter ut och förintelsen närmar sig. 1945 ligger Tyskland och Europa i ruiner.

Nittio år senare skriver jag:

”1940-talet innebar dödsstöten för tanken på ett globalt fascistiskt eller nazistiskt världsherravälde. Förgrundsgestalterna inom extremhögern Adolf Hitler, Benito Mussolini, Herman Göring och Joseph Goebbels med springpojkar som norrmannen Vidkun Quisling förpassades för alltid till politikens soptunna”. (K s. 35)

Att nazismen var på väg ut märktes inte minst när svenska media i slutet av andra världskriget vågade börja skämta och driva med det nazistiska ledargarnityret. De högerextremistiska cirkusnumren började närma sig vägs ände.

Nazistledarna Goebbels, Hitler och Göring
"Allt i fickformat" augusti 1944

Men det skulle visa sig att min prognos var lite väl optimistisk. Någon skulle kanske kalla den naiv. Mot alla odds gömmer sig de gamla ideologierna i spillrorna från 1940-talet. Antidemokratiska aktörer och människofientliga fantasier söker sig nya vägar för att upp-
 väcka nazistisk och fascistisk opinion.

Att en representant för ett parti, grundat på just den nazistiska och fascistiska ideologin, intar platsen som andre vice talman i Sveriges riksdag 2014 innebär att soptunnan börjat läcka. När sedan borgliga partier i den svenska riksdagen år 2020 öppet signalerar förhoppningar om att ta över regeringsmakten i Sverige tillsammans med ett fascistanstuckt parti läcker soporna rakt ut i det svenska vardagsrummet – för att inte säga Folkhemmet.

För att bättre förstå hur politikerna i Sverige tänker, skriver jag ett brev till Moderaternas partiledare Ulf Kristersson, daterat 1 juli 2020.

Brevet lyder som följer:

Bäste Ulf Kristersson,

Jag skickar ett exemplar av den nu utkomna skriften Homo Reflexus. Som du kommer att se vid genomläsning har jag samma uppfattning som du och Moderaterna hade, för ett par år sedan, ifråga om samarbete med Sverigedemokraterna. Enigheten i Sveriges Riksdag var då också total om att hålla partiet med nazistiska rötter utanför den politiska agendan.

Av någon anledning meddelar nu Moderaterna Sveriges väljarkår (inklusive sina egna väljare) att man har bytt sida. Från att inte vilja "ta i Sverigedemokraterna med tång" till att äta ur samma ideologiska matskål.

Som borgerlig väljare har jag högaktat socialdemokraterna som ända sedan 1918 sett till att inte släppa in kommunisterna i ett regeringssamarbete. Och en av drivkrafterna bakom Januariavtalet var ju att hålla "odemokratiska" partier utanför regeringsbildningen.

Att nu anpassa sina grundläggande demokratiska värderingar efter odemokratiska politiska vindkantringar i syfte att erövra regeringsmakt är inget som historien kommer att applådera.

Hederlighet och rakrygghet bör, även om det för tillfället inte gynnar den egna karriären, vara en ledstjärna för varje demokratisk politiker.

Reinfeldt och Bildt har stått upp för demokratin. Hoppas att du vill bli ihågkommen med samma eftermäle som dina föregångare. Det kommer du och Sverige att vinna på.

Med bästa sommarhälsningar

PS! Om du önskar kommentera bifogade skrift finns alla kontaktuppgifter nedan.

Ett par månader senare tar f d statsministern och Moderaternas f d partiledare Fredrik Reinfeldt upp samma fråga i Svenska Dagbladet och berättar om sin syn på framtiden.

Fredrik Reinfeldt: ”Den värld som jag tror på är hotad”

Ödesval Fredrik Reinfeldt gräver i Trumps USA och varnar i en ny bok för att fyra år till skulle driva landet mot en diktatur. Den förre Moderat-ledaren och statsministern går i strid mot vad han ser som en anti-demokratisk höger som hotar världsordningen.

Text: Göran Eriksson Foto: Emma-Sofia Olsson

Svenska Dagbladet 30 augusti 2020

Och samma dag skriver Dagens Nyheters chefredaktör Peter Wolodarski:

Peter Wolodarski:
*Inget land har
flockimmunitet
mot det auktoritära
virus som just nu
sprider sig över
världen.*

Söndagskrönikan, sidan 4

Dagens Nyheter 30 augusti 2020

I slutet av oktober sammanfattar professorn i teoretisk filosofi Åsa Wikforss, nyinvald ledamot i Svenska Akademien, sin syn på läget.

*”Om man vill nedmontera en
demokrati inifrån, så skapar man
opinion för att få folk att rösta bort
den. Men för att nå dit måste man
upplösa sanningen.”*

Åsa Wikforss.

Dagens Nyheter 25 oktober 2020

Det är alltid bra att påminna sig om hur nazisterna resonerade i Tyskland på 1930-talet. Här gällde det att systematiskt rensa ut “underlägsna” raser och andra “icke önskvärda” element som utvecklingsstörda, handikappade och psykiskt sjuka personer. Judar, romer, slaver, homosexuella och politiska motståndare skulle helst placeras i koncentrations- och utrotningsläger.

Ideologin slog fast att politiska mål inte uppnås genom samtal och dialog utan genom kamp. Det skulle snart visa sig bli en ödesdiger kamp.

Framåt! Mot undergången!

Moralisk panik

Krigsutbrottet 1939 blev inledningen till en sex år lång katastrof, som Sverige med nöd och näppe lyckades hålla sig utanför. Men i Sverige skulle en annan "katastrof" inta den kulturella scenen under 1930- och 1940-talet. Sverige drabbas av moralpanik då dansbanor börjar växa upp som svampar ur jorden. Dansbaneeländet!

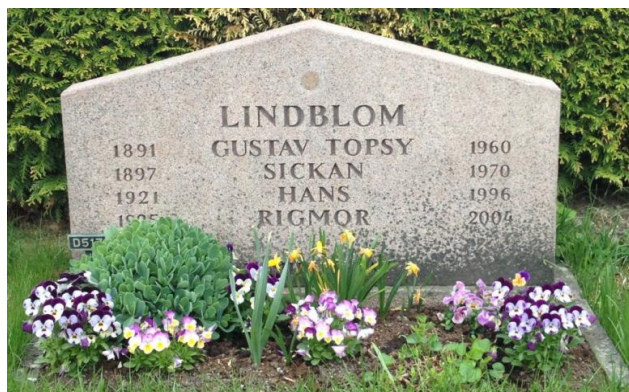
Dansen, jazzen och dansbanorna höll enligt många på att totalt fördärva ungdomen. Så här skriver biskopen i Växjö Yngve Brilioth om konkurrensen mellan kyrkan och nöjeslivet:

"Det är också påtagligt, att den offentliga dansen tar ett orimligt utrymme i anspråk, och att den musik av jazz-typ, som härvid bjudes, ingalunda är ägnad att tjäna smakens och livsstilens förkovran. Men ur kulturell synpunkt allvarligast är måhända, att den standardiserade nöjesindustrins utbredning i hög grad försvårar alla försök att samla ungdom till sammankomster av högre kvalitet eller för ideellt betonad verksamhet. Det synes ofrånkomligt att man här har rätt att tala om verklig kulturfara." (Dansbaneeländet s. 59–60)

Mer oförblommerat uttrycker sig en herde från Råneå församling i Norrbotten: *"Ungdomen är hemlös, rotlös, utlämnad åt Satan, Köttet och Världen."* Och i S:t Olofs församling på Österlen i Skåne blir bilden inte märkbart mer positiv. *"Efter att fått känslorna till lagom temperatur genom den vidriga dansen och någon klunk sprit samt den demoraliserande negroida musiken går man till skrymslena kring nöjesplatsen och tillfredsställer där sina sexuella begär."*

(Dansbaneeländet s.76) Kyrkoherden i Ekerö kommun, där jag tillbringade mina somrar under 1940-talet, förklarar att: *"Dansbanan är en förtäckt bordell."* (Dansbaneeländet s. 81)

Om kyrkoherden i Ekerö kommun skulle sett det som en religiös komplikation att det legendariska dans- och jazzpalatset Nalens grundare och ledare, en av dåtidens mest omtalade nöjesprofiler, senare skulle få sin gravplats på just Ekerö kyrkogård, får vi aldrig veta.

På Ekerö kyrkogård

Topsy Lindblom

Gustaf "Topsy" Lindblom (1891–1960) drev danspalatset Nalen åren 1934–1960. Han var också en framgångsrik friidrottare (vann guld i tresteg vid sommar-OS 1912 i Stockholm), idrottsledare och redaktionschef för Idrottsbladet.

Många bisarra åsikter framfördes i den livliga debatten före och under andra världskriget. Det fanns debattörer som rekommenderade motåtgärder mot "moralupplösningen" genom "en organisation i stil med Hitlerjugend men givetvis med svenskt program". (Dansbaneeländet s. 87)

För att råda bot på eländet bildas 1939 års *Ungdomsvårdskommitté*. Den får i uppgift att studera ungdomsbrottsligheten samt granska det ungdomliga nöjeslivet. Sekreterare i kommittén blir socialsekreteraren i Svenska Kyrkans Diakonistyrelse Allan Svantesson (1909–1969). Svantesson publicerar våren 1941 två stridsskrifter på kyrkans bokförlag med titlarna *Ungdomens fiende nr 1, den offentliga moderna dansen* och *Undergång eller upprepning? Nöjesindustri, idealitet, ungdomsråd*.

När jag sommaren 2020 läser boken *Dansbaneeländet* (förf. Jonas Frykman, professor emeritus i etnologi vid Lunds universitet) får jag en aha-upplevelse. Allan Svantesson visar sig vara – just det – min doppräst 1939!

(Kyrkoherde Allan Svantessons arkiv SE/ULA/10680)

Söndagen den 15 januari 1939 hade Allan Svantesson naturligtvis ingen aning om att den baby som han döpte skulle ägna betydande tid och intresse åt just det som Allan varnade för – jazzmusik till dans. Och babyn var lika ovetande om att han vid 26 års ålder skulle möta sin blivande livspartner i vadå? En danslokal i universitetets kårhus.

Så här skriver jag i den första krönikan:

"Står utanför entrén och är tveksam till om jag ska gå in. Då kommer en flicka ut från damtoaletten och går upp för trappan mot danslokalen. Tveksamheten byts snabbt ut mot beslutsamhet. Den kvällen avgjorde mycket av mitt fortsatta liv. Det skulle bli början på ett livslångt äktenskap med Elisabeth, vilket naturligtvis ingen av oss hade en aning om. Några år senare närmare bestämt 24 maj 1968 skulle kårhuset ockuperas, inte av danslystna ungdomar utan av sympatisörer till politiska diktatorer som Stalin, Mao och Pol Pot. Jag föredrar danslystna ungdomar." (K s. 121)

Kårhuset på Holländargatan

Men hur gick det för Allan Svantesson? Jo tack, riktigt bra. Det kan man läsa i Jonas Frykmans bok.

Swingpjätten Allan Andersson, som vi mötte på Bluffen hösten 1941, är idag vaktmästare på Jonosfäriska Observatoriet vid Uppsala Universitet. På kvällar och helger är han kursledare för dem som vill lära sig jitterbugg. Han fungerar också som domare vid danstävlingar där de skickligaste ungdomarna får pris och porträtt i tidningen. Nyligen har han avslutat ett insamlingsarbete för folklivsarkivet ULMA i Uppsala rörande 1940-talets ungdomskultur i staden. Ett flertal av medlemmarna i gamla gänget har ställt upp och berättat om den ungdomstid som blivit kulturhistoria. Pastor Allan Svantesson, som 1941 utnämnde dansen till "Ungdomens fiende Nr 1", kom 1947 som kyrkoadjunkt till Gamla Uppsala. Hans predikningar var lättförståeliga och engagerande och folk "vallfärdade ut till den lilla stenkyrkan på landet", berättar "Buggar-Allan", som var en av dem som gick dit för att lyssna.¹³⁴ 1956 vigde "ungdomens fiende Nr 1" den gamle swingpjätten och döpte omsider hans dotter.

Dansbaneeländet s.156

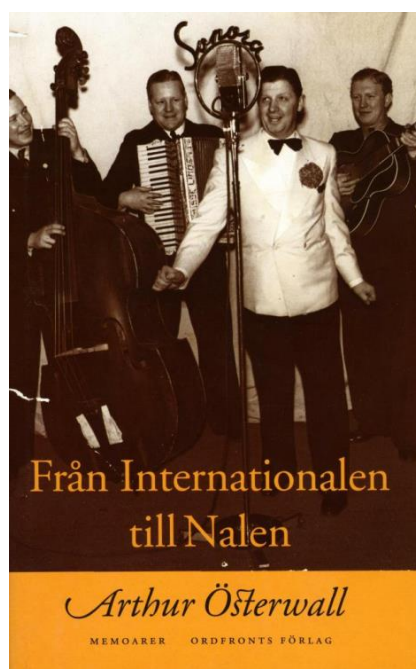
Och det var 1956 som mitt musikantliv drog igång på allvar. Det fanns ett nystartat ställe under den här perioden där det spelades jazz och dansades. Sunside var namnet. Tidigare Johannes ungdomsgård, på Malmskillnadsgatan. Stället öppnades i april 1955.

Huset byggdes i början av 1800-talet i kvarteret Väderkvarnen med adress Malmskillnadsgatan 56. Om- och nybygge skedde 1848 och här låg Sunsiders lokaler på 58b.

Sunside på Malmkillnadsgatan 58b

Området kring Malmkillnadsgatan kallades Träsket, känt för omfattande brottslighet och prostitution. Stockholms stad, med dess nybildade fritidsnämnd, hade sociala och kulturella ambitioner och ville vända den negativa situationen. Vid invigningen av Sunside medverkade kommunaltjänstemän, socialarbetare och artister. Och! Till första föreståndare valdes en jazzmusiker – Arthur Österwall. Han fyllde Sunside med skollovsjazz, musikskola, konserter och mycket mera. Det blev en 20-årig händelserik epok.

Arthur Österwalls memoarer

Arthur Österwall var också jazzkrönikör och nöjesreporter i Aftontidningen (AT). Där startade han 1949 ungdomstävlingen "AT-jazzen". Med många deltagare ur den blivande svenska jazzeliten. 1956 tog han initiativ till en liknande ungdomstävling i TV, *TV-jazzen* och ett decennium senare till *Stockholms Jazzfestival*. Som hölls första gången 1967. Att han engagerade sig i ungdomens vardag illustreras av tidningsklippet nedan från maj 1957.

SLÄNG FIMPEN GRABBAR! *Härda er i stället inom sport och jazz*

För föräldrarna skulle jag vilja relatera en mycket trevlig episod i sammanhanget. En bekant till met en ung grabb som pluggar

på studenten och dessutom är fin pianist — han heter f. ö. Bengt Sahlberg — fick av sin "farsa" på sin myndighetsdag en rätt stor summa pengar, lika mycket som pappan ansåg han skulle "bränt upp" från tiden för första "fimpen", om grabben hade rökt. En kul gest som manar till efterföljd!

Jag spelade första men inte sista gången på Sunside i januari 1956. Genom bland annat medverkan i storbandet Sunsiders skulle Malmskillnadsgatan 58b bli en ofta frekventerad adress de kommande åren.

Och redan den 13 maj 1956 inleds årets folkparksturné med Arthur Österwalls orkester. Mina medmusikanter blir trombonisten Eje Thelin, trumpetaren Bengt Larsson, trumslagaren Björn Borell och kapellmästaren själv på bas, förstås. Midsommarhelgens turné går till den vackert belägna dansbanan i Storebro i Småland. Orten ligger en mil söder om Astrid Lindgrens Vimmerby och en mil norr om Hultsfred, mest känt för Hultsfredsfestivalen. Att Arthur Österwalls orkester spelade i Storebro midsommarhelgen 1956 är förmodligen inte ens en fotnot i ortens historia. Ansiktet utåt har länge varit de eleganta fritidsbåtar som skapats på orten.

Dansbanan 46 år senare

Storebro Storö Royal Cruiser 34 Baltic

Arthur ordnade också internationella gästspel, bland annat vid festivaler. I ett klipp från en festival i Wien sommaren 1959 skriver Arthur i Jazzvirveln.

JAZZVIRVELN

Det här klippet tittar jag närmare på först sextio år senare och undrar vad som hände med den av Arthur Österwall uppmärksammade ryske pianisten Alexei (Alexij) Nasedkin. Som jag missade att lyssna på under festivalen.

Tack vare Google kan man stilla sin nyfikenhet. Alexei (1942–2014) studerade vid Central Music School i Moskva åren 1949 till 1961. Alltså då han uppträdde i Wien. Han fortsatte sina studier vid Moskvakonservatoriet 1961 till 1966 och utnämndes senare till professor vid konservatoriet. Han blev också ordförande i *Composers' Union of the USSR/RF* och mottog utmärkelsen *People's Artist of the Russian Federation*. Redan vid sju års ålder komponerade han sin första opera. När jag tar del av den här informationen har Alexei några år tidigare lämnat den jordiska pianostolen.

I min dagbok kan man också läsa om en spelning med Owe Lindboms orkester i Junsele, närmare bestämt på Forum den 26 december 1960, fyra år innan jag träffade Junseleflickan Elisabeth. Hon befann sig julen 1960 på turné i USA med Umeå Flickkör. När jag fyra år senare träffar Elisabeths föräldrar, kyrkoherden Erik med maka Märta, för första gången berättar jag om mitt tidigare framträdande på Forum i Junsele. Jaha, säger Elisabeths mamma. Vad spelade du? Jag svarar. Dansmusik. Jag glömmer inte de blivande svärföräldrarnas ansiktsuttryck. De förväntade sig svaret – klassisk pianomusik. Inga negativa ord fälldes men besvikelsen gick inte att ta miste på. I inre Ångermanland var avståndet mellan kyrkan och dansen fortfarande betydande.

Åtta år senare undrar svärmor Märta, som var organist, om jag inte kunde spela postludiet på orgeln i Junsele kyrka efter svärfar Eriks gudstjänst. Jag fick själv välja musikstycke. Jag accepterade. Efter gudstjänsten frågar svärmor vad det vackra stycket, som hon inte kände igen, hette. Svaret blev *Polka Dots and Moonbeams*. En jazzballad som jag framförde i sakral form.

Junsele kyrka

Midsommarfest i Junsele

Fyrtio år innan jag träffade Elisabeth, danskvällen på Kårhuset i Stockholm 1964, träffade min pappa och mamma varandra på en dansbana i Stockholms skärgård. Närmare bestämt i Stavsnäs på midsommarafton 1924. Pappa var alltså inte främmande för dans men att ett dansmuseum 1999 skulle ta över hans arbetsplats i banksalen på Skandinaviska Banken 65 år senare hade han knappast kunnat föreställa sig. Och fick heller aldrig uppleva. Han lämnade livets dansbana långt tidigare.

Men lite märkligt är det väl att Dansmuseet, grundat i Stockholm 1953 som ett av världens ytterst få museer över danskonsten i dess många olika former, skulle flytta in i Skandinaviska Banken vid Gustav Adolfs torg, just i den bankhall där pappa tillbringade i stort sett hela sin yrkesverksamma tid.

Gustav Adolf torg

Bankhallen

Pappa i bankhallen

Det får väl betraktas som en parentes i det här sammanhanget att Försvarsdepartementet flyttade in i byggnaden på 1970-talet och att jag, genom ett utredningsuppdrag för Överstyrelsen för Ekonomiskt Försvar (ÖEF), kom att besöka departementet i banken. Något som pappa inte heller fick veta.

Vid en första anblick ser det nog långsökt ut att koppla samman försvarsmakten med dans. Och man ska inte blanda ihop begreppen bandvagn och turnébuss. Men historiskt har dansen spelat en roll även i krigiska sammanhang. Krigsdans har förekommit i flera kulturer. Ett idag spektakulärt exempel är den nyzeeländska turistattraktionen med den inhemska befolkningen, maorierna, uppträdande i stridsmundering.

När pappa i mitten av 1960-talet lämnade banken, som 69-årig pensionär efter fyra års "övertid", lämnade Skandinaviska Banken Gustav Adolfs torg för att flytta in i ett nytt huvudkontor vid Sergels torg. Invigningen av det nya bankkontoret återkommer jag senare till av en speciell anledning. Dansmuseet flyttade 2013 från Gustav Adolfs torg till Drottninggatan 17.

Dansmuseet

Elaka tungor kallade jazzen för ”negermusik”. N-ordet var länge ett ofta använt skymford, men är idag i stort sett bannlyst ur ordlistan. Att mitt första pianostycke vid Svenska Pianoläraryrkesförbundets elevafton i Musikaliska Akademien 1949 hette *Den lille negern* var då ingen big deal. Men märkligt, med tanke på att jag senare skulle ägna mig i så många år åt ”n-musik”. Att mitt andra pianostycke hette Snurran, samma som det radioprogram som jag åtta år senare skulle medverka i med egen jazzkvartett, måste väl ändå betraktas som ganska överraskande.

Program			
vid Svenska Pianoläraryrkesförbundets elevafton, söndagen den 20 november 1949 i Musikaliska Akademiens orgelsal.			
			Lärare
Dussek	Sonatin	Mona Frölin	M. Helander
Händel	Gavotte Sarabande	Margareta Blomstedt	—
Nielsen	Ur 5-toniga stycken	Lars-Johan Norrby	G. Åkerman
Tantzman	Den lille negern	Bengt Olsson	—
—	Snurran		

Skoldanser var populära på 1950-talet och förstärkte den jazzspelande tonåringens kassa. Och Norra Latin erbjöd de dansanta ett brett utbud av Dixieland/New Orleansmusik och modern jazz i två plan. Affischen nedan ger syn för saken.

Norra Latin 15 december 1956

Idag är Norra Latin nerlagd och lokalerna har omvandlats till ett konferenscenter i LO:s regi, en pendang till Folkets Hus mitt över gatan. Och här på Barnhusgatan 12 hittar vi också Dansens Hus. Dansen har alltså inte bara fått ett eget museum i Stockholm utan också ett eget hus.

Folkets Hus uppfördes 1955–1960 efter ritningar av arkitekt Sven Markelius (1889–1972). Dansens Hus invigdes 1991. Det är Sveriges största gästspelsscen för dans. Här presenteras svensk och internationell danskonst med syftet att utveckla dansen och närliggande teaterformer. Stiftarna är Kungliga Operan, Riksteatern, GöteborgsOperan, Östgötateatern, Danscentrum och Dansmuseet.

Dansens Hus och Norra Latin

När det nya Folkets Hus invigdes fanns en restaurang i byggnaden med namnet Baldakinen. Det var ett känt dansställe. Några år senare skulle restauranglokaler i huset hyras ut. En engelsman med namnet John Owen lägger ett bud tillsammans med Sven-Olof Sandberg, son till den kände sångaren Sven-Olof Sandberg. De får kontraktet och restaurangnamnet.

Invandraren John Owen har, om någon undrar, ingenting med den svenska verkstadsindustrins fader Samuel Owen att göra. Men båda var invandrare till Sverige från England. Ingen av dem har emellertid något att göra med en av 1900-talets största idrottsmän, Jesse Owens från Alabama i USA. Han innehade under karriären åtta individuella världsrekord och vann fyra guldmedaljer (100 meter, 200 meter, längdhopp, korta stafetten 4x100 meter) vid sommar-OS i Berlin 1936. Det nämner jag för att återknyta till högerextrema ideologier. Tysklands diktator Adolf Hitler bröt vid olympiaden mot de internationella olympiska reglerna och gratulerade endast ”vita” medaljörer. Efter tillrättavisning från IOK avstod Hitler i fortsättningen från att gratulera någon medaljör överhuvudtaget för att slippa ”kontakten med negrer”.

Men vem var John Owen? Och varifrån kom han? Och vad blev han känd för?

John växte upp i Ramsbury i nordöstra delen av grevskapet Wiltshire i sydvästra England. Fadern, Llewellyn Gordon Owen (1885–1947) var professor i matematik. Modern, Mabel Violet (1902–1998) tillhörde societeten, släkten Chamberlain. Brodern Geoffrey Owen blev journalist och var under ett antal år chefredaktör för tidningen Financial Times.

Men varför lämnar John England för att flytta till Sverige 1953? Ingen vet. Att en känd svensk, HM:s vd och styrelseordförande Stefan Persson, långt senare flyttar i rakt motsatt riktning, från Sverige till just Ramsbury, är det fler som vet, men det har såvitt bekant inte någon koppling till John.

Väl i Sverige börjar John studera nordiska språk vid Stockholms universitet. Tidigare hade han i England läst både latin och grekiska. Han lär sig nu snabbt att prata svenska flytande. Och blir snart ett känt namn i svenska språkintresserade kretsar genom att resa runt i landet och hålla föredrag i ämnen med språklig anknytning.

Han börjar också anordna nöjestillställningar som bland annat riktar sig till utländska manliga studenter, som skulle ges möjligheter att träffa svenska flickor.

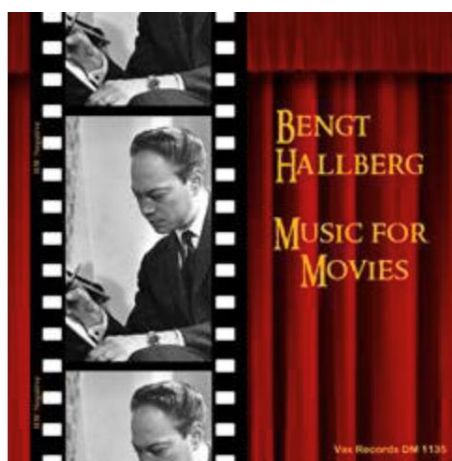
1960 vidgas verksamheten. Enligt samma mall som tidigare startar han *Stockholm International Club*. Populära dansband och billigare mat lockar en yngre publik. Samtidigt behålls inriktningen på en kultiverad miljö. *Papporna ska inte behöva vara oroliga när deras döttrar går ut och dansar*, förklarade Owen. I den miljön ingår även det berömda slipstvánget. Det återkommer jag till.

Satsningen på Baldakinen i Folkets Hus blir en succé. Köerna ringlar ända ut till Drottninggatan. Några år senare köper kumpanerna Owen/Sandberg den krog som tidigare hette Strömsborg och döper om den till Adam & Mari. Själv får jag tillfälle att utföra den nu mindre kontroversiella dansmusiken på båda ställena. Bland annat med Almstedt-Lindkvartetten. En av kvartettens grundare var pianistlegenden Bengt Hallberg (1932–2013). Och hör och häpna. Bengt skulle sommaren 1969 framträda på Forum i Junsele under Musik- och Konstveckan.

Forum i Junsele, sommaren
1969

Orkesterjournalen 26 april 2016

Vax Records

Sju år efter att Bengt avslutat en unik musikalisk gärning ger Vax Records postumt ut nästan 1000 Bengt Hallberg-inspelningar som inte tidigare funnits tillgängliga på digitala musiktjänster. Över 61 timmars musik. Allt samlat på Spotify eller på Youtube Music, Apple/Itunes.

Samma sommar som Bengt Hallberg gästade Junsele hade svensk-amerikanen Buzz Aldrin, med rötter i Nykroppa i Värmland, ingen möjlighet att göra detsamma. Han måste resa till månen. Han blev tillsammans med reskamraten Neil Armstrong en av de första två människorna som satt sin fot på planeten.

Tillbaka till John Owen. Han driver snart restauranger även i andra städer. Som mest äger han 22 restauranger. En höjdpunkt nås när Baldakinengruppen i slutet av 1970-talet tar över Hamburger Börs i centrala Stockholm.

Men vad handlade nu slipstvánget om? Jo, när John Owen tog över restaurangen i Folkets Hus upptäckte han regler som han tyckte var "urmodiga". Exempelvis fick inte damer utan herrsällskap komma in på restaurangen. Sådana regler tog han omgående bort. Men regeln att alla skulle ha "vårdad klädsel" behöll han. För herrarnas del betydde det att de skulle ha slips. Jeans och manchesterbyxor bannlystes. Inget undantag för kändisar godkändes. Just detta ledde till ett ramaskri och de inte alltid så välklädda nöjesjournalisterna ställde gärna upp och ylade med vargarna på kändisarnas sida. Exempelvis kunde man i Värmlands Folkblad läsa hur en upprörd Leif GW Persson, iklädd manchesterkostym, nekats inträde på Owens dansrestaurang Sandgrund i Karlstad.

Ett litet sidospår i historien är väl att efter att restaurangverksamheten i Karlstad upphör i februari 2012 öppnar den numera ikonförklarade konstnären Lars Lerin sitt galleri i just den fastigheten.

Målning av Lars Lerin

Dansens historia sträcker sig tusentals år tillbaka i tiden. Och den dyker upp överallt. Till och med i himlen. Även gudarna dansade.

*Muser dansar med Apollon
Målning av Baldassarre Peruzzi*

Genom dans på jorden kunde man blidka gudarna. Rituela regndanser utfördes för att framkalla regn under torrperioder. Och i Bibeln och Koranen kan man läsa om dansen till guldkalvens ära. Guldkalven som en fysisk avbildning av Gud. Men den dansen betraktades som avgudadyrkan.

Dansens renommé har varit högst blandat. Alkohol i kombination med dans har i vissa kretsar haft dåligt rykte. I det gamla Rom till exempel skapades uttrycket ”*nemo saltat sobrius*” – ingen dansar nykter. Uttrycket lär ha ingått i filosofen, författaren och politiker Marcus Tullius Ciceros försvarstal för Lucius Licinius Murena, konsul i romerska republiken år 62 f Kr. Den senare gjorde sig populär genom att ordna stora festspel i Rom, men han anklagades för korruption och hamnade inför rätta.

I sitt försvarstal infogade Cicero nämnda uttryck som senare blev bevingat. Alkoholintag kunde resultera i att folk hoppade omkring på golvet, alltså dansade, vilket en hedervärd romare inte skulle ägna sig åt. I sin helhet låter uttrycket ”ty ingen dansar nykter, om han inte är galen” (*nemo enim fere saltat sobrius, nisi forte insanit*).

Generaliseringen, att ingen dansar nykter, skymmer dansens mångfacetterade uttrycksformer. Som balett till klassisk musik till exempel. Eller musiker med dans. Amerikanen Fred Astaire (1899–1987), dansare, sångare, skådespelare och koreograf gjorde tillsammans med dansaren och skådespelerskan Ginger Rogers (1911–1995) stor succé i Hollywoodmusiker och musikfilmer. Och jazzen ökar efter första världskriget rejält takten. Världens första ljudfilm blir *Jazzsångaren* (1927). Den amerikanske sångaren, skådespelaren och komikern Al Jolson spelar huvudrollen. På toppen av sin karriär kallas han "The World's Greatest Entertainer".

Ginger Rodgers och Fred Astaire

Al Jolson

När uttrycket *Nemo saltat sobrius* myntades hade Cicero naturligtvis ingen aning om ballongdansen. Det hade inte Tomteklubben heller när klubben bildades 1947. Valet 2018 av Lasse Åberg till klubbens *Diplomat med Tomtesäck & Luva* hade inget med hans berömda framträdande i ballongdansen att göra.

Sven Melander Lasse Åberg Bosse Hansson

När Lasse skulle väljas in i Tomteklubben valde han på egen begäran tomtens namnet Lisse. Ett lämpligt namn tyckte tomtarna. Under läsning två år senare av boken "*Den besvärliga Elin Wägner*" (Ulrika Knutson, Historiska Media 2020) dyker Lisse upp. Va? Ja, men det var kvinnosakskämpe Elisabeth Tamm (1880–1958) som för hundra år sedan bar smeknamnet Lisse. Hon var en av initiativtagarna till Fogelstadsgruppen och Kvinnliga Medborgarskolan i Julitta 1921. Kurser hölls i bland annat historia, filosofi, psykologi och samhällskunskap. Men också i, jojomensan! dans. Dock ej ballongdans. Elisabeth Tamm blev 1922 en av de första fem kvinnorna att väljas in i Sveriges riksdag efter att kvinnlig rösträtt införts i Sverige 1921.

Dansens kulturella position manifesteras titt som tätt. 2020 arrangeras en dansutställning i Stockholm arrangerad av de nordiska länderna.

Dansmagi i ny utställning

Den nya utställningen "Everybody dance!" på Scenkonstmuseet i Stockholm är en hyllning till dansen och att dansa tillsammans. Tanken är att visa upp den sociala dansen genom årtionden – från jenka och polska till flossande och rejv. Det finns också möjlighet att dansa själv, på coronasäkert avstånd från andra besökare. Med hjälp av VR-glasögon kan besökarna delta i såväl ett salsadansgolv i Trondheim som 90-talsrejv i Stockholm och Göteborg, i en två timmar lång vinylmix som diskjockeyerna Anna Gavanoas och Peter Eriksson har skapat, och som sträcker sig över 40 år av dansgolv.

"Everybody dance!" är ett samarbete mellan Scenkonstmuseet, Teatermuseet i Helsingfors och Norsk senter for folkemusikk og folkedans i Trondheim. Utställningen pågår till 29 augusti 2021. TT

Twistmästare på Nalen i Stockholm 1962. Pressbild.
Foto: Svenskt visarkiv

Och i bland annat den föreställande konsten har dansen en given plats. Nedan illustrerad med skulpturen *Dansen* vid Stadshuset på Kungsholmen i Stockholm och tennskålen *Dansen*, framtagen av min farfars tenngjuteri vid Rådhuset på Kungsholmen.

Skulpturen *Dansen* av Carl Eldh
Stadshusparken

Aron Jernbergs tennskål "*Dansen*"
Schreuder & Olsson

Jazzen har sedan länge etablerats även i finrummen. På Arsenalsgatan 7 i Stockholm, närmare bestämt i Sällskapets matsal, kan man efter middagen lyssna till svenska jazz-ikoner. (Salen är en kopia av bankettlokalen i det gamla Hotel Rydberg vid Gustav Adolfs Torg. Som revs och ersattes med Skandinaviska Bankens huvudkontor 1914).

*Äldermännen Bernt Rosengren (närmast kameran) och
Jan Allan (längst ut till vänster)*

Nobelfesten i Stockholms stadshus brukar kallas "Festernas fest". Och var, om inte där, har dansen sin givna plats vid festens final i Gyllene Salen.

*Nobelfesten i Stockholms stadshus
Vetenskap och dans*

Den legendariske jazztrumslagaren, svensk-amerikanen Ronnie Gardiner (f. 1932) har fört in jazzen i hälso- och sjukvården. Hans metod RGM (*Ronnie Gardiner Method*) bygger på rytmikövningar som möjliggör en framgångsrik rehabilitering av stroke-, Parkinson- och MS-patienter.

Ronnie Gardiner

Låt mig avsluta med en av jazzens internationella giganter, Louis “Satchmo” Armstrong, som den 4 oktober 1952 gästade konserthuset i Stockholm. Hela Tomteklubben, alltså klubbens tre medlemmar Fnisse, Nisse och Prisse, var där.

Och vi var inte bara där. Vi fick också äran att träffa giganten själv i musikerrummet bakom scenen. Att klubbens ålderman tomte Prisse/Claes, då 14 år gammal, ovanpå detta fick en personlig autograf med specialdedikation “*från vännen Satchmo*” blev grädden på moset.

När jag nu frågar Prisse (82 år) om han kan fixa en kopia av autografen för att ta med i den här krönikan uppdagas något fatalt. Aj, aj, aj! Autografen går inte att hitta. Borta!

Autografskrivaren är också borta. Han dog i Corona 1971. Nähä! Omöjligt, säger du! Jo då, säger jag. Orten Corona ligger i staten New York och det var där som Satchmos trumpet tystnade. Och där kan du besöka Louis Armstrong House Museum när du har vägarna förbi. Men besöket kan du först göra när coronapandemin med det elaka viruset covid-19 har besegrats och gränserna åter öppnats för resandet.

Louis Armstrong House Museum

Pandemiskt avstånd

Att coronaviruset covid-19 mer eller mindre skulle lamslå en hel värld våren 2020 tog mänskligheten på sängen. Salarna i det av turister vanligen välbesökta Stadshuset i Stockholm, känt för Nobelfesten, ekar tomma. Liksom Borgargården och parken vid vattnet.

I Stadshusets omgivningar utmed Norr Mälarstrand, är det under våren, med några få undantag, så gott som folktomt.

Borgargården

Stadshusparken

Fiskafänge

Kaffestund

Siesta i hängmattan

Och vid skolstarten i augusti uppmanas eleverna att hålla avstånd, bland annat vid entrén till min gamla skola Norra Real.

Norra Real
Dagens Nyheter 19 augusti 2020

Rekommendationer för hur man undviker att bli smittad och hur man minskar risken att själv smitta andra utfärdas av Folkhälsomyndigheten (FHM).

Sverigedemokraternas partiledare Jimmie Åkesson anklagar myndigheten för felaktiga rekommendationer och föreslår att statsepidemiologen ska avsättas. Samtidigt ställer sig samme Åkesson förkyld i riksdagens talarstol, hostar i armvecket och meddelar att han inte brytt sig om att testa sig för covid-19. Kritik för beteendet bemöter han med att han följer Folkhälsomyndighetens rekommendationer. Alltså de som han just avfärdar. Att han dessutom inte följer Folkhälsomyndighetens rekommendationer att stanna hemma *”om du bara känner dig lite sjuk eftersom du inte kan veta om det beror på covid-19”*, gör inte agerandet mer begripligt.

Sverigedemokraternas Jimmie Åkesson i talarstolen Statsepidemiologen Anders Tegnell

Om någon politiker skulle kunna tävla i påhittighet är det väl Amerikas president Donald Trump, som har gjort en uppsjö korkade uttalanden bland annat om hur pandemin ska bekämpas. Trump har under sin fyraåriga presidentperiod utvecklat ett patologiskt paradigm där en kompott av lögnar och rena påhitt attraherar halva den amerikanska befolkningen. Redan i mars månad 2020 sade han sig veta att pandemin i USA skulle vara över en månad senare. I april till påsk. Då skulle alla återigen samlas i kyrkorna. Så blev det inte och under presidentvalsveckan i november ligger antalet smittade i covid-19 i USA över 100 000 per dag och antalet döda över 1000 per dag.

Trump själv blev i september smittad av covid-19 och inlagd på sjukhus. Han tycker inte om statlig sjukvård och har arbetat för att avveckla president Barack Obamas sjukvårdsreform Obamacare. Enligt egen utsago fick han nu den bästa möjliga vården på Walter Reed National Military Medical Center. Ett statligt sjukhus! Han kunde ha använt uttrycket *“Vad fan får jag för pengarna?”*, som en svensk skatteplanerare kostade på sig att svara när han fick en fråga av en journalist om sina kapitalplaceringar i skatteparadis. Även han hade precis som Trump i hög grad utnyttjat samhällets erbjudanden av skola, universitet, kommunikationer och allt annat som står vanligt folk till buds.

*Med lögnen som livsluft
Donald Trump*

Pandemin tilltar under hösten 2020 i hela världen. Även i Sverige. Läget är allvarligt och den enda möjligheten att stoppa viruset är förmodligen ett verksamt vaccin. Och forskarsamhället och läkemedelsföretagen jobbar för högttryck.

Smittspridningen ökar kraftigt: ”Tredubblats på ett par veckor”

Svenska Dagbladet 5 november 2020

Det svensk-engelska läkemedelsföretaget Astra Zeneca meddelar att man sannolikt lyckats ta fram ett vaccin mot covid-19 som i bästa fall skulle kunna börja distribueras runt nyår. Och inte långt därefter kommer motsvarande glädjebesked från läkemedelsbolaget Pfizer.

Inget av det här visste Elisabeth något om när hon på 1990-talet arbetade som Communication Manager på Pharmacia eller som Nordic Manager Public Relations på Pfizer. Och inte heller att det första dödsfallet i Sverige i covid-19 skulle ske samma dag, den 11 mars, och på samma sjukhus, Karolinska sjukhuset i Huddinge, där Elisabeth magnetröntgades inför en operation. Under de kommande månaderna skulle viruset orsaka den högsta globala dödligheten sedan Spanska sjukan.

Inget av det här visste Mikael Dolsten. Vem är det? Jo, han föddes i Halmstad 1958 och doktorerade vid Lunds universitet i cancerimmunologi. Han har varit rådgivare åt Barack Obama och Joe Biden.

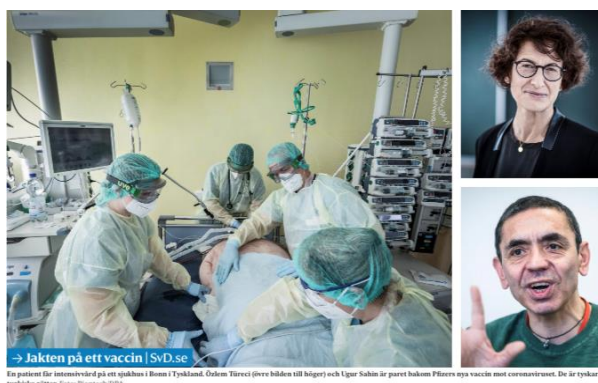
Mikael Dolsten arbetade också på Pharmacia 1988–1997 och blev 2010 global forskningschef på Pfizer. Direkt efter upptäckten av ett nytt virus drog han igång Pfizers forskning för utveckling av ett vaccin mot viruset och lyckades på rekordtid lösa uppgiften. Den första vaccineringen i Sverige och EU mot covid-19 genomfördes med Pfizers vaccin den 27 december 2020.

Mikael Dolsten

En central samarbetspartner bakom Pfizers vaccin är företaget Biopharmaceutical New Technologies (BioNTech) i Tyskland. Föräldrarna till företagets grundare invandrade till Tyskland från Turkiet. Uğur Şahin (f.1965) var fyra år när familjen kom till Köln i Tyskland. Pappan fick jobb på Fords bilfabrik. Uğur disputerade 1992 i medicin på en avhandling om immunterapi rörande tumörceller. År 2001 blev han knuten till Universität Mainz; sedan 2006 som professor i experimentell onkologi. 2002 gifter sig Uğur Şahin med. dr. zlem Treci (f.1965), dotter till en kirurg, som emigrerat från Turkiet till Tyskland. Hon studerade medicin på Universität des Saarlandes.

Makarna Şahin grundar 2008 lkemedelsutvecklingsfretaget BioNTech AG och under deras ledning har företaget sedan våren 2020 forskat fram en kandidat till ett coronavaccin mot covid-19.

Tysk-turkiskt par ligger bakom det nya vaccinhoppet: "Detta är en milstlpe"

Svenska Dagbladet 11 november 2020

Ett annat par som kan ta åt sig en del av äran är Bill och Melinda Gates. Via sin stiftelse Bill & Melinda Gates Foundation har de bidragit till finansieringen av utvecklingen av Pfizer/BioNTech:s covid-19 vaccin.

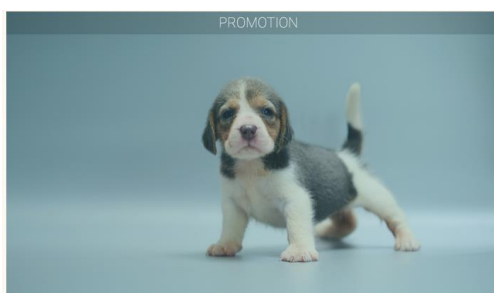

Bill och Melinda Gates

Bill & Melinda Gates Foundation

Pandemin gör det nödvändigt att hålla avstånd och i möjligaste mån bara träffa personer som ingår i det egna hushållet. Isolering påverkar vardagen och psyket. Ett sätt att lindra ensamhetskänslan kan vara att skaffa nya vänner – bland djuren. Det kan man läsa om i media.

Husdjursmarknaden vinnare i pandemin

Pandemin förstärker trenden att fler köper husdjur. I Sverige registreras i dag 10 procent fler nya valpar än vid årets början, enligt Jordbruksverket.

Förr eller senare kommer även den här pandemin att ebba ut. Då blir det dags att kramas igen.

Futuristiskt landskap

Coronapandemin har givit satsningarna på ett fossilfritt samhälle en extra skjuts. Energiförbruket under 1970-talet med åtföljande ekonomisk stagnation triggade på liknande sätt satsningar på utvecklingsprojekt och forskning, inte minst när det gällde energibesparingar.

Min arbetsplats åren 1974–1986 var *Nordiska Institutet för Samhällsplanering* på Skeppsholmen i Stockholm. Under den perioden initierade och genomförde vår forskargrupp flera forskningsprojekt där syftet var att såväl teoretiskt som praktiskt studera hur ny teknik skulle kunna användas för en miljömässigt positiv utveckling av samhället.

Vårt distansarbetsprojekt *Grannskap 90* hade som målsättning att med den nya datatekniken göra det möjligt att arbeta på distans till sin arbetsgivare. För att testa teknik och organisation samt utvärdera effekter av distansarbete byggdes en Grannskapscentral i Nykvarn utanför Södertälje. Invigningen hölls den 1 november 1982.

Under byggnation

Färdig för invigning

Invigning – interiör

Då, för snart ett halvt sekel sedan, var det alltså en fråga om ren forskning med frivilliga försökspersoner och företag. Nu har viruset mer eller mindre tvingat alla att, när det går, arbeta på distans. Forskningsprojektet *Grannskap 90* är kanske glömt av de flesta, men erfarenheterna från pandemin kommer med stor sannolikhet att påverka vårt samhälle långt fram i tiden. Mycket talar för att distansarbete kan utvecklas till ett multi-win-win-system. I USA planerar man nu för satellitkontor närmare bostadsområdena.

Arbete i hemmet eller i satellitkontor vissa dagar och på den gemensamma centrala arbetsplatsen andra dagar möjliggör flexibilitet i livspusslet och i samhällets organisation. Möjligheterna att spara energi, lokalytor och transportfordon ökar. Trafiken till och från arbetet reduceras, köerna minskar och därmed behovet av investeringar i transporttytor. Tidsåtgången för pendling reduceras och sparad tid kan användas till aktiviteter för bättre hälsa och socialt umgänge. Ett resultat kan bli ett mer levande lokalsamhälle. En futuristisk modell där globalt och lokalt integreras och som i slutet av 1900-talet benämndes ”Glokal-samhället” kan förverkligas. Nu bidrar ett virus till ett potentiellt paradigmskifte.

Fler uträttar mer och saknar INTE kollegor

Så kan effekterna av det utbredda distansarbetet i Sverige i pandemin sammanfattas, enligt ny Sifo-undersökning.

SIFO-undersökning hösten 2020

I ett historiskt perspektiv upplevde Stockholm och Sverige ett paradigmskifte under andra halvan av 1800-talet då jordbrukssamhället transformerades till ett industrisamhälle. Utvecklingen manifesterades till exempel i en utställning på Djurgården 1897 med namnet *Stockholmsutställningen 1897 – Allmänna konst- och industriutställningen*. Den blev en stor framgång med mellan 1,2 och 1,5 miljoner besökare.

Utställningen speglade det sena 1800-talets svenska kultur- och industrimiljö. Till den uppmärksammade invigningen hade två av kulturens ikoner, författaren och överbibliotekarien Carl Snoilsky och kompositören Wilhelm Stenhammar skrivit en kantat.

Tidens strömningar inom konst, arkitektur och hantverk speglades främst genom den tekniska och industriella utvecklingen med nya landvinningar inom elektricitetens och kommunikationernas områden.

I den så kallade “Maskinhallen” på utställningen, som ritades av arkitekten Ferdinand Boberg och ingenjören Fritz Söderbergh, visades produkter med tyngdpunkt på mekanisk verkstadsindustri, bland annat ångmaskiner, generatorer, separatorer, ångturbiner, lokomotiv, velocipeder och telefonapparater. Stort utrymme ägnades åt elektricitet. Den största enskilda avdelningen i hallen svarade min farfars dåvarande arbetsgivare *J & C. G. Bolinders Mekaniska Verkstad AB* för. Naturligtvis besökte farfar utställningen, 37 år gammal.

Utställningsområdet på Djurgården

Att farfars intresse för energifrågor uppenbarligen följde honom genom livet, framgår av en tidningsartikel som publicerades i anslutning till hans 80-årsdag.

1 1 FEB 1941 SVENSKA I

Uppfinningsrik 80-åring.

Fabrikör Karl Olsson, vars bränslebesparande koksgaller omnämndes i gårdagens tidning, är nästan urinvånare i Äppelviken och allmänt känd och uppskattad i samhället för sin uppfinningsrikedom på olika områden. Fyllda 80 år är han alltså lika verksam, och han har till hobby att hjälpa grannarna och andra villaägare med råd och dåd. I sin välutrustade verkstad vid Äppelviksyägen njuter han sitt otium genom att arbeta från morgon till kväll — det bästa levnadsreceptet för en pensionär, anser hr Olsson. Och han har säkerligen alldeles rätt. Här synes 80-åringen i farten med ett koksgaller. Är det någon som vill ha ett råd av honom, så ring bara på till 25 01 76.

Farfar i Svenska Dagbladet

Tekniken har utvecklats och intresset för energifrågorna har gått i arv, vilket illustreras av farfars sonsonson Björn som kör Teslas elbil 80 år senare.

Tesla X – “Draco Argentum”
Undrar om startknappen i Tesla är märkt El On?

Värt att notera är att redan strax efter Stockholmsutställningen 1897 presenterar den svenske uppfinnaren Waldemar Jungner en elbil. En novemberdag år 1900 sitter han och hans hustru Hulda tillsammans med några journalister, ingenjörer och finansiärer på Hotell Anglais vid Stureplan i Stockholm. De ska räkna antal varv som den av Jungner med silver-kadmiumbatteri försedda elbilen kan köra på en laddning.

Waldemar Jungners elbil

Försöket blir en triumf. Bilen kör sträckan Sturegatan, Karlavägen, Narvavägen, Strandvägen och Birger Jarlsgatan på en laddning, i inte mindre än 12 timmar eller ca 40 varv – en sträcka på närmare 15 mil. Nytt världsrekord. Dåtidens elbilar med blyackumulatorer kunde på sin höjd köra 30–40 kilometer på en laddning.

Waldemar Jungner (1869–1924) inspirerades under skollåren bland annat av den kände svenske fysikern och kemisten Svante Arrhenius. 1889 kommer Waldemar till Uppsala universitet. Där studerar han kemi, matematik, astronomi, botanik, geologi och latin. Efter två år är kandidatexamen avklarad. Han stannar i Uppsala ytterligare ett år för att lära sig mer om kemi och elektricitet. Studierna fortsätter därefter vid Kungliga Tekniska Högskolan i Stockholm.

Waldemar ville bli uppfinnare och hade snart uppfunnit en fungerande ackumulator byggd på ett silver-kadmium-batteri. Eftersom silver och kadmium var dyra ersatte han dem med nickel och järn och tog patent på sin uppfinning 1899. Året efter bildades företaget *Akkumulator Aktiebolaget Jungner*.

1902 tog den kände uppfinnaren Thomas Edison i USA patent på en nickel-järnackumulator. Jungners företag hamnade i en långvarig patenttvist med Edison. Den senare hade stora ekonomiska resurser och Waldemar lyckades inte vinna processen. Konkurrenten och patenttvisten ställde Akkumulator Aktiebolaget Jungner inför stora ekonomiska svårigheter. Till slut överlät Waldemar Jungner sitt patent till andra företagare.

De nya ägarna förlägger senare tillverkningen av batterier till Oskarshamn under namnet Svenska Akkumulator Aktiebolaget Jungner. Batterierna används främst som reservkraft och på platser med extrema temperaturer.

När Umberto Nobiles luftskepp strandar på isen i Arktis vid den ödesdigra expeditionen till Nordpolen 1928 kastas flera ackumulatorer ner på isen från ett flygplan för att få expeditionens radio att fungera. Waldemar Jungners nickel-järnbatterier var de enda som fungerade i kylan.

Att tillverkningen av Jungners batterier skulle förläggas till Oskarshamn vet jag inte om min farfar kände till. Att hans sonson, det vill säga jag, i början av 2000-talet skulle anlitas för att utreda effekterna på turismen av en lagring av utbränt kärnbränsle i Oskarshamn kände han definitivt inte till.

Idag är Waldemars företag franskägt under namnet SAFT AB. Framgångarna har resulterat i såväl omnämnande i Guinness rekordbok för världens kraftfullaste batteri, som en jätteorder från fotbolls-VM-nationen Qatar. Den största ordern i bolagets historia (144 000 battericeller för användning i fasta installationer i huvudstaden Dohas tunnelbanesystem). Och i nästa kapitel dyker en annan tråd upp som märkligt nog också hamnar i Doha.

Att Waldemar Jungner föddes samma år som min mormor och dog samma år som min morfar är inget som jag begär att läsaren ska lägga på minnet. Däremot kan läsaren rekommenderas en ny bok av Katrine Marçal om teknikens manliga och kvinnliga sidor. Här framförs tesen att elbilen slogs ut av "fossilbilen" eftersom elbilen betraktades som feminin av männen, alltså bilköparna på den tiden. Elbilens återkomst kanske är ett tecken i skyn på ett mer androgynt samhälle.

Och apropå tecken i skyn så storsatsar Sydkoreas största biltillverkare Hyundai på flygande elbilar. Planen är att ha en rad olika modeller i luften redan 2028. Och Hyundai är inte ensam. Flera biltillverkare är inne på samma flyglinje.

Dagens PS

När vi ändå är uppe i de högre sfärerna kan vi rikta blicken mot Kiruna och rymdområdet. Sveriges regering meddelar nämligen nu att man ger klartecken för satellituppskjutningar från rymdbasen Esrange. Här gäller det alltså kommunikationssatelliter som stannar i omloppsbana ute i rymden. Staten satsar inledningsvis 90 miljoner på projektet för att stärka infrastrukturen på marken.

“Det kommer att placera Esrange som rymdbas och Sverige som rymdnation bland de stora spelarna i Europa... Det är en marknad som håller på att explodera. I dag finns omkring 2 000 satelliter i omloppsbana, inom en tioårsperiod tros det handla om mellan 10 000–12 000 satelliter.” (SVT Nyheter 15 oktober 2020)

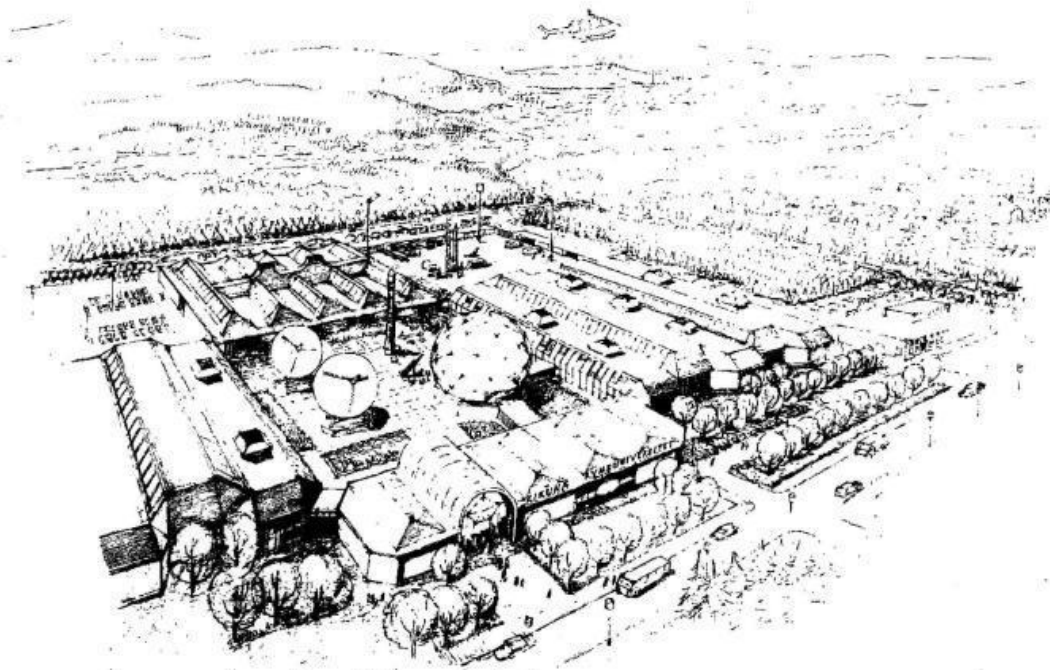
De forskningsraketer som hittills skjutits upp från Esrange har möjliggjort experiment i tyngdlöst tillstånd under en kort rymdfärd och där raketen efter experimentet faller tillbaka till jorden.

Raketuppskjutning från Esrange

Dags nu kanske att återuppväcka mitt förslag till ett rymduniversitet i Kiruna som presenterades vid konferensen Vision 84 i Kiruna hösten 1983. (K s. 165–168)

KIRUNA RYMDUNIVERSITET

KIRUNA RYMDUNIVERSITET

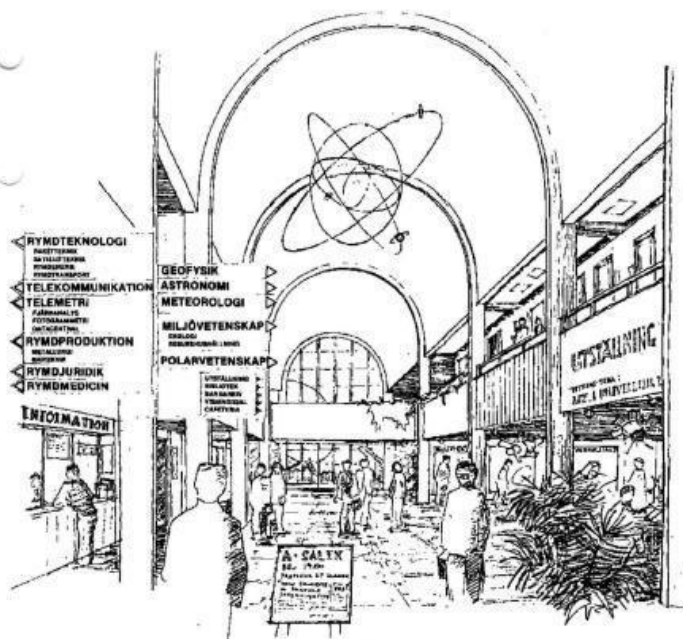
Kiruna har Europas- ja, kanske t o m världens (!) bästa förutsättningar att realisera och utveckla ett rymduniversitet. Rymden som arbetsfält är redan ett faktum i Kiruna genom Esrange, Elisat, KGI, Satellitbild m m, m m ... Det ger Kiruna en unik möjlighet att bestämma sin egen utvecklingen — en utveckling där ett Rymduniversitet är ett lika naturligt som självklart inslag i Kirunas stadsbild.

Rymduniversitetet blir

- en forskarmiljö i global skala
- en språngbräda för svensk vetenskap
- ett utvecklingscentrum i Kiruna och Norrbotten

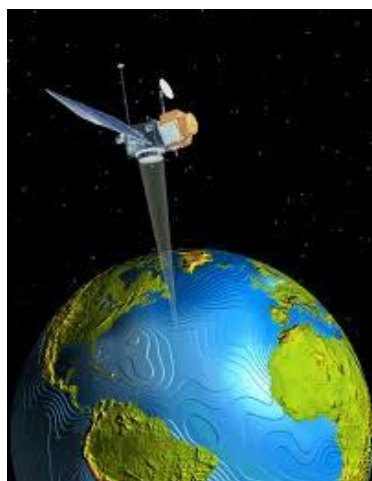
Ide och koncept:
B. Sahlgren, Reeb

Utförning:
U. Rauhagen,
P. Lowden, VBB

Min examinator i naturgeografi, professor Gunnar Hoppe, tillika rektor vid Stockholms universitet, var ledamot av Statens Delegation för Rymdverksamhet 1977–1985. Han var också ordförande i dess fjärranalyskommitté 1973–1986.

Gunnar Hoppe gjorde betydelsefulla insatser för att bygga upp svensk fjärranalys. Han införde flygbildstolkning som en viktig metod inom geomorfologin och skapade förutsättningar för att under 1970- och 1980-talen bygga upp den första fjärranalytiska enheten vid Naturgeografiska institutionen på Stockholms universitet. En elev till och amanuens hos Gunnar Hoppe var Leif Wastensson, som senare blev Sveriges första professor i ämnet fjärranalys. Han blev också min handledare i fjärranalys.

Fjärranalys från satellit

Gunnar Hoppe

Åren 1979–1981 var Gunnar Hoppe preses i Kungliga Vetenskapsakademien (KVA) och under perioden 1981–1991 verkställande ledamot i Knut och Alice Wallenbergs stiftelse. Inom KVA:s polarforskningskommitté verkade han framgångsrikt för tillkomsten av det statliga Polarforskningssekretariatet. (*K s. 135, 157*)

Tillbaka till framtidens fossilfria samhälle. Även här har Sverige höga ambitioner.

Sverige – unik position

– Vi ska bli det första välfärdsland som ställt om. Vi ska göra Trump avundsjuk. På grund av att vi har företag som ställer om och som därför säljer bättre. Sverige har en unik position. Sverige kan visa att det inte är lidande att ställa om. Utan tvärtom. Då blir det en kapplöpning ut ur fossilsamhället, säger Svante Axelsson.

På det internationella planet har oljebolagen på allvar börja ställa om.

– Prems omställning underskattas. Deras besked är viktigare ur ett globalt perspektiv än ur ett svenskt. Exxon, BP och andra pekar på racet ut ur fossilsamhället. Det gör att man blir hoppfull.

Det kan också bli svårt för bolag att inte följa med i utvecklingen mot ett mer miljöanpassat samhälle, även om man gärna skulle vänta.

Dagens PS 15 september 2020

Svante Axelsson, Nationell samordnare för Fossilfritt Sverige

Turligt nog är Sverige inte ensamt om att ha upptäckt allvaret i klimatutvecklingen på jorden. I morgontidningen 2017 kan man läsa om världens blivande största solkraftverk i Marocko, närmare bestämt i ökenstaden Ouarzazate. Det hade jag inte en aning om när jag sommaren 1964 under en resa i Atlasbergen övernattade i staden. (K s. 120) Och inte visste jag att nästa kapitel i den här skriften skulle inledas med ett besök i oljestaten Qatar.

Saharaöknen utanför Ouarzazate sommaren 1964

Här speglas människlighetens framtid

Vid Ouarzazate i södra Marocko ligger världens största anläggning för solkraft. Författaren **Carsten Jensen** får en uppenbarelse och ser en ny relation till naturen i raderna av blänkande solpaneler.

Jag hade aldrig troat att jag skulle koppla samman industrin med en personlighet. Och ändå. När jag låg i sängen, nära Ouarzazate i södra Marocko, blev jag betagen. En kort stund efter Atlasbergen steg jag bortom den, men snart blev det utrymme för en stark och starkt besökarens. Lokaliseringen här där att de vita solfält som lyser över öken är inte från det här som en gång i tiden täckte området. Jag är inbjuden av Europas investeringsbanker, som har låtit 300 miljoner euro i det som idag ska bli världens största solkraftverk för solkraft. Den kommer att bli en miljon minuter om året, och på den tiden kommer att byggas en annan värld. "Se dig omkring, skriv, vad i världen har jag inte sett? Här i Ouarzazate i södra Marocko ligger världens största anläggning för solkraft. Författaren Carsten Jensen får en uppenbarelse och ser en ny relation till naturen i raderna av blänkande solpaneler. Jag ser mig omkring. Solkraften här gör inget värde, men här är värde. Här kallas anläggningen. Det betyder "fönstret" på arabiska. Tusentals kvadrater, speglar som i 80 meter långa rader och höjden kommer att reflektera sig i ett stort blått sken. Landet med vattenkraften kör omkring mellan panelerna, som regleras med höghydrauliska brytare. Anläggningen är en gigantisk solcell för den sol som inget ö

Dagens Nyheter 4 juli 2017

Nu, sommaren 2020, passeras en milstolpe i världens energiförsörjning. Då använder europeerna mer förnyelsebar energi än fossilbaserad energi.

I ett "holistiskt" perspektiv är merparten av all energi på jorden, solenergi – lagrad eller direktverkande. Solen, som en fungerande kärnreaktor, behöver inte matas med kärnbränsle. Slutförvar av utbränt kärnbränsle är då en ickefråga. Energileveranserna är hållbara under överskådlig tid, miljövänliga och gratis. Det som kostar är verktygen för att samla in energin.

Historiskt har vinden styrt stora delar av utvecklingen på jorden. Ända fram till den industriella revolutionen var segelfartyg helt avgörande för världshandeln, kolonialismen, imperialismen och den globala kunskapsexplosionen.

Kopia av Götheborg – Vid avsegling mot Kina den 2 oktober 2005

Vi vet att vår tids energianvändning är en av orsakerna bakom den globala klimatkrisen. Den 23 september 2019 fick världen uppleva när den svenska 16-åriga Greta Thunberg talade om klimatkrisen i FN och läxade upp världens ledare med orden *“How dare you!”* Ord som redan är bevingade.

How dare you!

Greta Thunberg i FN 2019

November 2020 blev den varmaste månaden på jorden sedan man började mäta och dokumentera den globala temperaturen. 2020 blev det varmaste året.

Kulturellt panorama

Året 1962 kommer filmen *Lawrence of Arabia* upp på biograferna. Filmen baseras på verkliga händelser under första världskriget. Huvudperson är en ung brittisk officer T.E. Lawrence som med okonventionella metoder stöttar det arabiska upproret mot det Osmanska riket. Inspelning av filmen sker bland annat i Marocko utanför ökenstaden Ouarzazate. Den belönas med sju Oscars vid Oscarsgalan i Hollywood 1963.

Ökenstaden Ouarzazate

“Lawrence”, Peter O’Toole, irländsk/brittisk skådespelare (1932–2013)

Sommaren 1964 visste jag inte att vår ännu ofödde amerikanska utbytesstudent Lawrence (Law) Alsobrook från Alabama, ett par decennier senare skulle bo ett år hos oss på Ekerö och lika lite att han ytterligare ett par decennier senare skulle flytta till Arabien, närmare bestämt till Doha i Qatar. Och där, som uppskattad lärare på universitetet, träffa sin livskamrat Patty, Dean på samma universitet.

Law som student på Ekerö 1987

Law och Patty gifter sig i Doha 2015

På Laws och Pattys bröllopsmiddag serverades säkert inte korv. Nähä? Båda är vegetarianer och bor i ett muslimskt land där fläskkött inte är tillåtet som människoföda. Det är “orent”.

I Europa har man andra korvproblem. År 2020 väcks starka känslor i Europaparlamentet när det gäller vegetabilisk korv. Ska den få kallas vegokorv? Och hamburgare vegoburgare? Efter långa diskussioner kommer man fram till att:

TELIA 10:52 66 %

Vegokorv och burgare får behålla namnet

UPPDATERAD 23 OKTOBER 2020

PUBLICERAD 23 OKTOBER 2020

Vegokorv och vegoburgare får fortsätta kallas för just korv och hamburgare, trots att de inte innehåller kött. EU-parlamentet fattade beslutet idag och röstade därmed nej till ett omdebatterat förslag.

Och 2021 diskuteras en ny staty på Vågmästarplatsen i Göteborg.

Korvens historia har flera tusen år på nacken. Intressant är väl att den speciella varianten *Varm korv* för första gången serverades i Sverige under Stockholmsutställningen på Djurgården 1897. Undrar om min morfar (43 år) och farfar (37 år) åt någon korv när de säkert helt ovetandes om varandra besökte mässan?

Den 23 juli firas Varmkorvens dag

Korv-Ingvar

Många kommer säkert ihåg korvförsäljare med en låda på magen. Den försäljningen förbjöds 1972 av hygieniska skäl. Det var 110 år efter att Sällskapet Idun bildades i Stockholm. Än sen? Jo, när verkligheten går i graven kan kulturlivet och konsten se till att verkligheten lever vidare i annan form. Och skulptören Thomas Qvarsebo valdes in i Idun 2008. Och? Han är konstnären bakom skulpturen av Korv-Ingvar. Skulpturen kan man bekanta sig med på busstorget i Solna Centrum. Smakfullt!

Varm-korv-gubben med låda på magen har ju också förevigats i musikalisk form i sången *Varm Korv Boogie* av låtskrivaren, tillika sångaren och musikern Owe Thörnqvist (f. 1929).

Det stod en varm-korv-gubbe ner' på Fyris torg
ha måla' korvarna svarta för han hade sorg
Han hade låda på magen
Det gillas inte av lagen
Det fick han inte ha
Nej det var inte bra
att ha en låda på magen

Om Owe Thörnqvist skriver på sina memoarer efter fyllda 90 känner jag inte till. Att han varit uppländsk junior- och distriktsmästare i boxning vet jag, liksom att han boxats mot världsmästaren Ingemar Johansson i Göteborg den 3 september 1958. Lämplig memoartitel kanske – Sagan om ringen? Framförallt när Owe (90) och Berit Gullberg (80) i december 2019 skiftar giftasringar efter att ha levt ihop i 35 år.

Att Owe föddes på Sysslomansgatan 38 i Uppsala 1929, ett stenkast från Sysslomansgatan 35 där Elisabeths mamma Märta och min mammas kusin Stina Sahlberg bodde en tid, är bara en historisk randanmärkning, men ett geografiskt faktum.

Mot Ingemar Johansson

Patrik Sjöberg bäst i världen

En annan känd svensk med korvanknytning är världsrekordhållaren i höjdhopp Patrik Sjöberg. I SVT1:s program Go'kväll den 24 oktober 2020 får vi veta att Patrik åt två varmkorvar med bröd före sitt världsrekordhopp på 2.42 meter under DN-galan på Stockholms stadion den 30 juni 1987. Bra att veta!

De flesta svenskar är sedan barnsben bekanta med falukorven. Korvens krokiga historia illustrerar hur saker och ting hänger samman på ett ofta oväntat sätt. Traditionellt är falukorven böjd. Varför det? Det är resultatet av korvens förpackning i djurtarmar. Men varför heter den falukorv? Det beror på att världens troligen äldsta fortfarande verksamma aktiebolag Stora Kopparberg har brutit koppar i Falu gruva sedan 1200-talet. Men vad har det med falukorv att göra?

Jo, man använde linor av tvinnad ox- och hästhud för att hissa upp kopparmalmen ur gruvan. När behovet av rep och linor växte hämtades oxar och hästar så långt bort som från Småland och transporterades i stora konvojer till Falun där de slaktades. Köttet blev en biprodukt. Under 1500- och 1600-talen hade tyskarna stort inflytande vid gruvan och lärde då svenskarna att göra korv av köttet. Runt år 1890 lanserades den rökta korven som falukorv. Falukorvens dag firas varje år i början av juni i Falun och vid falukorvens dag 1992 visades världens längsta falukorv upp (82,6 meter).

Från 1998 ingår Stora Kopparberg i Stora Enzo-koncernen. Två gruvbolag slogs samman för att bryta ihop. Stora Ensos huvudkontor är en kontorsbyggnad på Kanalkajen 1 i Helsingfors. Den ritades av den finske arkitektlegenden Alvar Aalto och blev klar 1962. En överraskande legering mellan gruvdrift, charkuterier och arkitektur.

Vi lämnar nu korven, men inte Owe Thörnqvist. 18 december 1964 spelades en reklamfilm in på Europafilm i Solna. (K s. 122) Reklamen gällde halstabletten Bronzol.

I huvudrollen framträdde Owe Thörnqvist. Jag spelade av någon anledning en engelsk Bobby. Något decennium tidigare hade jag frågat en riktig Bobby i London om vägen, men det visste inte reklamfilmsproducenten.

Med Bobby i London 1955

Apropå vägen. Ungefär vid tiden för inspelningen av reklamfilmen är Owe Thörnqvist i Junsele. Det var en ren olycka. Owe och Lill Lindfors var på turné i Norrland och på väg i en Dodge GTO söderut på riksväg 90. Grusvägen var i dåligt skick. Owe har inte körkort så Lill rattar bilen. I en dubbelkurva bär det rakt ut i spenaten. Bilen hamnar på en verkstad i Junsele och är mest skrot enligt Junselebon Kurt Rydkvist. Kurts pappa får hand om ärendet och blir en stor beundrare av Lill som *“uppträtt korrekt och varit mycket trevlig”*.

Lill Lindfors skivdebuterade 1962. Hennes album *Du är den ende* (1967), räknas som en milstolpe inom svensk musikproduktion. Albumets titellåt *Du är den ende* släpptes på singel 1966 med text av Bo Setterlind. Både Lill och Bo Setterlind har medverkat vid Musik- och konstveckan i Junsele och Bo blir vid ett tillfälle gäst hos Elisabeths föräldrar i prästgården. Där deklamerar han dikter i köket för prästfrun Märta. Om han inte redan var Märtas favoritpoet, så blev han det efter besöket i köket.

Prästgården i Junsele där Bo Zetterlind läste sina dikter

Musik- och konstveckorna i Junsele startade 1968 och avslutades 2007. Det skulle bli 40 fullmatade festivaler varav sju efter att initiativtagaren och eldsjälens Erik Nordien lagt ner taktinnen. Alla var där. I alla fall nästan. Vad sägs om två världsberömda klarinettister i samma festivalprogram; jazzlegenden Putte Wickman med Claes Cronas trio och ikonen Martin Fröst som solist i Beethovens 5:e symfoni och Aaron Coplands klarinettkonsert. Går det att överträffa?

Putte Wickman

Martin Fröst

Musik- och konstveckorna uppmärksammades även av Kungliga Musikaliska Akademien. I akademiens årsskrift 1992 kan man läsa följande:

“Med Konungens medgivande har akademiens styrelse beslutat att i år utdela medaljen till tre högst förtjänta personer - Kjerstin Dellert, Ingemar Gabrielsson, Erik Nordien”.

“Erik Nordien, festspelsarrangör från Junsele, är sedan 1968 den drivande kraften bakom musik- och konstveckan i sin hemort. I denna lilla ort, som utifrån sett saknat förutsättningar för större konstnärliga projekt, har Nordien – från början med hjälp av Rikskonserter, men numera självständigt – byggt upp en av Sveriges mest betydande musikveckor. De hittills sammanlagt 25 Junsele-festivalerna har gästats av nästan alla Sveriges symfoniorkestrar och en lång rad utländska, och även många internationella kammarmusikensembler och solister har medverkat. Med kraft och fantasi men utan stora åthävor leder Erik Nordien denna framgångsrika verksamhet, som fått stor betydelse inte bara för Junsele utan för hela Sollefteå kommun.”

De tre mottagarna av 1992 års medalj För Tonkonstens Främjande. Fr v Erik Nordien, Kjerstin Dellert och Ingemar Gabrielsson. (Foto: Per B. Adolphson)

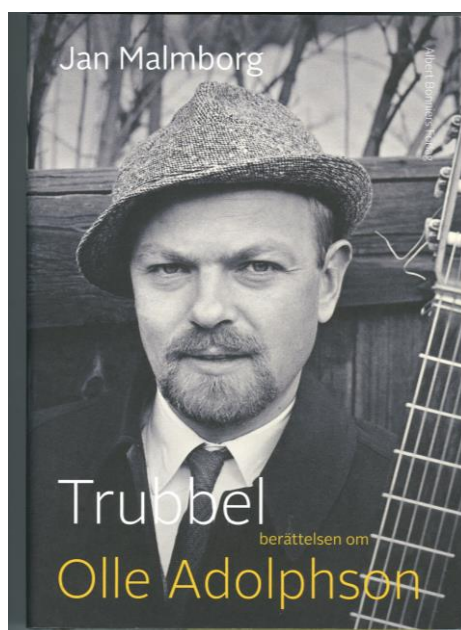
Erik Nordien hann med att arrangera 32 festivaler. Sporthallen i Junsele, som han fick driva hårt för att få till stånd, fungerade under Junseleveckan som konserthus. Hallen heter numera *Erik Nordien-hallen*.

En artist som nog aldrig framträdde under Musik- och konstveckan i Junsele är Olle Adolphson. Men han ska strax dyka upp här. En tunn tråd till Junsele är väl att fotografen som tagit fotot av Erik Nordien 1992 på Musikaliska Akademien är Olles son Per.

Per fotograferade för Bonniers veckotidningar och tidningen Vi under flera decennier. Han arbetade med teaterfotografi på Dramaten under tolv år och lika många år på Riksteatern. Med Ingmar Bergman samarbetade han i uppsättningen av Trollflöjten för TV. Han har också verkat inom arkitekturfotografering vilket resulterat i fem arkitekturböcker. Som fotograf är han representerad på bland annat Moderna museet.

Jag nämnde halstabletten Bronzol som skulle hålla halsen i gott skick. Säkert bra också för sångare. Ett sätt att hålla kvar unga pojkars ljusa röster även i vuxen ålder praktiserades inom den katolska kyrkan, inte med Bronzol, utan med kastrering före puberteten. Pojkarna blev kastratsångare. Man behövde de ljusa rösterna för framförallt sopranstämmorna i kyrkokörerna. Men kunde man inte låta flickor sjunga de höga stämmorna? Nej inte under 1600- och 1700-talen i de katolska kyrkorna. Där var flickor inte välkomna, åtminstone inte i kyrkokörerna. Tur för Olle Adolphson att han föddes på 1900-talet i Sverige. Han var med i Radiotjänsts gosskör.

En mycket läsvärd biografi över Olle Adolphson utkom 2020. Den heter Trubbel och nominerades till Augustpriset i fackboksklassen. Jag återkommer till den senare.

Olle Adolphson

Min enda personliga tråd i den väv där Olle har verkat är, vad jag kan påminna mig, en audition där Olles syster Kristina spelade upp en scen ur nobelpristagaren Luigi Pirandellos pjäs *Krukan*. Jag hade ombetts sitta i auditionjuryn. Det bör ha varit runt år 1960. Pirandello mottog nobelpriset i litteratur 1934, samma år som Olle föddes. I juni 2020 berättar skådespelaren Johan Ulvesson i Dramatenpodden att Pirandellos mest omtyckta novell är just *Krukan*. Det hade jag fram till i somras inte en aning om.

Även om vi aldrig träffades så har Olle dykt upp i olika sammanhang. I biografen över Olle berättas om hans tid som värnpliktig vid kustartilleriet i Karlskrona (KA4). Det var sommaren 1954. Då låg min bror Jan också där. Undrar om dom träffades.

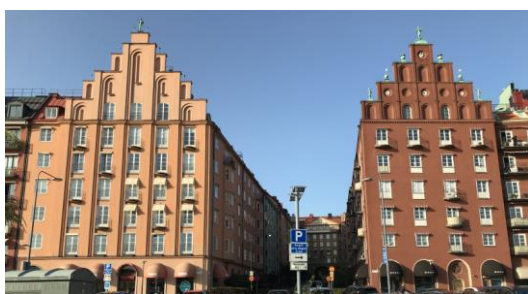
Lustigt nog fyllde Olles mor Mildrid 50 år den sommaren vilket även Jans mor Gull gjorde. Olle fick inte permis för att åka till Stockholm och fira men skrev ett gratulationsbrev. Samma sak gällde min bror. Han skrev också ett gratulationsbrev. (K s. 66) Olle vantrivdes vid Pinan, som var öknamn för KA4, och skulle senare straffa ut sig. Min bror trivdes och skulle senare bli reservofficer.

I gymnasiet gick Olle på Whitlockska skolan. Det gjorde också min vän och husläkare Ulf Karlströmer. De hade slöjdundervisning tillsammans. Olles busiga och bråkiga agerande kunde få även den erkänt lugna slöjdläraren att reagera.

Själv har Olle berättat om vad en lärare kan betyda. Det var i Norra Latin där Olles lärare i historia hette Beskow. Han väckte Olles intresse för historieämnet vilket också blev Olles bästa ämne och livsintresse, tillsammans med musik. Här har jag samma erfarenhet.

Min lärare i svenska språket och litteraturen Bengt Olsson var orsaken till att mitt bästa ämne i studenten blev just svenska språket och litteraturen, tillsammans med musik. Det återkommer jag till.

Olle växte upp på Norr Mälarstrand 28 och 26 i Stockholm med utsikt över stranden där Elisabeth och jag efter vår flytt från Ekerö till stan 2007 i stort sett dagligen promenerar. Vårt val av boplat 2007 stod mellan nr 26 på Norr Mälarstrand dit Olles mamma Mildrid flyttade efter skilsmässan från Edvin Adolphson på nr 28 och det funkishus som vi till slut valde på Kaplansbacken 5, inte långt därifrån.

Norr Mälarstrand 28 och 26

26 och 24

Norr Mälarstrand 24 blev platsen för ett av de massmedialt mest uppmärksammade brottsfallen i svensk kriminalhistoria - von Sydowska mordet. På kvällen 7 mars 1932 påträffades häradsövdingen och politikern Hjalmar von Sydow och två av hans anställda, kokerskan Karolina Herou och hembiträdet Ebba Hamn, mördade i von Sydows bostad.

Gärningsmannen var med stor sannolikhet juridikstudenten Fredrik von Sydow, son till Hjalmar. Bakom motivet till mordet nämns att Fredrik var drogmissbrukare och att han hamnat i händerna på utpressare.

Författaren och Svenska Akademiledamoten Sigfrid Siwertz pjäs *Ett brott*, inspirerad av de von Sydowska morden, uppfördes på Dramatiska teatern i Stockholm 1934, året då Olle föddes. I filmen *Ett brott* från 1940, spelas den manliga huvudrollen av Olle pappa Edvin Adolphson, von Sydows granne på Norr Mälarstrand. Märkliga sammanträffanden.

Nu kommer jag tillbaka till pappas arbetsgivare – Skandinaviska Banken – och taklagsfesten för det nya huvudkontoret på Sveavägen vid Sergels torg i december 1964. Det året lämnade pappa banken, 69 år gammal. Jag vet inte om pappa blev bjuden på taklagsfesten men jag vet, efter att ha läst biografien över Olle, att Olle var där. De 795 gästerna bjöds på ”oxfilé till tonerna av Handelshögskolans studentorkester innan primadonnan Git Gay och trubaduren Olle Adolphson tog över underhållningen”.

Eftersom Olle var starkt kritisk till den pågående cityomvandlingen i Stockholm var uppdraget svårsmält – “mitt i rövarens kula...ett av de första palatsen i glas, stål och betong som rest sig ur förödelsen i Gamla Klara”. (Trubbel, Jan Malmberg s. 186)

Elisabeth och jag var inte med på taklagsfesten men upplevde vår egen “taklagsfest” på Konserthuset ett par hundra meter bort. Där förlovade vi oss. Kanske samma dag? Men säkert samma månad. Och förlovning kan väl ses som en slags taklagsfest inför bröllop och äktenskap.

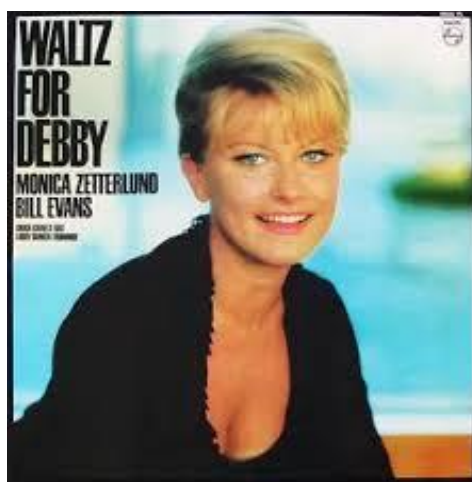
Blue House – Stockholms konserthus

Olle Adolphsons kompositioner framfördes även av jazzmusiker. Och jazzsångerskor. Som Monica Zetterlund. I författaren och journalisten Oscar Hedlunds bok *Da Capo!* (1981) skriver författaren att Monica lär vara den första jazzsångerskan som även sjöng på svenska. Monicas egen förklaring till språkvalet var: “Jag råkade av en gudomlig försyn få sjunga ord som skrivits av svenska språkets stora konstnärer i modern tid. Då gjorde jag den hisnande upptäckten att det är ju synd om Ella & Sara & Peggy & å dom andra stora jazzartisterna. De fick aldrig lika bra texter att jobba med som jag!...” (Da Capo s. 16)

Författarna till de svenska texterna beskrev i sin tur den svenska jazzens drottning i kreativa poetiska ordalag som “*en nattklubbsdrottning doftande av logar, ett lingonris som satts i cocktailglas*” (Tage Danielsson) och “*sommarhagens Billie Holiday*” (Per Rådström). Att värmlänningen Tage Erlander kallat henne “*värmlandsjazzens egen Alva Myrdal*” är inte bekräftat.

För de flesta jazzvänner är höjdpunkten i Monicas sångkarriär inspelningen med den världsberömde amerikanske pianisten Bill Evans (1929–1980) och hans trio 29 augusti 1964. Under ett engagemang på klubben Gyllene Cirkeln i ABF-huset i Stockholm finner Bill och Monica varandra musikaliskt. De kommer överens om att göra en gemensam skiva.

Under några eftermiddagstimmar på Europafilms studio i Mariehäll skapas något av det bästa som spelats in på svensk mark, LP:n *Waltz for Debby* efter Bill Evans komposition med samma namn. Texten till den svenska versionen *Monicas vals* skrevs av Beppe Wolgers. På skivan finns också Olle Adolphsons *Om natten är alla änkor grå* med text av Carl Fredrik Reuterswärd. Det kan man läsa om i Jan Malmborgs bok *Trubbel*. En märklig historia med Jan Malmborg återkommer jag till i nästa kapitel.

Monica Zetterlund
(1937 – 2005)

Samarbetet mellan Olle och Monica fortsatte och 1984 ger Monica ut LP:n *Monica Zetterlund sjunger Olle Adolphson* där bland annat låten *Trubbel* ingår. Den låten sjöng Olle för första gången i ett radioprogram med Alice Babs 14 december 1960. *Trubbel* är förmodligen Olles mest tolkade visa. Även undertecknad har spelat in den på CD.

Bill Evans återkommer till Stockholm och Gyllene Cirkeln i februari 1965 för ett två veckors engagemang med basisten Chuck Israels (f. 1936) och trumslagaren Larry Bunker (1928–2005). Elisabeth och jag är där den 16 februari - en oförglömlig upplevelse.

I Oscar Hedlunds bok *Da Capo!* presenteras också min tidiga ungdomsidol på piano – Charlie Norman. Han betraktades inte som en äkta jazzmusiker men han var mäktigt populär. Oscar Hedlund intervjuar Charlie och skriver:

“Det kom plötsligt hem en möbel som kallades piano och som mest brukade stå hos bruksdisponenter och ingenjörer. Mamma vaktade grindar åt ASEA vid tågövergången för 40 kronor i månaden för att få ihop till detta Gebrüder & Neymayer för nihundrafemti. Charlie tyckte de svarta tangenterna var bäst, de var inte så många. Han klarade allihopa på julfesterna hos Järn & Metall bara dom sjöng tydligt i allsången, i Dess dur. Han sändes till fröken Elg för att läras även de vita tangenterna. De var fler än han trodde.” (s. 49)

Jag skrev i *Homo Selficus* om Arne Weise. Och nu spinns en tråd till Charlie Norman. Arne spelade också piano, helst i Fiss dur. Alltså också mest på de svarta tangenterna. Korstonarten Fiss dur har sex korsförtecken (5 svarta tangenter i skalan) medan b-tonarten Dess dur har fem b-förtecken (också 5 svarta tangenter i skalan). Jag känner inte till om Arne och Charlie spelade fyrhändigt någon gång tillsammans, men behändigt hade det säkert varit.

Lagom till jul 2020 kommer boken om jazzklubben Fasching ut. Med titeln *Fasching – The Finest Live Jazz Since 1977* (förf. Göran Jonsson).

Trots att jag under några år ingick i Faschings Vänners styrelse ställde jag aldrig frågan om historien bakom jazzklubbens namn. Det är nog många som undrat. Stavningen är ju tysk. Och tysk jazz brukar inte lyftas fram som den mest stilbildande. Nu rullas historien upp i Faschingboken.

Så här är det.

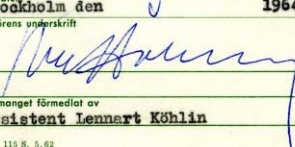
Fasching Club ingick i vad som anses vara Sveriges första internationella diskotek Discothèque 33. I Malmö. I södra Tyskland lever en karnevalstradition som går under namnet Fasching eller Fastnacht (fastenatten). Ägaren till Discothèque 33 bodde flera år i München. Han tog med sig namnet Fasching till sitt diskotek i Malmö. På diskoteket arrangerades i påskveckan en maskerad som döptes till Fasching.

Filmregissören Janne Halldorfs bror Bosse Halldorf besökte diskoteket i Malmö. När han skulle öppna ett diskotek på Kungsgatan 63 i Stockholm förhörde han sig om möjligheten att få använda namnet Fasching för sin klubb i danslokalen Zanzibar. Det gick bra. Klubben Fasching startade i lokalen den 6 april 1967. Men Zanzibar hade öppnat redan 1949 i samma lokaler mellan Oscarsteatern och biografen Palladium. Senare Casino Cosmopol.

I jubileumsboken över Faschings dryga fyra decennier kan man också läsa följande:

“Zanzibar var en av flera dansrestauranger som krögaren Sven Håkansson drev under en lång karriär. Till skillnad från den karismatiske och egensinnige Topsy Lindblom...är Sven Håkansson ett bortglömt namn. Detta trots att han drev Bal Palais dubbelt så länge som Topsy Lindblom ledde Nalen... och dessutom hade dansställena La Visite på Drottninggatan och Björknäspaviljongen i Nacka.” (s. 60)

För att påminna om Sven Håkansson tar jag med en kopia av ett kontrakt från 1964 som jag hittat på vinden.

ARBETSFORMEDLINGEN Artist- och musikerförmedlingen Box 3190 Stockholm 3 Tel (010) 22 30 00 (riks 22 38 80)		IX/UBW	ENGAGEMANGSKONTRAKT
Kontraktet undertecknas och återsändes omgående till Artist- och musikerförmedlingen, som därefter översänder av motparten undertecknat exemplar. Förmedlingen har intet som helst ekonomiskt ansvar för detta kontrakt.			
Mellan nedanstående parter har avtal om engagemang träffats enligt följande			
Arrangör		Engagerad	
Direktör Sven Håkansson Bel Palais Kungsgatan 65 STOCKHOLM C		Kapellmästare Bengt Sahlberg Surbrunnsgatan 61 STOCKHOLM VA	
Arrangörens telefon 11 92 98		Den engagerades telefon 34 38 59	
Engagemangets art Dansmusik av Bengt Sahlbergs kvartett			
Engagemangsort Restaurang Herrgår'n, Björknäs			
Engagemangstid (ange även klockslag) Lördagen den 1 februari 1964 kl. 20.45 - 00.30			
Gage kronor (bokstaver o siffror) Trehundrafjugofem(325:-)			
Ev övriga förmåner (stryk i så fall x i ett för allt ovan)			
Arrangören tillhandahåller utan kostnad för den engagerade (x i tillämplig ruta) ☒ välsittat piano ☐ förstklassig högtalare ☐ ackompanjör			
Allmänna bestämmelser se omstående sida			
Särskilda bestämmelser			
(Obs! Sedan kontraktet utskrivits får inga ändringar eller tillägg göras i kontraktbestämmelserna utan föregående samråd med Artist- och musikerförmedlingen.) Detta kontrakt är upprättat i tre likalydande exemplar, av vilka parterna samt Artist- och musikerförmedlingen erhållit vardera ett.			
Ort Stockholm		Ort Stockholm	
År 1964		År 1964	
Arrangörens underskrift 		Den engagerades underskrift 	
Engagemangt förmedlat av Assistent Lennart Köhlin		Kontraktet utskrivet o avsånt den 29 januari 1964	

Kontrakt på Herrgår'n/Björknäspaviljongen

På Zanzibar spelade Owe Lindboms orkester våren 1961 med Lasse Erstrand på vibrafon. Då sitter jag vid pianot. Framtiden står skriven i stjärnorna. Jag har varken fru, barn eller barnbarn. Och naturligtvis ingen susning om vad som skulle hända 57 år senare, den 18 november 2018. Tre dagar innan jag skulle fylla jämnt. Nu vet jag. Svaret finns på bilden nedan. Dottern Christina och barnbarnen Pontus och Clara gratulerar med melodin *You've Got a Friend* (Randy Newman) på Faschings scen. Succé.

Fasching 18 november 2018

En svensk jazzlegend som ofta spelade på Fasching var saxofonisten Hacke Björksten (1934–2020). Han bodde många år på Ekerö och var med och bildade Birka Jazzsällskap på 1970-talet för spridande av jazzmusik på Mälardöarna. Jag fick förmånen att spela ett par gånger på ön med honom. Nu den 18 december 2020 lämnar han för alltid estraden. Saknad av en hel jazzvärld.

Hacke Björksten

En som aldrig uppträtt på Fasching skulle göra det, 86 år gammal. Jag citerar ur Fasching-boken:

“Hon hade sjungit på konserthus och i kyrkor runt om i världen, medverkat i tv- och radiosändningar, men aldrig besökt Fasching. Av en ren händelse råkade Bo Ahnegård, vice ordförande i Faschings vänner och styrelseledamot i Fasching, få Alice Babs som bänkgranne under en konsert på Skansen... Bo Ahnegård utnyttjade tillfället och erbjöd Alice Babs att som hans gäst besöka Fasching tre månader senare...” Så blev det.

Kvällens musiker var Karl Olandersson (trumpet), Daniel Tilling (piano), Martin Sjöstedt (bas) och Mattias Puttonen (trummor). Bandet spelade Duke Ellingtons *In a Mellow Tone* och mitt under låten tar Karl mikrofonen och säger: *“Alice, vill du komma upp och sjunga lite grann?”* Hon reser sig, får mikrofonen i handen, ställer sig i serveringsgången mellan scenen och restaurangborden och börjar scat-sjunga. Ett oförglömligt ögonblick. Rungande applåder. Magiskt!

Inte minst lyckliga är den busslast Hedemorabor som Bosse bjudit ner till konserten med en kontingent släktingar till Karl Olandersson och med Karls pappa i spetsen.

Alice Babs och Karl Olandersson på Fasching 2010

Och så firar den mest sedda svenska filmen, Lasse Åbergs Sällskapsresan, 40 år. Just det år då turismen lamslås av coronapandemin och den globala besöksnäringen tvingas ner på knä. Lasse fyller nu 80 år. Han firas med program i TV och med andra offentliga hyllningar. Naturligtvis gratulerar Tomteklubbens styrelse sin associerade *Diplomat med Tomtesäck och Luva*. (K5 s. 153)

Lasse intervjuar Helmer (dvs sig själv) i SVT

Med tanke på Lasse Åbergs mångsidighet är det väl inte speciellt förvånande att en av alla hans konstnärliga och musikaliska rötter även leder till jazzen. Hans första inhandlade skiva var en stenkaka med barytonsaxofonisten Gerry Mulligans kvartett. Han minns särskilt låten *Nights at the Turntable*. Lustigt! Den låten återkommer jag till lite längre fram.

Vi lämnar här jazzen för något helt annat, tidningen *Lyckoslanten*. Sveriges äldsta fortfarande utkommande tidning riktad till barn. Första numret gavs ut till Världsspardagen den 31 oktober 1926 med en upplaga på 156 000 exemplar. Tidningens målsättning presenteras med följande text:

"Tidskriften vill i ord och bild verka för främjande av sund sparsamhet bland det uppväxande släktet och intressera de unga för produktivt arbete och målmedvetet handhavande av förvärvade medel."

1940 hade upplagan stigit till 490 000 exemplar, och 1950 till hela 700 000 exemplar. 1957 sattes rekordet, då *Lyckoslanten* nummer 4, som var ett sånghäfte, hade en upplaga på hela 965 000 exemplar.

Lyckoslanten 1945

I tidningen kunde man under åren 1926–1963 läsa serien *Spara och Slösa*. Serien handlar om två flickor där Slösa spenderar sina pengar på nöjen och konsumtion medan Spara sparar sina pengar för att senare kunna köpa något finare som hon önskat sig. Många bäckar små blir en stor å, enligt ordspråket.

Samma tema är budskapet i dottern Christinas nya bok som riktar sig till ungdomar som flyttar hemifrån, med ansvar för sin egen ekonomi. Boken kommer ut i bokhandeln 2021, den 20 januari. Känns datumet igen från den stora världen?

Egen ekonomi 2021

Uppmärksammas i SVT 24 februari 2021. Något för ekonomiutbildningen i skolan!

En liten happening i sammanhanget är väl att tecknaren Knut Stangenberg var knuten till Lyckoslanten. Säger du det? Ja, vi köpte vårt första sommarställe på Värmdö av Knuts barnbarn. Och Knut illustrerade Sällskapet Idun:s jul- och jubileumsnummer vid 25-årsjubileet 1887 – 118 år innan jag invaldes som medlem.

Knut Stangenberg

Knut Stangenberg är representerad på bland annat Nationalmuseum i Stockholm, Uppsala universitetsbibliotek och på Scenkonstmuseet i Stockholm.

Scenkonstmuseet hette tidigare Musik- och teatermuseum. Det drivs av Statens musikverk och dokumenterar det svenska kulturarvet inom musik, teater och dans. Samlingarna har byggts upp under en hundraårsperiod. Stangenberg representeras av sina teaterkarikatyrrer. Museets instrumentsamling har fler än 6 000 instrument från tidigt 1600-tal och framåt. Ett av dessa instrument är Elisabeths pappa Eriks cello från Junsele. (*K* s. 248, *K5* s. 172)

Eftersom vi är inne på bland annat böcker och andra trycksaker kanske lite boklig humor kan få runda av det här kapitlet.

Hur var det på biblioteket idag?

Fullbokat!

Och vi avslutar med en bildrebus. Svaret dyker snart upp.

Speciella sammanträffanden

Den 21 augusti 2020 högläser vi under den dagliga "sagostunden" vid eftermiddagskaffet Anna-Karin Palms biografi över Selma Lagerlöf (1858–1940). Boken nominerades 2019 till både Augustpriset och Stora fackbokspriset. Bokens titel, *Jag vill sätta världen i rörelse – En biografi över Selma Lagerlöf*, fokuserar på Selma Lagerlöfs "idévärld och inre liv som grundval för hennes skapande".

Vi läser att Selma Lagerlöf under en tid bodde på ett pensionat på Malmskillnadsgatan i Stockholm. Jag citerar ur boken.

"Undret hade inträffat och hela Malmskillnadsgatan gick i vågor, 'från Hamngatsbacken ända upp till Brandstationen'. 'Hon sade till sig själv, att Runebergs godmodiga krigsbussar och Bellmans sorglösa dryckesbröder var det yppersta material, som en diktare kunde ha att röra sig med. Och då på en gång uppstod denna tanke inom henne: 'Den värld som du har levat i nere i Värmland, är inte mindre egendomlig än Fredmans eller Fänrik Ståhls (Ståls, min anm.). Kan du bara lära dig att behandla det, nog har du lika bra stoff att bearbeta som dessa två.' (s. 111)

(Felstavningen ovan av Stå(h)l ger en "bock i kanten" vilket också är svaret på rebusen i förra kapitlet.)

Här på Malmskillnadsgatan lades grunden till Gösta Berlings saga och Selmas Nobelpris i litteratur 1909.

Vi bestämmer oss morgonen den 22 augusti att dagens "fysiska träning" får bli en kulturell exkursion till först Malmskillnadsgatan och sedan till Riddargatan 5, där Selma åren 1882–1885 utbildade sig till lärarinna vid Högre lärarinneseminariet.

Under hennes promenad "från Hamngatsbacken ända upp till Brandstationen" måste hon ha passerat det hus där Sunside 1955 skulle flytta in. Bara en sån sak! Men det är inte det som är det märkliga den här dagen.

När vi går i Selmas fotspår och passerar Brandstationen ser vi längre bort en affisch inne på den angränsande Johannes kyrkogård. Vi går närmare och...? Man bjuder in – just idag – till firandet av Döbelnsdagen, med anledning av 200-årsminnet av generalen Georg Carl von Döbelns dödsdag. Vilken märkelig tillfällighet!

von Döbeln (1758–1820) spelar ju en huvudroll i Fänrik Ståls sägner och påverkade förmodligen Selma. Han lämnade det jordiska slagfältet 1820, ligger begravd på Johannes kyrkogård och har fått gatan som sträcker sig från kyrkogården till Vanadislunden uppkallad efter sig – Döbelnsdagen. Vid den gatan ligger också läroverket Norra Reals aula där min pappa, min bror och jag själv brottats med studentskrivningar. Och visst! Där skrev jag en uppsats om Selma Lagerlöfs roman Jerusalem. Den dyker upp senare.

von Döbelns gravmonument

Vi fortsätter läsningen av biografin över Selma Lagerlöf och vad hittar vi då? Jo, författaren Eva Fryxell (1829–1920) som skulle få en avgörande betydelse för Selmas utveckling.

”Sommaren 1880 var Selma Lagerlöf (då 21 år gammal, min anm.) tärna på ett bröllop på Gårdsjö... som vanligt utsedd att hålla tärntalet till marskalkarna och gjorde det så väl att hon väckte en av åhörarnas intresse. Eva Fryxell var dotter till historikern och prosten i Sunne, Anders Fryxell... Eva Fryxell kände redan Selma eftersom hon var vän till familjen och ofta gästade Mårbacka... nu insåg hon att den unga kvinnan hade anlag för att skriva... Det var hon som ”bragte mig hoppets första ljusglimt”, sa (Selma) i sitt minnestal över Eva Fryxell 1920... Fryxell... uppmanade Selma Lagerlöf att ge sig ut i världen och skaffa sig en utbildning. Hon sådde ett frö och visade på en möjlig väg.” (s. 102)

Anders Fryxell (1795–1881) får runt sekelskiftet 1900 ge namn åt min uppväxtgata i Stockholm, Fryxellsgatan. Och det är han som ligger bakom titeln på två av krönikorna. (K, K5)

Vi drar lite i Fryxelltråden. Och nu blir det åka av!

Anders Fryxell var bland annat pionjär i arbetet med att skapa jämställdhet mellan män och kvinnor i det svenska samhället. Tillsammans med akademiledamoten på Stol nr 1 i Svenska Akademien, tillika blivande ärkebiskopen Johan Olof Wallin (1779–1839), grundade Fryxell den första flickskolan i Stockholm 1831 – Wallinska skolan. Wallin skulle gifta sig med Anna Maria Dimander (1781–1866). Jasså? Och? Två dagar före Elisabeths och mitt besök på Johannes kyrkogård införs en dödsruna i Dagens Nyheter, skriven av Tomteklubbens tomte Nisse (Lars Johan Norrby). Runan berättar om Maddi Dimanders liv.

Maddi Dimander

Hovsekreteraren Margareta "Maddi" Elliot Dimander, Nacka, har avlidit i en ålder av 86 år. Närmast anhörig är maken Bertil Dimander.

● Maddi växte upp med två syskon i en Djursholms-familj. Efter avslutad skolgång praktiserade hon på ett modehus i Madrid. Sedan följde två år på Tillskärarakademin i Borås.

Men därefter bytte hon inriktning mot turism med praktik i Spanien och Frankrike. Hon arbetade sedan åtskilliga år på Franska

turistbyrån i Stockholm och var säsongsvis turistvårdinna i Courchevel. Hon blev därför särdeles kunnig i framför allt franska.

De sista fem åren fram till pensioneringen var Margareta drottning Silvias sekreterare och förlänades

titeln hovsekreterare; en mycket lyckosam avslutning på ett långt och varierat yrkesliv. Hon fick verkligen glädje och nytta av sin stora språkbegåvning.

Mot slutet av 50-talet blev Maddi antagen till Akademiska kören i Stockholm, som kom att bli en väsentlig plattform för hela hennes fortsatta liv. I AK knöt hon bestående kontakter med likasinnade unga människor.

Med tiden kom hon så att sjunga i Musikaliska sällskapet (senare Stock-

holms filharmoniska kör) i Konserthuset.

Maddis skicklighet i sömnadskonsten kom väl till pass inom den kreativa gruppen Lappri, i vilken ett antal kvinnliga vänner från kören producerade lapptäcken och broderier med mera.

En i sammanhanget möjligen oväntad talang visade Maddi genom att dela maken Bertils hobby och färdighet för veteranbilar, särskilt av märket Packard. De två skaffade sig en sådan limousin från 1932, vilken

de egenhändigt renoverade och satte ihop till en utsökt, väl fungerande bil, som vann både experters och vänner beundran. Och vilken lyx för var och en som fick njöt av en tur i denna bilhistoriska juvel!

En av Maddis många andra viktiga kvaliteter var en starkt utvecklad social förmåga: empatisk, sympatisk, älskvärd och humoristisk. En underbar illustration av detta var att Maddi hade inte mindre än sju gudbarn.

För Maddis stora vänskrets
Lars-Johan Norrby

Det var Maddi och Bertil Dimander som ställde sin Packard, årsmodell 1932, till Tomteklubbens förfogande som fölgebil vid klubbens cykeltävling på Ekerö hösten 1975.
(K s. 153)

Tomte Prisse (Claes Rignell) spurtar mot seger med fölgebilen hack i häl.

Om det finns någon direkt släktskap mellan Anna Maria Dimander och Bertil, och därmed Maddi Dimander, vet jag inte. Vad man däremot säkert vet är att det finns en släktråd mellan Johan Olof Wallins mentor i Uppsala, professorn i praktisk filosofi, Daniel Boëthius och vår nu i augusti bortgångna vän Lena Boëthius/Eriksson – som var min faster Elsas mönsterelev i Äppelviksskolan på 1940-talet.

Jag ringer Lenas man Lasse Eriksson, gammal vän och utomordentlig klarinettist. Visst! Lasse sänder över några kopior ur släkten Boëthius släktrönlka.

*Lasse Eriksson med från vänster Gunnar Reichmann, Gunnar Johnson och BS
på Ekebyhovs slott 24 augusti 1991*

Boëthiusläktens första kända stamfar var den protestantiske prästen i Sidensjö, "kyrkoherde herr Anders", som nämns i en skattelängd från 1542. Orten Sidensjö ligger i Ångermanland, ett par mil väster om Örnsköldsvik. Att Elisabeths pappa kyrkoherden Erik Abrahamsson, född 1907 i Junsele 10 mil väster om Sidensjö, predikat i Sidensjö kyrka i mitten av 1900-talet får ingå i berättelsen.

Herr Anders son Olaus Andreae tog sig efternamnet Angermannus efter sitt födelselandskap Ångermanland. Han fick tjänst som kyrkoherde i Mora. Den tjänsten övertogs sedan av hans son Olai som tog sig namnet Boëthius Moraeus, där Moraeus betyder "från Mora". Jodå! Boëthius- och Moraeusläkterna är släkt.

Calle Moraeus

Benny Andersson

Efter ytterligare fyra generationer präster kommer Daniel Boëthius (1751–1810) till världen, som son till kyrkoherden i Grangärde Jacob Boëthius (1716–1781). I Grangärde socken i södra Dalarna, ett par mil nordväst om Ludvika, föddes också skalden Dan Andersson som vi i år särskilt uppmärksammar på hundraårsminnet av hans hädanfärd på ett hotellrum i Stockholm. (*HR* s. 104)

Och tänka sig. Daniel Boëthius gifte sig med Hedvig Sophia Runeberg. Kan hon vara släkt med Johan Ludvig Runeberg, Selmas Lagerlöfs litterära förebild? Det förmåler tyvärr inte historien. Men vem vet?

Vad historien förmåler är att släkten Boëthius är släkt med släkten Rudbeck via biskopen Johannes Johannis Rudbeckius (1581–1646), grundare av Sveriges första gymnasium och Sveriges första flickskola (1632). Redan innan han fyllde 24 år blev han utnämnd till professor i matematik vid Uppsala universitet. Det nöjde han sig emellertid inte med. Några år senare blev han professor vid universitetet i hebreiska för att strax därefter byta till professuren i teologi. Johannes Rudbeckius har kallats *“den högre undervisningens grundare i Sverige”*. Hans brorsdotter Tora Rudbeckia blev mor till Jacob Boëtius i Mora, som alltså var pappa till filosofen Daniel Boëthius.

Lena och Lasse är också släkt med Alfred Nobel. Va? Jo, Petter Nobelius (1655–1707) gifte sig 1696 med Wendela Rudbeck (1668–1710), dotter till Olof Rudbeck d.ä. (1630–1702). Petter var Alfred Nobels farfars farfar. Hängde du med? Och drar man i Moraeustråden dyker Carl von Linné (1707–1778) upp. Läkaren Johan Hansson Moraeus (1672–1742) visar sig nämligen vara svärfar till Linné. Och Linné var *“den moderna taxonomins fader”*.

Vi vet att religionen genom historien har spelat en central roll i alla samhällen – från jägar- och samlarkulturer till dagens postindustriella samhällsbygge. Och inte minst i släkten Boëthius’ dna. Några klipp ur Carl Gustaf Boëthius snabbskiss över religionens utveckling i Sverige ger en bild av de stora dragen. (Ur *Gångna släktled i brytningstider – Några glimtar ur historien*, 1982.)

”Jag tänker påminna om några av de omvälvningar i landets och kyrkans historia som måste ha stått i centrum för våra prästerliga förfäders intresse och som de själva var inblandade i under de 450 år som vi nu känner av vår släkts historia.

Kristendomens historia i Sverige kan ju sammanfattas så här: ett halvt årtusende var vi katoliker, ungefär från år 1000 till omkring 1500...Från 1500 in på 1900-talet var vi protestanter: nu är vi ingetdera. Sverige är på det hela taget ett avkristnat land. Det innebär att den folkkyrkliga värld där våra förfäder verkade och som de ägnade sina liv åt – den är nu till största delen försvunnen. Vi lever i en annan värld.”

”Herr Anders i Sidensjö upplevde alltså reformationen. Den gamla enhetsvärlden splittrades. Europa klövs i två delar, en sydlig katolsk och en nordlig protestantisk-luthersk – en otrolig, ängslande förändring. Vi äldre minns kanske från Odhners underbara Fäderneslandets historia hur en trogen katolik reagerade mot att gudstjänsten skulle börja hållas på svenska. Han utbrast: ”Snart kan vilken dräng som helst läsa en mässa från dyngkärran.”

”Men en av Gustav Vasas söner slog in på en annan väg. Johan III blev en av de många i Europa som drömde om att man skulle kunna återupprätta den förlorade kyrkliga enheten och eliminera de våldsamma politiska spänningar som den kyrkliga splittringen skapade. Därför började han driva en kyrkopolitik som ledde till en förändrad gudstjänstordning som stod betydligt närmare den katolska. Herr Anders’ i Sidensjöns son herr Olof, kyrkoherde i Mora, anslöt sig till denna nya gudstjänstordning. ... Men han fick uppleva att Johan III efterträddes av sin bror, en hårdhänt herre vid namn hertig Karl, han fick uppleva Uppsala möte 1593 och Linköpings blodbad, vilket allt ledde till att Sverige återfördes till den rena, oförfalskade augsburgska lutherska trosbekännelsen.”

”Från 1600-talet finns bevarade biskopliga visitationsprotokoll, som är en ganska skakande läsning. Man får en hemsk bild av våld, vidskepelse och oerhört stränga straff. 1600-talet var också en mörk epok med häxprocesser, och där var ofta prästerna inblandade på ett mindre hedrande sätt.... De som var präster på 1600-talet fick också uppleva trettioåriga kriget...”

”Därmed har vi gått in i 1700-talet, och då är det sannerligen en annan värld som under loppet av några årtionden växer fram. I stället för den maktägande ortodoxin, som nästan ingen vågade opponera sig mot, fick vi nu inom överklassen upplysningstidens totala kritik av bibeln och kyrkan....Somliga reagerade med förskräckelse och vaktslående om allt det gamla. Andra reagerade med en viss känsla av befrielse att inte längre vara så bundna, och vi fick under 1700-talet många vad man skulle kunna kalla kulturpräster med vidsträckta intressen...Hur hård kritiken mot kyrkan kunde vara i det svenska 1700-talet framgår t ex av ett brev från Johan Henrik Kellgren där han skriver till en god vän: ”Jag har på sista tiden läst igenom hela bibeln. Jag visste inte att den var så galen.”

Boëthius fortsätter sin berättelse – nu om 1800-talet:

”Då kom en ny konservatism, den viktorska moralen, nyromantiken med dess svärmeri för ståndssamhälle, monarki och religiositet.”

”Nu bör man i realismens intresse påminna sig att den kyrkliga folkuppfostran som i tre- fyra hundra år ingrep så djupt i människors liv – den lyckades givetvis aldrig helt....Man kan t ex påminna om att 1830-talet var den värsta perioden i Sveriges historia vad gäller alkoholmissbruk, vida överträffande våra bekymmersamma förhållanden. Man kan också ta en sådan liten notis som att år 1849 hälften av alla barn som föddes i Stockholm var utomäktenskapliga.

Mot slutet av 1800-talet kom något som inte många hade väntat sig: nya omskakningar, svårigheter, katastrofer för kyrkan och därtill frikyrkorörelsen.”

”En helt annan slags omskakning fick kyrkan uppleva då Darwins utvecklingslära publicerades 1859. Då utbröt den häftigaste strid mellan världslig forskning och kyrklig lära...I slutet av 1800-talet kom också Viktor Rydbergs lära om Kristus, som förnekade treenighetsläran. ... En annan katastrof åstadkom kyrkan själv, då den kring sekelskiftet tog avstånd från arbetarrörelsen och förklarade dess materiella krav som ogudaktiga.”

”Egentligen är de moderna västerländska samhällenas situation fantastisk ur historisk synvinkel. Vi utgör världshistoriens första och hittills enda exempel på en kultur som försöker leva sitt liv utan religion... Vi ser i våra dagar ett egendomligt återuppvaknande av religiöst intresse, men det riktar sig nästan helt till andra rörelser än kyrkan. ... Min högst personliga övertygelse är att för kristendom och kyrka finns ingen räddning annat än genom en reformation som är minst lika radikal som den Martin Luther en gång genomförde, en reformation som innebär att man ändrar lära och tro och livssyn på ett sätt som våra prästerliga förfäder skulle ha blivit djupt bedrövade och uppskakade över.”

Vill man veta mer om Boëthiusläkten kan man bland annat läsa prosten J.F. Muncktells skrift *Västerås stifts herdaminne (1843–1846)*.

En klocka ringar. Muncktell? Han var far till industrimannen och konstruktören Teofron Munktell (1805–1887) som startade Munktells Mekaniska Verkstad i Eskilstuna. Den slogs senare ihop med min farfars arbetsgivare Bolinders Mekaniska Verkstad på Kungsholmen i Stockholm. Jag har tidigare nämnt släktskapet mellan Munktell och min forskarkollega Mats G. Engström. (K5 s. 116)

Efter den här långa utflykten i släktforskningens inspirerande värld återvänder vi till Selma Lagerlöf. Hon gick under sin tid i Stockholm på Högre lärarinneseminariet inrymt i lokaler på Riddargatan 5. Det var den första högre statliga akademiska läroanstalten öppen för kvinnor i Sverige.

Fasad mot Riddargatan

Entréport från Riddargatan.

Som ett litet kuriosum kan nämnas att en staty av ungdomens gudinna Idun möter besökaren i entren till lärarinneseminariet. Iduns äpplen håller ju gudarna evigt unga och odödliga, vilket förmodligen passade en författarinna med ett djupt intresse för myter och religion.

Nu dunsar det till på golvet innanför vår ytterdörr. Det är brevbäraren som levererar tidningen *Senioren* (nummer 7, 2020). Nya aha-upplevelser. Eva Eriksson har just blivit omvald för en andra period som ordförande i SPF Seniorerna. Men vad har det med Selma Lagerlöf att göra? En hel del faktiskt. Det visar sig att hon är ordförande i Selma Lagerlöfsällskapet. Och under perioden 2004 till 2012 var hon landshövding i Selma Lagerlöfs landskap Värmland. Till det kan läggas ordförande i Göteborgs stadsmission och vice ordförande i FolkpartietLiberalerna åren 1993–2001. Så här säger förre folkpartiledaren Bengt Westerberg.

Eva Eriksson

Bengt Westerberg

Att Selma Lagerlöfs skrivarlya, där hon skapade mycket av den litteratur som skulle leda fram till Nobelpriset, hette Bengtsarvet har varken med Bengt Westerberg eller mig att göra. Om någon undrade.

Men tillbaka till Selmas intresse för myter och religion. I sin examensskrivning vid Högre Lärarinneseminariet kallar hon teatern för "Guds predikstol". Och många av berättelserna i hennes litterära verk skulle bli både teater och film.

För att samla stoff till sitt skrivande reste hon en hel del. Bland annat till Jerusalem, den heligaste staden inom kristendomen. På den resan stannade hon någon tid i Rom, centrum för den katolska kyrkan, och bodde då i klostret vid Piazza Farnese, Birgittahuset. Där hade det då enda svenska helgonet Heliga Birgitta bott på 1300-talet.

År 2016 helgonförklarades Sveriges andra helgon Elisabeth Hesselblad (1870–1957). Hon flyttade in i Birgittahuset sju år efter att Selma rest vidare till Jerusalem. Att min studentgrupp bodde i klostret några dagar sommaren 1956, året innan Elisabeth Hesselblads himmelsfärd, har nog inte någon mer framträdande plats i klostrets gästbok.

Birgittahuset i Rom

Det var den 11 januari 1896 som Selma lämnade Rom, för vidare färd mot Jerusalem i Palestina; märkligt nog samma dag som min pappa lämnade sin niomånaders hemvist i mammas mage för att för första gången se dagens ljus i Stockholm; samma år som Alfred Nobel somnade in i San Remo. Då visste varken Alfred eller Selma att hon tretton år senare skulle motta det ännu inte instiftade Nobelpriset i litteratur.

1901–1902 ges romanen Jerusalem ut i två delar. Den fick fina recensioner. Kritikern och författaren Oscar Levertin hyllar boken i Svenska Dagbladet, där han kallar Jerusalem för "ett af de finaste och djupaste människoskildringar på svenskt språk, och den tål vid att jämföras med det bästa i samma art också på världstungomålen". (Palm 2019, s. 308)

Romanen bygger på en verklig historia där en grupp starkt religiösa människor från Nås i Dalarna, lämnar Sverige för att emigrera till det Heliga landet. Och där invänta Kristus återkomst. Året var 1896. De som valde att resa sålde allt de ägde och överlämnade intäkterna till den gemensamma kassan. Kolonin i Jerusalem arbetade med att ge hjälp till sjuka och fattiga. Inom själva kolonin rådde dock stränga regler och sjukvård var förbjudet då tron allena skulle vara läkare. Detta kombinerat med det ovana klimatet i det nya landet ledde till att många av de svenska utvandrarerna avled. På 1920-talet upplöstes kolonin.

Som gymnasist funderade jag en hel del på det jordiska och övernaturliga. Bland annat blir romanen Jerusalem ämnet för en uppsats i sista ring i Norra Real. En anledning var säkert inspiration från min lärare i Svenska språket och litteraturen Bengt Ohlson. Mitt bästa ämne i studentbetyget (efter Musik) blir också Svenska språket och litteraturen.

När jag nu 2020 går in på nätet för att ta reda på mer om Bengt Ohlson hittar jag en dödsruna från 1998. Jag återger den i sin helhet eftersom han betydde så mycket för mitt intresse för litteratur och historia. Och jag instämmer till fullo i beskrivningen av Bengt Ohlsons personlighet och gärning.

PUBLICERAD 1998-01-14

Skolreformatör och historielärare.

Lektor Bengt Ohlson, Sollentuna, har avlidit 77 år gammal.

Bengt Ohlson föddes och växte upp i Stockholm. Han studerade vid Uppsala universitet och tog fillic-examen i historia där. Efter beredskapen inledde han sin lärartjänst och erhöll 1957 ett lektorat vid Beskowska skolan i Stockholm. Han tjänstgjorde även vid Norra real. Hans undervisningsämnen var historia, svenska och filosofi.

Bengt Ohlson fick sin vetenskapliga skolning vid historiska seminariet vid Uppsala universitet under professor Erik Lönnroths ledning. Som en röd tråd genom hans livsgärning gick en strävan efter att knyta skola, högskola och universitet nära samman.

Han hade rykte om sig att ställa stora krav på sina elever och studenter, vilket kunde missuppfattas som att han stod för en traditionell, auktoritär lärarroll med en konservativ kunskapssyn. Inget kan vara mer felaktigt. Vi som hade förmånen att följa honom nära såg i stället en radikal. Han bejakade skolans demokratisering och såg med sin liberala grundsyn positivt på att skolan och högskolan öppnades för allt större grupper av elever och studenter.

Han erhöll 1995 Kungliga Vitterhetsakademiens pedagogiska pris för sina insatser för historieämnet.

Lars Claesson, Metodiklektor, lärarhögskolan i Stockholm

Per Thullberg, Rektor, Södertörns högskola

Nu dyker en tråd upp igen. Tre år efter Bengt Ohlsons frånfälle arrangerade jag som gäst-professor en konferens vid Södertörns högskola för invigning av ett forskningscentrum inom ämnet turismforskning (K s. 229). Och vem var inledningstalare vid konferensen? Jo, högskolans rektor Per Thullberg (en av de två som skrev Bengt Ohlsons dödsruna).

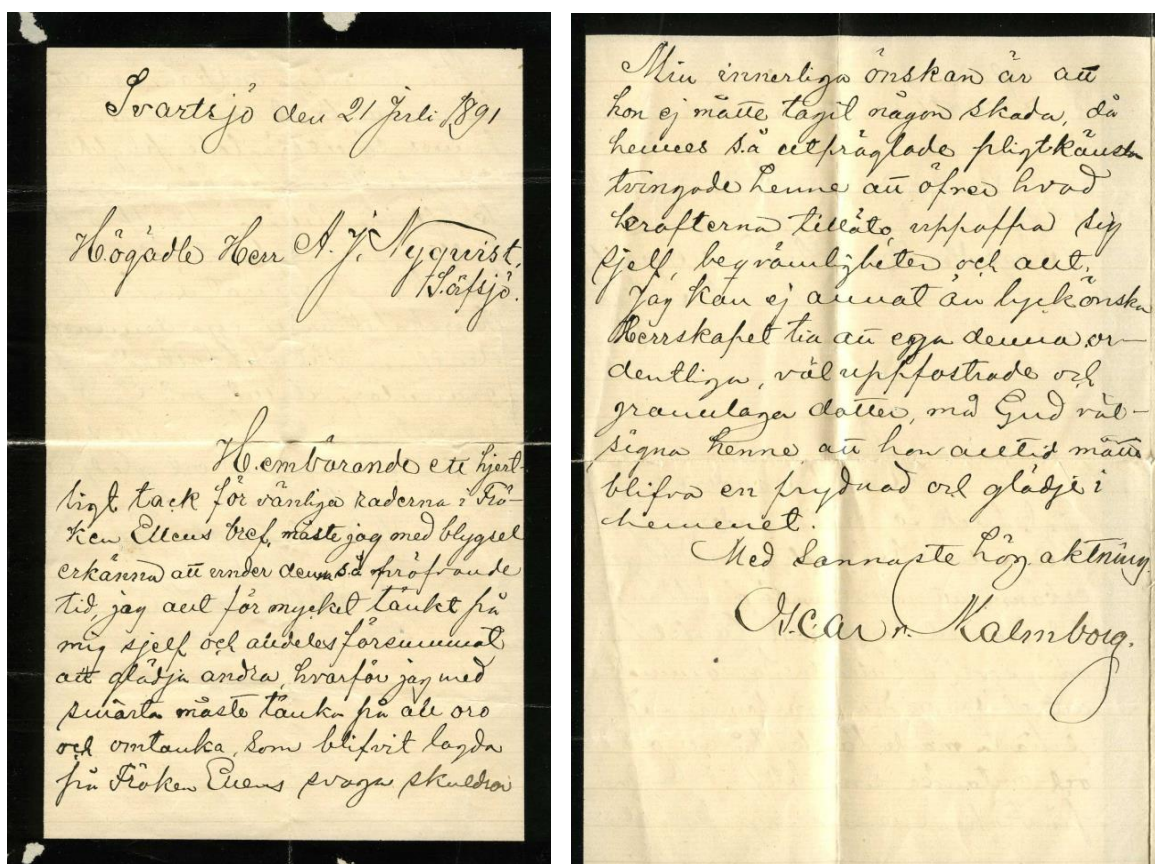
Program vid invigning av forskningscentret 11 december 2001

För att få variation i läsupplevelsorna laddar vi med olika böcker under sagostunden till kaffet. Ofta på rekommendation från goda vänner. Nu hör vännen och orkestermedlemmen från Amerikakryssningen 1965, Gunnar Palm, av sig och öser beröm över en nyutkommen biografi över Olle Adolphson. Den måste vi läsa. Samtidigt berättar han en märklig historia.

Författaren till Adolphsonbiografin heter Jan Malmberg och eftersom Gunnar blir så entusiasmerad av boken tar han reda på telefonnumret till författaren och ringer upp. Jan Malmberg svarar personen i andra änden av tråden. Ja hej, säger Gunnar, jag har just läst din biografi över Olle Adolphson och måste ringa upp för att tacka och berömma dig för den otroligt intressanta och välskrivna biografin. Tack, svarar Jan Malmberg men jag har inte skrivit boken. Det måste vara en namn till mig. Hoppsan. Men det var trevligt att du ringde upp för då kan jag berätta en historia för dig. Va kul!

Jo, så här var det. Jag hade varit på en fest inne i centrala Stockholm och tog en taxi hem till söder. På den tiden kunde man betala med check och skriva under med sitt namn. Och så fick man tillbaka ett skrivet kvitto underskrivet av taxichauffören. Jag överlämnade checken med namnteckningen Jan Malmberg och fick tillbaka kvittot – underskrivet med – Va! – Jan Malmberg. Men inte heller taxichauffören var författaren utan en annan namn. Märkligt, eller hur?

Nu slår det mig att jag har hört namnet Malmborg i ett helt annat sammanhang. Mycket riktigt. I min släktfolder hittar jag ett brev till min mormors pappa Anders Nyquist från Oscar Malmborg. Daterat 21 juli 1891.

Brev från Oscar Malmborg till Anders Nyquist

Oscar Malmborg tillhör en släkt med en liknande karriärhistoria som släkten Boëthius, men inom ett annat yrkesområde. Boëthius inom prästyrket och Malmborg inom det militära.

Att yrken "gick i arv" var betydligt vanligare förr i tiden än idag. Släkten Malmborg härstammar från Sala. Äldste kände stamfader är uppbörds mannen i Sala, Jonas Bengtsson (död ca 1668).

Oscar Malmborg (1852–1903) utexaminerades från Karlberg 1872. Han gifte sig 1877 med friherrinnan Anna Margareta Lilliecreutz (1855–1891).

Under våren 1891, då mormor arbetade i familjen, var Oscar Malmborg kompanichef vid kronoarbeitskompaniet vid Vaxholm och från 1 juni bevakningsbefälhavare vid tvångsarbetsanstalten i Svartsjö slott på Ekerö. Anstalten öppnades 1891. Slottet var då ombyggt och rymde 337 celler.

De första internerna kom med båten den 29 maj 1891. Slottet användes som fängelse fram till 1965.

På Ekerö skulle min mormors dotterson, dvs jag, tillbringa somrarna i familjens sommarstuga från 1939 till 1956. Mitt första medvetna möte med något kriminellt inträffar en vinter när jag några år gammal med mamma och pappa ska titta till sommarstugan. Spåren av inbrottet i stugan är tydliga. Man har gjort sina behov på golvet.

Av Oscar Malmborgs brev till min mormors pappa framgår att mormors arbete i Stockholm under våren 1891, som guvernant i familjen med tio barn, blir för betungande för en 22-årig späd flicka från landet. Inte minst när Oscars hustru Anna Margareta just den våren, endast 35 år gammal, går bort i barnsäng efter födseln av det tionde barnet, sonen Josef. (Oscar gifte senare om sig med dottern till Emma Munktell. Trådar!)

Om någon undrar hur det gick för Josef kan meddelas att han tar studenten i Örebro 1909, samma år som Selma Lagerlöf ttar emot nobelpriset, utexamineras som tandläkare vid Odontologiska institutet 1912, samma år som Titanic går till botten efter kollisionen i Atlanten med ett isberg söder om Grönland och samma år som sommarolympiaden hålls i Stockholm - även kallad Solskensolympiaden. Bara så ni vet.

Mormor gick bort 1966, 96 år gammal. Då hade Josef åtta år tidigare lämnat scenen.

Resan i restaurangvagnen fortsätter. Landskapet utanför fönstret förändras liksom umgänget i matsalen. Och så hör jag Selma Lagerlöfs röst i bakgrunden, läsande ur sin bok - *En saga om en saga*:

“Vad som fattades den var att bli nödtorftigt hopfogad, så att den bekvämligen kunde färdas omkring i landet. Den vara bara ett helt vimmel av historier, en helt formlös sky av äventyr, som drevo fram och åter likt en svärm vilsekomna bin en sommardag och inte visste var de skulle finna någon, som kunde samla in dem i en kupa.”

Lite så känns det att skriva krönikor.

Vi närmar oss nästa station som heter *Rumslig identitet*. Undrar vilka historier, äventyr och eventuellt vilsekomna bin som då dyker upp.

Rumslig identitet

Det sägs att det inte är någon tillfällighet att Sveriges vagga som nation, eller i alla fall en av Sveriges vaggor, ligger vid Mälaren på Mäläröarna. Idag Ekerö kommun.

Mälarens stränder och talrika öar erbjöd goda betesmarker och god tillgång på fisk och villebråd. Genom sitt läge och sin storlek utgjorde Mälaren en utmärkt kommunikationsled. Kommunikationerna till lands underlättades av mäktiga rullstensåsar som blev bryggor över låglänta marker i nord-sydlig riktning. Före de senaste tusen årens landhöjning var Mälaren större än idag. Man nådde i väster trakter med god tillgång på järn och koppar inne i landet. I öster hade man fri förbindelse till andra sidan Östersjön och Ryssland med dess floder ner till Svarta havet och Kaspiska havet. Via Östersjön och Öresund nådde man Atlanten.

Idag är Ekerö kommun unik i Sverige med sina två världsarv. År 1991 utsågs Drottningholms slottsområde till Sveriges första världsarv och två år senare skrevs Birka och Hovgården in på Unescos världsarvslista. "Vikingastaden" Birka utgjorde centrum för vikingarnas erövringståg och handelsfärder. Och genom århundraden har det så kallade frälset, den krigförande adeln, belönats med mark och förläningar på Mäläröarna. En utflykt i historien ger syn för sägen.

Alsnöhus

Ungefär samtidigt som Stockholm grundades runt år 1250 byggs ett medeltida palats på Adelsö i Mälaren. Palatset får namnet Alsnöhus. Och det är på Alsnöhus som kung Magnus Ladulås 1280 instiftar ett riddarstånd, genom den så kallade Alsnö stadga. Den definierade och avgränsade adeln/frälset som samhällsklass. Den ursprungliga betydelsen av frälse var "en fri man" - den som inte är någons träl. Frälset befriades av kungen från beskattning mot att man ställde upp med rusttjänst – man och häst i full rustning.

Idag återstår endast delar av grundmurarna av Alsnö hus på en kulle vid stranden nordöst om Adelsö kyrka inom det område som benämns Hovgården. Tillsammans med Birka upptogs Hovgården i Unescos världsarvslista 1993.

Alsnöhus

Drottningholms slott

Det andra världsarvet i Ekerö kommun – Sveriges första världsarv – är Drottningholms slottsområde på Lovön i Mälaren. Drottningholms slott räknas till den svenska stormaktstidens förnämsta slottsbyggnader. Det byggdes som ett lustslott under perioden 1662 till omkring 1750, på initiativ av drottning Hedvig Eleonora. Arkitekter var Nicodemus Tessin d.ä., Nicodemus Tessin d.y. och Carl Hårleman.

Slottet ägs sedan 1777 av svenska staten. Kungafamiljen har dispositionsrätt. Kung Carl XVI Gustaf och drottning Silvia har sedan 1981 sin officiella bostad i slottets södra länga. Idag förvaltas slottet av Statens Fastighetsverk och slottet är statligt byggnadsminne.

Drottningholms slott

Kina Slott

Kina Slott ingår i världsarvet Drottningholms slottsområde. En julikväll 1753 överraskas drottning Lovisa Ulrika med en fantastisk födelsedagspresent. Hennes make, kung Adolf Fredrik, har i all hemlighet låtit uppföra ett lustslott i kinesisk stil i bortre delen av Drottningholms slottspark.

På 1700-talet var kinesiskt porslin och exklusiva konstföremål högsta mode och de Ost-indiska handelskompaniernas skepp gick i skytteltrafik mellan Europa och Kina.

Kina Slott

Svartsjö Slott

Svartsjö Slott på Färingsö i Ekerö kommun var på medeltiden ett stenhus där bland andra Magnus Ladulås söner, hertigarna Erik och Valdemar Magnusson, vistades. Gustav Vasas söner, Erik XIV och Johan III lät bygga ett renässansslott på platsen. Bygget stod klart 1580.

Slottet brann ner 1687 och det nuvarande slottet uppfördes på 1730-talet som kungligt lustslott efter ritningar av arkitekt Carl Hårleman. Med denna byggnad introducerade Hårleman rokokon i Sverige. Svartsjö Slott och park är sedan 1935 statligt byggnadsminne, medan borgruinen är ett fornminne.

Svartsjö Slott

Borgruinen

Rastaborgs Slott

Under 1600-talet lade sydeuropéer grunden till Rastaborgs Slott. Slottets namn kommer från Johan Skytte Rasta som köpte godset vid slutet av 1600-talet. Genom köp eller arv tillhörde godset sedan olika adelssläkter. På 1970-talet tog Stockholms läns landsting över slottet. Mellan 1991 och 2009 innehades slottet av en privat ägare. Slottets nuvarande ägare driver hotellverksamhet och ett hälsoinstitut för elitidrottare och allmänheten.

Rastaborgs Slott

Stafsunds Gods

Godset Stavsund bildades på 1670-talet vid Norrsundet mellan Ekerön och Helgö. Till egendomen hörde då även det närliggande Kaggeholms Gods på Helgö. Arkitekt för huvudbyggnaden var sannolikt Nicodemus Tessin d.ä. Greve Erik Lindschöld (1634–1690) lät uppföra huvudbyggnaden, som fortfarande finns bevarad. Lindschöld stod högt i gunst hos Karl XI, var lantmarskalk och kansler för Lunds universitet samt Karl XII:s lärare.

År 1864 kom godset i den Klinkowströmska ättens ägo. I den norra flygeln förvaras det stora Klinckowströmska biblioteket med mer än 20 000 volymer. Friherrinnan och författaren Ebba Klinckowström (1902–2000) gifte sig med greve Hans von Rosen (1888–1952). Han ingick i det segrande svenska laget i banhoppning vid olympiska spelen 1912 i Stockholm och 1920 i Antwerpen och blev individuell bronsmedaljör i dressyr 1920.

Stafsund

Kaggeholms Slott

Kaggeholms Slott är en kurs- och konferensgård på Helgö. Namnet härrör från greve Lars Kagg, ordförande i Krigskollegiet. Han stred i Trettioåriga kriget tillsammans med Gustav II Adolf. Kagg köpte godset 1647. Slottet var sedan privatägt fram till 1940-talet. Den siste private ägaren, Martin Aronowitsch, skapade den miljö som man huvudsakligen möter idag.

Nu börjar en klocka ringa. Vår granne i våningen ovanför oss på Kaplansbacken heter Eva Aronowitsch. Kan det vara en släkting till Martin Aronowitsch? Och i så fall hur? Martin Aronowitsch (1880–1939) var bankdirektör och far till galleristen William Aronowitsch, som jag skrev om i en tidigare krönika. (K5 s. 154) Jo då! William var gift med vår grannfru Eva. Och Martin var, bland mycket annat, styrelseledamot i Svenska Ackumulatoraktiebolaget Jungner. (s. 36) Tala om trådar.

Kaggeholm köptes 1942 av Lewi Pethrus med syftet att där driva en folkhögskola. Skolan hade startat inne på Rörstrandsgatan i Filadelfiakyrkan och nu behövde man nya lokaler. År 2017 beslöts att flytta tillbaka verksamheten till Filadelfiakyrkan i centrala Stockholm och Kaggeholm såldes. Ny ägare är fastighetsutvecklingsföretaget Sisyfosgruppen.

Kaggeholms Slott

Ekebyhovs Slott

I slutet av medeltiden fanns tre gårdar vid dåvarande sundet mellan Ekerön och Gällstaö. Gårdarna ägdes av Sten Sture d.ä. Hofgården (inte Hovgården på Adelsö som ingår i världsarvet) och Ekeby slogs samman på 1620-talet och fick namnet Ekebyhof, med säterirättigheter. Det ägdes då av generalguvernören Klas Horn som här lät uppföra ett stenslott i tre våningar. År 1661 köpte greven och fältmarskalken Carl Gustaf Wrangel Ekebyhof. Han lät bygga det nuvarande träslottet år 1673.

Efter ett flertal ägarbyten under 1700-talet köpte kanslirådet Albrecht Ihre Ekebyhof 1790. Medlemmar av släkten Ihre ägde sedan Ekebyhof i 190 år. Albrechts far var Johan Ihre (1707–1780), professor i latinsk poesi och den som innehaft den skytteanska professuren i ”vältalighet och politik” vid Uppsala universitet under längst tid – 42 år.

Den professuren instiftades av Johan Skytte 1622 som grundade Skytteholm, nästa slott på listan. De historiska trådarna går omlott.

Under 1900-talet upplevde slottsområdet en blomstringsperiod då ryttmästaren Johan Ihre och hans hustru Sigrid lät renovera byggnaden, utvidga trädgårdsanläggningarna och anlägga en plantskola. Häpp! Det är här jag som trettonåring får mitt första betalda jobb sommaren 1952. (K s. 57) Då visste jag naturligtvis inte att slottet skulle bli inspelningsplats för 2020-års julkalender. Sveriges Television och julkalendern fanns ju inte 1952. Att temat i 2020-års kalender skulle bli detsamma som årets nobelpris i fysik, alltså ett svart hål, var helt omöjligt att föreställa sig 1952.

1980 köpte Ekerö kommun slottet av familjen Ihre. Slottet är under veckodagarna platsen för kurser och konferenser. På helgerna arrangeras konserter, konstutställningar, bröllop, fester och öppet hus med kaffeservering.

Flera platser i Sverige heter Ekeby. Några kommer vi snart att möta av andra anledningar.

Ekebyhovs Slott

Skytteholm

Skytteholm är ett tidigare säteri vid Långtarmen på Ekerö, idag Skytteholm Hotell & Konferens. På 1000-talet restes en runsten på en av holmarna på golfbanan. Runorna på stenen lyder: "Trotte och Ase reste stenen över sin Fader, Gud signe hans ande."

Gården "Skytteholm" omnämns för första gången 1416. Säteriet grundades år 1631 av friherre, riksrådet Johan Skytte. Delar av den ursprungliga byggnaden finns bevarad som en del i den på senare tid delvis ombyggda och moderniserade herrgården. År 1942 köptes Skytteholm av Konsumentföreningen Stockholm och drevs som pensionat efter kriget. 1987 stod Skyttegården färdig och 1994 tillkom Mälarö Golfklubb.

Skytteholm

Malmvik Säteri

Malmvik är ett säteri från 1600-talet vid Mälaren på Lovön. I början av 1630-talet uppförde Erik Larsson huvudbyggnaden där han 1618 hade planterat två lindar. 1631 adlades Erik Larsson och tog då namnet Eric von der Linde efter gården Lindö. Hans son friherre och fältmarskalk Lorentz von der Linde lät 1661 uppföra fyra flyglar, två nordväst och två nordöst om huvudbyggnaden. De ritades av Nicodemus Tessin d.ä. Den nuvarande herrgårdsbyggnaden uppfördes i början av 1700-talet.

1876 förvärvade bankdirektör André Oscar Wallenberg, tillsammans med sin hustru Anna (f. von Sydow), egendomen. Huset till- och ombyggdes under 1880- och 1890-talet i holländsk renässansstil. Malmvik Säteri övergick därefter i häradshövdingen Marcus Wallenbergs och hans fru Amalia Wallenbergs ägo. De i sin tur överlämnade Malmvik till sin äldste son bankdirektören Jacob Wallenberg.

Sitt nuvarande utseende fick huvudbyggnaden år 1963 då den byggdes om på nytt efter ritningar av arkitekten Ragnar Hjorth.

Malmvik 1753

Malmvik 1932

Vi lämnar nu Ekerö och färdas norrut till landskapet Ångermanland. Det finns flera skäl till det. Ett skäl är att landskapet varit boplatz för Elisabeths släkt i flera led. Och att det hänt speciella saker där.

Men vi tar en liten omväg över Turkiet med Tomteklubbens anfader Sankt Nikolaus. Han föds cirka 280 e kr i Lykien, i dagens Turkiet och lämnar jordelivet 6 december år 343 i Myra (Lykien), i dåtida Grekland. Han, alias tomten Santa Claus, var ärkebiskop i Myra och vördas som helgon i katolska kyrkan, ortodoxa kyrkan och orientalisk-ortodoxa kyrkan.

Sankt Nikolaus blev framförallt känd för sin givmildhet. Han var också sjöfararnas och handelsmännens skyddshelgon. Därför har Nikolauskyrkor byggts världen över, inte minst i många hamnstäder. I Stockholm uppfördes Sankt Nicolai kyrka i Gamla stan, numera mer känd som Storkyrkan. Det sades att Sankt Nikolaus under sin levnad kunde befinna sig på flera ställen samtidigt. En tidig representant för kvantfysiken? Men vad har han med Ångermanland att göra?

Jo, medlemmarna i det svenska kungahuset utses redan vid födseln till hertigar eller hertiginnor i något av de svenska landskapen. En av de senaste i raden hertigar föddes den 15 juni 2015 på Danderyds sjukhus i Stockholm, son till prinsessan Madeleine och Christopher O'Neill. Han döptes till Nicolas och har plats nummer nio som prins i den svenska tronföljden. Han blev hertig av Ångermanland - det hittills nordligaste landskapet i Sverige med en egen hertig/hertiginna.

Prins Nicolas döps i Drottningholmskyrkan

I Nicolas emblem återfinns Ångermanlands landskapsvapen med tre bjälkvis ställda laxar av silver över varandra. Märkligt nog är Ångermanlands landskapsfisk siken. Förklaringen är att landskapet Halland lyckades lägga beslag på laxen som sin landskapsfisk.

Prins Nicolas emblem

Men vad har Gunnar Palm, en av musikerna på Amerikakryssningen 1965, med Ångermanland att göra? (K s. 127) Jo, han läser min skrift *Homo Reflexus*. Där nämner jag Österåsens sanatorium utanför Sollefteå som ligger på vägen upp mot Junsele. Här behandlades Elisabeths mamma Märta under en kortare period för en besvärlig astma. Gunnar ringer och berättar att överläkaren på sanatoriet var doktor Helge Dahlstedt (1885–1963). Jasså? Gunnars mamma Hanna (flicknamn Gradin) arbetade som hushållsbiträde i doktors familj. Hon bodde på andra sidan Faxälven i Granvåg. Hannas bror, Gunnars morbror, var anlitad som snickare på sanatoriet och hade en liten verkstad där. Gunnar själv brukade som 7–8-åring cykla dit från Granvåg och hälsa på. Han glömmer aldrig uppförsbackarna upp till sanatoriet. Där fick man leda cykeln.

Och nu händer något märkligt igen. Elisabeths bokklubbsvän Inger Tomsic (f. Högberg), som växte upp i Sollefteå, läser krönikan. Hon kommer också mycket väl ihåg backarna, men då framförallt åt andra hållet.

Hon skriver: "1949–50 cyklade mamma och jag och hälsade på min bror. Det var många långa branta backar och på hemvägen var vi rädda att bromsarna skulle börja brinna. Så hårt fick vi stå på dem." Brodern fick tbc och låg på Österåsens sanatorium.

Nu visar det sig, tro det eller ej, att det löper en tråd mellan Inger och prins Nicolas. Är det sant? Ja, Ingers farfar Anders Johan Högberg (1871–1942) komponerade Ångermanlands-sången, som ingick i dopprogrammet vid Nicolas dop i Drottningholms slottskyrka söndagen 11 oktober 2015. Ett klipp i programmet bekräftar relationen.

Drottningholms Slottskapell

Prins Nicolas dop den 11 oktober 2015

Musik vid dopgudstjänsten

Sats 1 ur Kvartetten för flöjt och stråkar i D- dur KV 285

Wolfgang Amadeus Mozart (1756 –1791)

Anna Norberg, flöjt

Semmy Stahlhammer, violin

Mary Ljungquist Hén, orgel

Psalm 248 – Tryggare kan ingen vara

text: Lina Sandell (1832–1903)

musik: svensk variant av tysk folkmelodi

Anna Norberg, flöjt

Semmy Stahlhammer, violin

Mary Ljungquist Hén, orgel

O for the Wings of a Dove

ur Hear my prayer Psaltaren 55:1–7

Felix Mendelssohn-Bartholdy (1809–1847)

Adolf Fredriks Gosskör

Nya Prinskvartetten

Delphine Constantin, harpa

Fredrik Winberg, dirigent

Ave Maria

Franz Schubert (1797–1828)

Karl-Magnus Fredriksson, hovsångare

Delphine Constantin, harpa

Hymn: All things bright and beautiful

Cecil F. Alexander 1848

Adapted from English Traditional Melody by Martin Shaw

Olle Hermansen, hovtrumpetare

Mary Ljungquist Hén, orgel

Ångermanlandssången

text: Albert Viksten (1889–1969)

musik: A. J. Högberg

arr: Pelle Olofson

Karl-Magnus Fredriksson, hovsångare

Adolf Fredriks Gosskör

Nya Prinskvartetten

Pelle Olofson, dirigent

Inger skänker Elisabeth ett exemplar av nothäftet till Ångermanlandssången.

Ångermanlandssång.
Albert Viksten.

A. J. Högberg.

M. M. ♩ = 80

Fä - der - ne - ärv - da bygd som vart bru - ten av vå - ra fä - der med
hac - ka och bill. Kring dig en tro - fast ked - ja är slu - ten
ut - av en ung - dom som hö - rer dig till. Oss är det gi - vet,
vårt är det bli - vet, för al - la ti - der vårt Ån - ger - man - land.

Här sluter skogen grönskande tröjor
yppigt kring sjöarnas glittrande våg.
Dimmor i soligt blånande slöjor
svepa sitt drömguld kring åkrarnas råg.
Vart vi än hinna
aldrig vi finna
skönare bygd
än vårt Ångermanland.

Skogar och ängar, leende byar,
böljande åsar kring speglade sjö
blånande rymder, seglande skyar,
sprakande norrsken och gnistrande snö,
skogen som kransar,
nipornas skansar,
dana i skönhet
vårt Ångermanland.

Djäv som en forntids viking i dusten
trygg som den härliga bygden är själv,
bryter sig stolt från fjällen till kusten
dånande mäktig vår ångermanälv.
Nedåt den drager,
sollyst och fager,
hän genom
leende Ångermanland.

Tider som svunnit, minnen som farit
tankar som flyktat likt morgonens brand,
sorg som är ändad, glädje som varit,
flätas av sekler till gyllene band.
Aldrig vi bryta
banden som knyta
oss vid vår Ådal
vårt Ångermanland.

Dags för överkurs! Textförfattaren till Ångermanlandssången Albert Viksten föddes i Graninge socken, Ångermanland. Efter att ha arbetat som skogs- och järnvägsarbetare (!) och sjöman blev han journalist i Nya Norrland och Norrskensflamman. Han föreläste inom Folkbildningsförbundet och gjorde vidsträckta resor.

År 1924 gifter Albert sig med Lisa Brolin och paret bosätter sig i Färila i Hälsingland. Jaha! I Färila står vår Hornung Möller-flygel. Och? Det var Elisabeths kusin Esbjörns musikervän, kantorn i Färila, som köpte flygeln när vi ärvde Elisabeths föräldrars Förster-flygel som stod i prästgården i Junsele i Ångermanland. Den står idag på Sällskapet i Stockholm där såväl klassisk musik som jazz framförs. Nätverk! (K s. 247, 271)

Och så händer något igen. Men decennier senare. Överläkaren på Österåsen Helge Dahlstedts son Stellan, ordförande i företaget Studioproduktion på Lidingö, ringer Gunnar Palm och erbjuder ett jobb i företaget. Gunnar nappar. Och det är inte slut här.

Den yngste av Helges fem söner, Karl-Hampus, blev språkvetare och disputerade vid Uppsala universitet på en avhandling om Vilhelminamålet. Han blev senare professor i allmän språkvetenskap vid Stockholms universitet 1967–1969. Som en av initiativtagarna till Umeå universitet tillträdde han en professur där 1969. Det visste jag inget om när jag knöts till Umeå universitet 1990.

Det finns mycket mer att berätta om överläkaren på Österåsen.

Helge Dahlstedt

När lungtuberkulosen (TBC) härjade som värst hittade många svenska konstnärer till Österåsens sanatorium, somliga för att återvinna hälsan, andra för att byta tavlor mot mat och husrum. Österåsens sanatorium blev något av en konstmetropol.

Det var många som inte hade råd att åka till Frankrike och måla ljuset i Provence. De packade resväskan och begav sig istället norrut. Under de trettio år Helge Dahlstedt var verksam på sanatoriet byggde han upp en förnämlig konstsamling med många av samtidens mest kända namn. Han var också en av de första att hävda att det finns ett samband mellan själsligt välmående och kroppsligt tillfrisknande å ena sidan och musikens, konstens, dansens och litteraturens läkande effekter å den andra. Konst, konserter och annan kultur infördes på agendan av den kulturintresserade överläkaren – understödd av hustrun Eva, som var den verkliga konstkännaren.

En av de första konstnärer som paret Dahlstedt lärde känna var Helmer Osslund, mest känd för sina Norrlandsmålningar och vars hustru och son båda insjuknat i tbc. Han fick bo på vindsvåningen i överläkarens egen villa. I Helmer Osslunds fotspår kom konstnärer som Leander Engström, Hugo Zuhr, X:et Erixson, Albin Amelin och Gideon Börje.

Målning av Helmer Osslund

Andra kulturprofiler som vistades på Österåsen var tonsättaren och dirigenten Wilhelm Stenhammar, tecknaren Einar Nerman och författaren Lars Widding. Elfred Berggren, som en tid låg lungsjuk på sanatoriet, skrev då romanen *”Robotarnas gud”*, vilken idag räknas som en av Sveriges första science fiction-romaner. Konstnären, författaren och fotografen Karin Fryxell insjuknade i tuberkulos 1934 och behandlades på Österåsen. Hennes farfars far var kyrkoherden i Sunne Anders Fryxell. Och Selma Lagerlöfs mentor Eva Fryxell var Karins farfars syster. Hängde du med?

Österåsen är idag kulturminnesmärkt och ses som det bäst bevarade sanatoriet i landet.

Österåsens sanatorium

Som jag redan nämnt är det många som läst krönikorna och som hör av sig med nya fängslande berättelser. Mitt sysslingbarn Birgitta Vahlquist, som forskar i släktens öden och äventyr, berättar att hon just hittat en manlig släkting från 1600-talet. Närmare bestämt sin farfars farfars morfars far. Han hette Måns Börjesson och arbetade som slottsfogde under Jakob De la Gardie på ett av Sveriges mer sägenomspunna slott, Läckö slott. År 2001 utsågs Läckö till Sveriges vackraste slott och 2013 tilldelades slottet Stora Turistpriset. Den utvecklingen funderade nog aldrig Måns Börjesson på. Men under min tid på Sveriges Turistråd funderade vi kring utveckling av slottet som turistattraktion. Trådar.

Läckö Slott

Läckö slott är beläget på en udde i Ekens Skärgård i Vänern, i Lidköpings kommun. Slottet tillhörde under medeltiden biskoparna i närbelägna Skara. 1615 överlämnades det som grevskap till Jakob De la Gardie (1583–1652). Idag ägs slottet av staten genom Statens fastighetsverk och är statligt byggnadsminne sedan 1935.

Under perioden 1635–1643 lät Jakob också bygga De la Gardieska palatset, i folkmun kallat Palatset Makalös. Palatset låg i Stockholm vid nuvarande Karl XII:s torg och Operan intill Norrström. Det var på den tiden Sveriges mest omtalade privatpalats och ett av Nordens rikast utsmyckade.

Palatset Makalös

Kopparstick av Sigismund von Vogel 1647

Vid reduktionen 1680 drog kung Karl XI in hela tomten till kronan. Palatset uppläts därefter till arsenal (vapenförråd) och fick namnet Arsenalen. 1793 blev den hem för Dramatiska teatern. Huset brann ned till grunden 1825. Gatan vid Makalös fick 1807 namnet Arsenalsgatan och femtio år senare Arsenalsgatan.

Det var på den här platsen som den så kallade Almstriden utkämpades mellan demonstranter och polis natten till den 12 maj 1971. Demonstranterna hade samlats dagarna innan för att stoppa fällningen av 13 almar som stod på den plats där en tunnelbaneuppgång vid station Kungsträdgården var planerad. Aktionen blev framgångsrik, ur demonstranternas synvinkel.

Almarna blev kvar och tunnelbaneuppgången byggdes på Arsenalsgatan hundra meter bort i kvarteret mitt emot Sällskapet.

Almarna och Erik Glemmes tehus 2011

Jacob De la Gardie lät också uppföra Ulriksdals slott vid Edsviken 1643–1645. Och hans hustru Ebba Brahe grundade 1652, strax efter Jakobs bortgång, staden Jakobstad i Finland. Namngiven efter maken. Andra trådar till den staden finns i tidigare krönikor. (K s. 89, HS s. 43)

Och så ringer musikantvännen och arbetskollegan Hans Lindskog efter att ha tagit del av "järnvägsspåret" som löper genom krönikorna. Han har lite järnvägshistoria att förtälja. En okänd morbror till Hans lämnar som 18-åring Göteborgs hamn 1914 för att emigrera till Nordamerika. Han stiger av i Halifax på Kanadas östkust och söker jobb som rallare vid järnvägen som sammanbinder Kanadas öst- och västkust. I juli 1915 är han framme i Vancouver. Närmare fyrtio år senare reser Hans med föräldrar samma väg med båt till Halifax och tåg till Vancouver. Alltså på den järnväg morbrodern varit med och byggt. Nu bor morbrodern i Seattle i USA medan Hans' familj bosätter sig i Vancouver på andra sidan gränsen, inte långt från Seattle. Men familjen träffar aldrig morbrodern eftersom Hans' familj inte vet att morbrodern existerar. Långt senare hittas dokument i ett dödsbo som avslöjar historien med morbrodern, som hette Wilhelm Salstrom (Salström före emigrationen?). Och nu först förstår Hans' mamma och visar att den främmande pojken de hade lekt med som barn hemma på gården i Småland – var deras bror!

Järnvägen Halifax - Vancouver

Hans' två mostrar emigrerade aldrig till Amerika. De arbetade på varuhuset PUB i Stockholm. På modeavdelningen. Och blev goda vänner med en ung flicka som fick arbete på avdelningen. Flickans far hade dött i Spanska sjukan när hon var 14 år. Efter en tid på PUB fick hon erbjudande om att spela in film med en känd svensk regissör och reste med honom till Hollywood. Hon dog i New York 90 år gammal. Namn – Greta Garbo.

Nu berättar Hans också om sin farmors mor som inte heller emigrerade till Amerika. Hon bodde på Skogs-Ekeby herrgård i Västerhaninge och arbetade där som piga. Hon blev havande och födde en dotter. Dopet av barnet förrättades av hovpredikanten Anjou. Men dopattesten visar att såväl moder som fader var okända. Hoppsan! Det torde vara minst sagt ovanligt att med okänd såväl far som mor bli döpt av en hovpredikant vid Stockholms slott. Hans vet vem farmors mor var, men i den officiella statistiken och i arkiverade dokument saknas all information bakåt i tiden, räknat från dopet. Och farmors far är fortfarande okänd.

Häng med nu på en släktrunda kring herrgården Skogs-Ekeby. Vi får se om vi kan hitta Hans' farmors far.

Herrgården tillhörde mellan 1633 och 1728 släkten Strijk. Hans Strijk (1595–1653) var adelsman, överste och godsägare. Han fyller också på krönikornas Jämtlandstråd genom att bli landshövding i Härnösand över Jämtland, Medelpad och Ångermanland. Jämtlands första landshövding dessutom! Som kommendant i Jämtland 1644 försvarade han Frösön och Frösö Skans mot danska angripare.

Hans Strijk blir tidigt föräldralös. Vid 12 års ålder får han arbete som page hos Johan Skytte (1577–1645). Hans' son, Gotthard Strijk, gifter sig med Brita Skytte af Sätra (1609–1687). Genom giftermålet blir familjen Strijk ägare till Skogs-Ekeby herrgård, som sedan är familjens huvudsäte i närmare hundra år.

Släkten Skytte mötte vi alldeles nyss på Ekerö, närmare bestämt på Skytteholm. Den gemensamma stamfadern för ätterna Skytte heter Bengt Nilsson (ca 1550–1602). Han var borgmästare i Nyköping och skräddare, också känd som Bengt Schroderus eller Schröder. Att min mormors pappa Anders Nyquist var skräddare i Sävsjö har ingen koppling till Bengt Schröder och inte heller att min farfar Karl Olsson startade tenngjutningsföretaget Schreuder & Olsson på Kungsholmen i Stockholm 1905.

En son till Bengt Nilsson var Johan Bengtsson Schroderus, adlad Skytte af Duderhof. Han, ovan nämnde Johan Skytte, var riksråd och lärare åt prins Gustav II Adolf. Han krönt Gustav II Adolf och sammanvigde honom med Maria Eleonora av Brandenburg. Han blev också kansler för Uppsala universitet, där han inrättade den skytteanska professuren. Till sammans med professorn och ärkebiskopen Petrus Kenicius grundade han Tartu (Dorpat) universitet. Estlands första och nu största universitet.

En annan son till Bengt Nilsson var Lars Bengtsson som adlades med namnet Skytte af Sättra. Han var ståthållare på Stockholms och Uppsala slott och ligger begravd med sin hustru i Storkyrkan i Stockholm. Det var deras dotter Brita Skytte af Sättra som gifte sig med Gotthard Strijk.

Britas bror, Lars Skytte af Sättra, konverterade till katolicismen och blev munk i Rom. Det var nog inget som uppskattades av Petrus Kenicius som föddes i Baggböle i Umeå landsförsamling (1555–1636). Han blev 1587 professor vid Johan III:s högskola, Collegium Stockholmense, men vägrade att godkänna Johan III:s liturgi varför han dömdes till ett kortare fängelsestraff.

När Uppsala universitet återinvigs 1593 utses Kenicius till teologie professor med ansvar för undervisning och forskning i Nya testamentets exegetik. Lustigt nog dyker en professor i Gamla testamentets exegetik 400 år senare upp vid Uppsala universitet i nästa kapitel. Namnet Kenicius, tidigare Peter Königsson, är en latinisering av faderns förnamn Könik eller König. Min parallellklasskamrat i Norra Real och reskamrat till England sommaren 1955 hette Jan König. Om hans förfader 400 år tidigare var ärkebiskop vet jag inte. Det sa han inget om.

Vad jag däremot vet är att vi i London bevistade en jazzklubb. Jag traskade fram till orkestern och frågade om dom kunde spela *Nights at the Turntable*. Nej tyvärr, blev svaret. Låten, komponerad av Gerry Mulligan och inspelad 1952 på LP med Mulligans Quartet (Chet Baker trumpet, Gerry Mulligan barytonsaxofon, Joe Mondragon bas och Larry Bunker trummor) lyssnade jag flitigt på vid den här tiden. Det gjorde även Lasse Åberg. (s. 57)

När vi ändå är inne på jazzmusik kan jag göra ett lappkast till Hans Lindskog, vars farmors far vi ju letar efter. Hans har spelat trummor i både Jazz Doctors och Sveriges Jazzband. Just när jag strax före nyår googlar på Sveriges Jazzband kommer ett pling i Elisabeths mobiltelefon. Oj, vilket sammanträffande. "*Gösta Linderholm är död.*" Han var ju klarinettist och sångare i Jazz Doctors (bildat 1960) och Sveriges Jazzband (bildat 1969). Då han i början av 1970-talet satsade på en egen karriär som vissångare och sångtextförfattare ersattes han i Sveriges Jazzband av Erling Ribbing på klarinett och saxofon. So what?

Tommy Jacobson Holger Gross Eddie Bruhner Erling Ribbing
Sveriges Jazzband

Jo, friherrinnan på Svartsjö (Ekerö) Maria Skytte af Duderhof gifte sig med Knut Ribbing och blev mamma till sönerna Arvid och Sigwid Knutsson Ribbing. Arvid Ribbing (1908–1981) blev häradshövding i Färentuna domsaga (Ekerö). Och Lars Kagg på Kaggeholm (Ekerö) var gift med Agneta Ribbing.

Om du som läsare har svårt att hänga med i alla släkttrådar så har jag full förståelse för det. Under skrivandet har jag själv haft betydande svårigheter att hitta ut ur de genetiska labyrinterna.

Ett ribbingst tillskott till järnvägstråden kan noteras. Arvids bror Sigwid (Sigge) Ribbing (1905–1982) utexaminerades från KTH och blev överingenjör för Stockholms spårvägars ban- och byggnadsavdelning. Som konsult arbetade han med reorganisering av Nigerian Railways, hade FN-uppdrag för ordnande av trafik i Venezuelas huvudstad Caracas och framlade förslag till trafiksystem för Perus huvudstad Lima.

Den idag kanske mest kända personen i släkten Ribbing är väl författaren och journalisten Magdalena Ribbing, som gick bort 2017. Hon blev Sveriges expert på Vett och Etikett. Vett och etikett har ju inget med den språkliga betydelsen av namnet Ribbing att göra. Ursprungligen betydde namnet, hör och häpna, landstrykare eller våldsman. En teori är att namnet kommer från ett norskt upprorsparti i början av 1200-talet där medlemmarna kallades ribbungen.

Namnet Ribbing var vanligt förekommande på 1400-talet bland bönder i Kumla i Närke och bland borgare i Arboga. Och visst! Erling Magnus Ribbing (1870–1949) var godsägare på Nynäs/Ekeby i Kumla och farfar till Erling som den 13 december 1972 spelar tenor-saxofon i Jazz Doctors på jazzklubben Stampen i Gamla stan. Samma kväll som barnbarnsbarnet (jag) till Jakob Jönsson Sahlberg (1808–1874), ägaren till Mårsta gård i Hardemo/Kumla (ett par mil från Nynäs/Ekeby), hoppar in som pianist i bandet. Det är visserligen en historisk icke-händelse, men onekligen en tråd. Att barnbarnsbarnet till Hans Lindskogs farmors far (som vi ännu inte vet vem det är) satt vid trummorna samma kväll gör väl i alla fall inte storyn sämre. För helhetens skull nämns också övriga musiker under Stampenkvällen: Staffan Kjellmor (trumpet), Gunnar Lidberg (fiol) och Björn Alke (bas).

Nynäs herrgård i Ekeby/Kumla

Mårsta gård i Hardemo/Kumla

Kumla kommun i Närke

På vilken släktgren pianisten, pianopedagogen och professorn vid Kungliga Musikhögskolan i Stockholm Stig Ribbing (1904–2002) har suttit, är okänt för mig.

På Ribbingsfors Herrgård inte långt från Kumla (herrgården namngiven efter riksrådet och landshövdingen i Värmland, Bo Ribbing) bodde författaren Frans G. Bengtsson (1894–1954) under sina sista femton år. Här skrev han böckerna om vikingen Röde Orm. I SVT:s program Röda Rummet framröstades Röde Orm år 1998 till 1900-talets tredje mest betydelsefulla svenska bok, efter Vilhelm Mobergs utvandrarsvit och Harry Martinsons Aniara.

Röde Orm får väl också ses som genuint svensk, vilket föranleder mig att citera idéhistorikern Svante Nordin. Han har beskrivit Frans G. Bengtsson som "*en av de mest konsekventa och brinnande svenska antinazisterna*". Ett eftersträvarsvärt eftermäle!

Nu tillbaka till Skogs-Ekeby. Som redan nämnts tillhörde Skogs-Ekeby släkten Strijk fram till 1728. Mellan åren 1757 och 1777 ägde professorn i historia Olof Celsius den yngre (1716–1794) Skogs-Ekeby. Han var kusin till Anders Celsius (1701–1744), professor i astronomi vid Uppsala universitet och mest känd för Celsiusskalan, den hundragradiga termometerskalan.

Olof Celsius blir biskop i Lund och prokansler vid Lunds universitet. 1786 väljs han in som ledamot i den då nyinstittade Svenska Akademien. Efter Olof Celsius innehas godset av kammarrevisionsrådet Johan Daniel Schult (1736–1789) och tas därefter över av sonen Gustaf Schult (1774–1844).

Nu börjar det brännas. Vi närmar oss den tid då Hans Lindsdags farmor kom till världen med, enligt dopattesten, okända föräldrar. Kanske är vi något på spåret?

År 1863 blir löjtnant Carl Gustaf Rudman Bergenstråhle (1826–1877) ägare till Skogs-Ekeby genom gifte med Gustaf Schults dotter Sophia Helena Schult (1801–1873), född på Skogs-Ekeby. Det var 25 år mellan Carl Gustaf (37 år) och Sophia Helena (62 år) när de gifte sig. Carl Gustaf var då änklings efter att ha varit gift åren 1854–1862 med Fredrika Charlotta Constantia Tigerstedt (1831–1862). Med henne hade han sonen Gustaf Rudman, född på godset 1855. Carl Gustaf blir 1873 änklings för andra gången, 47 år gammal. Och två år senare 1875 föder Hans' farmors mor en dotter på Skogs-Ekeby.

Frågan är nu. Kan den fyrtionioårige Carl Gustaf vara far till Hans' farmor? Eller kan Carl Gustafs son Gustaf, 20 år gammal, vara "den skyldige"? Eller kanske någon helt annan?

Men vad står det i dopattesten? Jo, det var komministern och kungliga hovpredikanten Philip Gustaf Anjou (1809–1887) som förrättade dopet. Vi vet också att Hans' farmors mor med det utomäktenskapliga barnet får ett eget hus på Skogs-Ekebys ägor.

Medan vi väntar på svaret kan noteras att släkten Anjou har vallonska anor, invandrad år 1633 till Sverige och Finspång från trakten kring Liège i Belgien. Stamfader var Nicolas Anjou (ca 1600-ca 1676), skomakarmästare och järnkramhandlare. Han dog i vallonbruket Österbybruk i Uppland. Kända medlemmar av släkten är Nils Jacob Anjou (1781–1851), teolog och docent i Uppsala samt riksdagsledamot för prästeståndet; Lars Anton Anjou (1803–1884), kalseniansk professor i kyrkohistoria i Uppsala, biskop i Visby samt ecklesiastikminister; Christofer Ludvig Anjou (1821–1896), rektor för folkskoleseminariet i Linköping och riksdagsman.

För den som undrar vad "kalseniansk professor" betyder finns följande information. Andreas Kalsenius (1688–1750), föddes i Söderbärkes prästgård i Dalarna. Han blev biskop i Västerås stift, överhovpredikant, pastor primarius och teologie doktor från universitetet i Greifswald. Vid Uppsala universitet inrättade han och finansierade den *kalsenianska professuren* för "teologiska prenotationer och theologia polemica".

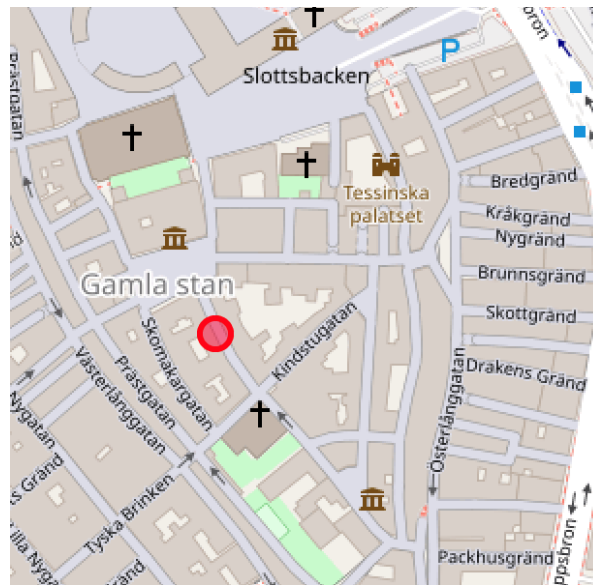
Efter att hovpredikanten Philip Gustaf Anjou döpt Hans' farmor överlämnades hon till familjen Kallenberg i Hedvig Eleonora församling på Östermalm som fosterbarn. Dopattesten undertecknades av dopvittnet Lovisa Brandel, med adress Svartmangatan 6 i Gamla stan. Var det i det huset dopet skedde?

Svartmangatan

Stortorget

Svartmangatan 6 (röd cirkel)

Svartmangatan är en av Stockholms äldsta gator och utgår från Stortorget. Första gången som gatan omtalas är år 1437. Nummer 6 ligger i kvarteret Ceres i hörnet mot Stortorget. Huset har en spännande historia. Det ägdes på 1400-talet av Sten Sture d.ä. Johan III övertog huset och skänkte det till Pontus De la Gardie 1576, som skulle gifta sig med Johan III:s illegitima dotter Sofia Johansdotter Gyllenhielm, vars mamma var Katarina Hansdotter

1583 utnämns Pontus De la Gardie till riksråd. I november 1585 rör han efter att ha förhandlat om fred med Ryssland i en båt utför floden Narova mot Narva. Båten kantrar. Han omkommer.

Dottern Brita De la Gardie ärver huset på Svartmangatan 6. Johan III:s son, Kung Sigismund I, lär ha bott här när han besökte Stockholm. Huset får också privilegier av Gustav II Adolf och Karl XI för att tjäna som tillfällig bostad för gästande utländska sändebud.

I den västra delen av kvarteret Ceres, på Skomakargatan vid Tyska kyrkan, låg en vinkällare med namnet Verkehrte Welt (Fel Värld), känd redan på 1600-talet. Carl Michael Bellman besökte ofta källaren och kallade den även Camera Obscura (det mörka rummet). I närheten låg värdshuset Förgyllda Lejonet. Namnet får väl betraktas som ett statusnamn jämfört med dagens restaurang Svarta Fåren en bit därifrån på Stortorget.

I hörnet Stortorget/Skomakargatan ligger restaurangen Stortorgskällaren, grundad 1938, med lokaler i bottenvåningen och i de medeltida källarvalven.

Stortorgskällaren

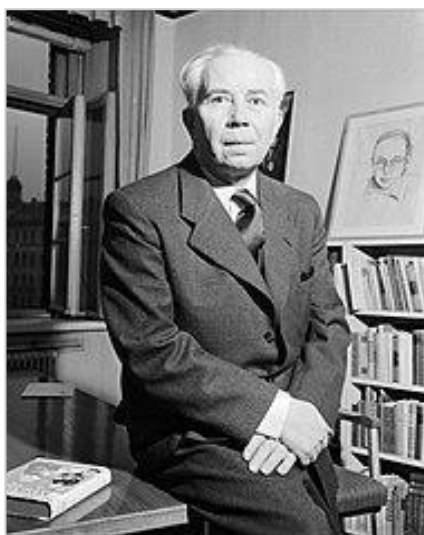
Nittio år efter dopet av Hans' farmor hyr jag en vindsvåning i andra hand i andra änden av Svartmangatan (nr 24). Och den 9 december 1964 intar Elisabeth och jag vår förlovningsmiddag på Stortorgskällaren. Kuriosa.

Jag nämnde att författaren Frans G. Bengtsson skrev Röde Orm på Ribbingsfors herrgård. Nu kan tilläggas att arbetarförfattaren Ivar Lo-Johansson (1901–1990) föddes i en fattig arrendatorsfamilj samma år som Hans' pappa. Ivars föräldrar bodde då som statare på (sic) Skogs-Ekeby. Senare, år 1911 flyttar de, när herrgården säljs, med Ivar till egnahemsbygget Djurgårdsgrind på herrgårdens ägor.

Under 1930- och 1940-talet var Ivar Lo aktiv samhällsdebattör i frågor som gällde bland annat statarnas levnadsförhållanden i Sverige. År 1964 blev han hedersdoktor vid Uppsala universitet och 1979 fick han Nordiska rådets litteraturpris för memoarboken Pubertet.

Hans' far har berättat att han tyckte Ivar Los beskrivning av statarlivet var alltför negativ, vilket han även vid något tillfälle framförde till Ivar. Skillnaden i upplevelser är kanske inte så märkliga med tanke på olikheten i uppväxtmiljö mellan de två jämgamla pojkarna.

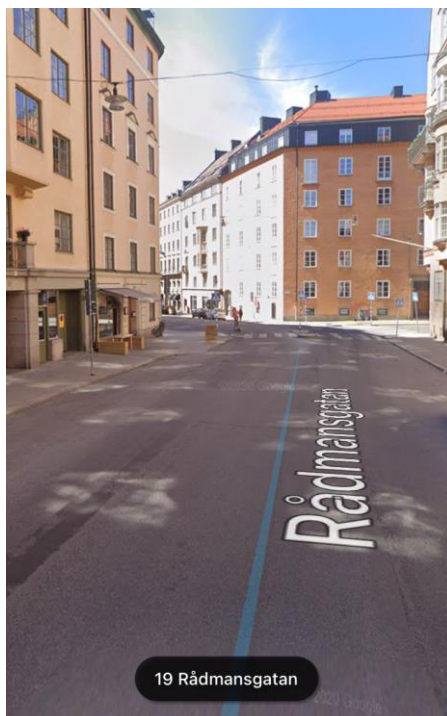
Hans' farmor blir som jag nämnt direkt efter födseln fosterbarn hos familjen Kallenberg på Östermalm. Att Lena Kallenberg mottar Ivar Lo-Johansson stipendiet 2020 ser ju ut som en tanke. Det visar sig dock att Lena och familjen Kallenberg inte är släkt med varandra. Oväntat.

Ivar Lo-Johansson

Nu, i början av 2021, skickar skolkamraten och vännen Christian Bratt sina memoarer med titeln *“Vad jag kan minnas. En tidsskildring 1940–2020”*. Nya vyer öppnas. Att allt här i världen uppenbarligen på ett eller annat sätt hänger ihop, bekräftas ånyo.

Vi börjar med Christians föräldrar. Vart flyttar den ofödde Christians nygifta mamma och pappa till sin första gemensamma bostad? Jo, till Rådmansgatan 19, nära granne med min första bostad på Fryxellgatan 1. En geografisk tråd.

*Rådmansgatan 19 till vänster utanför bilden.
Fryxellsgatan 1 i fonden.*

Och så läser jag avsnittet om "Bomben i Brighton" i Christians bok. Jag citerar:

"Mitt mest dramatiska minne från Englandsåren är från Brighton i oktober 1984. Grand Hotel var bokat för Torypartiet, jag bodde en bit därifrån. Klockan tre på natten vaknade jag av ett väldigt dån, men somnade om. Klockan åtta nästa morgon såg jag klenetroget på TV att Grand Hotel hade sprängts på natten, att fem personer hade dödats och 34 skadats.

Kvällen innan hade ambassadör Leifland och jag suttit i foajén i väntan på den internationella mottagningen. Det var den irländska terroristorganisationen IRA som var ute efter Mrs Thatcher, men missade - hon var ute i sitt badrum."

För mig som 15-åring blir mina sex veckor i Brighton/Hove vid engelska sydkusten 1954 en mental "bomb" som får mig att öppna sinnena för nya världar. Tjugo år senare 1974 vinner ABBA Eurovisionsschlagerfinalen i Brighton, vilket blir en kulturell bomb i den internationella musikvärlden. Olika bomber, men med en gemensam geografisk nämnare i södra England.

Även om det är perifert kan jag inte låta bli att nämna att Christians morföräldrar bodde och verkade i Näshult i Småland drygt fem mil från min mammas morföräldrar i Sävsjö. Och lika perifert är väl att mitt sysslingbarns, Birgitta Vahlquist, morbror Sten Melin var rektor för Lantbruks- och hushållsskolan i Ryssby när Christian Bratts morbror Bertil Bexell var kyrkoherde i Ryssby. (HS s. 32)

I sina memoarer berättar Christian också att hans morsfars fars svärmor hette Goda Planting-Gyllenbåga. Jag har aldrig hört flicknamnet Goda förut och inte heller efternamnet Planting-Gyllenbåga. Men jag vet att min morsfars brorsdotter Charlotta Sahlberg, mormor till Birgitta Vahlquist, gifte sig med en Planting-Bergloo. Finns någon koppling? Jodå, Mikael Planting-Bergloo gifte sig med Catharina Planting-Gyllenbåga.

Och så berättar Birgitta Vahlquist att den som adlades först i Planting-Bergloosläkten var Anders Planting-Bergloo. Hans porträtt hänger i trapphallen på Karlbergs slott. Hade jag vetat det när jag spelade på slottet på en officersfest den 4 september 1968 kunde jag hälsat på den avlägsne släktingen när jag gick uppför trappan.

Det finns fortfarande mycket som ännu inte inträffat när man reser mellan då, nu och sedan. En del av "sedan" som ännu inte inträffat blir till exempel ett radioinslag, som jag lyssnar på en timme efter att jag skrev förra meningen. Där berättar fransyskan, molekylärbiologen Emanuelle Charpentier, att hon hade planer på att bli professionell balett-dansös. Men hon var två centimeter för kort och blev därför inte antagen till balettakademin. Så synd. Eller? Hon blev nobelpristagare i kemi 2020 istället. "Herrens vägar äro outgrundliga." Att hon ett tag funderade på att bli nunna gör väl inte Herrens vägar mindre gåtfulla.

Gåtfulla eller inte! Vi reser vidare i den historiska väven.

Formbar miljö

När det gäller att forma vår fysiska kulturella miljö spelar arkitekter och stadsplanerare centrala roller. Dessa aktörer kommer vi alla på olika sätt mer eller mindre frekvent i kontakt med.

Jag har tidigare skrivit om min klasskamrat i Norra Real, Per Ahrbom. (K s. 154, K5 s. 81, 117) Han ingick i arkitektgruppen som utformade Kulturhuset i kvarteret Skansen vid Sergels Torg i Stockholm. Som invigdes 1974. Nu är det dags igen.

Kulturhuset vid Sergels torg

Celsings 100-årsjubileum firas med återställning av Kulturhuset

Arkitekten 18 SEPTEMBER 2020

Kulturhuset i Stockholm återinvigs efter att ha varit stängt för renovering i två år.

– Nu, efter 50 år, blir Peter Celsings ursprungliga vision allt mer verklighet, säger arkitekten Per Ahrbom som haft i uppdrag att leda restaureringen av Kulturhusets inre miljö.

Per på Sergels Torg 2020

Per i Norra Real 1954

En inredningsarkitekt som ägnat större delen av sitt yrkesliv åt att inreda offentliga miljöer är Carita Kull. (K5 s. 145) Som vanligt när man träffas – nu på coronasäkrad lunch utomhus i trädgården utanför Caritas och Lars Steffens radhus i Smedslätten – får den historiska väven nya inslag.

Carita och Lars Steffen bjuder på Håll-avstånd-lunch

Inte visste jag att Carita på uppdrag av SJ:s arkitektkontor blev djupt involverad i utformningen av inredningen (fåtöljer, stolar belysning mm) i de nya X 2000-vagnarna i snabbtågen på 1980-talet. Här möts våra spår utan att vi möts face-to-face. REAB, Regionutredningar AB, som Mats G. Engström och jag drev på 1970- och 1980-talen, genomförde ett flertal studier av marknadsförutsättningarna för X 2000. På beställning av SJ Persontrafik.

Idag pågår diskussioner om ännu snabbare tåg, men nu är vi ju sedan länge pensionerade.

Jag visste inte heller att Carita senare fick uppdraget att utforma landets järnvägsstationer interiört med enhetlig design av bänkar, skyltsystem, belysning, färgsättning med mera. Uppsala och Borlänge stationer är exempel där hon ritade allt själv inklusive restauranginredning.

Renoveringen av vissa kulturhistoriska stationer krävde speciella insatser och manualer för såväl fasader som interiörer. En sådan var Karlstads järnvägsstation som blev en förlaga för övriga stationer i Sverige. Och här spinns en tråd till arkitekt Axel Kumlien. Han som ritade Grand Hotel och en rad sjukhus i landet, varav Österåsens sanatorium utanför Sollefteå var ett. (HR s. 17) Det visar sig nu nämligen att hans bror Hjalmar Kumlien är arkitekten bakom Karlstads järnvägsstation. Den mönsterstation som Carita fick i uppdrag att återställa i sin forna glans. Det har satt sina spår.

Karlstads järnvägsstation

Stationshuset i Karlstad stod klart 1869 då linjen Kristinehamn - Karlstad invigdes. Byggnaden ansågs för sin tid vara *“mycket märkvärdig, annorlunda och imponerande”*. Även om Adolf Edelsvärd var chefsarkitekt för SJ vid tiden för uppförandet och har signerat ritningarna, hette arkitekten Hjalmar Kumlien.

Hjalmar Kumlien

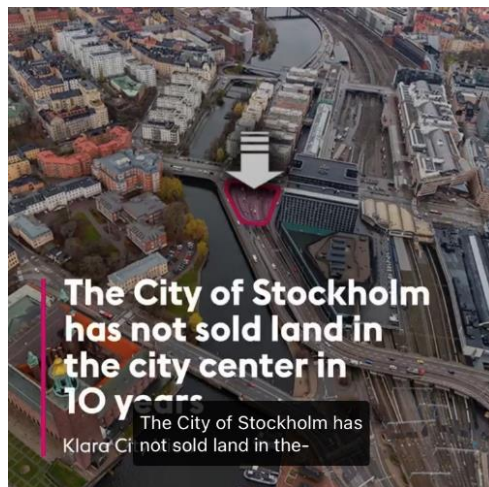
Och så visar det sig, vilket jag varit ovetande om, att Lars Steffen i början av 2000-talet arbetade som chef för en division inom Jernhusen, som hade hand om driften av SJ:s stationsbyggnader i hela landet. Efter något år ombildades verksamheten till aktiebolag och blev ett dotterbolag till Jernhusen under namnet Jernhusen Drift AB. Här blev Lars Steffen vd.

Väven spinns ännu tätare. Redan 1993 fick jag ett uppdrag av Jernhusen med vd:n Per-Håkan Westin att genomföra en studie av besöksunderlaget för ett Nobelcenter, lokaliserat i direkt anslutning till Centralstationen i Stockholm. Läget, centralt mitt i staden med utsikt över Stadshuset och Klara sjö, sågs som *“optimalt”*. 2001 presenterades idén för Nobelstiftelsen (NC s. 25, 50). Det blev inget Nobel Center på platsen i Västra Klara. Men idén till ett Nobel Center begravdes inte. Nobel Center kommer att byggas vid Slussen. (s. 133)

En vecka innan den skriften lämnas till tryckning presenteras i Dagens Nyheter och på LinkedIn planerna på exploatering av den tidigare aktuella tomten i Västra Klara.

Dagens Nyheter 18 mars 2021

Ur film från LinkedIn 18 mars 2021

*Västra Klara med Stockholm Waterfront
Foto taget från Kaplansbacken 14 september 2010*

Förslag till Nobelcenter i Västra Klara, ritat av Gert Wingårdh 2001

SJ:s generaldirektör Stig Larsson var, liksom Per-Håkan Westin och Karl-Erik Strand, involverad i opinionsbildningen kring ett Nobel Center vid Centralstationen, Långt senare skulle Per Håkan Westin och Karl-Erik Strand skriva nekrologen över Stig Larsson. En av alla trådar i Nobelnystanet.

Stig Larsson, 1931–2020

Den tidigare generaldirektören vid SJ Stig Larsson, Uttran, har avlidit i en ålder av 88 år.

Närmast anhöriga är hustrun Märta och sönerna Martin och Anders.

Stig Larsson var den förste generaldirektör som rekryterades till SJ från det privata näringslivet. Året var 1988 och hans uppdrag glasklart: att göra SJ till ett "effektivt, lönsamt och kundinriktat företag". Vid hans till-

träde drev SJ inte bara järnvägstrafik utan även buss-, färje-, hotell-, restaurang- och resebyråverksamhet. Nu sattes fokus på att utveckla kärnverksamheten, det vill säga järnvägstrafiken.

Många år på höga poster inom Ericssonkoncernen hade gjort Stig Larsson till en driftig och erfaren företagsledare och han drog igång rationaliseringsarbetet i SJ med stor kraft. Under hans ledning moderniserades stationer och personvagnar och hela verksamheten effektiviserades. Etableringen av snabbtåget X 2000 år 1991 blev en succé och för första gången tog tåget marknadsandelar av flyget.

Christer Beijbom
Bo Hamnell
Ragnar Hellstadius
Karl-Erik Strand
Gunnel Sundbom
Per-Håkan Westin

Kanske någon läsare av *Homo Reflexus* kommer ihåg tavlan som sedan länge hänger på väggen i vardagsrummet utan att jag känt till släktkopplingen. (HR s. 27) Tavlan är målad av Axel Olson, en av konstnärerna i Halmstadsgruppen. Andra medlemmar i Halmstadsgruppen var bland annat Stellan Mörner och Esaias Thorén.

Visst! Här dyker nya trådar upp. Carita skriver:

"I början av 1600-talet lät den danske kungen Christian IV bygga det vackra slottet i Halmstad med läge vid floden. Som bekant lyckades Sverige roffa åt sig detta fina län.

I Sverige styrde landshövdingarna (kungens vänner) på den tiden ute i länen. De fick bo och representera i slott och andra märkvärdiga byggnader. Till Halmstad slott kom den förste landshövdingen Bengt Lilliehöök 1665.

Sedan tar vi ett stort skutt till 1920 då greve Axel Mörner blir landshövding här. Han har en son, Stellan Mörner som då går på Konstakademin i Stockholm. Stellan har en vän, Esaias Thorén, som också går där.

År 2000 får jag i uppdrag att planera restaureringen av landshövdingens representationsvåning på Halmstad slott.

Jag ser att stora salongen, det finaste rummet, har ingen riktigt orkat med. Det var tapetserat med trista grårandiga tapeter och möblerat med diverse schabbiga möbler.

En detalj noterade jag direkt och det var två smala målningar runt ena dörren. Aha, tänka jag, det finns säkert något under alla dessa tapeter och ringde olika experter.

Ingen visste något om hur det kunde se ut under tapeterna. Förvaltaren tyckte vi skulle sätta upp en ny tapet som så klart skulle vara billigast.

Men jag är envis och med diverse hjälp så fick jag igång en process där en konservator hjälpte mig att lätta lite på tapeterna och till vår glädje hittade vi 8 st målningar. Det gjorde att det togs beslut om att samtliga tapeter skulle tas bort försiktigt utan att skada målningarna.

Målningarna är målade av Stellan Mörner och Esaias Thorén 1928 på uppdrag av Stellans far Axel. Det blev en stor nyhet i Halland såväl i lokal tv, radio, tidningar med mera. Pampig invigning där bl a Stellans adliga släkt var inbjuden och sonsonen höll tal. Likaså gjorde landshövdingen och jag. Målningarna kan i dag beskådas i all sin prakt."

Nu är det en klocka som ringer igen. Jag söker i mina anteckningar om spelningar. Visst. Den 26 april 1962 gifter sig Stellan Mörners dotter och bröllopfesten hålls på Riddarhuset i Stockholm. Gäster är bland andra Halmstadsgruppens Sven "X:et" Erixson, författarinnan Alice Lyttkens, operasångerskan Margareta Hallin (då gift med skådespelaren Bengt Ekerot som spelade döden i och regisserade Ingmar Bergmans *Det sjunde inseglet*), skådespelaren Max von Sydows bror Bertil (Max spelade schack med döden i *Det sjunde inseglet*) och vem vet, kanske även Axel Olson från Halmstadsgruppen. Jag var inhyrd som pianist till dansen.

Att bröderna von Sydows pappa Carl Wilhelm föddes i Ryssby i Småland 1878 och blev professor i etnologi/folkloresforskning i Lund tas med som tilläggsinformation, eftersom mitt sysslingbarn Anders Melin växte upp i Ryssby (f.1943), blev professor i matematik i Lund 1990 och invaldes som ledamot i Vetenskapsakademien 2001. (HS s. 31)

Nu 2020, är det drygt 60 år sedan filmen *Det sjunde inseglet* spelades in. Premiär den 16 februari 1957 på biografen Röda Kvarn på Biblioteksgatan i Stockholm. Filmen utspelar sig i mitten av 1300-talet under pandemin Digerdöden.

Biografen Röda Kvarn invigdes på luciadagen 1915. Första filmen som visades var Mauritz Stillers stumfilm *Madame de Thèbes*, ackompanjerad av en fjortonmannakorkester.

Från december 1916 var Rudolf Sahlberg (1879–1949) kapellmästare och stumfilmsmusiker på Röda Kvarn. Bland alla de filmer där Rudolf Sahlbergs orkester stod för musiken kan nämnas den svenska stumfilmen *Gösta Berlings saga* från 1924, baserad på Selma Lagerlöfs roman och i regi av Mauritz Stiller. Filmen räknas som en svensk stumfilmklassiker och var den dittills största svenska filmproduktionen. I huvudrollerna ses bland andra Lars Hanson, Gerda Lundquist och Greta Garbo. Rollen som grevinnan Dohna var Greta Garbos första stora filmroll.

Vid en renovering av filmkopiorna 1975 passade man på att förse filmen med pianomusik komponerad av Carl-Axel och Monica Dominique. Nu ringer en klocka igen.

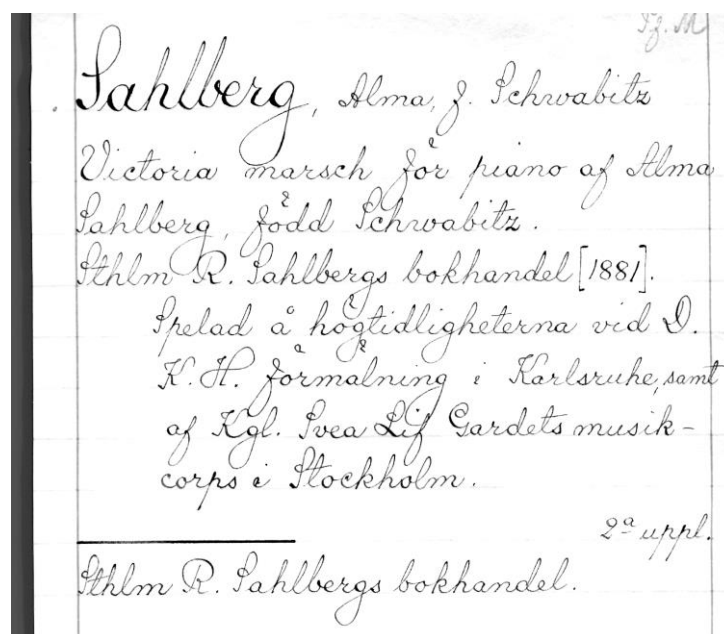
Carl-Axel studerade piano vid Kungliga Musikhögskolan för Sven Brandel – professors namn från 1955 och lärare i pianopedagogik. Om Sven Brandel tillhör släktgrenen Brandel som invandrade på 1600-talet till Sverige från Schlesien ska jag låta vara osagt. Men den som vill kan gå in på Google och söka på Brandel (släkter). En spännande resa garanteras.

Kanske finns det en koppling till Lovisa Brandel – hon som var dopvittne vid Hans Lindskogs farmors dop på Svartmangatan. Släkten Brandel har länge varit verksam i Stockholm, bland annat i Gamla Stan. Elias Brandel (1707–1754), huvudman för stockholmsgrenen, gifte sig med Anna Maria Schütz som, efter att tidigt ha blivit änka efter makens död, drev ett väveri på Kungsholmen och ett sockerbruk på Blasieholmen. Elias dotter Anna Maria Brandel gifte sig i Riddarholmskyrkan med Eric Giers, son till kyrkoherden i Skeppsholms församling Eric Petrus Giers. Och visst. Anna Maria hade en dotter som gifte sig på Sättra gård på Adelsö/Ekerö med friherren Claes Lybecker.

Att pianoprofessorn Sven Brandels namne avlade arkitektexamen på Kungliga Tekniska Högskolan 1910 är en sak i sig. Men lite speciellt är det väl att han ledde restaureringarna av många äldre kyrkor i Sverige som Östra Ryds kyrka, där Elisabeths morbror var kyrkoherde, Värmdö kyrka, där jag spelade på en barndomsväns bröllop, Färentuna kyrka i vår tidigare hemkommun, Frösö kyrka, där brorsonen Martin gifte sig. Och så vidare.

Jag kommer strax att nämna arkitekten Paul Hedqvist som blev skolarkitekten par preference i Sverige och påminna om arkitekten Axel Kumlien, Sveriges ”mesta sjukhusarkitekt (HR s. 17) Nu kan vi alltså lägga till Sven Brandel som ”kyrkoarkitekt”.

Tillbaka till Rudolf Sahlberg. Han var son till bokhandlaren Robert Sahlberg (1837–1922) och kompositören Alma Sahlberg (1842–1888), tidigare Schwabitz. (HS s. 10) Hon har bland annat komponerat *“Victoria-Marsch, framförd vid den kungliga vigseln i Karlsruhe och av Svea livgardes musikkår i Stockholm. Utgiven 1881 av R. Sahlbergs bokhandel, Stockholm.”*

Victoria-Marsch

Alma Maria Bodén, född Sahlberg (1859–1947), i Kungsholms församling, Stockholm, var operasångerska och skådespelare. Alma gjorde sin filmdebut 1913 och medverkade under 1930-talet i en lång rad filmer.

Nu undrar du förmodligen om mitt eventuella släktskap med Rudolf Sahlberg och Alma Bodén. Det undrar jag också. Så vitt jag vet finns ingen närmare släktrelation.

Jag nämnde för en stund sedan arkitekterna Paul Hedqvist och Axel Kumlien. Samma sommar som min farfar flyttar till Kungsholmen för att arbeta på Bolinders föds Paul Hedqvist (1895–1977). Han ritar övervägande i funktionalistisk stil och hans arkitektur har i hög grad präglat Stockholms stadsbild. Han är arkitekten bakom stora byggen som Tranebergsbron, Västerbron, Bromma flygplats, Skatteskrapan och DN-huset.

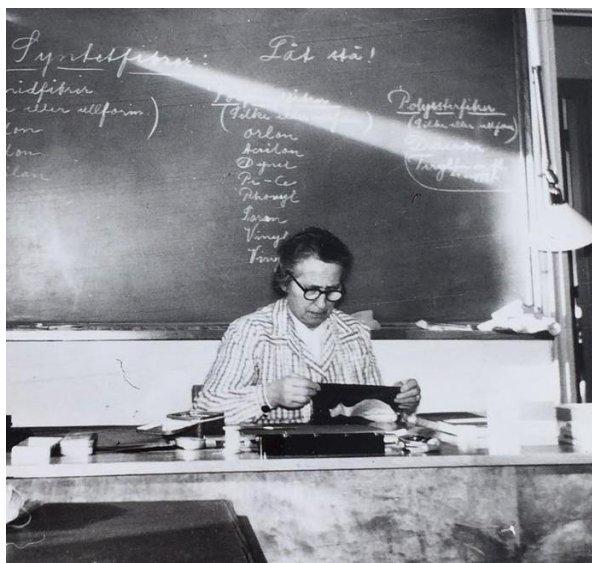
Paul Hedqvist

Västerbron och Norr Mälarstrand

Paul Hedqvist var också landets främste skolhusarkitekt, pappa till ett 60-tal skolbyggnader runtom i Sverige. Som till exempel den nuvarande Äppelviksskolan i Bromma. Den uppfördes 1941 vid Alviksvägen 97 som tillbyggnad av en äldre skola, invigd på platsen 1924.

Under åren 1939–1968 huserade Bromma kommunala flickskola i skolbyggnaden. Här arbetade min faster Elsa som hemslöjdlärarinna. (K5 s. 50) Och hon ska om några sidor ta med mig på en spännande resa.

*Faster Elsa i katedern
Foto från Lena Boethius – Elsas mönsterelev!*

Monumentalmålningen i skolans aula, freskmålningen Seglats, utfördes 1943 av konstnären Tage Hedqvist. Så vitt jag kunnat utforska finns ingen släktskap mellan de två Hedqvistarna.

Men så hittar vi en koppling till Ekerö – Lovö vattenverk – ritat av Paul Hedqvist. Byggnaden väckte både nationell och internationell uppmärksamhet. Allmänheten och arkitektkollegan Ragnar Östberg var kritiska till den avskalade funktionalistiska arkitekturen. Idag är byggnaden Q-märkt.

På Stockholmsutställningen 1930 med tyngdpunkt på funktionalism utformade Paul Hedqvist, tillsammans med bland annat arkitekterna Gunnar Asplund, Sven Markelius, Uno Åhrén och Sigurd Lewerentz, den mycket uppmärksammade bostadsavdelningen,

Nu får jag klart för mig att Lars Steffen Kull bodde några veckor efter födseln 1938 i de välkända funktionalistiska Per-Albinhusen i Ålsten, Förmodligen hus nummer 48. Föräldrarna köpte sitt radhus när det var nybyggt i början av 1930-talet.

Husen fick i folkmun namnet Per-Albinhusen efter att Sveriges statsminister Per Albin Hansson (1885–1946) flyttat in i hus nummer 40. Som partiledare för socialdemokraterna myntade han i ett radiotal 1928 begreppet "det svenska folkhemmet". Lars Steffens familj flyttade från Ålsten 1938, men Lars Steffens dotter flyttade in i nr 58 i samma länga 75 år senare. Historiska länkar.

Vem var det då som ritade Per-Albinhusen? Jo, Paul Hedqvist. De är idag blåmärkta av Stadsmuseet i Stockholm, vilket innebär att "bebyggelsen bedöms ha synnerligen höga kulturhistoriska värden".

Per-Albinhusen i Ålsten

Per Albin utanför sitt radhus

Våra grannar på Tranholmen på Ekerö, Gunnel Bodin och Sven-Olov Berglund flyttade långt senare till ett Per-Albinhus. Det var Sven-Olov som informerade sin arbetsgivare, byggbolaget Skanska, om idén till ett Nobel Center i Västra Klara vid Centralstationen. Skanska var villigt att satsa på idén.

Arkitekten Gert Wingårdh anlätades för att utarbeta ett arkitektförslag. Det blev en kreativ lösning som, vilket redan konstaterats, av olika anledningar inte kunde realiseras. (K s. 230)

Per Albins efterträdare på statsministerposten blev socialdemokraten Tage Erlander. Även han har fått ge namn åt det hus där han och hustrun Aina flyttade in när det var nybyggt 1962. Huset kallas Erlanderhuset (även Dragspelshuset).

Erlanderhuset

Sovjetiskt statsbesök

Arkitekten bakom sextonsvåningshuset i kvarteret Lysbomben på Fyrverkarbacken 21 i Marieberg på Kungsholmen i Stockholm heter Henning Orlando (1914–2003). Femtio år efter Hennings ankomst till jorden kommer Sovjetunionens regeringschef Nikita Chrusjtjov på statsbesök till Stockholm och till Erlanderhuset i juni 1964. Fyra månader senare är han avsatt av Högsta Sovjet. Men dessförinnan hann han med att bli fotograferad i världens troligen mest berömda roddbåt – Harpsundsekan vid Erlanders sommarställe i Harpsund.

Nikita med Tage och tolk

Tillbaka till Henning Orlando. Han föddes i Frankrike. Föräldrarna var cirkusartister. Fadern Erland Orlando var cirkusryttare och modern Adèle Orlando lindansare. Farbror Henning Emil Orlando (tidigare Gustafsson) blev cirkusdirektör. Han tog 1902 över den cirkus där han arbetat som akrobat och hästdressör och döpte om den till Cirkus Orlando. Hans barnbarn Marianne Orlando (f. 1934) blir under tre decennier Sveriges främsta ballerina under en viktig epok i den svenska dansens historia.

Statsminister Tage Erlander hade så vitt bekant ingen cirkusartist i släkten. Men det har en senare svensk statsminister – Fredrik Reinfeldt. Hans amerikanske farfars farfar John Hood (troligen född 1854, samma år som min morfar) hade lopparkus. Under en vistelse i Sverige på 1880-talet träffade han den lettiska flickan Emma Reinfeldt – och blev far till Fredrik Reinfeldts farfarsfar.

Men tillbaka till arkitekten Henning Orlando. Han utexaminerades från KTH 1941. Hans skapelse Erlanderhuset ligger på en höjd vid Västerbron. Stadsplanen för området är under-teknad av Göran Sidenbladh (1912–1997) som åren 1955 till 1973 var stadsbyggnadsdirektör i Stockholm. Och året efter att Mats G. Engström och jag avslutat vår forskning vid Lunds universitet och startat ett forskarteam vid Nordiska Institutet för Samhällsplanering på Skeppsholmen i Stockholm, blir Göran Sidenbladh professor vid samma institut 1975.

Utan att ha varit planerat kommer Erlanderhuset nu att leda vidare till ett helt nystan av oväntade trådar. Den 12 december 2020 läser jag en insändare i morgontidningen.

Insändaren handlar om luciafirande. En klass i Södermalms högre allmänna läroverk för flickor ska “lussa” för sina lärare. En av lärarna är statsministerns fru, Aina Erlander. Hon bor i Erlanderhuset. Men jesses. Tomteklubbens (Prisses) mora Aina har i mitten av 1950-talet också Tages Aina som klassföreståndare (och kemilärare) i “Södra Flick”. Då lussar Aina för Aina. Men vid den tiden bor makarna Erlander på Ryggåsgatan i Alvik.

När vi lussade hemma hos Erlander

● Det började dra ihop sig till lucia 1963. Om ett halvår skulle vi, den första årskullen på skolan med även manliga elever, ta studenten på vad som då fortfarande hette Högre Allmänna Läroverket för Flickor på Södermalm – "Södra Flick" på Bohusgatan (i dag Frans Schartaus gymnasium).

På skolan fanns en tradition att avgångsklassernas elever skulle "lussa" hemma hos sina klassföreståndare. För vår del kristendoms-läraren (det hette så på den tiden) teol dr Hjalmar Sundén, "Sudden" kallad. En stark personlighet vars intellektuella och akademiska storhet vi elever hade föga begrepp om.

Potentiell skandalbild från 1963, som aldrig nådde kvällspressen.

Tidigt på Luciamorgonen kom klassen sålunda tågande till det nybyggda, veckade höghus på Kungsholmen som snabbt kommit

att gå under namnet "Erlanderhuset". Inte en människa syntes till. Där stod vi, ett drygt tjugotal aningslösa tonåringar i vita särkar, tills någon kände på porten och fann att det var bara att kliva på. Efter en blick på namntavlan i entrén travade hela gänget upp och hittade dörren med "Erlander" på.

Dagens Nyheter 12 december 2020 Insändare: Thomas Nordberg

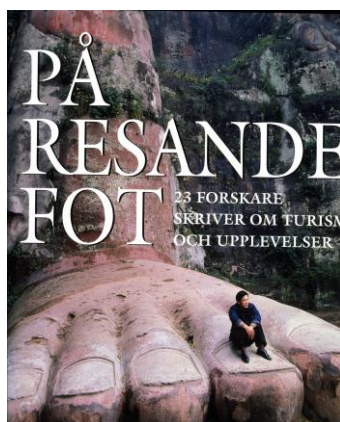
Och man kan bli vidskeplig för mindre. Av tidningsinlägget framgår att klassen i "Södra Flick" samma år (1963) också lussade hos sin klassföreståndare och kristendomslärare lektor Hjalmar Sundén (1908–1993) i hans villa i Bromma. Han var samma år min lärare och examinator i religionspsykologi vid Stockholms universitet.

Hjalmar Sundén tog studenten i Norra Real 1927, prästvigdes 1933, blev teologie doktor 1940, var lektor i kristendomskunskap vid Högre Allmänna Läroverket för Flickor på Södermalm 1947–1966, lektor i religionspsykologi vid Stockholms universitet 1960–1967 och avslutade sin aktiva karriär med en personlig professur vid Uppsala universitet i religionspsykologi 1967–1975. Han räknas som en av grundarna av europeisk religionspsykologi.

Nu drar vi lite till i den här tråden.

Hjalmar Sundéns morbror Tor Andræ (1885–1947) var professor i religionshistoria vid Stockholms högskola 1927–1929 och därefter professor i teologiska prenotioner och teologisk encyklopedi vid Uppsala universitet. Efter Sveriges ärkebiskop Nathan Söderbloms bortgång invaldes Tor Andræ 1932 i Svenska Akademien och utnämndes 1936 till biskop i Linköpings stift. Han blev teologie hedersdoktor i Dorpat, Oslo, Halle och Strasbourg.

Och vad händer nu? Jo, när jag på forskningsinstitutet Etour, dåvarande Mitthögskolan i Östersund, planerar för en Del II av antologin *På resande fot* (2001) och söker en lämplig författare till ett kapitel om resor och religion får jag kontakt med Hjalmar Sundéns efterträdare på professuren i Uppsala – Owe Wikström.

Antologi om resande

Owe Wikström var åren 1984–2012 professor i religionspsykologi vid Uppsala universitet, Visiting Professor vid Princeton USA (1988) och i Benares, Indien (1993) samt ledamot av Nathan Söderblom-sällskapet. Hans forskning handlar bland annat om förhållandet mellan religion och olika kliniska psykologiska tillstånd samt om samspelet mellan individ och kultur för tolkningen av religiös erfarenhet. Vid sidan av vetenskapliga publikationer har han skrivit ett tjugotal böcker om musik, litteratur, konst och populärkultur. Genom boken *Långsamhetens lov* (2001) – nådde han ut till den stora publiken med 170 000 exemplar i Sverige. Och översatt till tio språk.

Owe Wikström accepterar och skriver ett kapitel för Del II i *På resande fot*. Innehållet överraskar med en vinkling som jag inte direkt tänkt mig. Kapitlet kom att handla om resor i det inre, i en andlig dimension. I dagens coronatider är det förmodligen många som rest i sitt inre när vanliga resor är inställda på grund av smittorisken. Flera andra forskare skrev intressanta kapitel till den nya antologin bland andra Bengt af Klintberg. Om resor och folklöre. Tyvärr kom nya uppgifter i vägen för publiceringen av den planerade Del II men uppsatserna kom ändå till god användning i andra fora.

Så här skriver Owe Wikström om sin företrädare Hjalmar Sundéns bok *Religionen och rollerna*.

“S:s bok Religionen och rollerna är ett magistralt arbete på nära 600 s, utgivet i fem upplagor och översatt till tyska.... S:s huvudfrågor var: ”Hur kan det komma sig att människor erfar tillvaron religiöst? Vilka språkliga och kulturella faktorer bestämmer att somliga erfar tillvaron som ren slump, att andra talar om tillfälligheternas spel, åter andra om ödet medan andra säger sig erfara en intention i det upplevbara, erfar sig i kontakt med en Annan. Hur är en religiös upplevelsevärld möjlig?”

Svaren kan beskrivas som S:s ”rollteori”. Enligt denna är religiös erfarenhet möjlig att beskriva: människor identifierar sig med ”roller” ur de religiösa berättelserna. I dessas traditioner, riter och texter berättas om enskilda människor. Det är då möjligt för berättelsernas läsare eller lyssnare att identifiera sig med de mytiska personerna och deras samspel med gudar och makter. Därmed kunde dessa heliga personers erfarenheter också – via rolltagandet – bli den enskildes egna.”

Jag kan bekräfta tyngden i Hjalmar Sundéns skrift *Religionen och rollerna* (1959). Den ingick i min kurslitteratur 1963. (K s. 100) Efter Hjalmar Sundéns föreläsningarna följde ofta kreativa och stimulerande diskussioner. Han påpekade då att ateister var nyttigare motståndare än gnostiker eftersom han i diskussioner med ateister måste skärpa sina argument ännu mer eftersom de inte tror på Gud.

Här drar jag mig till minnes en historia. Den har inget med Hjalmar Sundén att göra, men illustrerar problematiken. Så här lyder historien:

Påven till ateisten:

Du går med bindel för ögonen, i ett kolmörkt rum, och letar efter en svart katt, som inte finns.

Ateisten:

Jag tycker det stämmer även på ers höghet.

Påven:

Vad menar ni?

Ateisten:

Jo, ni går också med bindel för ögonen, i ett kolmörkt rum, och letar efter en svart katt, som inte finns. Skillnaden är att ni hittar katten som inte finns!

Och nu kommer nästa överraskning. Owe Wikströms bok *Från ett cafébord i Paris* recenserar 2017 av Christian Swalander i alba.nu. (Se kort sammandrag nedan) Jodå. Året efter recenserar Christian Swalander min bok *Vad gör en Gud?* Den recensionen återfinns under rubriken Recension längst bak i den här skriften. Märkliga sammanträffanden är det.

alba.nu

Konsten att vila i meningen

[171003] Owe Wikström är religionsvetare, psykoterapeut och präst. Numera pensionerad från en professur i religionspsykologi i Uppsala. Former och villkor för mellanmänniskliga relationer är ett av hans centrala intresseområden, liksom, förstås, människans upplevelse av sig själv och sitt förhållande till en till synes outgrundlig existens.

I sin nya bok *Från ett cafébord i Paris* varierar han dessa teman kring ett omistligt men i de massmedialt anpassade bornerade känsloutbrottens tid ofta förbisett inslag i människovarat: det vänskapliga samtals oförpliktande men vilsamma, gärna tröstande och bekräftande natur.

På senhösten 2020 får Elisabeth ett mejl från Eva Albrektson. Eva arbetade som konsult åt Elisabeth på Pharmacia/Pfizer under 1990-talet. Nu har hon sett i sociala medier att Elisabeth (prästdotter från Junsele) puffar för min bok *Vad gör en Gud?*. I mejlet berättar Eva att också hon är prästdotter och att hennes pappa skrivit en bok som kanske kan vara av intresse. Boken heter *Newton och Bibeln* (2017). Evas pappa, författaren Bertil Albrektson (f. 1929), läste bland annat grekiska, semitiska språk och teoretisk filosofi vid Göteborgs högskola. Han prästvigdes i Göteborg 1956, men lämnade på egen begäran prästyrket 1974 och utträdde ur Svenska kyrkan. Han disputerade i teologi i Lund 1963 och fick senare en professorstjänst i Gamla testamentets exegetik vid Åbo akademi.

Boken *Newton och Bibeln* inköptes och har höglästs under våra "sagostunder" till eftermiddagskaffet. Framställningen bygger på en evidensbaserad analys av bibelöversättningar och utgör en vetenskaplig vägledning i ett ämne som måste kunna skilja på tro och vetande.

Jag citerar ur boken: *"Men så småningom har den religionsvetenskapliga forskningen frigjort sig från alla dogmatiska och konfessionella band och har tagit plats som en fullvärdig medlem i de humanistiska vetenskapernas krets. Alla har inte accepterat denna utveckling. Det finns fortfarande de som vill beröva den teologiska forskningen dess dyrköpta frihet och åter göra den till kyrkans hjälpreda, en omyndigförklarad tjänstepiga med katekesen som legostadga och bekännelseskriterierna som bruksanvisning."* (s. 13)

"Traditioner ger oss fotfäste i det förgångna. De lockar oss att söka våra rötter. Men när vi analyserar traditionerna, händer det ibland att mäktiga monument vittrar under forskarens granskande blick, historien hotar att bli rena antikviteter, helgonen tappar sin gloria." (s. 83)

Jag glömde en sak som kom upp i samband med de tidigare arkitektoniska trådarna till statsministrarna Per Albin Hansson och Tage Erlander. Carita och Lars Steffen Kull bor i ett radhusområde i Smedslätten, ritat av Höjer-Ljungqvist Arkitektkontor. Radhusområdet ligger vid Mälaren i södra Bromma och byggdes 1961–1965.

Och nu kommer tråden.

Samma arkitekter ritade Atlantisområdet, en radhusby i stadsdelen Vällingby i nordvästra Stockholm. Radhusen uppfördes 1952–1955. I ett av radhusen bodde statsministerparet Lisbeth och Olof Palme med sina tre söner. Radhusen är idag blåklassade av Stadsmuseet: *"bebyggelsen bedöms ha synnerligen höga kulturhistoriska värden"*. (s. 81)

Nu under coronapandemin hamnar en helt annan historisk sevärdhet i rampljuset. Världens näst rikaste person, Elon Musk, flyger från USA i sitt privatplan till Skavsta flygplats utanför Nyköping för vidarebefordran med bil till slottet Stora Sundby vid Hjälmarens. Där firar hans gode vän, Ken Howery, USA:s ambassadör i Sverige, sin 45-årsdag. Nu bär det sig inte bättre än att Elon Musk smittas med covid-19 på festen. Av en annan amerikan! I Sverige! Som i många andra fall fick Elon Musk endast en lindrig variant av sjukdomen. (Ett par månader efter besöket i Sverige meddelas att Elon Musk nu passerat Amazons Jeff Bezos som världens rikaste person.)

Stora Sundby slott

Elon Musk

Stora Sundbys anor sträcker sig tillbaka ända till 1200-talet, men det slott som Elon Musk får uppleva stod färdigt 1848. Det har kallats Sveriges vackraste slott med sina fyra stora torn symboliserande årstiderna, sina tolv mindre torn för månaderna, 52 rum för årets veckor och 365 fönster för kalenderns alla dagar. Sedan 1888 ägs slottet av familjen Klingspor. Vilken relation dagens ägare har till min klasskamrat i Norra Real i mitten av 1950-talet, Staffan Klingspor, vet jag inte. (HS s. 40)

Drygt 30 mil norrut från Stora Sundby ligger en sevärdhet vilken jag som 11-åring fick uppleva på februarilovet 1950. Min faster Elsa tog mig med på en resa med tåg till Transtrand i Dalarna för att hälsa på en släkting. Faster ville då också visa mig den närbelägna skidorten Sälen och inte minst Sälens högfjällshotell. Mitt ”materiella” minne från besöket är en liten träask som faster lät mig köpa, med hotellet snidat på locket. En värdefull souvenir. Tyvärr blir träasken femtiosju år senare stulen ur en flyttlåda i vårt vindsförråd. Det är extra synd, eftersom jag naturligtvis skulle ha gett den till min brorsson Martin som 2020 blir marknadsansvarig och vice vd på Sälens högfjällshotell.

Sälens Högfjällshotell

Martin Sahlberg

Martins morfar köksmästaren Bo Spjuth arbetade så vitt jag vet aldrig på Högfjällshotellet. Men som “Chef at the Royal Castle in Stockholm” mötte han många såväl svenska som utländska “höjdare”.

Och att Bosses barnbarnsbarn Lovisa Sahlberg nu går kockutbildningen på Restaurang- och Hotellhögskolan i Grythyttan och under jullovet 2020 ställer upp i köket på Högfjällshotellet är väl historiska vingslag så det räcker. I vingslaget kan också ingå att Martins kusin Christina Sahlberg arbetade som värdinna i svenska paviljongen vid världsutställningen i Sevilla 1992. Att serva kungaparet ingick i uppdraget. Och Sevillapaviljongen är nu ett känt besöksmål i Grythyttan.

Sevilla-paviljongen

Wretmanska kokboksmuseet

Jag lägger till en liten pikant episod eftersom det finns ett unikt kokboksmuseum i Sevillapaviljongen i Grythyttan, namngett som en hyllning till hovtraktören Tore Wretman (1916–2003). I samband med att han skulle promoveras till hedersdoktor 1986 lånade jag på förfrågan ut min doktorshatt för att användas på bild i en hyllningsskrift. Om den kom till användning vet jag inte, men jag fick tillbaka hatten.

Nu dyker järnvägstråden upp igen. Lite långsökt kanske, men jag tar chansen. Grythyttans Gästgivaregård grundas 1641 på order av drottning Kristina. Två år innan drottningen konverterar till katolicismen och abdikerar föds Hans Sigfridsson. Vem är Hans Sigfridsson? Jo, han är min, och med andra ord också Lovisas förfader, född i Grythyttan 1652. Kanske besökte han gästgiveriet.

1879 kommer järnvägen till Grythyttan. Det då uppförda Järnvägshotellet slår snart ut det ålderdomliga gästgiveriet. Hundra år senare beslutar man att renovera hotellbyggnaden och 1973 är det klart. I lokalerna skapar Carl Jan Granqvist en restaurang av mer exklusivt slag, Grythyttans Gästgiveri.

Att drottning Kristina skulle intressera sig för Grythyttan av religiösa skäl är väl knappast troligt. Att den frikyrkliga kristna församlingen Sjundedagsadventisterna skulle välja Grythyttan som plats för sin första församling i Sverige 1880 är ett faktum.

Sjundedagsadventisterna i USA förväntade sig att Jesus skulle komma tillbaka till jorden den 21 mars 1844. Men han blev försenad, så ankomsten angavs istället till den 22 oktober samma år. När han inte kom då heller sa man att Jesus sannolikt just hade påbörjat sin resa till jorden det datumet, men att resan skulle ta lite tid.

Tänk om det var just Grythyttan han skulle komma till, nu när järnvägen till Grythyttan blev klar 1879 och Sjundedagsadventisterna slagit sig ner där 1880.

Trots uteblivet besök har Sjundedagsadventisterna fortsatt att missionera om Jesus ankomst. Det lade jag som barn märke till. Enligt pappas anteckningar, som jag hittade i en låda på vinden, undrade jag några dagar före min sjuårsdag: ”Jesus kan komma tillbaka vilken dag som helst! Törs jag fråga honom om jag kunde få en hund?” Jesus dök inte upp och jag fick aldrig någon hund.

Apropå Sälén. En världsberömd person började sin professionella karriär på Högfjällshotellet. Så här skriver journalisten och författaren Oscar Hedlund:

“Benny Andersson lomade sedan iväg till restaurangernas musikerförmedling, dansar gör ju folk på krogen. Han fick ett gigg på Sälens högfjällshotell. – Nu var man ju i alla fall proffs!...jag minns att Hasse Englund, som lirar gitarr, – nu är han demonproducent hos Metronome – och jag satt i ljungen och glodde ut över fjällvärlden och vi sa att herregud, det här kan inte vara sant!... Man kunde alltså leva på musiken.”

(Oscar Hedlund, Da Capo! s. 53)

Jag spelade aldrig på Sälens högfjällshotell som invigdes på påskdagen 1937. Däremot på Sälénstugan under påskveckan 1958. Orkestern bestod av en duo – klarinett och piano. Som inte blev världsberömd.

Sälén och Högfjällshotellet är också känt för Rikskonferensen Folk och Försvar. Konferensen förlades hit första gången 1993 och har sedan dess återvänt år efter år. En mer direkt roll i den krigiska världspolitiken spelade hotellet under andra världskriget. En vårdag 1940 ockuperade Hitlertyskland våra grannländer Danmark och Norge. Norska kronprinsessan Märtha med barn flydde över den norska gränsen till Högfjällshotellet och inkvarterades där under stort hemlighetsmakeri. Ett av barnen i sällskapet var Norges nuvarande kung Harald V (f. 1937).

Ur TV-serien *Atlantic Crossing* våren 2021

Nazism och fascism bygger på ett besvärligt virus som måste mötas med ett demokratiskt vaccin som kan garantera en hållbar samhällsutveckling. Det är inte första gången jag säger det. Och inte sista heller.

I nästa kapitel kommer demokratin att synas lite närmare i sömmarna.

Slitstark demokrati

När inledningen på det här kapitlet skrivs är det mindre än en månad kvar till det amerikanska presidentvalet 2020. Ett pålitligt stöd för den sittande republikanske presidenten i Vita huset är den kristna högern i USA. Om den demokratiske utmanaren ska ha en chans får man ställa sitt hopp till att en majoritet av det amerikanska folket inte bygger sina val på fundamentalistisk tro utan på sunt förnuft.

Vita huset

Presidentvalet hålls den 3 november. Resultatet låter vänta på sig. Antalet röstande är det största i Amerikas historia. Inte förrän den 7 november kan en av kandidaterna utropas som segrare.

Vinnaren av valet blir demokraten Joe Biden, den äldste som valts till USA:s president. Han var vicepresident (2009–2017) under den första färgade presidenten i USA:s historia – Barack Obama.

Joe Biden

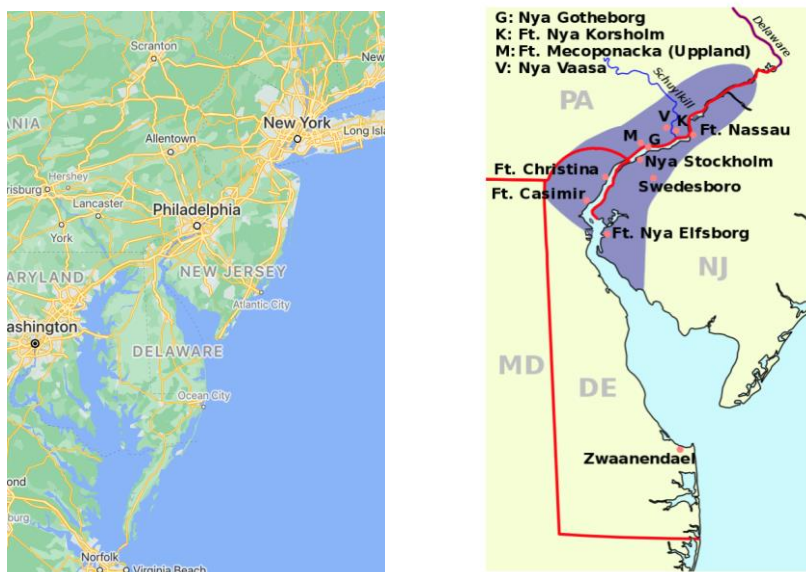

Vicepresident Kamala Harris

Joe Biden blir den första vite amerikanske presidenten med en färgad vicepresident – Kamala Harris. Hon blir också den första kvinnliga vicepresidenten i USA:s historia.

Biden föddes i Scranton i Pennsylvania den 20 november 1942. Han representerade grannstaten Delaware i USA:s senat under åren 1973–2009.

Här finns en historisk koppling till Sverige. År 1638 grundades den svenska kolonin New Sweden i de nuvarande delstaterna Delaware, Pennsylvania, New Jersey och Maryland vid Nordamerikas östkust, inte långt från USA:s huvudstad Washington D.C.

Här slog sig svenskarna ner

Nu 2020 får jag klart för mig att *“inte bara Sverige svenska flaggan har”* utan även Wilmington, huvudstaden i Delaware, alltså Joe Bidens hemstad, där han mottar budskapet att han blir USA:s nästa president – den 46:e.

Wilmingtons flagga

Och här finns kopplingar till min släkt. Sommaren 1938, medan jag fortfarande befinner mig i mammas mage, reser två av mina fastrar till USA för att fira 300-årsjubileet av den svenska bosättningen i Delaware. (K s. 28) Men redan 1876 korsade släktingar Atlanten för att besöka den första officiella världsutställningen i USA – närmare bestämt i Philadelphia i delstaten Pennsylvania. Min morfar Carl Otto och pappas släkting Hjalmar var där. (K5 s. 15) Och inte bara det. Min syssling på mammas sida, Björn Sahlberg, var i mitten av 1900-talet sjömanspräst i Svenska kyrkan. Var då? I Philadelphia, Pennsylvania.

Att den sittande presidenten Donald Trump inte blir omvald för en andra fyraårsperiod får väl betraktas som en gåva till den mer civiliserade och demokratiska världen. Eller som Sveriges tidigare statsminister Carl Bildt kommenterade Joe Bidens vinst:

”En fullt normal människa som sitter i Vita Huset”. (TV4 den 8 november 2020)

Och så här skriver Dagens Nyheters chefredaktör:

USA får en president som inte mobbar, hetsar och sprider konspirationsteorier. Som inte kallar oppositionen för fiender och kräver att hans utmanare ska kastas i fängelse. En mardröm är över. En seger för alla demokrater i världen.

Peter Wolodarski
twitter.com

Omni 8 november 2020

Efter Donald Trumps valseger 2016 skrev jag följande: *“Hur de närmaste fyra åren kommer att utveckla sig är det naturligtvis ingen som vet, men att det kommer att storma ordentligt är väl en rimlig gissning. Oddsen hos vadslagningsfirmorna är redan fastställda för sannolikheten att Donald Trump tvingas lämna presidentposten i förtid.”* (K5 s. 67)

Och visst! Det blev riksrikt våren 2020 men han räddades av sina partikamrater. Att Trump inte hade för avsikt att acceptera demokratiska spelregler var ju klart redan före valet 2016. Många kanske trodde att han skämtade. Vi skulle hösten 2020 bli upplysta om att så inte var fallet.

2016 års presidentkampanj

Donald Trump förklarar såväl före som efter valet 2020 att han är bestulen på valsegern genom organiserat demokratiskt valfusk. Det bekräftar vad som objektiva betraktare sedan länge förstått eller åtminstone anat, nämligen att USA den senaste fyraårsperioden styrts av en *“psykopatisk, paranoid president”*.

Efter valförlusten 2020

Amerikansk egotrippad lögnare

Exemplen på Donald Trumps försök att genom fusk och skrämsel ändra på valresultatet är legio. Vad sägs om ett telefonsamtal med Brad Raffensperger, republikan och Secretary of State i delstaten Georgia, där Raffensperger under förtäckt hot uppmanas att “hitta” närmare 12 000 röster som saknas för att det republikanska partiet ska vinna delstatsvalet i Georgia.

Konflikter när rösterna räknas i USA

Konflikter bryter ut kring USA:s vanligtvis rutinmässiga godkännande av rösträkningen. I Georgia uppger republikanske valministern Brad Raffensperger att han har fått dödshot från sitt eget parti om han inte ändrar valresultatet så att Donald Trump vinner.

■ **Världen | Sid 20**

Svenska Dagbladet 2020-11-18

Den sovjetiske diktatorn och folkmördaren Josef Stalin lär ha uttalat den ur en diktators och antidemokrats perspektiv helt logiska slutsatsen att:

“Det viktiga är inte vem folk röstar på, utan vem som räknar rösterna.”

Donald Trump kunde inte ha sagt det bättre. När USA:s IT-säkerhetschef vid Department of Homeland Security (DHS), Chris Krebs, konstaterar att allt har gått rätt till i det amerikanska valet väljer Donald Trump att avskeda honom. Trump twittrar och meddelar att Krebs konstaterande att inget fusk hittats är orsaken till att han nu får sparken.

Och det var inte första gången ledande personer får sparken när de går emot Trumps ego-fixerade ideologi. Sådan taktik utgör en hörnsten i extremisters, fundamentalisters och diktatorers karriärbygge.

Redan före valet 2016 krävde Trump att hans konkurrent om presidentposten, demokraten Hillary Clinton, skulle sättas bakom lås och bom. Och han utsåg oberoende medier till folkets fiender.

Före valet 2020 valde han att under en presskonferens mobba och håna en handikappad journalist genom att offentligt imitera personens handikapp.

Damien Owens
@OwensDamien

As long as I live, I will never understand how this alone wasn't the end of it.

Alla medel är tillåtna för den som varken följer lagar eller vanlig anständighet. Och när många medborgare och politiker ställer upp bakom som ”en frälst församling” radikaliseras samhället.

F.d. moderatledaren och statsministern Fredrik Reinfeldt skräder inte orden.

Reinfeldt: Trump kanske den sämste USA haft

Aftonbladet 7 november 2020

Ledaren i Dagens Nyheter den 12 november 2020 inleds med en talande sociozoologisk teckning. En bild säger mer än tusen ord!

Den före detta guvernören i Kalifornien, republikanen Arnold Schwarzenegger, uttrycker i amerikansk TV den 12 januari 2021 samma uppfattning som Fredrik Reinfeldt. Men han tar bort ordet *kanske* i sin utvärdering.

Arnold Schwarzenegger

Och Schwarzenegger skriver om Nazityskland: *“Alla var inte antisemiter eller nazister. Många följde bara med ett steg i taget längs med vägen.”* Det är just det som är det farliga med antidemokratiska rörelser. *“Den stora tragedin är inte de onda människornas brutalitet utan de goda människornas tystnad”* (Martin Luther King)

Att Trump och hans fans inte skyr några medel manifesteras slutgiltigt genom ockupationen av Kapitolium den 6 januari 2021.

I talmannens demokraten Nancy Pelosis tjänsterum

I Kapitoliums stora sal

När kongressledamöter känner sig tvungna att plocka fram vapen och sätta på sig skottsäkra västar i *“demokratins högborg”* för att skydda sig mot en indoktrinerad mobb har det förhoppningsvis gått för långt, även enligt en svensk konservativ höger.

Eftersom ideologiska pandemiutbrott inte är något nytt i historien finns en omfattande evidensbaserad dokumentation kring deras uppgång och fall. Att fascismens väg till makten gått genom den konservativa högern är ingen hemlighet och bekräftas fortlöpande av den historiska forskningen. Nu senast i en understreckare i Svenska Dagbladet, skriven av docenten i historia Mikael Nilsson vid Uppsala universitet.

Inte heller var det Hitlers idé att avskaffa demokratin. Det hade Hindenburg och von Papen, liksom flera andra ledande tyska konservativa politiker, redan bestämt sig för att göra. Problemet var hur man skulle åstadkomma det utan att öppet bryta mot konstitutionen. Hitler vilseledde inte presidenten gällande valet mellan demokrati och diktatur; han lovade att valet i mars 1933 skulle bli det sista som hölls i Tyskland. De etablerade konservativa makthavarna hade letat efter någon som kunde få deras dröm om demokratins slut att gå i uppfyllelse – och Hitler levererade.

1933 hade Hitler tagit full kontroll över statsapparaten, avskaffat alla övriga partier, förbjudit fackföreningar och all politisk opposition, avskaffat alla demokratiska fri- och rättigheter, kraftigt beskurit judarnas frihet och påbörjat en genomgripande ideologisk likriktning (Gleichschaltung) av hela det tyska samhället. Trots detta valde mängder av högerkonservativa politiker, militärer och tjänstemän att lydigt fortsätta tjäna Hitler och diktaturen. Hitlers justitieminister (fram till sin död i januari 1941) var exempelvis katoliken Franz Gürtner från det konservativa koalitionspartiet Tysknationella folkpartiet (DNVP).

Svenska Dagbladet 4 mars 2021

I Sverige vill nu på 2020-talet moderater och kristdemokrater omtolka sin värdegrund och förverkliga en högerpolitik tillsammans med Sverigedemokraterna. Faktaresistent och utomordenligt farligt! Den fundamentalistiska högern bland de republikanska senatorerna i den amerikanska kongressen trodde också att den skulle kunna kontrollera Donald Trump. Vi har facit.

Trump har trots allt gjort en verkligt positiv insats för mänskligheten genom att ånyo visa världen vad antidemokratiska auktoritära ledare och deras följare är beredda att göra. I ett större sammanhang är det viktigt att påpeka att Trump naturligtvis inte ensam lyckats

bygga upp den antidemokratiska och högerpopulistiska ideologi som idag sveper över inte minst västvärlden. Det illustreras med önskvärd tydlighet i vårt eget land där värdegemenskapen mellan sverigedemokrater och högerextrema kulturer ute i Europa sedan lång tid tillbaka är grundmurad.

Jimmie Åkesson framhåller också att Donald Trumps agerande ligger i linje med det republikanska partiets politiska agenda. En blåkopia av Jimmies egen agenda. Kritik av Trumps syn på verkligheten skulle slå mot Jimmies eget parti.

Trumpfan

Sverigedemokraternas tidigare chefsideolog Mattias Karlsson är inne på samma linje.

SD-toppen: Trump bättre för Sverige
di.se

Och före detta andre vice talmannen i Sveriges Riksdag fyller på och redovisar sin version av verkligheten.

Björn Söder (SD) 🇸🇪 · 4 nov. 2020 · ...

När Trump såg ut att vinna dök det helt plötsligt upp hundratusentals valsedlar till Bidens favör. Republikanska observatörer nekades att granska valsedlarna och helt plötsligt vann Biden.

OMNI 4 november 2020

Att man skulle hitta hundratusentals falska valsedlar faller på sin egen orimlighet. Det håller säkert även Björn Söder med om – i det tysta. Men ändamålet helgar medlen. Det är när lögnens upphovsmän får en central position i det politiska rummet och när vanliga människor börjar tro på lögnerna och konspirationsteorierna som situationen blir allvarlig.

Samtidigt som Trump vägrar att delta vid den traditionella överlämningen av makten till valets vinnare, nominerar både en sverigedemokratisk och kristdemokratisk riksdagsledamot Trump till Nobels fredspris. Jösses! När Trump ställs inför riks rätt. För andra gången! Det är han ensam om bland USA:s presidenter sedan 1789.

Något som förvånar åtminstone mig är att dagens ledare för Sverigedemokraterna betygar att de tar avstånd från det parti som man en gång gick in i och stöttade. Och påstår att de nazistiska och fascistiska rötterna nu är utrotade. Det gamla partiet har tvättats rent från sina högerextremistiska idéer. *Hokus Pokus!*

“Sverigedemokraterna bildades 6 februari 1988 i Stockholm. Bland partiets grundare och tidiga medlemmar fanns flera personer tidigare verksamma i högerextrema och rasistiska partier och organisationer som Framstegspartiet, Sverigepartiet och Bevara Sverige Svenskt”. (Wikipedia)

Frågan blir varför man inte från början bildade ett nytt parti, i likhet med till exempel Miljöpartiet 1981 och Ny Demokrati 1991. Och då med egna värderingar som grund istället för att bygga vidare på en grund som man inte tror på. Det är ju ärligt att tydligt förklara för dem som har planer på att stödja partiet vad som skiljer det nuvarande partiets värdegrund från det ursprungliga.

Mattias Karlsson berättar i söndagsintervjun i Sveriges Radio den 15 november 2020 att han 1994 läste Sverigedemokraternas partiprogram och tyckte det lät bra. Han beslöt sig för att delta i ett möte som partiet arrangerade. Men mötet med andra sverigedemokrater blev inte vad han väntat sig. Han blev besviken. Det som stod skrivet i programmet stämde inte överens med partimedlemmarnas uppträdande på mötet. Ilskna och obalanserade deltagare, fulla av nedsättande omdömen och föraktfulla kommentarer om andra grupper i samhället, skapade en fientlig stämning.

Den här beskrivningen visar i blyxtbelysning hur antidemokratiska krafter döljer sitt rätta jag i offentliga sammanhang samtidigt som man internt exponerar sitt verkliga ansikte. Mattias berättar vidare att han, innan han drogs till den högernationalistiska ideologin, sympatiserat med vänsterradikalism. Det är heller inte ovanligt, utan bekräftar att extremistiska ideologier som kommunism och fascism har en gemensam nämnare i en antidemokratisk verklighetsuppfattning.

Enligt Karlsson, numera chef på tankesmedjan Oikos, bör kulturen vara styrande för politiken. På frågan hur en sverigedemokratisk kulturpolitik skulle kunna se ut menar Mattias att varpa, stångstörtning, lekar och folkdans står högt på listan. Helst några hundra år gamla genuint svenska seder. (K5 s. 159)

Namnet på Karlssons nya tankesmedja som ska vidareutveckla och arbeta för mer svenska seder i kulturen är märkligt nog inte särskilt svenskt. Ett svenskt namn kanske inte låter lika fint som ett grekiskt när den sverigedemokratiska politiken ska söka inträde i den mer vetenskapliga och objektiva svenska världen. Tankesmedjans namn, det grekiska ordet Oikos, är ju rena latinet för gemene svensk. Hade inte exempelvis Ragnarök varit ett mer passande namn på en genuint svensk högerkonservativ tankesmedja?

Jag kommer tillbaka till vad jag skrev i inledningen till Homo Selficus efter det svenska riksdagsvalet 2018. *“Blockpolitiken läggs till handlingarna, den politiska tyngdpunkten förflyttas mot mitten och ytterlighetspartierna med odemokratiska nazistiska och kommunistiska rötter lämnas på läktaren. Min politiska guldklocka går till hundraårsjubilarer, den svenska demokratin.”* (HS s. 3)

Historien är full av exempel på ytterlighetsideologiers förkärlek för makt genom våld. Vi behöver idag inte gå längre än till våra grannar Belarus och Ryssland. Genom historiens backspegel kan vi samtidigt konstatera att centerpartister, liberaler, miljöpartister och socialdemokrater aldrig skulle komma på tanken att erövra makten med våld.

Till skillnad från diktatur bygger demokrati på ett system med institutioner som inbegriper fritt valda beslutande församlingar, fria domstolar, fri press och fritt universitetsväsende. I ett demokratiskt system garanteras individens frihet samtidigt som individens möjligheter att utöva sin frihet på andras bekostnad begränsas. Maktindelning, gemensamma spelregler och allmän tillit utgör den demokratiska grundbulten.

Inför det svenska riksdagsvalet 2018 garanterade moderaternas partiledare Ulf Kristersson i ett samtal med överlevaren från Förintelsen, Hédi Fried 96 år, att han med sin värdegrund *”aldrig, aldrig, skulle förhandla med Sverigedemokraterna”*. Det löftet höll inte länge. Inför möjligheten att i valet 2022 ta över makten med hjälp av just Sverigedemokraterna blir löftet för obekvämt för den egna karriären.

För att bättre förstå hur Ulf Kristersson och Moderaterna tänker, skriver jag ett brev till Ulf Kristersson, daterat 1 juli 2020. Ett par stycken ur brevet återges nedan.

Att nu anpassa sina grundläggande demokratiska värderingar efter odemokratiska politiska vindkantringar i syfte att erövra regeringsmakt är inget som historien kommer att applådera. Hederlighet och rakrygghet bör, även om det för tillfället inte gynnar den egna karriären, vara en ledstjärna för varje demokratisk politiker. (se s. 8)

Jag fick inget svar men på onsdagskvällen den 20 januari 2021 svarar Ulf Kristersson på programledaren Anders Holmbergs fråga i SVT:s nya intervjuprogram 30 minuter varför han och Moderaterna öppnat för att förhandla med Sverigedemokraterna.

Motiveringen är – *”Jag tycker att Sverigedemokraternas retorik har förändrats en del de senaste åren.”*

Att det råder en milsvid skillnad mellan retorik och politik är ingen hemlighet. Det vet inte minst politiker. Såväl Jimmie Åkesson som Sverigedemokraternas partisekreterare Richard Jomshof använder sig, någon månad efter Kristerssons motivering, av en grov rasistisk retorik som omedelbart förkastas av Kristersson. Och som ett svar på posten kommer blixtnsnabbt de potentiella samarbetspartnerns ogillande kommentarer.

11 mars 2021

Det är obestridligt att den svenska politiska högerfalangen, som flörtar med Sverigedemokraterna, är ute på ett rejält mentalt ideologiskt gungfly. Risken att sjunka ner i träsket är uppenbar.

Tredje hjulet under den högerkonservativa vagnen är Kristdemokraterna. Med en kristen värdegrund. Under valrörelsen 2018 levererar partiledaren Ebba Busch, bland annat i TV-program, kraftfulla ställningstaganden mot Sverigedemokraterna.

Inte ens om 20 år ser KD-ledaren Ebba Busch Thor ett samarbete med SD som rimligt. "Jag ser inte att den utvecklingen kommer ske så som läget är i SD nu", säger hon.

Text: ANNA EKSTRÖM BILD: PETTER TRENS

Göteborgsposten 31 augusti 2018

Efter valet, som inte utföll till KD:s belåtenhet, sker en 180 graders vindkantring. Alltså, mindre än ett år senare bjuder Ebba Busch in Sverigedemokraternas partiledare på lunch för att diskutera framtida samarbete. En lunch byggd på en stabil "kristen" värdegrund?

"I dag har jag ätit lunch med Jimmie Åkesson och hans stabschef för att diskutera ett antal politiska frågor. Vi representerar olika partier med olika bakgrund och olika ideologisk utgångspunkt. Men i flera frågor finns goda förutsättningar för gemensamt agerande, skriver Ebba Busch Thor." (SVT 2 juli 2019)

Att man inte ska bli förvånad blir tydligt för de som lyssnade på programledaren Monica Saarins lördagsintervju med Ebba Busch i Sveriges Radio den 13 mars 2021. Jag citerar ordagrant ur programmet:

"Som en värderingsdriven kristdemokrat vet vi att det här med värderingar är en färskvara."

De flesta kanske tror att Bibelns 2000-åriga värderingar genomsyrar det kristdemokratiska partiet. Men med tanke på omsvängningen i inställning till Sverigedemokraterna rimmar Buschs beteende och uttalande väl med ordet färskvara.

Andra aktioner väcker frågor om begreppet färskvara. Våren 2020 klandrar Busch upprört den sittande regeringen för att inte agera tillräckligt kraftfullt i bekämpningen av coronapandemin. Samtidigt utsätter hon sig själv och andra människor för smittan genom att "partaja" i direkt strid med regeringens och Folkhälsomyndighetens uppmaningar. Hennes parti har ju dessutom samtidigt ansvaret för sjukvården i Stockholm, en region som drabbats hårdast av pandemin i Sverige.

Att Ebba Busch tar strid i domstol mot en 80+ -pensionär i en husaffär som pensionären inte vill genomföra stämmer inte heller med det som hon kraftfullt lyfter fram som en av Kristdemokraternas huvuduppgifter, nämligen att värna och stå upp för den äldre generationen.

Det är väl känt att religion och politik bör hållas isär. Historien förskräcker. Islamiska staten (IS) med terrorism som politiskt verktyg, Polen med katolsk politisk agenda, högerkristna i USA som förnekar evolutionen och ser Donald Trump som utsänd av Gud eller pingstförsamlingen i Knutby med Kristi Brud som mental ledare.

Högerkristnas idol i USA

Pingströrelsen i Brasilien, systerorganisation till Ebba Buschs svenska kristna församling, redovisar sin världsbild i mars 2020. Här är vi tillbaka till medeltiden.

RIO DE JANEIRO. Pingstvännerna trotsar myndigheternas folksamlingsförbud i Brasilien. På söndagen väntas tiotusentals församlingar hålla sina gudstjänster ändå.

"Oroa er inte för coronaviruset. Det är Satans taktik för att sprida rädsla", säger deras ledare, pingstpastorn Edir Macedo.

Dagens Nyheter 21 mars 2020

Ebba Buschs förslag att starta en kristen mission i Stockholms förorter, för att råda bot på gäng- och drogproblem, förefaller för länge sedan, liksom pingstpastorns satansretorik, ha passerat bäst-före-datum.

Inför valet 2022 finns mycket att fundera över. Det är i år 100 år sedan Sverige vid valet 1921 blev en demokrati. Då välkomnades även kvinnor till valurnorna.

Demokratisk parlamentarism betyder i klartext att riksdagen/parlamentet avgör hur olika problem ska lösas genom öppen omröstning i olika frågor. "Samverkan" mellan partier med olika värdegrund, såväl demokratisk som antidemokratisk, är här den traditionella formen för beslutsfattande. Varje riksdagsledamot har en röst.

Samverkan i en regering å andra sidan bygger i en demokrati på att de regeringsbildande partierna i grunden står upp för en politik med en gemensam demokratisk värdegrund. Det är det som skiljer demokrati från antidemokrati, juntastyre och diktatur.

Fram till idag har svenska politiker hållit antidemokratiska krafter på såväl vänster- som högerkanten utanför alla former av regeringsbildningar. Det har visat sig vara en framgångsrik strategi som skapat fred och välstånd. Och en klar majoritet av alla svenskar förväntar sig säkert att nästa års val ska bli inledningen på en fortsatt stabil, demokratisk framtid.

Nobelfestligheter

Året 2020 blir ett mycket ovanligt år. De traditionella nobelfestligheterna i Stockholm ställs in. Ett virus har kommit i vägen. Coronapandemin förändrar allt. Men Nobelpristagare utses och kontaktas som vanligt över telefon. Och pristagare och artister lyfts fram på nätet.

Fira och förstå årets Nobelpris

Stockholm snart i händelsernas centrum

Den 5–12 oktober vänds världens blickar mot Stockholm när årets Nobelpris tillkännages. I samarbete med olika aktörer runt om i staden bjuder Nobel Prize Museum in till Nobel Calling Stockholm, en vecka med inspirerande panel- och frukostsamtal, föreläsningar och visningar som på olika sätt lyfter fram mänsklighetens okuvliga vilja att förstå och förbättra världen. I år blir det en hel del digitala evenemang och en utebiograf på Sergels torg.

Vi ser fram emot en riktigt spännande höst med nya insikter!

Edda Magnason finns bland de artister som hyllar årets Nobelpristagare. Foto: Karin Törnblom/TT (arkiv)

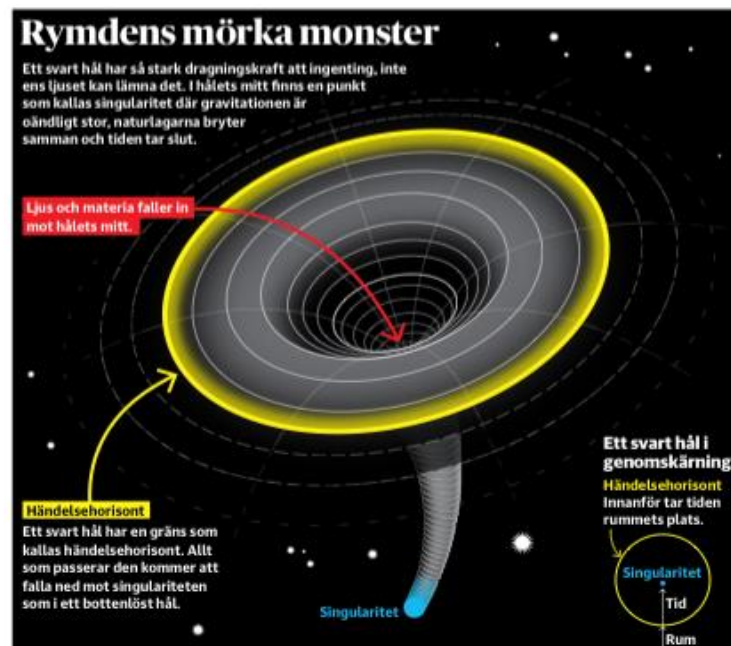
Artister ramar in Nobel

Precis som med så mycket annat blir det en annorlunda Nobelvecka i år. På grund av coronapandemin firas pristagarna i sina respektive hemländer och tal och ceremonier utformas så att så många som möjligt ska kunna ta del via nätet. Det gäller även de musikaliska inslagen. Nobelkonserten – i år med pianisten Igor Levit – live-sänds för första gången över hela världen. Ceremonin i Gyllene salen i Stockholms stadshus den 10 december ramar in av solisterna Magnus Lindgren, Jacob Kellermann, Edda Magnason, Elisabeth Meyer, Anna Greta Sigurdardottir, Amalie Stalheim och Sofie Sunnerstam. Sändningen från Gyllene salen sänds på SVT samt globalt via Nobelprisets officiella kanaler. **T**

Igor Levit

Årets Nobelpris i fysik tilldelas de forskare som teoretiskt och praktiskt lyckats bevisa att det finns svarta hål i universum. Under pandemin uppmanas alla människor i Sverige att hålla avstånd, ungefär 2,5 meter. Till det av årets nobelpristagare i fysik upptäckta svarta hålet i galaxen M87 är avståndet från Jorden 55 miljoner ljusår. Beträffande med tanke på vad som händer om man kommer för nära!

Dagens Nyheter 1 oktober 2020

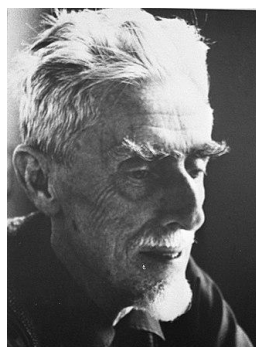
TV-bild

Och fysikpristagarna är: matematikern Roger Penrose (University of Oxford, Storbritannien), astronomen Andrea Ghez (University of California, USA) och astrofysikern Reinhard Genzel (Max Planck Institut, Tyskland/University of California, USA). Roger Penrose visade för 55 år sedan (1965) genom teoretiska beräkningar att svarta hål borde finnas i universum. Ghez och Genzel kunde 2017 avbilda/fotografera ett fysiskt svart hål i verkligheten.

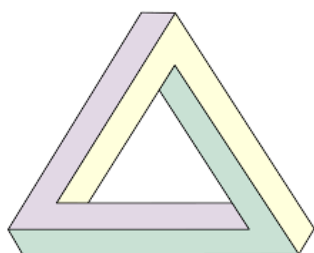
När jag lyssnar på en intervju i december med fysikpristagaren Roger Penrose i Sveriges Radios Vetandets Värld inför utdelningen av nobelprisen berättar han att han tidigt blev fascinerad av holländaren M.C. Eschers omöjliga figurer. Penrose populariserade "den omöjliga triangeln" på 1950-talet, genom att beskriva den som "omöjlighet i sin renaste form". Då visste han inte att upphovsmannen till triangeln var den svenske konstnären Oscar Reutersvärd (1934). Och naturligtvis inte att jag 30 år efter triangelns födelse tentade muntligt i konsthistoria vid Stockholms universitet 1964, för just Oscar Reutersvärd. Jag fick inga frågor på triangeln, men ändå. (K s. 100, 122)

Roger Penrose (f.1931)

M.C. Escher (1898–1972)

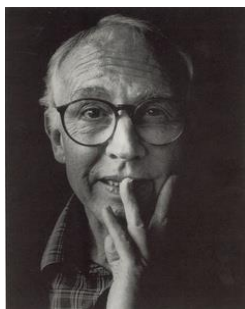

Den omöjliga triangeln

Oscar Reutersvärd (1915–2002)

En släkting till Oscar Reutersvärd föddes samma år som triangeln, säkert utan något samband. Släktingen är mest känd för sin pistol *Non Violence* med pipen i en knut.

Non-Violence Carl-Fredrik Reuterswärd (1934–2016) John Lennon (1940–1980)

När John Lennon, 40 år gammal, blev skjuten den 8 december 1980 utanför sin bostad i New York, skapade Carl-Fredrik Reuterswärd sin berömda pistol. I år 2020 skulle John Lennon fyllt 80 år.

Med årets Nobelpris i kemi belönas de forskare som utvecklat den så kallade gensaxen Crispr/Cas9, som enligt Kungliga Vetenskapsakademien “*revolutionerat de molekylära livsvetenskaperna*”. Saxen gör i klartext det möjligt att klippa och klistra i arvsmassan. De förtjänta forskarna är fransyskan, molekylärbiologen Emmanuelle Charpentier vid Max-Planck-Institut i Berlin och amerikanskan, biokemisten Jennifer Doudna vid University of California.

Jennifer Doudna

Emanuelle Charpentier

Glädjeropen vid tillkännagivandet av priset skallade förmodligen högst på universitetet i Umeå eftersom genombrottet i forskningen skedde när Emanuelle gästforskade just där.

Umeåborna kan sträcka på sig lite extra, vilket även Elisabeths syssling från Junsele, f.d. ledarskribenten och kulturredaktören på Västerbottens Folkblad, Mats Rosin gör. Hans humoristiska Facebookinlägg får illustrera stämningen.

Även jag, som tidigare adjungerad professor vid Umeå universitet, lyfter extra på hatten. Och det gör förmodligen också Sverker Sörlin, född 1956 i Åsele i Lappland, utnämnd till professor vid Umeå universitet 1993. Sedan 2007 är han professor vid Avdelningen för historiska studier av teknik, vetenskap och miljö på Kungliga Tekniska Högskolan (KTH) i Stockholm.

I Dagens Nyheter den 7 februari 2021 kan man läsa Sverker Sörlins tankeväckande nekrolog över Paul J Crutzen (1933–2021). Paul hade inte någon tjänst vid Umeå universitet, men en viss koppling till kemi.

Han föddes i Amsterdam och var son till en nederländsk kypare och en tysk städerska. Familjen hade det knapert. I skollåldern var Paul mest intresserad av matematik, fysik och språk – inte kemi.

Efter skolan går han en kortare ingenjörsutbildning i Holland, med inriktning på brobyggnad. Vid ett besök i Schweiz träffar han en finsk flicka, Terttu Soininen. De beslutar att gifta sig och bosätter sig i Sverige, närmare bestämt i Gävle, där Paul får anställning på företaget Huskonsult AB. Han börjar också forska vid Stockholms högskola 1959 (året innan högskolan blev universitet).

En annons om ett programmeringsjobb vid Meteorologiska Institutet väcker intresse. Han får jobbet, läser matematik och meteorologi vid sidan av och blir engagerad i de första svenska raketuppskjutningarna som genomförs utanför Jokkmokk 1961. Ledaren för raketprojektet föreslår att Paul ska gå igenom en forskarutbildning. 1973 disputerar han. Efter jobb i Boulder, Colorado, blir han chef för ett Max Planck Institut i Mainz i Tyskland och professor vid flera universitet. Och så mottar han nobelpriset i kemi 1995!

Paul Crutzen är också känd för att ha lanserat begreppet antropocen, människans tidsålder, den senaste av jordens tidsåldrar som framförallt påverkas av människans aktiviteter. (Antropos = människa)

Arkitektur har, inte minst i den här skriften, lyfts fram som en betydelsefull kraft i en stads utveckling. Stockholms stad och Nobelstiftelsen beslutade att som ett inslag i de ”coronastyrda” festligheterna under Nobelveckan i december 2020 med konstfulla ljusinstallationer lysa upp några av huvudstadens mer bemärkta byggnadsverk.

Stadshuset

Strålande ljusfest

Festival. "Nobel week lights"

1 Årets Nobelvecka är kraftigt kringskuren av coronapandemin, men som plåster på såren har stockholmarna fått en ambitiös ljusfestival. "Nobel week lights" träffar precis rätt i mörkaste december, dessutom en coronasäker kulturupplevelse att samlas kring. I kväll är det sista chansen att se alla ljusskimrande utomhusinstallationer live (men en digital rundtur ligger kvar på nobelweeklights.se). Mest spektakulär är "Space" på Stadshusets östra fasad. En kvartslång loop med rymdbilder, specialanpassad efter huskroppen. Från 30 projektorer strömmar ett fängslande flöde av allt från astronauter och nebulosor till svarta hål.

Birgitta Rubin

"Nobel week lights" i Stockholm är en del av Nobelveckans program och visas runt om i Stockholm t o m 13/12. Mer info om verken och karta på Nobel Prize museums hemsida.

Satsningen är initierad och producerad av Annika Levin, Alexandra Manson, Lara Szabo Greisman och Helmet. Den genomförs i samarbete med Nobel Prize museum med stöd av Stockholms stad, Stockholms Handelskammare och Institut Français de Suède samt ett flertal övriga partner och belysningsföretag.

Platser: bland annat Stockholms stadshus, Nationalmuseum, Sergels torg, Kungsträdgården, Konserthuset, Dramaten, Stockholms stadsmuseum och Nobel Prize museum i Gamla stan.

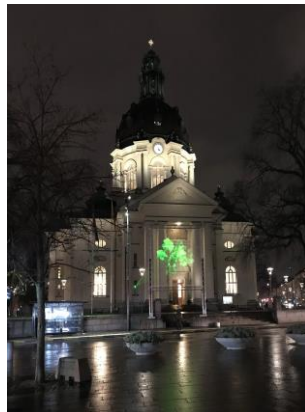
Dagens Nyheter 13 och 9 december 2020

Operan

Konserthuset

Dramaten

Gustav Vasa kyrka

Här "lyste" det redan 1965. Men då inne i kyrkan och av en helt annan anledning.

Nobel Center

När Lars Heikensten blir ny verkställande direktör för Nobelstiftelsen 1 januari 2011 tar han sig med stor kraft an planerna på att förverkliga idén om ett Nobel Center i Stockholm. Och det var nära att projektet skulle gå i mål under hans tid. Men historien ville annorlunda. När han lämnar vd-posten sista december 2020 tar norrmannen Vidar Helgesen över stafettpippen.

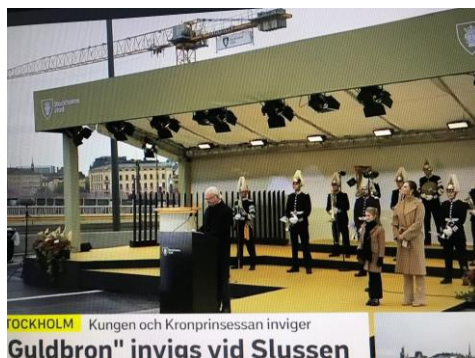

Lars Heikensten

Vidar Helgesen

Den 25 oktober 2020 invigs den i Kina byggda Guldbron som förenar Gamla stan med Södermalm. Nobelstiftelsen/Stockholms stad informerar om Nobel Centers nya lokalisering som blir i anslutning till Guldbrons fäste på södra sidan, vid Stadsgården.

Kungen och kronprinsessan inviger Guldbron

Innan Lars Heikensten slutar som vd intervjuas han i Svenska Dagbladet:

”Vårt största och viktigaste projekt just nu är Nobel Center vid Slussen. Det ska bli ett kultur- och vetenskapshus beläget direkt vid vattnet. Verksamheten kommer i första hand att vända sig till stockholmarna, men också förstås till turister. Nobel Center kommer också att kunna bli navet i våra växande internationella aktiviteter. För att kunna förverkliga den här visionen, och göra ännu mer till glädje för stockholmarna och för Sverige som helhet, behövs ett stort fortsatt stöd och engagemang från många håll. Är Nobel Center, som du nyligen skrev, verkligen det ”största och viktigaste” projektet för Nobelstiftelsen?

– Det viktigaste som vd för Nobelstiftelsen är så klart att bidra till att prisets position bibehålls och att ekonomin sköts. Men Nobel Center är det största enskilda projektet, och av stor vikt för det utåtriktade arbetet. Om det inte blir av tyder mycket på att tyngdpunkten i det arbetet flyttas från Sverige till andra länder.”

Svenska Dagbladet 10 december 2020

Och så här skrev man i *Årsbok för Riksarkivet och Landsarkiven 2001* (s. 216).

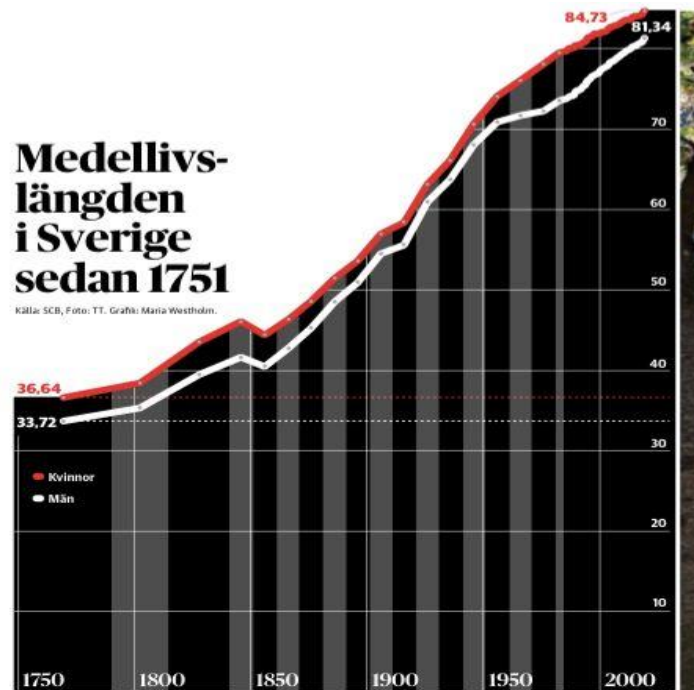
När Nobelstiftelsens jubileumsutställning av år 2001 packas ned, skall det förhoppningsvis vara för att snart åter packas upp och göras till en del av det större utställningssammanhanget i ett riktigt, permanent Nobelmuseum – med eget hus i Stockholms vackra stadskärna och en förväntansfull framtida publik från världens alla hörn.

Nobel Center vid Slussen
(gulmarkering)

Historien bakom Nobel Center finns beskriven i skriften *Nobel Center in Stockholm (NC)*. Originalhandlingar är arkiverade på Riksarkivet (SE/RA/721326)

Namn och Nytt

På min namnsdag den 21 mars 2020 tangerar jag medellivslängden för svenska män. Alla kommande dagar i livet kan statistiskt sägas vara rena bonusen.

Mina första elva år heter jag Bengt William Ohlsson. Namnet Ohlsson är säkert bekant för de flesta svenskar. Men ordet patronymikon är förmodligen inte lika bekant.

Patronymikon kommer från grekiskan och är sammansatt av orden pater/fader och nyma/namn, alltså fadersnamn. Patronymikon bildas av faderns förnamn. Namn som bildas av moderns förnamn kallas metronymikon.

Min farfars far hette Olof Andersson och farfar fick därför efternamnet Olsson. Därefter gick namnet Olsson i arv. Min farmors far hette Jan Magnus Andersson och farmor fick då som flicka namnet Karolina Jansdotter.

I slutet av 1800-talet ändrades namnbruket så att föräldrarnas efternamn övertas av barnen utan ändring efter faderns eller moderns förnamn. Drygt en fjärdedel av svenskarna bär son-namn. Andersson, Johansson och Karlsson är år 2019 de tre vanligaste efternamnen i Sverige. På sjunde plats hamnar Olsson.

Prästerskapet använde ofta latiniserade namn, som till exempel Olaus Petri, av Olov Pettersson. Man latiniserade också namnet på orten där man bodde och tog det som efternamn.

Ett av de mer kända exemplen är en annan Olof Pettersson, som bodde i Nöbbelöv. Han gjorde om Nöbbelöv till Nobelius. Hans sonson förkortade namnet till Nobel. Sonsonens son blev världsberömd – Alfred Nobel. Eftersom nöbbelöv betyder nybygge/ny byggnad får det blivande Nobel Center ett “historiskt förankrat” namn när det invigs vid Slussen.

Olof Petterssons hemort Östra Nöbbelöv i Skåne

På 1700-talet börjar namn med anknytning till naturen bli vanliga i Sverige. Idag har drygt en tredjedel av svenskarna namn knutna till naturen.

Det vanligaste namnet i Sverige, som inte är ett son-namn, är Lindberg (17 plats). I sammansatta namn dominerar förledet Lind- och efterledet -berg.

Klimatkris och energiförsörjning är aktuella frågor, inte minst för dagens politiker. En ny minister i president Joe Bidens administration är svenskättlingen med det naturbaserade namnet Granholm. Jennifer Granholms farfars far var kommunförsamlingens ordförande i det lilla brukssamhället Robertsfors i Västerbotten. Farfar utvandrade i början av 1900-talet till Vancouver i Kanada. Där föds Jennifer och blir så småningom guvernör i Michigan i USA; en av delstaterna som kom att spela en avgörande roll både när Donald Trump blev vald till president 2016 och nu när folket 2020 valde Joe Biden.

Energiminister: Jennifer Granholm

Dagens Nyheter 24 december 2020

En svensk idrottare med ett naturnamn är jämtlänningen Gunder Hägg (1918–2004). Han dominerade medeldistanslöpningen under 1940-talet och slog totalt 16 världsrekord. Hans namn ingår i uttrycket ”mellan hägg och syren” – tidsspannet mellan det att häggen respektive syrenerna slår ut under försommaren.

Någon skämtare har myntat uttrycket ”mellan hägg och Virén”. Varför det? Jo, finländaren Lasse Virén (f. 1949) dominerade långdistanslöpningen på 1970-talet. Han vann guld på 5 000 och 10 000 meter i både sommarolympiaden 1972 i München och sommar-OS i Montreal 1976. Under 10 000-metersloppet i Montreal snubblar han och faller efter halva sträckan, reser sig, tar in de förlorade 50 meterna och löper i mål som segrare på ny världsrekordtid. Finsk sisu!

Gunder Hägg

Lasse Virén

Vill man som musikanter botanisera lite i jazzmusikens namnflora och sätta ihop ett band med “naturbegåvningar” kan man till exempel välja en kvintett med Magnus **Lindgren** på saxofon, Peter **Asplund** på trumpet, Jan **Lundgren** på piano, Hans **Backenroth** på bas och Johan **Löfcrantz** (Ramsay) på trummor.

Vid önskemål om gästsolist av äldre datum väljer man troligen mästaren, tenorsaxofonisten Bernt **Rosengren**. Och vill man lägga ut musiken på Spotify i dessa coronatider går det kanske att vända sig till grundaren Daniel **Ek**. Hans **Backenroth** skrev också nekrologen i Dagens Nyheter över den just bortgångne tenorsaxofonisten “Hacke” **Björksten**.

Även kungliga namn kan ha en koppling till naturen. Jarlen och stormannen Birger Jarl var son till Ingrid Ylva (Ylva = ulv/varg). Och Ingrid Ylvas far, Birgers svärfar, antas vara kungasonen Sune Sik.

Jag fick ett kristet kulturnamn som förnamn. Bengt (av latinets Benedictus) betyder välsignad. Och märkligt nog är jag född den 21 november då Helga har namnsdag. Helga är bildat av adjektivet helig som i förkristen tid betydde “vigd åt gudarna” och var ett vanligt namn i fornsvenskan.

Namnet Bengt har gamla anor. En tidig Bengt var Bengt Birgersson (1254–1291), son till Birger Jarl och Ingeborg Eriksdotter. Birger Jarl sägs ha grundat Stockholm 1252, två år före sonen Bengts födelse.

En mycket gammal nordbo var vikingakungen Harald Blåtand. Hans namn har nu 1 000 år senare gjort comeback men inte på människor utan på elektronisk teknik, på engelska. Bluetooth, blåstandsteknik, är en standard för trådlös, kortväg kommunikation mellan till exempel headset och mobiltelefon eller mellan tangentbord och dator. Grunden till standarden lades i ett projekt på Ericsson Mobile Communications (ECS) i Lund på 1990-talet.

Anledningen till att man valde namnet Bluetooth var att Jim Kardach, ansvarig för den tekniska utvecklingen hos Intel (Ericssons samarbetspartner), läste en historiebok om just Harald Blåtand och tyckte att det var ett passande namn. Den danske hövdingen Harald Blåtand enade Danmark och Norge. Han var känd som en stor talare och duktig att få människor att prata med varandra och enas. Symbolen för Bluetooth är två stiliserade runor: *("H") och B("B").

En samtida med Harald Blåtand var Folke Filbyter, stamfar till Bjälboätten som tillhörde den svenska makteliten på medeltiden. Folke Filbyter har inte fått sitt namn för att han delade filer i den tidens internet. Men en koppling till Harald Blåtand har han. Folke sägs ha kastrerat unghästar med tänderna (filbyter = fölbitare).

*Carl Milles staty av Folke Filbyter (1927)
Stora torget i Linköping*

En känd svenskamerikan med kopplingar till såväl Bluetooth som fildelning är AI-forskaren och kosmologen Max Tegmark – Årets svensk i världen 2020. Extra roligt för vår son Björn och barnbarnen Pontus och Clara som studerat och studerar på Blackebergs gymnasium, där Max också gick. En bra förebild. Att Max' amerikanske pappa Harold Shapiro var professor i matematisk analys på KTH i Stockholm under samma period som Björn studerade datateknik där, får väl ingå i berättandet.

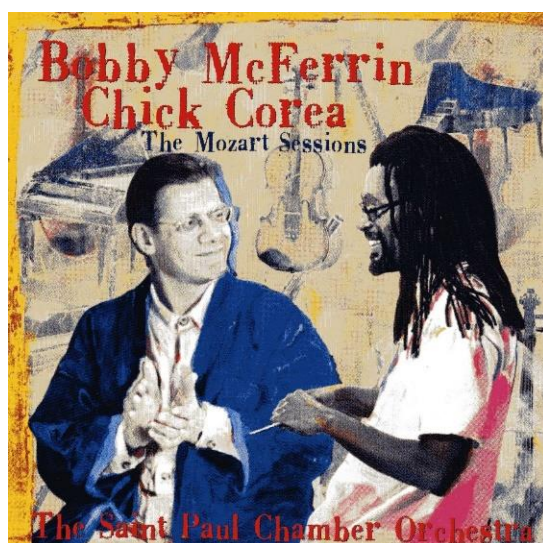
*AI-forskaren Max Tegmark
utnämns till
"Årets svensk i världen"*

SVT 12 augusti 2020

Nu först slår det mig att min orkester på kryssningen till New York med Svenska Amerikalinien 1965 till närmare 90 procent bestod av medlemmar med naturkoppling. Tord **Åkerlund** (fiol), Gunnar **Palm** (gitarr), Bertil **Fernqvist** (gitarr/dragspel), Calle **Lundborg** (saxofon/flöjt), Leif **Blomquist** (bas/flöjt), Reimers **Ekberg** (trummor), Bengt **Sahlberg** (piano). Undantag: Bo Hülphers (trumpet/piano).

En musiker som flyttat till USA och som växte upp på Ekerö är Per Danielsson. Han jobbade under sin studietid som musiklärare vid bland annat Närlundaskolan, med Christina som elev. Sedan dess har det runnit mycket vatten genom Tappströmskanalen, där vi då bodde. Per har nu bott snart fyra decennier i Florida, USA. (K5 s. 162)

Så lämnar en av jazzens giganter podiet – den amerikanske jazzpianisten Chick Corea (1941–2021). Och han var inte bara jazzpianist. Hans klassiska inspelningar med improvisationsinslag är magnifika. Som till exempel Wolfgang Amadeus Mozarts Concerto for Piano and Orchestra No.20 in D minor, K.466.

Inspelad i St. Paul, MN, februari 1996

Chick Corea träffade också Per och Tamara (Tami) Danielsson. Per berättar att storbandet som han spelat med i många år i Orlando, Florida, just spelat in en CD som fått fyra Gram-mynomineringar. I samband med Grammygalan, som hölls i Madison Square Garden i New York, spelade storbandet på en konferens för International Arrangers and Composers. Chick Corea var där och valdes in som hedersmedlem i organisationen. Och dyker också upp på bild tillsammans med Per.

*Danny Gottlieb, Chick Corea, Per Danielsson
New York maj 2017*

Per skickar ett meddelande på Messenger och berättar om hustrun/altsaxofonisten Tami's musikhappening med Chick Corea.

En annan kul Chick upplevelse var när bandet spelade en konsert i Orlando och Chick var vår gäst solist. Jag spelade första låten sen tog Chick över. I mitten av en låt när Tami spelade solo så slog han av trummisen och basisten så det var bara Tami och Chick som hade en underbar musikalisk konversation. Det blev stående applåder vilket var fantastiskt eftersom det var på Tami's födelsedag.

Tami Danielsson på jazzfestival i Vendôme i Frankrike 2012

Och även vi i Stockholm fick tillfälle att lyssna på "profeten".

*Chick Corea Gary Burton
Stockholms konserthus 23 mars 2012*

Eftersom det som beskrivs i krönikorna på ett eller annat sätt handlar om olika nätverk i tid och rum, kan trådarna ibland bli både långa och snirkliga. Till exempel att Alf Henriksson-sällskapet ger ut en CD i december 2020 med ett trettiotal dagsverser av författaren, poeten, översättaren och tidningsmannen Alf Henriksson. Hurså?

Jo, tonsättaren av dagsverserna heter Sven Idar. Och? Senast jag träffade honom måste ha varit den 10 maj 1961. Jag engagerade honom som musiker vid en spelning på Nyköpings slott när föreningen Nyköpingspojarna skulle ha fest. Sven Idar spelade flera instrument, bland annat det sociozoologiska blåsinstrumentet lergök. Det här var alltså för sextio år sedan. Och vem har skrivit presentationstexten till CD:n i tidningen. Jo, Alf Henriksson-sällskapets redaktör och vännen från Ekerö, Catharina Grünbaum. Och även hon med ett naturbaserat namn, fast på tyska.

Idar tonsätter Henrikson

● Alf Henrikson-sällskapet har i år kommit ut med en cd med tonsättningar av ett trettiotal av Alf Henriksons dagsverser, en gång publicerade på Namn och Nytt-sidan. Tonsättare är kapellmästaren Sven Idar som fick årets Alf Henrikson-pris med motiveringen "för att han i sina tonsättningar av Alf Henriksons verser, i melodi och ackompanjemang, uttrycker deras mångskiftande väsen – uppsluppet, underfundigt, lyriskt".

Med sig har Sven Idar sopranen Susanne Ericsson och skådespelaren Birgit Carlstén. Alf Henrikson sade själv en gång att "mina verser ska man kunna vissla".

Catharina Grünbaum

Dagens Nyheter 14 december 2020

Basisten, cellisten och flöjtisten Leif Blomquist, som ingick i orkestern på Svenska Amerikalinien 1965, återkommer med en söt musikhistoria. Han skriver, apropå trådar:

"Vår yngste, Ludvig, kom hem från dagis, där man lärt barnen julsånger. På fråga om vilka sånger svarade han "mina trådar". Det visade sig vara "Midnatt råder".

Och apropå midnatt. Stjärnan som vägledde de tre vise männen till krubban med Jesusbarnet skulle enligt dagens beräkningar kunna vara det himlafenomen som vi kunde se strax före jul 2020. Sonen Björn tog en bild med egen kommentar.

"Hej då Jupiter!", sa Turnus

Så här ligger det till. Det tar 30 år för Saturnus att snurra ett varv runt solen. För Jupiter tar det 12 år. Sett från jorden hinner Jupiter i kapp Saturnus vart 20:e år. Den 21 december 2020, någon timme efter solnedgång, möts de två himlakropparna på himlen. Jupiter, den största planeten i vårt solsystem, kommer att vara mest ljusstark och befinna sig strax under Saturnus. Fenomenet kallas konjunktion och innebär att två himlakroppar, i det här fallet planeterna Jupiter och Saturnus, passerar nära varandra, sett från jorden.

Men i verkligheten är Jupiter och Saturnus inte så nära varandra som det ser ut. Saturnus ligger 733 miljoner kilometer längre ifrån jorden än Jupiter.

2020 års konjunktion mellan Jupiter och Saturnus är speciell på flera sätt, inte bara för att den råkar sammanfalla med vintersolståndet och ett julfirande. I år passerar planeterna närmare varandra än de gjort sedan år 1623. Då blockerade emellertid solen observationsmöjligheterna. En nära konjunktion, lika tydlig och lätt att observera som året 2020, har inte inträffat sedan medeltiden. Närmare bestämt år 1226!

Man har beräknat att Saturnus, Jupiter och Mars bildade "en stjärna", sett från jorden, sex år före Jesu födelse. Den konjunktionen kan alltså ha varit "Betlehems stjärna". Jesu födelse tros också ha skett före år 0.

Något som inte var aktuellt under Jesus tid och framförallt inte i Palestina har blivit allt mer populärt på våra breddgrader, inte minst under coronapandemin – vinterbadande. Det märks även i vår familj. Sonhustrun Heléne passar på att ta ett dopp nedanför bostaden i Edsviken. På själva julafton.

Sköna Heléne i badet på julafton

Några veckor senare

Nu blir det åka av med långa trådar. Jag nämnde Madison Square Garden. En av de stora händelserna i arenans historia inträffade den 9 januari 1981, när ishockeygiganten Phil Esposito (f. 1942) spelade sin sista match i karriären och hyllades med stående ovationer av New York Rangers-fansen. Mats Engström och jag råkade vara där på genomresa till Washington för att, på Transportation Research Boards konferens om carpooling, presentera vårt samåkningsprojekt *Teletrans*. (K s. 161)

Madison Square Garden

Gordie Howe och Phil Esposito

Det var isande kallt i New York, vilket osökt leder tankarna till skridskoåkning. Nu 2021, exakt 40 år senare, erövrar den svenske skridskoåkaren Nils van der Poel från Trollhättan guld på 5 000 och 10 000 meter vid VM i Heerenveen i Nederländerna och slår samtidigt världsrekordet på 10 000 meter. Någon kanske undrar över Nils' namn. Hans farfar var holländare och flydde under andra världskriget till Sverige från Nederländerna.

Nils van der Poel

Pandemin påverkar allt – även en prisutdelningsceremoni

Man kan säga att Nils upprepade svensken Tomas Gustafsons bragd vid vinterolympiaden i Calgary 1988. Då slog han till med guld på både 5 000 och 10 000 meter. Och precis som Nils passade han på att slå världsrekordet på 10 000 meter.

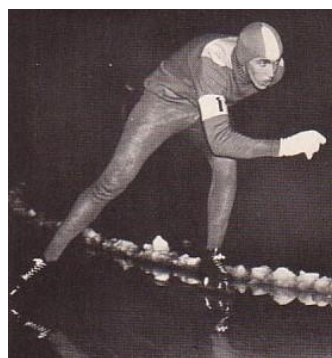
Tomas Gustafson

Staty

Tomas växte upp i Eskilstuna och var aktiv i SK Pollux. Två år efter olympiaden i Calgary invigdes en skridskoåkarstaty utanför Eskilstuna Isstadion, skulpterad av Thomas Qvarsebo. (se s. 44)

Pollux är den ljusaste stjärnan i stjärnbilden Tvillingarna. Castor är Pollux' tvilling. Namnen är hämtade från den grekiska och romerska mytologin. Och Castor har fått ge namn åt den framgångsrika skridskoklubben IF Castor i Östersund. Ett av de största namnen inom svensk skridskoåkning tävlade för IF Castor. Han vann sammanlagt guld i VM i Moskva 1955. (K s. 68). Vid vinterolympiaden året därpå i Cortina i Italien vann han silver på 5 000 meter och guld på 10 000 meter. Hans namn: "Sigge" Ericsson (1930–2019).

"Sigge" Ericsson 1956

Höjdpunkten i "Sigge" Ericssons karriär blev olympiaden i Cortina. 32 år senare firar Tomas Gustafson sitt livs triumf i Calgary. Och efter ytterligare 33 år stiger Nils van der Poel högst upp på skridskotronen. "Sigge" fick Svenska Dagbladets bragdguld 1955. Tomas blev bragdmedaljör 1988. Vem får 2021-års bragdguld?

En klubbkamrat till "Sigge" Ericsson i IF Castor är Tim Nordin. Han är inte så känd ännu. Han är bara 12 år. Att jag känner honom beror på att hans mamma Sara, som doktorerade vid Uppsala Universitet 2017, var en nära medarbetare på European Tourism Research Institute (ETOUR) i Östersund i början av 2000-talet. Då var Tim inte född, men tränar och tävlar nu i konståkning. Inte i samma grenar som "Sigge", men underlaget är det samma.

Ingen vet vilka som kommer att tävla i konståkning i vinter-OS på 2030-talet. Vad vi vet är att en av de mest framgångsrika konståkarna i världen genom tiderna var svensken Gillis Grafström – med tre olympiska guldmedaljer. (K5 s. 144)

Inför julen 2020 lanseras ett nytt ekonomiskt begrepp – ”Tomterally”.

God morgon,

● **Investerarare ser tomterally i korten** efter nya all time high på Wall Street.

OMNI 2 december 2020

De kraftiga börsfall som följde när viruset covid-19 slog till vårvintern 2020 har under hösten vänt till all time high. Det begreppet kan en annan svensk-amerikan skriva på sin meritlista. Han slog världsrekordet med all time high såväl utomhus som inomhus hösten 2020. Och utsågs till världens bästa friidrottare 2020.

Armand Duplantis har haft ett lysande 2020. Foto: AP (arkiv)

Duplantis världens bäste friidrottare – yngste någonsin

Svenska Dagbladet 6 december 2020

Det här året fick han också motta Svenska Dagbladets bragdmedalj. Jurins metaforiska, ”allitterära” motivering blev: *”För en rad hoppingivande bragder som nådde historiskt himmelska höjder.”*

Man kan även nå himmelska höjder med stavar på andra sätt.

Bestigning av Kebnekaise

Utöver att sträva mot toppen, är det inte fel att gå till botten med saker och ting. Organisationen *Rena Mälaren* visar vad man hittat på botten vid Norr Mälärstrands kaj sommaren 2020.

Bottennapp på Norr Mälärstrand

Och lagom till jul får julälgarna vid Nybroplan sällskap av en julbock byggd av bildäck som dykare plockat upp ur Nybroviken.

– Vi ville få folk att uppmärksamma att vi måste värna om vår miljö lite mer, säger Fredrik Johansson från Organisationen *Rena Mälaren*.

Julbocken på Nybroplan

Tre av historiens mer betydelsefulla händelser året 2020 blir Storbritanniens utträde ur Europeiska Unionen, det amerikanska presidentvalet och coronapandemin. Brexit blev klart på julafton med utträde 1 januari 2021.

*EU-kommisionens ordförande
Ursula von der Leyen*

*Storbritanniens premiärminister
Boris Johnson*

Demokraterna gick segrande ur det amerikanska presidentvalet. Världen andas ut. Något datum för när coronapandemin är ett avslutat kapitel vågar ingen i dagsläget förutsäga. Blå Hallen i Stadshuset har nu tills vidare fått en ny uppgift. Pandemibekämpning.

Det var en iskall och solig söndagsförmiddag när vaccineringen i Blå hallen drog i gång.

Här brukar anordnas allt ifrån statsbesök till Nobelfesten. Men i stället för galablåsor är salen full med munskydd. De glest utplacerade borden dignar inte av läckerheter – utan är uppdukade med vaccinationsutrustning.

Aftonbladet 31 januari 2021

Det blev ingen resa till Lund våren 2020 för promotion i Lunds domkyrka. Men nu 2021 blir det såvitt bekant första gången en doktorspromotion genomförs på distans. Definitivt en upplevelse utöver det vanliga.

LUNDS
UNIVERSITET

Doktorspromotionen 2021
Akademiintendenturen

Torsdagen den 4 februari beslöt dekanerna vid samtliga fakulteter att årets doktorspromotion kommer att ske helt digitalt. Vid den digitala doktorspromotionen kommer alla jubeldoktorer som var inbjudna till doktorspromotionen 2020, samt jubeldoktorerna för 2021, att kreeras jubeldoktorer under ceremonin. Jubeldoktorsdiplomet kommer därefter att skickas hem via post.

Utdrag ur brev 11 februari 2021

Det finns mycket att glädja sig åt. Till exempel att FN:s immaterialrättsorganisation WIPO hösten 2020 placerar Sverige på en andraplats över de mest innovativa länderna i världen. Global Innovation Index mäter 131 länders förmåga att skapa ett bra klimat för innovation. Det är andra året i rad som Sverige hamnar på den näst bästa platsen i rankingen.

**The Oldest Computer
was owned by
Adam and Eve. It
was an Apple with
very limited Memory.
Just 1 Byte and
Everything Crashed.**

Apropå innovation

Vad väntar vi på?

I Sveriges Televisions frågesport- och underhållningsprogram *På spåret* ställs frågan *Vart är vi på väg?* Här gäller det för ett antal tävlande lag att klura ut vilka geografiska platser som är slutmålet för olika resor.

*Fredrik Lindström och Kristian Luuk
Programledare i På spåret*

Ändstationen på livets resa är något annat. Här har mänskligheten genom historien gissat på det mesta: Dödsriket, Hades, Helvetet, Himmelriket, Paradiset, Nirvana – eller totalt uteslötande. Mer metaforiskt och poetiskt har slutdestinationen kallats för *De sälla jaktmarkerna* eller *De elyseiska fälten* (jfr Champs Élysées i Paris).

Av naturliga skäl har människan i alla tider försökt förstå och förutsäga framtiden på jorden. Kristallkulorna har varit många. Från stjärntydning och kaffesump till femårsplaner och partiprogram. Frågan *Vart är vi på väg?* har ständigt varit aktuell.

Om man vill kan den frågan även formuleras som *Vad väntar vi på?* I den formuleringen ligger både en prognos om vad som kan komma att hända i framtiden men också tankar om vilken framtid vi önskar förverkliga eller undvika.

Vi vet att vi står inför betydande utmaningar som klimatförändringar, naturkatastrofer, sjukdomar/pandemier, extrema ideologier och väpnade konflikter. Vårt bästa verktyg för att hantera sådana utmaningar är förmodligen kunskap. Insikter fungerar ofta bättre än åsikter.

Grundläggande är att förstå hur den mänskliga hjärnan fungerar, eftersom framtiden i betydande utsträckning utspelar sig i våra hjärnor. Ju bättre kunskap om hur hjärnan formar modeller av omvärlden desto bättre förståelse för hur dessa modeller kan anpassas till varandra i en minsta gemensam nämnare, det vill säga, till en hanterbar gemensam verklighetsuppfattning.

Utvecklingen av biomedicinsk DNA-teknik skapar unika möjligheter att bättre förstå den mänskliga naturen samtidigt som förmågan att behandla oändliga mängder data med hjälp av artificiell intelligens (AI) öppnar nya vägar för analys och tolkning av verkligheten.

En fråga som säkert kommer att leva vidare är hur man ska hantera grupperingar i samhällets ytterkanter, till exempel rörelser med en nedärvd fascistisk, kommunistisk eller fundamentalistisk syn på verkligheten.

Demokrati förutsätter öppna och fria val där alla röster per definition är lika mycket värda, oberoende av den röstandes värdegrund. Alltså räknas även röster från dem som är emot demokrati. Här ligger demokratis styrka, men också dess akilleshäla.

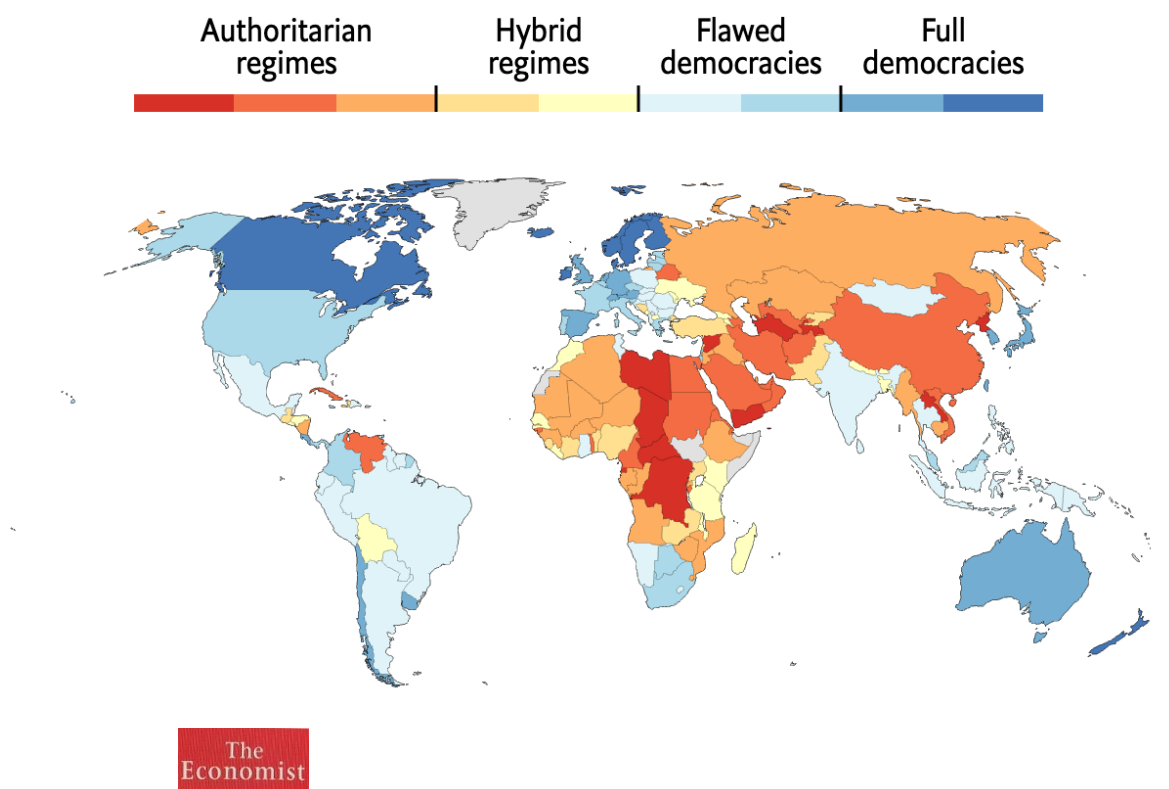
Att fullt ut värna demokratin kräver att partier med en fast förankrad demokratisk värdegrund innehar hela regeringsmakten. I en demokrati bör ytterlighetsideologier och särintressen med antidemokratiska rötter således inte i någon form ingå i regeringsunderlaget.

Idag lever endast 8,4 procent av världens befolkning i länder med fullskalig demokrati. Till den gruppen hör Sverige. Den positionen visar att Sverige valt rätt väg under de senaste hundra åren. Självklart bör det ligga i allas intresse att fortsätta tillsammans på den vägen.

Valresultatet 2022 blir en mätare på hur slitstark den svenska demokratin är.

Låt stå!

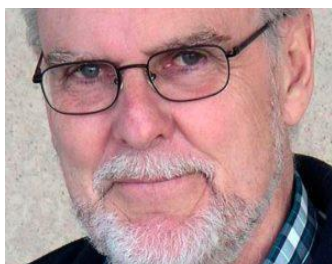
Global Democracy Index 2020

Recension

Religionens relation till vetande

Vad gör en Gud? ger på inte mer än 130 sidor en kortfattad och koncentrerad bild av religionernas och den naturvetenskapliga världsbildens utveckling och av hur de förhåller sig till varandra.

Som en introduktion till sådana komplicerade processer och problem är den klagörande och borde kunna fylla en viktig funktion i kunskapens intresse i en tid då religiösa föreställningar som i upp-lysta samhällen blivit mer och mer marginaliserade åter börjat göra sig gällande.

Författaren Bengt Sahlberg är professor emeritus i kulturgeografi, och står förstås, utan att bli för-dömande eller satirisk, ändå klart på vetenskapens sida med en sakligt kritisk hållning till religi-onerna. Han ansluter sig idémässigt till notoriska religionskritiker som Richard Dawkins, men avstår alltså från dennes starkt polemiska hållning utom i ett avseende, när han återger ett avsnitt ur en mot katolicismen kritisk artikel som den bekante Livets Ord-stiftaren Ulf Ekman skrev ett antal år innan han övergav sin församling och blev katolik. Det är inte religiositeten utan opportunismen och hyckleriet som stör Sahlberg.

Hans poäng är hur vetenskapen genom historien kontinuerligt tryckt tillbaka och vederlagt religi-onernas föreställningar om världen och livet, medan motsatsen aldrig ägt rum. Religionernas före-trädare har, oftast med lång, gärna flera seklers, fördröjning, motvilligt tvingats acceptera att de vetenskapliga beskrivningarna av världen är riktiga. Det tog fyrahundra år för den katolska kyrkan att erkänna att den hade fel när den hotade Galilei med att brännas på bål om han vidhöll sin helio-centriska världsbild. Det tog hundra år för den engelska kyrkan att få ur sig en postum ursäkt till Darwin för att den försvårat hans liv genom sin envisa förnekelse av hans utvecklingslära.

Tonen i boken är som sagt mycket saklig och lämnar till läsaren att förhålla sig till motsättningen mellan religion och vetenskap. Sahlberg lyfter fram vad kosmologin i dag känner till om universum från Big Bang till dagens läge, där man vet att vår vintergata ingår i en sk superhop med kanske 100.000 galaxer med 200 miljarder stjärnor/solar och som är ca 522 miljoner ljusår bred. I sin tur ingår denna superhop bland (såvitt man vet någorlunda väl) ca 100 miljarder galaxer i ett univer-sum som är åtminstone 156 miljarder ljusår i diameter.

Att tänka sig att allt detta skulle vara skapat av en figur som på allvar tycker det är viktigt att kvinnor täcker håret, att män är omskurda eller att det är en meningsfull handling att förtära det kött och

blod som hör till det skapande väsendets "son" är ju en smula egendomligt. Inte minst, som sagt, som det inte går att hitta minsta konkreta spår som tål en vetenskaplig granskning av denne figur i universum.

Bengt Sahlberg resonerar en del kring vilka de biologiska mentala funktioner kan vara som gör att människan är benägen att finna övernaturliga svar på frågor som tycks omöjliga att besvara på annat sätt (åtminstone för närvarande). Han tar upp sådant som subjekt-objektupplevelsen mellan förälder och barn, symboliseringsförmågan och sökandet efter en mening i det för den högutvecklade hjärnan plågsamma tillstånd där logiska samband inte går att finna och mer icke-reflekterande medvetandesikt gör sig gällande.

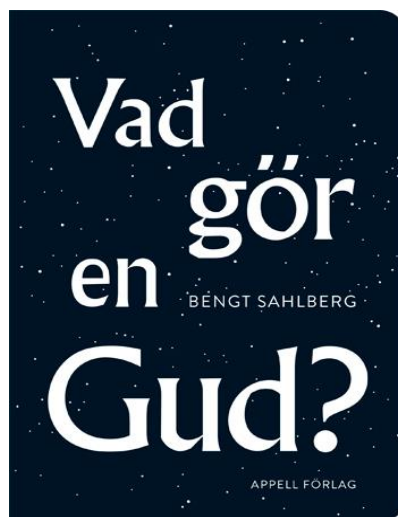
Rent historiskt tas den samhälleliga och kulturella utveckling upp som från de animistiska och polyteistiska religiösa systemen ledde fram till de i dag förhärskande monoteistiska, som uppstod i en epok där patriarkaliska klansamhällen blev den förhärskande formen för samhällsbildning, och där religionerna alltså kom att avspegla och legitimera just den samhällsformen. Den manliga härskarprincipen slog igenom, någon kvinnlig gud kunde inte tänkas, medan det i de tidigare religiösa systemen funnits gott om kvinnliga gudinnor och andra övernaturliga väsen.

Just genusfrågan ägnar Bengt Sahlberg ett eget kapitel. Ett citat där lyder: "En man är inte pliktig att hölja sitt huvud eftersom han är Guds avbild och återspeglar hans härlighet, då kvinnan återspeglar mannens härlighet." Skulle man döma av dagens gatubild i både Mellanöstern och i många europeiska länder vore det lätt att tänka sig att citatet är muslimskt. Men det är ur Bibeln, det är en av kristendomens mest centrala gestalter, Paulus, som formulerat sig så i ett brev till korintierna.

Men nu är det ju så, vill säkert många hävda, att kristendomen sedan länge lämnat denna syn på mannen och kvinnan bakom sig. Det måste man hålla med om. Men vad är det som gör att religionernas företrädare kryper ur tidigare knäsatte teser? Ja, inte är det någon spontan utveckling inom den egna rörelsen, utan på grund av att det sekulära samhällets och vetenskapens utveckling gör de gamla teserna uppenbart orimliga.

Vad gör en Gud? är ett mycket kunnigt och tänkvärt inlägg i en samhällelig diskussion med hög aktualitet.

▪ Christian Swalander

Appell Förlag (2018)

Personregister Homo Politicus

A

Aalto, Alvar	46
Abrahamsson, Erik	16, 63
Abrahamsson, Märta	16, 46, 48, 79
Adolphson, Edvin	51, 52
Adolphson, Kristina	50
Adolphson, Mildrid	51
Adolphson, Olle	49, 50, 51, 52, 53, 69
Adolphson, Per	49
af Klintberg, Bengt	107
Ahnegård, Bo	56
Ahrbom, Per	95
Albrektson, Bertil	109
Albrektson, Eva	109
Aldrin, Buzz	22
Alke, Björn	88
Allan, Jan	26
Alsobrook, Law	43, 44
Amelin, Albin	83
Andersson, Allan	13
Andersson, Benny	63, 112
Andersson, Dan	63
Andersson, Jan Magnus	134
Andersson, Olof	134
Andræ, Tor	106
Andreae, Olaus	63
Anjou, Kristoffer Ludvig	90
Anjou, Lars Anton	90
Anjou, Nicolas	90
Anjou, Nils Jacob	90
Anjou, Philip Gustaf	90
Armstrong, Louis	27
Armstrong, Neil	22
Aronowitsch, Eva	76
Aronowitsch, Martin	76
Aronowitsch, William	76
Arrhenius, Svante	37
Asplund, Gunnar	103
Asplund, Peter	136
Astaire, Fred	23, 24
av Brandenburg, Maria Eleonora	87
Axelsson, Svante	40

B

Babs, Alice	53, 56
Backenroth, Hans	136
Baker, Chet	87
Bellman, Carl Michael	60, 92
Bengtsson, Frans G.	89, 92
Bengtsson, Johan	87
Bengtsson, Jonas	70
Bengtsson, Lars	87

Berggren, Elfred	83
Berglund, Sven-Olov	104
Bergman, Ingmar	49, 100
Bexell, Bertil	94
Bezos, Jeff	109
Biden, Joe	113, 114, 115, 135
Bildt, Carl	9, 115
Birger Jarl	136
Birgersson, Bengt	136
Björkstén, Hacke	56, 136
Blomquist, Leif	138, 140
Blåtand, Harald	137
Boberg, Ferdinand	34
Bodén, Alma Maria	102
Bodin, Gunnel	104
Boëthius, Carl Gustaf	64
Boëthius, Daniel	62, 63, 64
Boëthius, Jacob	63, 64
Boëthius/Eriksson, Lena	62
Boëthius/Moraeus, Olai	63
Borell, Björn	15
Brahe, Ebba	85
Brandel, Anna Maria	101
Brandel, Elias	101
Brandel, Lovisa	90, 101
Brandel, Sven	100
Bratt, Christian	93, 94
Brilioth, Yngve	11
Brolin, Lisa	82
Bruhner, Eddie	88
Bunker, Larry	53, 87
Burton, Gary	139
Busch, Ebba	123, 124
Börje, Gideon	83
Börjesson, Måns	83

C

Carl XVI Gustaf	73, 132
Celsing, Peter	95
Celsius, Anders	90
Celsius, Olof	90
Chamberlain, Mabel Violet	21
Charpentier, Emanuelle	94, 128, 129
Christian IV	99
Chrusjtjov, Nikita	105
Cicero, Marcus Tullius	23, 24
Claesson, Lars	68
Clinton, Hillary	117
Copland, Aaron	48
Corea, Chick	138, 139
Crona, Claes	48

Crutzen, Paul	130
D	
Dahlstedt, Eva	82
Dahlstedt, Helge	79, 82
Dahlstedt, Karl-Hampus	82
Dahlstedt, Stellan	82
Danielsson, Per	138, 139
Danielsson, Tage	53
Danielsson, Tami	139
Darwin, Charles	65
De la Gardie, Brita	91
De la Gardie, Jakob	83, 84, 85
De la Gardie, Pontus	91
Dellert, Kerstin	49
Dimander, Anna Maria	61, 62
Dimander, Bertil	62
Dimander, Maddi	61, 62
Dolsten, Mikael	31
Dominique, Carl-Axel	100
Dominique, Monica	100
Doudna, Jennifer	128, 129
Drottning Hedvig Eleonora	73
Drottning Kristina	111
Drottning Lovisa Ulrika	73
Drottning Silvia	73
Duplantis, Armand	144
E	
Edelsvärd, Adolf	97
Edison, Thomas	37
Ek, Daniel	136
Ekberg, Reimers	138
Ekerot, Bengt	100
Ekström, Göte	69
Eldh, Carl	25
Elworth, Hjalmar	114
Englund, Hasse	112
Engström, Leander	83
Engström, Mats G.	66, 96, 105, 142
Ericsson, "Sigge"	143
Erik XIV	74
Eriksdotter, Ingeborg	136
Eriksson, Eva	66
Eriksson, Lars-Erik	62, 63
Erixson, Sven "X:et"	83, 100
Erlander, Aina	105
Erlander, Tage	53, 104, 105, 109
Erstrand, Lasse	55
Escher, M.C.	127, 128
Esposito, Phil	142
Evans, Bill	53
F	
Fernqvist, Bertil	138
Filbyter, Folke	137
Fried, Hédi	122

Frykman, Jonas	12
Fryxell, Anders	61, 83
Fryxell, Eva	61
Fryxell, Karin	83
Fröst, Martin	48
G	
Gabrielsson, Ingemar	49
Garbo, Greta	86, 100
Gardiner, Ronnie	27
Gates, Bill	32
Gates, Melinda	32
Gay, Git	52
Genzel, Reinhard	127
Ghez, Andrea	127
Giers, Eric Petrus	101
Giers, Eric	101
Goebbels, Joseph	7, 8
Gottlieb, Danny	139
Gradin, Hanna	79
Grafström, Gillis	144
Granholm, Jennifer	135
Granqvist, Carl Jan	111
Gross, Holger	88
Grünbaum, Catharina	140
Gullberg, Berit	46
Gustafson, Tomas	143
Gustav II Adolf	76, 87, 91
Gustav Vasa	64
Gyllenhielm, Sofia Johansdotter	91
Göring, Herman	7, 8
H	
Hallberg, Bengt	21, 22
Halldorf, Bosse	54
Halldorf, Janne	54
Hallin, Margareta	100
Hallman, Esbjörn	82
Hamn, Ebba	51
Hansdotter, Katarina	91
Hanson, Lars	100
Hansson, Bosse	24
Hansson, Per Albin	6, 103, 104, 109
Hansson/Moraeus, Johan	64
Harald V	112
Harris, Kamala	113
Hedlund, Oscar	52, 54, 112
Hedqvist, Paul	101, 102
Hedqvist, Tage	103
Heikensten, Lars	132
Helgesen, Vidar	132
Heliga Birgitta	67
Henriksson, Alf	140
Herou, Karolina	51
Hertig Karl	64
Hesselblad, Elisabeth	67

Hitler, Adolf	7, 8, 20	Knutsson Ribbing, Arvid	88
Hjorth, Ragnar	78	Knutsson Ribbing, Sigwid	88
Holiday, Billie	53	Kreb, Chris	118
Holmberg, Anders	122	Kristersson, Ulf	8, 122
Holmberg, Staffan	69	Kronprinsessan Victoria	132
Hood, John	105	Kull, Carita	96, 109
Hoppe, Gunnar	39, 40	Kull, Lars Steffen	96, 97, 103, 109
Horn, Klas	76	Kumlien, Axel	96, 97, 101, 102
Howe, Gordie	142	Kumlien, Hjalmar	96, 97
Howery, Ken	109	Kung Adolf Fredrik	73
Hülphers, Bo	138	König, Jan	87
Håkansson, Sven	54, 55	Königsson, Peter	87
Hårleman, Carl	73, 74	L	
Hägg, Gunder	136	Ladulås, Magnus	74
Högborg, Anders Johan	80	Lagerlöf, Selma	60, 63, 66, 71, 83, 100
I		Larsson, Bengt	15
Idar, Sven	140	Larsson, Erik	78
Ihre, Albrecht	76	Larsson, Stig	99
Ihre, Johan	76, 77	Lennon, John	128
Ihre, Sigrid	77	Lerin, Lars	22
Israels, Chuck	53	Levertin, Oscar	67
J		Levit, Igor	126
Jacobson, Tommy	88	Lewerentz, Sigurd	103
Jansdotter, Karolina	134	Lidberg, Gunnar	88
Jernberg, Aron	25	Lilliecreutz, Anna Margareta	70, 71
Johan III	64, 74, 87, 91	Lilljehöök, Bengt	99
Johansson, Fredrik	145	Lindblom, Gustaf "Topsy"	12, 54
Johansson, Ingemar	46	Lindbom, Owe	16, 55
Johnson, Boris	146	Linderholm, Gösta	87
Johnson, Gunnar	63	Lindfors, Lill	47, 48
Jolson, Al	23, 24	Lindgren, Magnus	126, 136
Jomshof, Richard	122	Lindschöld, Erik	75
Jonsson, Göran	54	Lindskog, Hans	85, 87, 88, 90, 101
Jungner, Hulda	36	Lindström, Fredrik	148
Jungner, Waldemar	36, 37	Lo-Johansson, Ivar	92, 93
Jönsson Sahlberg, Jakob	88	Lundborg, Calle	138
K		Lundgren, Jan	136
Kagg, Lars	76, 88	Lundquist, Gerda	100
Kallenberg, Lena	92	Luther, Martin	65
Kalsenius, Andreas	90	Luuk, Kristian	148
Kardach, Jim	136'7	Lybecker, Claes	101
Karl XI	75, 84, 91	Lyttkens, Alice	100
Karl XII	75	Löfcrantz, Johan	136
Karlsson, Mattias	120, 121	Lönnroth, Erik	68
Karlströmer, Ulf	51	M	
Kejsar Wilhelm I	7	Macedo, Edir	124
Kellermann, Jacob	126	Magnason, Edda	126
Kenicius, Petrus	87	Magnusson, Erik	74
King, Martin Luther	118	Magnusson, Valdemar	74
Kjellgren, Johan Henrik	65	Malmborg, Jan	52, 53, 69
Kjellmor, Staffan	88	Malmborg, Josef	71
Klinckowström, Ebba	75	Malmborg, Oscar	70, 71
Klingspor, Staffan	110	Marçal, Katrine	37
Knutson, Ulrika	24	Markelius, Sven	20, 103

Martinson, Harry	89	Owen, Geoffrey	21
Melander, Sven	24	Owen, John	20, 21, 22
Melin, Anders	100	Owen, Llewellyn Gordon	21
Melin, Sten	94	Owen, Samuel	20
Messing, Ulrika	69	Owens, Damien	117
Meyer, Elisabeth	126	Owens, Jesse	20
Milles, Carl	137	P	
Moberg, Vilhelm	89	Paine, Patty	43, 44
Mondragon, Joe	87	Palm, Anna-Karin	60
Moraeus, Calle	63	Palm, Gunnar	69, 79, 82, 138
Mozart, Wolfgang Amadeus	138	Palme, Lisbeth	109
Mulligan, Gerry	57, 87	Palme, Olof	109
Muncktell, J.F.	66	Palmgren, Sture	69
Munktell, Emma	71	Pelosi, Nancy	118
Munktell, Teofron	66	Penrose, Roger	127, 128
Murena, Lucius Licinius	23	Persson, Leif GW	22
Musk, Elon	109, 110	Persson, Stefan	21
Mussolini, Benito	7	Peruzzi, Baldassarre	23
Myrdal, Alva	53	Pethrus, Lewi	76
Mörner, Axel	99	Pettersson, Olof	135
Mörner, Stellan	99, 100	Pettersson, Olov	134
N		Pirandello, Luigi	50
Nasedkin, Alexei	16	Planting-Bergloo, Anders	94
Nerman, Einar	83	Planting-Bergloo, Mikael	94
Nilsson, Bengt	87	Planting-Gyllenbåga, Catharina	94
Nobel, Alfred	64, 135	Planting-Gyllenbåga, Goda	94
Nobelius, Petter	64	Pol Pot	12
Nobile, Umberto	37	Prins Nicolas	79, 80
Nordberg, Thomas	106	Prinsessan Madeleine	79
Nordien, Erik	48, 49	Prinsessan Märtha	112
Nordin, Sara	143	Puttonen, Mattias	56
Nordin, Svante	89	Q	
Nordin, Tim	143	Quisling, Vidkun	7
Nordstrand, Anders	69	Qvarsebo, Thomas	45, 143
Norman, Charlie	54	R	
Norrby, Lars-Johan	61	Raffensperger, Brad	116
Nyquist, Anders	70, 87	Reichmann, Gunnar	63
O		Reinfeldt, Emma	105
O'Neill, Christopher	79	Reinfeldt, Fredrik	9, 105, 117
Obama, Barack	29, 113	Reutersvärd, Oscar	127, 128
Ohlson, Bengt	68, 69	Reutersvärd, Carl Fredrik	53, 128
Ohlsson, Karl	18	Ribbing, Agneta	88
Olandersson, Karl	56	Ribbing, Bo	89
Olaus, Petri	134	Ribbing, Erling Magnus	88
Olson Axel	99, 100	Ribbing, Erling	87, 88
Olsson, Bengt	51	Ribbing, Knut	88
Olsson, Elsa	62, 103	Ribbing, Magdalena	88
Olsson, Karl	35, 87	Ribbing, Stig	89
Orlando, Adèle	105	Rignell, Aina	105
Orlando, Erland	105	Rignell, Claes	27, 62
Orlando, Henning Emil	105	Rogers, Ginger	23, 24
Orlando, Henning	105	Rosengren, Bernt	26, 136
Orlando, Marianne	105	Rosin, Mats	129
Osslund, Helmer	83	Rudbeck d.ä. Olof	64

<i>Rudbeck, Wendela</i>	64	<i>Soininen, Terttu</i>	130
<i>Rudbeckia, Tora</i>	64	<i>Spjuth, Bo</i>	110
<i>Rudbeckius, Johannes</i>	64	<i>Stalheim, Amalie</i>	126
<i>Rudman Bergenstråhle, Carl Gustaf</i>	90	<i>Stalin, Josef</i>	12, 116
<i>Rudman, Gustaf</i>	90	<i>Stangenberg, Knut</i>	58, 59
<i>Runeberg, Hedvig Sophia</i>	63	<i>Sten Sture d.ä.</i>	76, 91
<i>Runeberg, Johan Ludvig</i>	60, 63	<i>Stenhammar, Wilhelm</i>	34, 83
<i>Rydberg, Viktor</i>	65	<i>Stillner, Mauritz</i>	100
<i>Rydkvist, Kurt</i>	47	<i>Strand, Karl-Erik</i>	69
<i>Rådström, Per</i>	53	<i>Strijk, Gotthard</i>	86, 87
S		<i>Strijk, Hans</i>	86
<i>Saarinen, Monica</i>	123	<i>Sundén, Hjalmar</i>	106, 107, 108
<i>Şahin, Uğur</i>	31	<i>Sunnerstam, Sofie</i>	126
<i>Sahlberg Sylegård, Heléne</i>	141	<i>Swalander, Christian</i>	108, 151
<i>Sahlberg, Alma</i>	101	<i>Svantesson, Allan</i>	12, 13
<i>Sahlberg, Björn</i>	36, 114, 137, 140	<i>Söder, Björn</i>	120
<i>Sahlberg, Carl Otto</i>	114	<i>Söderberg, Clara</i>	55, 137
<i>Sahlberg, Charlotta</i>	94	<i>Söderberg, Pontus</i>	55, 137
<i>Sahlberg, Christina</i>	55, 58, 111	<i>Söderbergh, Fritz</i>	34
<i>Sahlberg, Elisabeth</i>	12, 16, 17, 30, 53, 109	<i>Söderblom, Nathan</i>	106
<i>Sahlberg, Ellen</i>	71	<i>Sörlin, Sverker</i>	130
<i>Sahlberg, Jan</i>	50, 51	T	
<i>Sahlberg, Lovisa</i>	111	<i>Tamm, Elisabeth</i>	24
<i>Sahlberg, Martin</i>	110	<i>Tegmark, Max</i>	137, 138
<i>Sahlberg, Robert</i>	101	<i>Tegnell, Anders</i>	29
<i>Sahlberg, Rudolf</i>	100, 101, 102	<i>Tessin d.y., Nicodemus</i>	73
<i>Sahlberg, Stina</i>	46	<i>Tessin d.ä., Nicodemus</i>	73, 75, 78
<i>Salstrom, Wilhelm</i>	85	<i>Thelin, Eje</i>	15
<i>Sandberg, Sven-Olof</i>	20	<i>Thorén, Esaias</i>	99, 100
<i>Sankt Nikolaus</i>	78	<i>Thunberg, Greta</i>	42
<i>Schreuder & Olsson</i>	25	<i>Thörnqvist, Owe</i>	45, 46, 47
<i>Schroderus, Bengt</i>	87	<i>Tigerstedt, Charlotta Constantia</i>	90
<i>Schröder, Bengt</i>	87	<i>Tilling, Daniel</i>	56
<i>Schult, Daniel</i>	90	<i>Tomsic, Inger</i>	80
<i>Schult, Gustaf</i>	90	<i>Trump, Donald</i>	9, 29, 30, 115, 116, 117 119, 120, 121, 124, 135
<i>Schult, Sophia Helena</i>	90	<i>Tullberg, Per</i>	68, 69
<i>Schwarzenegger, Arnold</i>	118	<i>Türeci, Özlem</i>	31
<i>Schütz, Anna Maria</i>	101	U	
<i>Shapiro, Harold</i>	137	<i>Ulvesson, Johan</i>	50
<i>Sidenbladh, Göran</i>	105	V	
<i>Sigfridsson, Hans</i>	111	<i>Vahlquist, Birgitta</i>	83, 94
<i>Sigismund I</i>	91	<i>van Beethoven, Ludvig</i>	48
<i>Sigurdardottir, Anna Greta</i>	126	<i>van der Poel, Nils</i>	142, 143
<i>Sik, Sune</i>	136	<i>Viksten, Albert</i>	82
<i>Siwertz, Sigfrid</i>	52	<i>Virén, Lasse</i>	136
<i>Sjöberg, Patrik</i>	46	<i>von der Leyen, Ursula</i>	146
<i>Sjöstedt, Martin</i>	56	<i>von der Linde, Eric</i>	78
<i>Skytte af Duderhof, Johan</i>	87	<i>von der Linde, Lorentz</i>	78
<i>Skytte af Duderhof, Maria</i>	88	<i>von Döbeln, Georg Carl</i>	60
<i>Skytte af Sättra, Brita</i>	86, 87	<i>von Linné, Carl</i>	64
<i>Skytte af Sättra, Lars</i>	87	<i>von Rosen, Hans</i>	75
<i>Skytte Rasta, Johan</i>	75	<i>von Sydow, Bertil</i>	100
<i>Skytte, Johan</i>	77, 86	<i>von Sydow, Carl Wilhelm</i>	100
<i>Snoilsky, Carl</i>	34		

<i>von Sydow, Fredrik</i>	51	<i>Wolodarski, Peter</i>	9, 115
<i>von Sydow, Hjalmar</i>	51	<i>Wrangel, Carl Gustaf</i>	76
<i>von Sydow, Max</i>	100	<i>Wredén, Börje</i>	69
<i>von Sydow, Waldemar</i>	6	<i>Wretman, Tore</i>	111
W		<i>Wägner, Elin</i>	24
<i>Wallenberg, Amalia</i>	78	Y	
<i>Wallenberg, Anna</i>	78	<i>Ylva, Ingrid</i>	136
<i>Wallenberg, Jacob</i>	78	Z	
<i>Wallenberg, Marcus</i>	78	<i>Zedong, Mao</i>	12
<i>Wallenberg, Oscar</i>	78	<i>Zetterlind, Bo</i>	48
<i>Wallin, Johan Olof</i>	61, 62	<i>Zetterlund, Monica</i>	52, 53
<i>Wastensson, Leif</i>	40	<i>Zuhr, Hugo</i>	83
<i>Weise, Arne</i>	54	Å	
<i>Westerberg, Bengt</i>	66, 67	<i>Åberg, Lasse</i>	24, 57
<i>Westin, Per Håkan</i>	97, 99	<i>Åhrén, Uno</i>	103
<i>Wickman, Putte</i>	48	<i>Åkerlund, Tord</i>	138
<i>Widding, Lars</i>	83	<i>Åkesson, Jimmie</i>	29, 120, 122, 123
<i>Wigforss, Ernst</i>	7	Ö	
<i>Wikforss, Åsa</i>	9	<i>Österwall, Arthur</i>	14, 15, 16
<i>Wingårdh, Gert</i>	98, 104		
<i>Wikström, Owe</i>	107, 108		
<i>Wolgers, Beppe</i>	53		

APPENDIX

Personregister Krönika (2014)

A

Abeleen, Staffan	129
Abrahamsson, Erik	123, 133, 137, 139 147, 201
Abrahamsson, Jonas	123
Abrahamsson, Märta	123, 147
Adderley, Cannonball	104
Adelsohn Liljeroth, Lena	247
af Klintberg, Bengt	33, 257
af Petersens, Fabian	195
Ahlberg, Olof	191
Ahnegård, Bo	136
Ahrbom, Per	154
al-Assad Bashar	263
Aldrin, Buzz	139, 289
Aldrin, Edwin	10
Aldrin, Karl Johan	10
Alexander, Monty	270, 271
Alexandersson, Ernst	226
Alfredson, Hans	123, 129
Algotsson, Mathias	254, 259, 273
Allison, Mose	91
Alsobrook, Law	170, 179, 254
Andered, Gunnar	118
Andersen, H.C.	8
Anderson, Cat	116
Andersson Bänge, Anders	268
Andersson Spade, Sven	130
Andersson, Arne	191
Andersson, Benny	151, 156, 200
Andersson, Birgitta	123
Andersson, Bosse	118
Andersson, Dan	23
Andersson, Kurt	72
Andersson, Lennart	223
Andersson, Oscar (OA)	238, 248, 284
Andersson, Sune	45
Andersson, Ulf	105, 286
Andrée, S.A.	17, 24, 52
Andrews, Julie	64, 130
Arbman, Hans	225
Arlen, Harold	246
Armfeldt, Carl Gustav	217
Armstrong Custer, George	276
Armstrong, Louis	57, 71, 76, 263
Armstrong, Neil	10, 139
Arnold, Harry	79
Arrhenius, Svante	143

Asker, Britt-Marie	280
Askund, Erik	96
Asmussen, Svend	109, 112
Asplund, Christer	222, 228, 231
Asplund, Gunnar	281
Asplund, Hans	123, 193
Asplund, Josefin	162
Asplund, Maria	162, 193
Asplund, Peter	245, 254, 269
Axén Olin, Kristina	247
Ayler, Albert	116

B

Babs, Alice	109, 283
Bach, Johann Sebastian	79
Backenroth, Hans	273
Backman, Fredrick	270
Backström, Adam	54, 205
Backström, Sven	54, 205
Bagge, Kerstin	118
Bagge, Lasse	118
Bagge, Sven-Olof	71
Baker, Chet	81
Baker, Josephine	29
Bannister, Roger	67
Bard, Alexander	216
Bark, Tosse	118
Basie, Count	29, 65, 77, 263
Bass, Britt	117
Bates, Bob	86
Baum, Frank	246
Baumgartl, Frank	153
Bejerot, Lena	222
Belfrage, Fredrik	195
Bellman, Carl Michael	123
Bengtson, Margareta	254
Bennet, Lou	116, 140
Berglund, "Bullen"	251
Berglund, Sven-Olof	230
Bergman, Ingmar	78, 96, 111
Bergman, Sten	44
Bergström, Jerry	79, 86, 89, 90, 101, 180 205, 217
Bergström, Lars	205
Berlioz, Hector	288
Bernwall, Hasse	135
Beronius, Lena	31
Beyer, Tom	228, 247

Bildt, Carl	168
Billow, Jan	186
bin Laden, Usama	263
Björklund, Lars Gunnar	82, 117
Björling, Jussi	56, 269
Björn, Olof	31
Björnh, Mats	231
Björnstierna, Marie	205
Björnstierna, Mikael	31, 205
Björnstjerna, Roger	31
Blakey, Art	234
Blomberg, Rolf	44
Blomdahl, Karl-Birger	96
Blomquist, Leif	127
Boberg, Ferdinand	182
Bobko, Karol	165
Bobrikov, Nicolaj	21
Bodin, Gunnel	230
Boëthius (Eriksson) Lena	268
Bohr, Nils	39
Boj, August	250
Bolinder, Carl Gerhard	10
Bolinder, Jean	10
Borell, Björn	73
Borg, Brita	118
Bosse, Harriet	22
Bourne, Peter	129, 131
Boustedt, Christer	51, 105
Boye, Karin	274
Brahms, Johannes	43
Bratt, Christian	256, 261, 268, 272, 278
Bratt, Ivan	268
Brehm, Simon	79
Briggert, Magnus	233
Broman, Gillis	118
Broman, Sten	53
Bromée, Lotta	234
Bronck, Jonas	14
Broström, Dan	127
Brouder, Patrick	284
Browaldh, Ernfrid	253
Browaldh, Ing-Marie	253
Browaldh, Tore	173, 174, 225, 253
Brown, Clifford	290
Brown, James	182, 284, 285
Brubeck, Dave	86
Bruér, Jan	260, 261
Buch, Pearl	27
Buckard, Olof	163
Buchholz, Butch	129
Buffalo Bill	277
Byas, Don	80, 116
Byrd, Charlie	115

C

Cale, J.J.	91
Camus, Albert	85
Carl XVI Gustaf	143
Carlsdotter, Elisabet	9
Carlsson, Henry "Garvis"	45
Carlsson, Rune	96, 105, 279, 285, 286,
Carlsson, Viveca	178
Carlzon, Janne	118
Cars, Göran	247, 261
Cato d.ä.	169
Ceaușescu, Nicolae	161
Cederberg (Cassel) Christer	76, 82, 68
	69, 96
Cederqvist, Jan	149
Cederschiöld, Carl	231
Celsing, Johan	281
Chakespeare, William	69
Chambers, Paul	128
Chaplin, Charlie	126
Charles, Ray	121
Cherry, Don	116
Chipperfield, David	281, 292
Chopin, Frédéric	37, 109
Chrusjtjov, Nikita	24, 103
Churchill, Winston	18, 34, 69
Clarke, Kenny	78
Cliburn, Van	111
Clift, Montgomery	64, 66
Cole, Nat King	111
Coleman, Ornette	116
Coltrane, John	100, 101
Como, Perry	128
Craelius, P.A.	18, 156, 157
Crazy Horse	276
Crona, Claes	203

D

da Vinci, Leonardo	283
Dagerman, Stig	52
Dahl, Ewald	52
Dahl, Hjalmar Olivier	20
Dahlander, Nils Bertil	203
Danielsson, Anders	218, 283
Danielsson, Bengt	44
Danielsson, Lillemor	283
Danielsson, Per	283
Danielsson, Tage	7, 123, 129, 149
Darwin, Charles	69
Davis, Miles	77, 100, 112, 123, 234
de Graaf, Reinier	281
de Klerk, Frederik Willem	267
De la Gardie, Pontus	124

Dean, James	71	Eriksson, Jan	105
Desmond, Paul	86	Eriksson, Lars-Erik	148, 218, 236, 268
Dickson, Oscar	154	Eriksson, Sven-Göran	75
Dodge, Joe	86	Erlander, Tage	57, 89
Dominique, Monica	118	Erling, Erik	79, 96
Domnérus, Arne	246, 260, 288, 290	Erskin, Ralph	33, 196
Domås, Rune	140	Erstrand, Lars	29, 107, 264
Donaldson, Lou	116	Evaldsson, Anneli	254
Dorham, Kenny	116	Evans, Bill	116, 121, 123, 129, 288
Dorph, Anna-Karin	130, 236	Evans, Gill	78
Dotson, Rob	188	Evensen, Brita	123
Dove, Bob	287, 288	F	
Dove, Connie	287, 288	Falck, Åke	133
Dähli, Björn	203	Farmer, Art	86, 116, 290
Döragrip, Stefan	218	Fehling, Jerk	105
E		Ferlin, Nils	274
Eastman, George	17	Fermi, Enrico	27, 39
Eckered, Thomas	255	Fernqvist, Bertil	127
Eden, Anthony	69	Finér, Wåge	105
Edfeldt, Åke	100	Finnberg, Karl-Olof	118
Edison, Thomas Alva	227	Firnberg, David	170
Edlund, Bengt	198	Fischerström, Johan	62, 241
Edwall, Allan	190	Fischerström, Nils	62, 63, 283
Ehrling, Sixten	96, 111, 122, 288	Fischerström, Staffan	63
Einstein, Albert	39	Fitzgerald, Ella	56, 68, 86, 92, 94, 104 112, 116, 263
Eisenhower, Dwight D.	23, 87	Fjaestad, Björn	172, 228
Ekberg, Reimers	127, 265	Flagestad, Arvid	285
Ekman, Bo	233	Folke, Carl	233
Ekman, Gösta	123	Forseth, Einar	24
Ellington, Duke	148, 263	Frænkel, Knut	52
Elmberg, Bengt	118	Franck, César	109
Elmquist, Hanna	254	Franco, Francisco	96
Elworth, Lennart	218	Franklin, Aretha	86
Engdahl, Horace	59, 233	Franzén, Anders	77, 107, 287, 292
Engelbrekt, B.O.	185	Fredman, Peter	284
Englert, Francois	280	Fredriksdotter Stenvall, Hilda	131
Englund, Bertil	122	Fredriksson Stenvall, Fredrik	131
Engström, Albert	14, 238, 248	Frid, Archibald	31
Engström, Erik	123	Fryxell, Anders	32, 75
Engström, Mats G.	135, 140, 146, 150, 151, 161, 183	Fröding, Gustaf	10
Engström, Yvonne	135	Fuchs, Matthias	285
Epstein, Fanni	236	Funcke, Bernt	36
Epstein, Viktor	164, 170, 236	Funcke, Kristina	36
Erickson, Gerda	278	Fürth, Thomas	247, 261
Erickson, Gus	278	Fälldin, Thorbjörn	175, 214, 143
Ericson, Eric	273	Fälting, Edvin	107
Ericson, Nils	236	Färdal, Anders	254
		Färnlöf, Lars	105, 129
Ericsson, John	124, 209, 236	G	
Ericsson, Lena	118	Gabrielsson, Jörgen	233
Ericsson, Sigge	68	Gagarin, Jurij	107

Gamba, Pierino	44, 45	Göring, Herman	35
Gamlin, Yngve	117, 118	H	
Gandhi, Mahatma	46	Hagerman, Björn	148
Garbo, Greta	130	Hahn, Otto	27
Gardell, Jonas	60	Hallberg, Bengt	74, 137, 190, 290
Garland, Judy	94, 246	Halldén, Jerker	110, 118
Garner, Errol	122, 263	Hallin, Ulla	118
Gates, Bill	29	Hallman, Esbjörn	263
Gehry, Frank	222	Hallman, Per	263
Geijer, Eric Gustaf	67	Hammar, Karin	254
Gergiey, Valery	288	Hammar skjöld, Dag	109
Gerhard, Karl	108	Hammond, John	93
Gershwin, George	51	Hampton, Lionel	29, 86, 290
Getz, Stan	92, 100, 129, 190	Han, Yung-Woo	112, 225, 240
Gillespie, Dizzy	58, 104, 128	Hansdotter, Maria	9
Goebbels, Joseph	35	Hanson, Ann-Louise	37
Goodman, Benny	29, 86, 94, 263	Hansson, Camilla	254
Gorbatjov, Michael	161	Hansson, Hans	9
Gordon, Dexter	65, 115, 116	Harburg, Yip	246
Gounod, Charles	122, 288	Harris, Julie	71
Granqvist, Carl Jan	224	Hawkings, Coleman	80, 94, 104, 148
Granström, G.A.	156	Haydn, Joseph	46
Grantz, Norman	56	Heath, Percy	78
Gravestam, Anders	90	Heberlein, Thomas	241, 275
Grede, Kjell	100	Hedberg, Björn	146
Green, Lasse	289	Hedenius, Ingemar	116
Gren, Gunnar	45	Hedenstierna, Bertil	65
Grieg, Edvard	72	Hedin, Sven	44, 154
Griffin, Johnny	80, 116	Hedman, Sten	95
Gripe, Maria	100	Heikensten, Lars	199, 282
Groschinsky, Clas	31	Heisenberg, Werner	39
Groves, Leslie	39	Hellekant, Johan	229
Grudin, Stefan	122	Hellkvist, Andreas	254
Grut, Torben	45, 155	Helmerson, Klas	287, 292
Grut, William	45	Helmfrid, Staffan	133
Grünewald, Isaac	51	Hemingway, Ernest	57
Grüssner, Johanna	254	Henning, Margareta	71
Gräsman, Beppo	118	Herforth Nielsen, Kim	281
Guillou, Jan	59	Herngren, Felix	60
Gulda, Friedrich	92	Hersson, Rolf	197
Gullin, Lars	74, 68, 290	Herzog, Jacques et al	281
Gummesson, Evert	222	Hessle, Marie	135, 226
Gunnmo, Alf	223, 224	Hessle, Sven	110, 123, 135, 226
Gustaf V	10, 91	Heyman, Corneille	27
Gustafsson, Birgitta	145, 170	Higgs, Peter	280
Gustafsson, Christina	254	Hitchcock, Alfred	28, 64, 130
Gustafsson, David	145, 170	Hitler, Adolf	35, 58
Gustav II Adolf	243	Hjulström Liv, Karin	240
Gustav Vasa	249	Holiday, Billie	64, 65
Gyllenhammar, Pehr G.	24	Holmgren, Israel	53, 54, 205
Gyllensten, Lars	60	Holmqvist, Erik	145
Gärderud, Anders	152, 153	Holmqvist, Lasse	117
Göransson, Bengt	198		

<i>Holmström, Bo</i>	151	<i>Johansson, Gunn</i>	250
<i>Holmström, Inger</i>	185	<i>Johansson, Ingemar</i>	93, 191
<i>Hoppe, E.</i>	18	<i>Johansson, Jan</i>	80, 190, 260
<i>Hoppe, Ernst Felix</i>	157	<i>Johansson, Jan-Olov</i>	233
<i>Hoppe, Gunnar</i>	135, 157	<i>Johnson, Dave</i>	212
<i>Hoppe, Göran</i>	157	<i>Johnson, Gunnar</i>	218, 290
<i>Horn, Shirley</i>	112	<i>Joklik, Frank</i>	212
<i>Horne, Lena</i>	57	<i>Jones, Quincy</i>	86, 101, 112, 129, 290
<i>Hult, Bertil</i>	247	<i>Jones, Thad</i>	116
<i>Hulth, Mats</i>	247	<i>Jönsson Sahlberg, Jacob</i>	15
<i>Hulthén, Pelle</i>	29	<i>Jönsson, Ludvig</i>	59
<i>Husén, Torsten</i>	84	K	
<i>Huxley, Aldous</i>	24	<i>Kafé, Hayati</i>	254
<i>Hven, Håkan</i>	156	<i>Kaijser, Eva</i>	227
<i>Hülphers, Bo</i>	127	<i>Kamprad, Ingvar</i>	247
<i>Håkansson, Leif</i>	148	<i>Karl XII</i>	249
<i>Håkansson, PO</i>	282	<i>Karl XVI Gustaf</i>	48
<i>Hårleman, Carl</i>	18	<i>Karlberg, Johan</i>	156
<i>Hägerstrand, Torsten</i>	143, 144, 164	<i>Karlson, Axel Robert</i>	280
<i>Hägg, Gunder</i>	93, 191	<i>Karlsson, Alexander</i>	230
<i>Hägg, Göran</i>	228	<i>Karlsson, Bert</i>	180
<i>Häggström, Per</i>	206	<i>Karlsson, Emma</i>	230
<i>Händel, Friedrich</i>	279	<i>Karlsson, Harry</i>	279
<i>Högfelt, Per</i>	236	<i>Karlsson, Hasse</i>	86
<i>Höglin, Johnny</i>	68	<i>Karlsson, Sven-Harry</i>	279
<i>Hörberg, Barbro</i>	135	<i>Karlströmer, Inger</i>	138
<i>Hörnlund, Börje</i>	208	<i>Karlströmer, Stig</i>	112
I		<i>Karlströmer, Ulf</i>	101, 104, 112, 218, 225 230, 236, 241, 247, 254
<i>i Åskagen, Sigfrid</i>	9	<i>Kay, Connie</i>	78
<i>Ikiz, Robert</i>	273	<i>Kekkonen, Urho</i>	88
<i>Ingels, Bjarke</i>	281	<i>Kelly, Wynton</i>	128, 271
<i>Isacsson, Linda</i>	240	<i>Kendall</i>	66
<i>Ivarsson, Håkan</i>	233	<i>Kenna, Mc</i>	115
<i>Iwring, Emil</i>	73, 74	<i>Kennedy, John F</i>	99, 117
J		<i>Kenton, Stan</i>	73
<i>J:son Lindh, Björn</i>	278, 279	<i>Khaddafi, Muammar</i>	263
<i>Jackson, Michael</i>	101	<i>King Oliver</i>	76
<i>Jackson, Milt</i>	78, 264	<i>Kjell, Bernt</i>	86
<i>Jacobson, Tommy</i>	148	<i>Kjellander, Bertil</i>	199
<i>Jahan, Shah</i>	243	<i>Kjellander, Birgitta</i>	199
<i>James, Harry</i>	29, 111	<i>Kjellgren, Mathias</i>	255
<i>Jamtelid, Ante</i>	239	<i>Kjellson, Ingvar</i>	232
<i>Jansdotter, Karolina</i>	10	<i>Klaesson, Bengt</i>	228
<i>Jansson, Torsten</i>	247	<i>Klingspor, Staffan</i>	283
<i>Janzon, Thomas</i>	254, 261	<i>Knuutinen, Pauno</i>	132
<i>Jarrett, Keith</i>	116, 234	<i>Kobb, Jim</i>	128
<i>Jerndahl, Aron</i>	12	<i>Koolhaas, Rem</i>	281
<i>Jiménes, Juan Ramón</i>	52, 78	<i>Kopra, Ingrid</i>	123, 139
<i>Joel, Billy</i>	112	<i>Kotler, Philip</i>	222
<i>Johan III</i>	124	<i>Krantz, Bengt</i>	268, 269
<i>Johansson Werre, Ulf</i>	180	<i>Kriss, Laszlo</i>	250
<i>Johansson, Allan</i>	118	<i>Krook, Caroline</i>	210

Krupa, Gene	29, 86, 116	Lindfors, Lill	136, 185
Kuhn, Richard	27	Lindgren Astrid	192
Kulle, Jarl	96, 117, 118	Lindgren, Astrid	17, 29, 40, 75, 80, 190
Kullenberg, Ingemar	110, 123, 131, 226		234, 260
Kullenberg, Ulla	226	Lindgren, Bernhard	38
Kviberg, Jesper	254	Lindgren, Curt	105
König, Jan	69	Lindgren, Jesse	277
L		Lindgren, Magnus	273
Lacaton, Anne	281	Lindgren, Rolf	93, 94
LaFaro, Scott	123	Lindh, Anna	235
Lagerlöf, Selma	10, 52, 75	Lindhagen, Jan	40
Lagerwall, Sture	37	Lindhagen, Lasse	40
Laidwa, Hans	178	Lindhagen, Sven	40
Lancaster, Burt	66	Lindqvist, Herman	203
Landgré, Inga	31	Lindqvist, Svante	226, 230, 240, 251
Landy, John	67	Lindskog, Hans	123, 154
Lang, Pia	118	Lindstedt, Carl-Gustaf	118, 249
Langer, Pekka	68	Lindström, Harald	4
Laretei, Käbi	137	Lindström, Inger	178
Larsson, Bengt	73	Lindvall, Claes	156, 157
Larsson, Gunnar	105, 195, 121	Linna, Väinö	52
Larsson, Terese	234	Linné, Sigvald	110
Larsson, Torgny	233	Linton, Ulla	195
Larsson, Ulf	228	Liszt, Franz	271
Laver, Rod	129	Ljung, Martin	68
Leander, Sarah	79	Ljungdahl, Axel	100
Lee, Peggy	112	Lloyd, Charles	116, 234
Lenin, Vladimir	101, 103	Lo-Johansson, Ivar	52
Lewerentz, Sigurd	281	Lombard, Yvonne	37
Lewis, John	78	Lund, Biggie	101
Lexhagen, Maria	285	Lundblad, Axel	10
Liedholm, Nisse	45, 89	Lundblad, Charlotta	10
Liljefors, Mats	255	Lundblad, Gustaf	10
Liljefors, Ruben	264	Lundborg, Calle	93, 94, 101, 110, 127, 236
Lincoln, Abraham	10	Lundgren, Jan	259
Lindahl, Madeleine	280	Lundgren, Wilhelm	127
Lindberg, Birgit	254	Lundqvist, Gunnar	136, 137
Lindberg, Göran	80	Lundqvist, Göran	137
Lindberg, Nils	59	Lutuli, Albert	267
Lindberg, Oscar	59, 254, 255, 280	Långsved, Göran	211
Lindberg, Torsten	45	Ländström, Carin	193
Lindblad, Bengt	105	Löfgren, Anna-Lena	110
Lindblom, Ove	107	Löfgren, Orvar	36
Lindblom, Topsy	153	Lövgren, Bertil	105
Lindbom, Owe	37, 104, 264	M	
Lindborg, Fredrik	254, 288	Maasing, Ulo	216
Lindegren, August	125	Magnason, Edda	290
Lindegren, Erik	96	Mahal, Muntaz	243
Lindencrona, Alvar	24	Mailer, Norman	96
Lindencrona, Gustaf	24, 58, 196, 204	Malinovsky, Rodion	37
	255	Mandela, Nelson	193, 267
Linder, Anders	110, 122, 135	Mann, Herbie	77

Mannerheim, Gustaf	89	Nilsson, John	58
Marconi, Guglielmo	227	Nilsson, Madelaine	210
Markelius, Sven	178	Nishizawa, Ryue	281
Marley, Bob	279	Nobel, Alfred	57, 92, 169, 171, 194 211, 289
Marsalis, Wynton	58	Nordahl, Bertil	45
Martinson, Harry	96, 280	Nordahl, Gunnar	45
Maurin, Jean-Simon	254	Nordahl, Knut	45
Mayall, John	91	Nordberg, Ivar	185
Mc Duff, Jack	116, 124	Nordenskiöld, Adolf Erik	124, 154, 209
Meder, Bengt	271, 292	Nordenskiöld, Bibbo	104
Meili, Marcel	281	Nordien, Erik	137
Meitner, Lise	27	Nordien, Nathan	137
Melander, Olle	208, 274	Nordin, Sara	285, 293
Messing, Ulrica	227	Nordin, Sture	224
Mingus, Charles	86	Nordström, Ludvig	8
Mitchell, Red	129	Norén, Jack	290
Moberg, Vilhelm	277	Norgren, Bertil	90
Mohlin, Karin	106	Norlin, Sven Olof	290, 291
Mohlin, Rune	185	Norman, Charlie	48, 53, 71
Molander, Gustaf	96	Norrby, Brita	232
Monk, Thelonious	263	Norrby, Gun	42
Monroe, Marilyn	29	Norrby, Johannes	42, 53, 182, 199
Montgomerie, Björn och Margareta	237	Norrby, Lars-Johan	40, 42, 53, 58, 73, 80 92, 137, 143, 218, 240 242, 252, 254, 280
Montgomery, Wes	128	Norrby, Sixten	59, 210
Morrison, Walter	207	Norrby, Stefan	37, 44, 59, 123, 210, 232
Morton, Jelly Roll	76	Norrby, Thomas	44, 207, 281
Mosetti, Luciano	254	Nyberg, Lars	186
Motion, Paul	123	Nyblom, Pierre	71
Mozart, Wolfgang Amadeus	92	Nykvist, Anders	14
Mubarak, Hosni	263	Nykvist, Ellen	14, 71
Mulligan, Gerry	81, 92, 115	Nykvist, Sven	71
Munch, Edvard	283, 284	Nyman, Olle	287
Murphy, Mark	80	Nyquist, Bengt	261
Mussolini, Benito	35	O	
Myhre, Wenche	117	O'Day, Anita	80, 116
Myrdal, Gunnar	60	O'Regan, Christopher	47
Mårstad, Louise	150	Obama, Barack	275, 290, 291
Måås Fjetterström, Märta	31	Odlinder, Lennart	218
N		Ofstad, Harald	100, 116
Naess, Arne	115	Ohlin, Bertil	57
Nascimento, Milton	112	Ollmark, Tommy	218
Nerman, Bengt	104	Olofsson, Maud	247
Nerman, Ture	104	Olsén, Erik	46, 202
Netz, Björn	105	Olsén, Ragnar	40
Neumann, Ulrik	109	Olsson, Christian	153
Newman, Paul	64, 130	Olsson, Elin	24
Newton, Isaac	69	Olsson, Elsa	23, 154
Nicolaus II	20	Olsson, Erik	12, 23, 35, 154
Nilson, Gunnar (Siljabloo)	118	Olsson, Eva	24
Nilsson, Alf	93, 101, 105		
Nilsson, Birgit	104, 112		
Nilsson, Erik	45		

<i>Olsson, Karl</i>	10, 11, 20	<i>Rasmussen, Tor Fredrik</i>	150
<i>Olsson, Karolina</i>	25	<i>Redland, Charles</i>	129, 283
<i>Olsson, Roland</i>	178	<i>Regina, Elis</i>	112
<i>Olsson, Ruth</i>	23	<i>Rehnman, Eric</i>	136
<i>Olsson, William Olof</i>	289	<i>Reichmann, Gunnar</i>	190
<i>Oppenheimer, Robert</i>	39	<i>Reinfeldt, Fredrik</i>	100
P		<i>Rellmark, Jan</i>	105
<i>Palm, Gunnar</i>	127	<i>Renliden, Weine</i>	154
<i>Palme, Olof</i>	24, 54, 59, 174	<i>Rentzog, Sten</i>	110
<i>Palme, Sven</i>	24	<i>Resare, Ann</i>	236
<i>Parker, Charlie</i>	51, 65, 77, 100, 112	<i>Resare, Bengt</i>	236
<i>Patterson, Floyd</i>	93	<i>Resare, Håkan</i>	236
<i>Pearce, Douglas</i>	206	<i>Reuterskiöld, Marianne</i>	204
<i>Pei, I.M.</i>	254	<i>Reutersvärd, Oscar</i>	100, 122
<i>Pelli, César</i>	256	<i>Rhedin, Peter</i>	171
<i>Persson, Christer (Malmö)</i>	150	<i>Rheinfeldt, Fredrik</i>	284
<i>Persson, Christer (Ö-sund)</i>	110, 212, 285	<i>Riedel, Georg</i>	29, 260
<i>Persson, Kristina</i>	110, 208	<i>Rignell, Claes</i>	43, 54, 58, 65, 92, 129, 137 138, 252
<i>Persson, Leif G.W.</i>	61	<i>Rilton, Ralph</i>	71
<i>Persson, Stefan</i>	247	<i>Rimskij-Korsakov, Nicolaj</i>	122
<i>Persson, Åke</i>	290	<i>Roll, Anna</i>	110
<i>Peter, Markus</i>	281	<i>Rollins, Sonny</i>	91, 112
<i>Peterson, Oscar</i>	56, 68, 86, 92, 104, 111 112, 271	<i>Rommel, Erwin</i>	88
<i>Pethrus, Lewi</i>	153	<i>Romney, Mitt</i>	275
<i>Pettersson, Christer</i>	59	<i>Rooth, Tony</i>	156
<i>Pettersson, Gottfrid</i>	68	<i>Rosén, Kjell</i>	45
<i>Pettersson, Göran</i>	289	<i>Rosengardt</i>	70
<i>Pettersson, Robert</i>	285	<i>Rosengren, Birger</i>	45
<i>Pettersson, Sofia</i>	254	<i>Rosewall, Ken</i>	129
<i>Philipson, William</i>	33	<i>Ross, Brandon</i>	254
<i>Piaget, Jean</i>	144	<i>Rubinstein, Arthur</i>	109
<i>Pictor, Albertus</i>	133	<i>Rudberg, Johannes</i>	103
<i>Pol Pot</i>	121, 161	<i>Rundqvist, Oscar</i>	118
<i>Polo, Marco</i>	29	<i>Russel, George</i>	121
<i>Poppe, Nils</i>	46, 71	<i>Rybrant, Gösta</i>	57
<i>Powell, Bud</i>	116	<i>Rydberg, Viktor</i>	44
<i>Powers, Francis Gary</i>	103	<i>Rydeberg, Georg</i>	71, 96
<i>Pramerth, Arne</i>	92, 104	<i>Rydh, Hanna</i>	109, 110
<i>Princip, Gavriilo</i>	24	S	
<i>Prins, Carl Philip</i>	268	<i>Sahlberg Sylegård, Heléne</i>	241, 249, 266
<i>Prinsessan Madeleine</i>	268	<i>Sahlberg, Adrian</i>	214
<i>Prinsessan Victoria</i>	268	<i>Sahlberg, Ann</i>	214
<i>Pöntinen, Roland</i>	251, 271	<i>Sahlberg, Birger</i>	71
Q		<i>Sahlberg, Björn</i>	20, 132, 135, 152, 153, 156 161, 171, 176, 179, 192, 207 241, 246, 249, 266, 269, 270 272, 286, 287, 290
<i>Quisling, Vidkun</i>	35	<i>Sahlberg, Carl Otto</i>	15
R		<i>Sahlberg, Christina</i>	23, 45, 91, 137, 138 139, 145, 176, 181, 188, 194 204, 235, 249, 251, 265, 270, 287
<i>Ramel, Povel</i>	55, 68, 123, 261		
<i>Ramel, Stig</i>	170, 171, 176, 182, 250		
<i>Ramström, Dick</i>	140		
<i>Rankka, Maria</i>	268		
<i>Rasch, Ellen</i>	10		

Sahlberg, Elisabeth	20, 31, 36, 121, 126 128, 129, 185, 188, 190, 193 200, 215, 232, 234, 274, 275	Sjöberg, Fredrik	9, 192
Sahlberg, Ellen	199, 214, 286	Sjöberg, Sven	110
Sahlberg, Eva-Carin	202	Sjödin, Kristina	123
Sahlberg, Gull	20, 238, 245	Sjökvist, Gustaf	273
Sahlberg, Ida	197, 202	Sjöman, Vilgot	96
Sahlberg, Jan	38, 48, 66, 118, 155, 156, 205	Sjöstedt, Martin	254
Sahlberg, Johan	19, 22, 119, 214	Skoglund, Gunnar	71
Sahlberg, Kerstin	118	Smith, Melissa	188
Sahlberg, Lovisa	204	Smith, Stuff	80, 116
Sahlberg, Martin	136, 202, 274	Snowden, Edward	130
Sahlberg, Pelle	216	Sohlman, Michael	2, 40, 199, 247, 251
Sahlberg, Reinhold Ferdinand	45	Solyom, Janos	247, 259
Sahlberg, Thure	15	Sommerlath, Silvia	143
de Saint Cyr Guy	76, 185	Spade, Johan	10
Saint Cyr, Henri	75, 76	Spielberg, Steven	222
Salin, Kasper	232	Spjuth, Carl-Åke	80
Salonen, Esa-Pekka	288	Sporrong, Ulf	15, 16, 186
Sandell, Klas	285	Springsteen, Bruce	233
Sandler, Maja	110	St Cyr, Johnny	76
Sandström, Stig	86, 89, 251	Stalin, Josef	58, 121, 161
Schaffer, Janne	278, 279	Stangenberg, Emil	29
Schauman, Eugen	21	Stangenberg, Gunnar	238, 239
Scheja, Staffan	137, 259	Stangenberg, Karin	239
Scholander, Wilhelm	18	Stangenberg, Knut	30, 238, 239, 240
Schostakovich, Dmitrij	103	Stanley, J.	51
Schreuder & Olsson	12, 13	Steinbeck, John	71
Schubert, Lia	84	Sten Sture d.ä.	124
Schulalongkorn (Rama V)	245	Stenbeck, Jan	236, 247, 280
Schumann, Clara	43	Stenberg, Jan	65
Schumann, Robert	43, 53, 72	Stenmark, Ingemar	62
Schwartz, Hansi	156	Stensen, Helle	178
Schwindt, Christian	110	Stern, Isaac	110
Scott, Shirley	116, 131	Stitt, Sonny	116
Scott, Tony	78	Stolpe, Jan	148
Sedgwick, Amanda	254	Storch, Marcus	231
Segovia, Andrés	85	Strand, Karl Erik	228, 287
Sejima, Kazuyo	281	Stravinskij, Igor	109
Selin, Karl-David	268	Strindberg, August	15, 18, 20, 22, 52 55, 68, 96, 100
Setterlind, Bo	246	Strindberg, Nils	52
Shearing, George	112	Sundén, Hjalmar	100
Shepp, Archie	116	Sundevall, Leppe	118
Shin, Donald	164	Sundin, Mats	203
Sibirjakov, Alexander	154	Svensson Spade, Anders	9
Siegbahn, Manne	61	Sydhoff, Beate	233
Siewertz, Sigfrid	52	Söderberg, Clara	20, 238, 239, 242 256, 265
Sigfridsson, Hans	9	Söderberg, Hjalmar	96
Sigfridsson, Olof	9	Söderberg, Margaretha	230
Silver, Horace	115	Söderberg, Michael	45, 235
Simon, Paul	112	Söderberg, Per	231
Sinatra, Frank	66, 263, 289	Söderberg, Pontus	152, 153, 230, 231, 239 242, 256, 265, 273
Siverz, Ann	93, 94		

Söderblom, Åke	46	Ulfstätter-Troell, Agneta	156
Södergran, Edith	24	Ulvæus, Björn	156, 200
Söderholm, Ulf	110	Ulvæus, Gunnar	156
Söderlind, Erik	254	Ulvenäs, Jan	185
Söderman, Bosse	71	Utzon, Jørn	206
Söderman, Sten	247, 261	V	
Söderqvist, Ann-Sofi	254	Vading, Bo	182
Söderqvist, Christer	234	Vasa, Gustav	9
Söderström, Elisabeth	137	Vassal, Jean-Philippe	281
Sörenstam, Annika	93	Vaughan, Sarah	116
T		Vidén, Lars	178
Tall Bull	278	Vigeland, Gustav	238
Tantzman	48	Vilas, Guillermo	129
Tatum, Art	263, 271	Villner, Katarina	226
Taube, Evert	23, 79, 123	von Heidenstam, Verner	226
Taylor, Cecil	116	von Malmborg	15
Tegmark, Max	7	von Otter, Anne Sofie	230
Tegnér, Alice	233	von Schoenberg, Hans	79, 185
Tengbom, Ivar	92	von Sydow, Fredrik	61
Tengedahl, Janne	110	Vreeswijk, Cornelis	123
Thelin, Eje	74, 286	W	
Theselius, Gösta	79	Wadenius, Jojje	129
Thielemanns, Toots	112	Waern, Dan	95, 155
Thompson, Lucky	80, 116	Wagner, Richard	104
Thomson, Elizabeth	261	Walesa, Lech	161
Thorén, Arne	128	Wallberg, Alfred	279
Thorngren, Bertil	140	Wallenberg, Alice	28
Thorsen, Kjetil	281	Wallenberg, Jakob	247
Thulin, Ingrid	111	Wallenberg, Knut	28
Thuresson, Svante	118	Wallenberg, Raoul	100
Tidblad, Inga	137	Wallin, Örjan	256
Tito, Dennis	228	Wallquist, Einar	210
Tito, Josip Broz	161	Wargentín, Pehr	18
Tjajkovskij, Peter	265	Washington, Dinah	86
Toffler, Alvin	163	Watts, Alan	115
Topelius, Zackarias	40	Webster, Ben	116, 148, 268
Tormé, Mel	111, 263	Webster, Charles	107
Tornberg, Anders	283	Weise, Arne	95, 100
Torstensson, Robin	264	Welandér, Meta	232
Torstensson, Britt	264	Welandér-Berggren, Elsebeth	279
Tranberg, Lene	281	Welin, Gustaf	82
Troell, Jan	156	Wells, Bob	111
Turpin, Ben	14, 126	Wennerström, Stig	61
Tutu, Desmond	267	Werming, Per Emanuel	61
Tydén, Michael	288	Westin, Lars	260, 261
Törnkvist, Ove	122	Whitlock, Anna	257
Törnqvist, Gunnar	100, 107, 133, 136, 139 143, 150	Wibble, Ann	57
U		Wickman, Putte	74, 78, 112, 261
Uddenberg, Nils	261	Wigh, Leif	218
Ulfsson, Åsa	140	Wikland, Ilon	234
Ulfstätter, Esbjörn	156	Wikström, Cecilia	254

Wilhelmsson, Arne 29, 96, 110, 180, 225
 230, 236, 241
 Wilhelmsson, Göte 288
 Willemark, Lena 118
 William Olsson, Tage 289
 William Olsson, William 289
 Wilson (Colonel) 70
 Wilson, Teddy 29, 86
 Wilöf, Hans 231
 Wingårdh, Gert 230, 231, 232, 268, 281, 282
 Winston, Churchill 130
 Winther, Maria 254
 Wohlin, Hans 261
 Wolgers, Beppe 288
 Wållgren, Gun 68
 Wärmark, Anders 178
 Wärmell, Bosse 70, 71, 73, 86, 99, 105
 Wärneryd, Olof 143, 144, 223, 268
 Wästberg, Olle 247
 Wöhrmann, Nicke 29, 94, 105, 110, 112
 115, 118, 119, 128, 136, 154
 226, 234, 236, 241, 246, 260, 272
 Wöhrmann-Hill, Susanne 272
Y
 Yan, Mo 9
 Yego, Hillary Pipsang 153
 Young, Lester 29, 65, 148
 Yutang, Lin 52

Z

Zackrisson, Göran 137
 Zedong, Mao 58, 121, 161
 Zennström, Niklas 247
 Zetterberg, Olle 231
 Zetterlind, Bo 137
 Zetterlund, Monica 40, 80, 112, 123
 129, 136, 288, 290
 Zjukov, Georgij 37
 Zims, Zoot 115
 Zine El Abidine Ben Ali 263

Å

Åberg, Ulf 185
 Åhman, Arne 153
 Åkerberg, Sture 136, 289
 Åkerbladh, Carl 31, 227
 Åkerlund, Tord 127
 Åkerman, Gun 43, 70
 Åsbrink, Erik 61, 188
 Åsling, Nils G. 208

Ö

Öhman, Kjell 146, 203
 Östberg, Ragnar 28, 249
 Österwall, Arthur 72, 74, 77, 86, 93, 101
 105, 106, 205, 230
 Östling, Sven 106

Personregister Krönika 5.0 (2018)

A

<i>Abrahamsson, Erik</i>	56, 59, 60, 77, 96, 116	<i>Baertling, Olle</i>	155
<i>Abrahamsson, Märta</i>	74, 77, 116	<i>Baker, Chet</i>	136, 148
<i>Abrahamsson, Pehr</i>	24	<i>Bannister, Roger</i>	143
<i>af Klintberg, Bengt</i>	21, 108, 111	<i>Baron, Bengt</i>	104
<i>Ahlberg, Olof</i>	118, 119	<i>Batra, David</i>	101
<i>Ahlin, Margita</i>	148	<i>Bauer, Lisa</i>	127
<i>Ahnegård, Bo</i>	147, 148	<i>Bedoire, Fredric</i>	82, 127
<i>Ahrbom, Nils</i>	156, 157	<i>Bengtsson, Eva-Lena</i>	171
<i>Ahrbom, Per</i>	81, 117, 156	<i>Bengtsson, Margareta</i>	35
<i>Alfredsson, Hans</i>	120, 121	<i>Berg, Edvard</i>	80
<i>Algotsson, Mathias</i>	101	<i>Berg, Svante</i>	141
<i>Allan, Jan</i>	28	<i>Berged, Svante</i>	88
<i>Allesson Nyberg, Susanna</i>	170	<i>Bergengren, Gunilla</i>	148
<i>Alsobrook, Law</i>	42, 97, 128	<i>Bergman, Ingmar</i>	103, 150, 152
<i>Anckarström, Jacob Johan</i>	141	<i>Bergman, Ingrid</i>	152
<i>Andered, Gunnar</i>	156	<i>Bergner, Roger</i>	172
<i>Andersson, Benny</i>	31, 32	<i>Bergström, Albert</i>	49
<i>Andersson, Bibi</i>	152	<i>Bergström, Berith</i>	49
<i>Andersson, Erik</i>	142	<i>Bergström, Emma</i>	50
<i>Andersson, Kåre</i>	113	<i>Bergström, Ingrid</i>	49
<i>Andersson, Per</i>	76	<i>Bergström, Jerry</i>	138
<i>Andrée, S.A.</i>	80	<i>Bergström, Maria</i>	49
<i>Anthelius, Zacharias</i>	105	<i>Bergström, Ovar</i>	52, 53
<i>Appel, Kenneth</i>	145	<i>Bergström, Ragnhild</i>	49
<i>Arborelius, Anders</i>	65, 105	<i>Bergström, Sune</i>	120
<i>Arborelius, Lars</i>	105	<i>Bergström-Simonsson, Anna</i>	51
<i>Arborelius, Rudolf</i>	105	<i>Bergvall, Greger</i>	169
<i>Arnault, Jean-Claude</i>	139, 151	<i>Bieber, Justin</i>	35
<i>Aronowitsch, Eva</i>	155	<i>Bielke, Inger</i>	156
<i>Aronowitsch, William</i>	154, 155	<i>Bielke, Urban</i>	156
<i>Arrhenius, Svante</i>	46, 59	<i>Bildt, Carl</i>	25
<i>Asker, Björn</i>	19	<i>Bildt, Gillis</i>	25
<i>Asker, Britt-Marie</i>	19, 141	<i>Bill, Thomas</i>	88
<i>Asmussen, Svend</i>	78	<i>Bjelvenstedt, Bengt</i>	152
<i>Asplund, Christer</i>	155	<i>Björkstén, Hacke</i>	88, 89
<i>Asplund, Elisabet</i>	155	<i>Björling, Johan</i>	24
<i>Asplund, Gunnar</i>	46	<i>Björling, Jussi</i>	145
<i>Asplund, Hans</i>	104	<i>Blakey, Art</i>	79
<i>Asplund, Maria</i>	161	<i>Blomdahl, Karl Birger</i>	113
<i>Asplund, Peter</i>	45, 101	<i>Blomquist, Leif</i>	30
B		<i>Boberg, Ferdinand</i>	84
<i>Backenroth, Gunnel</i>	18	<i>Bohr, Niels</i>	69
<i>Backenroth, Hans</i>	18, 19	<i>Bolinder, Carl Gerhard</i>	115
<i>Backman, Fredrick</i>	29	<i>Bolinder, Erik</i>	116
<i>Backström, Adam</i>	156	<i>Bolinder, Jean</i>	115
<i>Backström, Sven</i>	156	<i>Borg, Anders</i>	11

Borg, Björn	37	Davis, Miles	18, 42, 79, 84
Botvid, John	121	Dawkins, Richard	34, 35
Bowie, David	140	De Geer, Birgit	152
Brahms, Johannes	121	De Geer, Lars	152
Bratt, Christian	76, 82, 131, 137	Dellert, Kerstin	145
Bratt, Henric	131	Dion, Celine	35
Bratt, Jonas	131	Domingo, Plácido	153
Brattgård, Anneli	175	Dominique, Carl-Axel	89
Brodda, Claes	28	Dominique, Monica	89
Broman, Gunnar	103	Dorph, Anna Karin	13, 142
Broms, Anna Dam	99	Drottning Kristina	51, 52, 157
Broms, Johan	99	Drottning Sofia	156
Broms, Staffan	99	Dubochet, Jacques	124
Browaldh, Tore	117	Dylan, Bob	44, 71, 107
Burman, Anders	90	E	
Busch, Ebba	27	Eckered, Thomas	175
Bähr, Göran	105	Eden, Anthony	77
C		Edfeldt, Åke	121
Calloway, Cab	84	Edlind-Friberg, Louise	120
Carl XVI Gustav	99, 123, 151	Ehn, Erik	116, 152
Carlson, Axel	141	Ehn, Oscar	116
Carlson, Carl Julius	53	Ehrensverd, Gösta	137
Carlson, Curtis	38	Einstein, Albert	66, 67, 102, 147
Carlson, Elin	48	Ek, Kurt	46
Carlson, Elsa	21, 76	Ekberg, Reimers	30
Carlson, Ernst	80, 81, 142	Ekman, Ann-Kristin	21
Carlson, J. Aug.	142	Ekman, Ulf	116
Carter, Benny	85	Ekspong, Gösta	28
Cassel, Björn	109	Eldh, Carl	119
Cassel, Christer	109	Ellington, Duke	84
Celsing, Johan	117	Elvin, Jan	120
Celsing, Peter	117	Elworth, Hjalmar	13, 15, 52
Chamberlain, Neville	77	Elworth, Lennart	12, 13, 85
Chipperfield, David	92	Engdahl, Horace	151
Chopin, Frederic	83	Englund, Ernie	89
Christians, Lars	89	Englund, Peter	7, 151, 158
Churchill, Winston	77	Engström, Bengt Olof	119, 120
Corea, Chick	147	Engström, Birgitta	90
Crona, Claes	43	Engström, Mats G.	61, 116, 127, 128
D			149
Dahl, Waldemar	25	Engström, Nils	90, 91
Dalborg, Hans	118	Engström, Yvonne	61
Damberg, Mikael	58	Epstein, Viktor	37
Danielsson, Lillemor	35	Ericson, Nils	15, 16, 25
Danielsson, Per	35, 162	Ericsson, John	13, 14, 75, 105
Danielsson, Tage	120, 121, 134	Ericsson, Lars Magnus	18
Danielsson, Tamara/Tami	35	Eriksson, Lars-Erik	12
Danielsson, Ulf	35	Erling, Erik	138
Danius, Sara	27, 99, 139, 151	Erskine, Ralph	30
Dardel, Nils	139	Esbjörnsson, Inga	157
Dardel, Thora	139	F	
Darwin, Charles	60	Fakt, Janne	89

<i>Fagerström, Krister</i>	81	<i>Gustav V</i>	133
<i>Falck, Åke</i>	55	<i>Gustav Vasa</i>	76, 105, 156
<i>Fellbom, Claes</i>	81	<i>Gustavsson, Henry</i>	88
<i>Fellbom, Jan</i>	81	<i>Gyldén, Thyra</i>	139
<i>Feringa, Bernhard</i>	59	<i>Gyllenberg, Eva-Karin</i>	122, 124, 127, 137
<i>Fernqvist, Bertil</i>	30, 78	<i>Gårdlund, Torsten</i>	114
<i>Fincke, Mats</i>	111	H	
<i>Fitzgerald, Ella</i>	78, 101	<i>Haken, Wolfgang</i>	145
<i>Fleming, Sandford</i>	12	<i>Hall, Jeffrey</i>	105
<i>Fogelberg (Falke), Kerstin</i>	90	<i>Hallström, Ivar</i>	80
<i>Fogelberg, Greta</i>	90	<i>Hammar, Karin</i>	101
<i>Fogelberg, Kerstin</i>	149	<i>Hammar, Mimmi</i>	101
<i>Fogelström, Per Anders</i>	66	<i>Hammar sköld, Dag</i>	113
<i>Forsberg, Peter</i>	59	<i>Hart, Oliver</i>	44, 59
<i>Frank, Joacim</i>	124	<i>Hawking, Stephen</i>	32, 34, 147
<i>Friberg, Sten Axel</i>	120	<i>Hayton, Lennie</i>	84
<i>Friberg, Sten</i>	120	<i>Heberlein, Thomas</i>	98
<i>Frisell, Anna</i>	48	<i>Hedlund, Sven Adolf</i>	129
<i>Frostensson, Katarina</i>	151	<i>Hegardt de Rees, Helena</i>	98
<i>Fryxell, Anders</i>	55	<i>Helander, Sture</i>	152
<i>Fryxell, Karl-Axel</i>	55	<i>Heliga Birgitta</i>	40, 57
<i>Fröjdh, Christer</i>	124	<i>Hellmark Knutsson, Helene</i>	58, 152
<i>Fuglesang, Christer</i>	28	<i>Hellström, Bengt</i>	77
<i>Funcke, Bernt</i>	40, 142	<i>Hellström, Gustaf</i>	77
<i>Funcke, Kristina</i>	142	<i>Helmfrid, Staffan</i>	126, 127, 128
<i>Funcke, Nils</i>	142	<i>Henderson, Richard</i>	124
<i>Fällström, Anders</i>	112	<i>Henriksson, Olov</i>	96
G		<i>Henriksson, Ulf</i>	95
<i>Gagarin, Jurij</i>	76	<i>Hertig Bengt</i>	74
<i>Gagarin, Matvej Petrovitj</i>	76	<i>Hesselblad, Elisabeth</i>	40, 57
<i>Gahn, Ingalill</i>	88	<i>Hessle, Marie</i>	56
<i>Garbo, Greta</i>	51	<i>Hessle, Sven</i>	56, 72
<i>Gardiner, Ronnie</i>	101	<i>Higgs, Peter</i>	69
<i>Garner, Errol</i>	90	<i>Hitler, Adolf</i>	77
<i>Getz, Stan</i>	85	<i>Hjertén, Sigrid</i>	23
<i>Gillespie, Dizzy</i>	78	<i>Hjorth, Bror</i>	119
<i>Glanzelius, Anton</i>	148	<i>Hjortzberg, Olle</i>	41, 42, 140, 155
<i>Glanzelius, Ingmar</i>	148	<i>Holiday, Billy</i>	84
<i>Graafen, Ruth</i>	75	<i>Holm, Stefan</i>	76
<i>Grafström, Gillis</i>	144	<i>Holm, Stig</i>	90
<i>Graham, Billy</i>	138	<i>Holmgren, Ann Margret</i>	47, 48
<i>Grahn, Bengt-Erik</i>	71	<i>Holmgren, Israel</i>	47, 48, 49, 156
<i>Granqvist, Carl Jan</i>	46, 49, 50, 51, 52	<i>Holmlund, Per</i>	173
<i>Grede, Kjell</i>	126	<i>Holmström, Bengt</i>	44
<i>Greenspan, Alan</i>	85	<i>Holmström, Bo</i>	113
<i>Grimaldi, Salvatore</i>	60	<i>Horne, Lena</i>	78, 84
<i>Grut, Torben</i>	46	<i>Hydman Vallien, Ulrica</i>	145
<i>Grünwald, Isaac</i>	23, 139	<i>Hülphers, Bo</i>	30, 78
<i>Gulda, Friedrich</i>	147	<i>Hülphers, Inger</i>	78
<i>Gullin, Lars</i>	18, 88	<i>Håkansson, PO</i>	28
<i>Gustav II Adolf</i>	143	<i>Hägerstrand, Torsten</i>	66, 143
<i>Gustav III</i>	141	<i>Hägg, Gunder</i>	143

<i>Hägg, Olle</i>	152	L	
<i>Hägglund, Göran</i>	27	<i>Ladulås, Magnus</i>	74
<i>Höckert, Johan Fredrik</i>	80	<i>Lagerlöf, Selma</i>	131, 133, 134
<i>Höglund, Anna</i>	139	<i>Lallerstedt, Erik</i>	46, 118
<i>Hörnlund, Börje</i>	17	<i>Landby, John</i>	143
I		<i>Langefors, Börje</i>	53, 54
<i>Igelström, Kent</i>	89	<i>Langefors, Ulf</i>	52
<i>Ishiguro, Kazuo</i>	106, 107, 152	<i>Larsen, Henning</i>	19
<i>Iwring, Emil</i>	88, 99	<i>Larsén, Jan</i>	86
J		<i>Larsson Bratt, Jonas</i>	76
<i>Jackelén, Antje</i>	56	<i>Larsson, Gerhard</i>	145
<i>Jacobsson, Börje</i>	69	<i>Larsson, Hans</i>	101
<i>Jacobsson, Per</i>	143	<i>Larsson, Jon</i>	24
<i>Jacobsson, Richard</i>	69	<i>Larsson, Tommy</i>	85
<i>Jefferson, Thomas</i>	68	<i>Lenin, Vladimir</i>	12, 16
<i>Jerndahl, Aron</i>	138	<i>Lennon, John</i>	108
<i>Jerring, Sven</i>	149	<i>Lessing, Doris</i>	9
<i>Jers, Filip</i>	43	<i>Levey, Stan</i>	85
<i>Jobs, Steve</i>	65	<i>Lewis, Carl</i>	123
<i>Johannes Paulus II</i>	57	<i>Liljequist, Rudolf</i>	55
<i>Johansson Werre, Ulf</i>	28	<i>Lilliesköld, Carolina</i>	13, 14
<i>Johansson, Jan</i>	96	<i>Lindahl, Tomas</i>	35
<i>Johnsson, Barbro</i>	41	<i>Lindberg, Göran</i>	42
<i>Jokkmöks-Jokke</i>	159	<i>Lindberg, Oscar</i>	150
<i>Jonas, Leif</i>	86	<i>Lindbom, Owe</i>	78
<i>Jaeder, Asta</i>	88	<i>Lindborg, Fredrik</i>	28
<i>Jönsson, Ludvig</i>	152	<i>Lindegren, Erik</i>	113
K		<i>Lindencrona, Gustaf</i>	59, 127
<i>Kalla, Charlotte</i>	138	<i>Linder, Anders</i>	33, 34
<i>Kamprad, Ingvar</i>	111	<i>Lindfors, Lill</i>	33, 34
<i>Kant, Edgar</i>	143	<i>Lindgren, Astrid</i>	9, 37, 41, 42, 45, 46, 96 118, 129, 134, 157
<i>Kant, Immanuel</i>	142, 143	<i>Lindgren, Jens</i>	172
<i>Karl XII</i>	76, 131	<i>Lindgren, Magnus</i>	101
<i>Karlsson, Harry</i>	139	<i>Lindgren, Torgny</i>	129, 130
<i>Karlsson, Mora-Nisse</i>	72, 73	<i>Lindhagen, Carl Arvid</i>	25
<i>Karlsson, Nils Emanuel</i>	72	<i>Lindhagen, Claes Albert</i>	25
<i>Karlsson, Sven Harry</i>	99, 139	<i>Lindhagen, Jan</i>	24
<i>Karlströmer, Ulf</i>	157	<i>Lindhagen, Lars</i>	24
<i>Ken, Stacey</i>	106, 152	<i>Lindquist, Sven-Olof</i>	100
<i>Kessel, Barney</i>	85	<i>Lindskog, Bisse</i>	90
<i>Key, Axel</i>	80	<i>Lindskog, Hans</i>	90, 91
<i>Kinberg Batra, Anna</i>	27	<i>Lindström, Harald</i>	4
<i>Kirchsteiger, Ernst</i>	53	<i>Lindwall, David</i>	142
<i>Kjaerstad, Jan</i>	158	<i>Lindörn, Bror-Axel</i>	156
<i>Kjellberg, Margareta</i>	103	<i>Ljungdahl, Axel</i>	111, 135
<i>Klinckowström, Axel</i>	139	<i>Logan, Aubrey</i>	101
<i>Knutson, Knut</i>	138	<i>Lundberg, Camilla</i>	106
<i>Knutsson Bonde, Karl</i>	83	<i>Lundborg, Carl</i>	30
<i>Koppel, Lone</i>	19	<i>Lundborg, Erik</i>	98
<i>Kreisler, Fritz</i>	83	<i>Lundén, Thomas</i>	174
<i>Kull, Carita</i>	145	<i>Lundin, Hulda</i>	49
<i>Kull, Lars Steffen</i>	144		

Lundqvist, Gunnar	72	Nerbe, Kerstin	81
Lundqvist, Göran	103	Nilsson, Birgit	134, 153
Luther King, Martin	84	Nobel, Alfred	20, 21, 52, 53, 60, 75, 105 118, 131, 136
Luther, Martin	65, 105	Nobel, Emanuel	111
Löfven, Stefan	11	Nobel, Ludvig	50
M		Nobelius, Petrus	21, 118
Macchiarini, Paolo	140	Nobile, Umberto	24
Magnsjö, Björn	136	Norberg, Johan	70
Malmgren, Finn	23, 24	Nordahl, Gustaf	23
Malmkvist, Siw	88	Nordenskiöld, Adolf Erik	80
Mandela, Nelson	9, 156	Nordin, Sture	29, 99
Mangs, Frank	138	Nordin, Sara	102
Mangs, Sune	138	Nordqvist, Stig	141
Mannerstål, Ewa	78, 146	Norin, Karl-Henrik	88, 89
Mark, Heinrich	151	Norman, Charlie	28, 70, 83, 89
Mark, Peeter	151	Norman, Henning	96
Marshall, George C.	72	Norrby, Anna	154
Martinsson, Harry	113	Norrby, Britta	92
Max Martin	35	Norrby, Johannes	44, 77
Mc Gawley, Kerry	142	Norrby, Lars-Johan	73, 77, 83, 90, 110 121, 125, 156, 157
Melander, Olle	171	Norrby, Stefan	92
Melin, Gunilla	76	Nycander, Curt	104
Melin, Sten	116	Nyström, Jenny	41, 129
Mendelssohn, Cécile	144	O	
Mendelssohn, Felix	144	Odhner, Carolina	15
Meri, Lennart	151	Odlinder, Lennart	85
Mersenne, Marin	54	Ohlsson, Karl	22
Milles, Carl	22, 66, 119	Ohsumi, Yoshinori	59
Mitchell, Andrea	85	Olander, Gösta	73, 74
Mitchell, Joan	85	Ollers, Edvin	130
Moberg, Vilhelm	32	Ollmark, Tommy	85
Modéen, Thor	120, 121	Olofsson, Sigfrid	13, 52
Mogert, Roger	58	Olsson, Karl	46, 114
Monk, Thelonius	78	Oscar II	25
Monsen, Hans	24	Owen, Samuel	99, 114
Mozart, Wolfgang Amadeus	147	P	
Munktell, Theofron	115	Pace, Jonathan	54
Murray, Adolf Wilhelm	136	Pagrotsky, Leif	103
Murray, Alfred	136	Paine, Patty	42, 128
Murray, Gilbert	137	Palm, Gunnar	30
Murray, Malcolm	137	Palme, J.H.	115
Murray, Rickard	136	Palme, Olof	115
Murray, Walter	136	Parker, Charlie	42, 70
Musk, Elon	140	Pelé, Edson	149
Mühlbrecht, Otto	47	Perfetti, Ingrid	101
Myrdal, Gunnar	35, 44	Persson, Göran	70, 145
Måås-Fjetterström, Märta	50	Persson, Kristina	17
Mörling, Ulf	140	Peterson-Berger, Wilhelm	119
N		Petrén, Alice	80
Natt Och Dag, Elisabeth	83	Petri, Olaus	105
Neovius, Aino	108		
Neovius, Gösta	108, 109, 148		

Pettersson, Harald	147
Pettersson, Olof	21
Planting-Bergloo, Anders	75
Planting-Bergloo, Ebba	75, 116
Planting-Bergloo, Ernst	75
Planting-Bergloo, Johan Anders	76
Planting-Bergloo, Lotte	75
Planting-Bergloo, Ulla	75
Pred, Allan	121
Press, Maria	174
Prinsessan Sibylla	151
Putin, Vladimir	11, 12
Påven Franciskus	56, 65, 105

Q

Queen Elisabeth	123
-----------------	-----

R

Rabot, Charles	24
Ramel, Povel	121
Ramel, Stig	55, 153
Reinfeldt, Fredrik	9, 11, 101
Reinius, Elis	156
Reinius, Leif	156
Reinius, Robert	156
Reinius, Vega	157
Renberg, Elsa Laula	71
Reuterswärd, Carl Fredrik	108
Reuterswärd, Oscar	108
Riben, Hans-Martin	172
Rich, Buddy	78
Riedel, Georg	9, 90
Riedel, Sara	9
Riesel, Hans	54, 148
Rignell, Claes	73, 125
Rignell, Robert	51, 91, 92
Rodhe, Tina	82, 151
Rollén, Artur	120
Roosevelt, Eleanor	84
Roosevelt, Franklin D	84
Rosbash, Michael	105
Rosengren, Bernt	28
Rosin, Björn Erik	94
Rosin, Mats	94
Rosling, Hans	116, 153
Ross, Arnold	84, 85
Rubinstein, Arthur	83
Rudbeck d.ä., Olof	102, 118
Rudbeck, Olof	131
Rudbeck, Vendela	118
Rudberg, Johannes	169
Rudolfsson, Lars	32
Rudstam, Gösta	69
Rydberg, Viktor	129, 157

Ryskog, Arne	88
Rössner, Britta	155, 156
Rössner, Stephan	155, 156

S

Sahlberg Sylegård, Heléne	76, 147
Sahlberg, Bengt	130
Sahlberg, Björn	30, 32, 37, 38, 54, 55, 95 109, 122, 147
Sahlberg, Carl Otto	16
Sahlberg, Carl-Erik	157
Sahlberg, Charlotta	75
Sahlberg, Christina	12, 28, 31, 35, 37, 51, 55 69, 74, 94, 95, 122, 141, 142, 147
Sahlberg, Elisabeth	21, 60, 78, 82, 92, 96 97, 105, 111
Sahlberg, Gull	51, 53, 109
Sahlberg, Jan	22, 120, 155
Sahlberg, Johan	39, 139
Sahlberg, Kerstin	121, 136, 155
Sahlberg, Martin	21, 22, 69, 74, 94, 97
Sahlberg, Pär Axel	157
Sahlberg, Stina	74
Sahlin, Carl	61
Samuelsson, Bengt	120
Sandberg, Karl Martin	35
Sandberg, Lillemor	35
Santesson, Henrik	92
Scheele, Carl Vilhelm	119
Scheja, Staffan	78
Schlaug, Birger	86
Schumann, Robert	121
Schytt, Valter	24
Scott, Tony	89
Sedin, Daniel	59
Sedin, Henrik	59
Sedvallsson, Svante	107
Sempler, Kaianders	127
Shank, Bud	85
Shelley, Mary	144
Shorter, Wayne	79
Siegbahn, Manne	59
Sigfridsson, Erik	13, 52
Sigfridsson, Hans	13, 52
Simonsson, J.D.	51
Sjöberg, Gustav	149
Sjögren Zipsane, Eva	174
Sjögren, Anna	23
Sjögren, Nils	22, 23, 139
Skifs, Björn	88, 91
Sköld, Otte	139
Skötkonung, Olof	76
Slörner, Nils Erik	99

Smith, Patty	107	Tegnér, Alice	150
Sohlman, Karin	55	Tengbom, Ivar	46, 117
Sohlman, Michael	55	Tesch, Anna	108
Sohlman, Ragnar	55, 136	Tesch, Nils	108
Sohlman, Rolf R:son	55	Tesch, Olle	108
Sohlman, Sverre R:son	136	Thaler, Richard	122
Sokrates	99	Thielemans, Toots	42, 43
Solyom, Janos	105, 121	Thuresson, Svante	121
Spears, Britney	35	Thöldte, Jenny	136
Spjuth, Bo	121	Thöldte, Nina	136
Spjuth, Lena	121	Tisell, Carl Jan	121
Spjuth, Lillan	121	Tisell, Lars	121, 156
Sporrong, Ulf	100, 126	Tomlinson, John	106
Stadling, Jonas	76	Torgén, Charlott	175
Stalin, Josef	12, 72	Trump, Donald	12, 37, 67
Stemme, Erik	109, 136, 147, 148	Törnqvist, Gunnar	143
Stemme, Nina	136, 148, 153	U	
Sten Sture d.ä.	83	Ulfsdotter, Åsa	111
Stenberg, Jan	28	Ulfstedt, Ingrid	170
Stenhammar, Ernst	92	Ulvaeus, Björn	31, 32
Stenhammar, Wilhelm	92	V	
Stenmark, Ingemar	71	Vahlquist, Birgitta	75, 76, 116, 156
Stephenson, George	14	Vahlquist, Hans	75, 156
Stolpe, Jan-Gunnar	12, 85	Victor, Bo	152
Stolpe, Sven	157	Virén, Lars	38
Strindberg, August	80, 81, 99	von Bennet, Carl Stefan	119
Strindberg, Carl Oscar	99	von Celsing, Folke	117
Strindberg, Magdalena	99	von Dardel, Fredrik	139
Strindberg, Nils	80	von Schoenberg, Hans	72
Sundin, Arvid	90	Vreeswijk, Cornelis	88, 89
Svan, Gunde	138	Vrethammar, Sylvia	88
Svanberg, Jan	157	W	
Svanberg, Victor	157	Wahlgren, Anna	139
Swartz, Carl	61, 133	Wahlman, Lars Israel	133
Swartz, Eva	60	Wallander, Alf	118
Swartz, Per Oskar	61	Wallander, Jan	111, 117, 118
Swartz, Petter	60	Wallander, Sven	117, 118
Swartz, Richard	61	Wallenberg, Raoul	126, 139
Swedberg, Jesper	118	Wallenstein, Peter	118
Swedenborg, Emanuel	118	Walles, Erik	83
Svensson, Lill-Babs	88, 145	Wallwijk, Helena	131
Svensson, Lollo	89	Warhol, Andy	103
Svensson, Rolf	88	Washington, Dinah	42
Swift, Jonathan	109	Weise, Arne	43
Sylvén, Maria	171	Wells, Robert	89
Säverman, Ove	140	Wester, Sune	147
Söderberg, Clara	24, 30, 31, 35, 69, 94	Westman, P.L.	115
Söderberg, Pontus	30, 31, 57, 69, 94, 154	Wetterholm, Allan	52
Söderholm, Anders	61	Wetterholm, Magnus	53
Söderström, Elisabeth	145	Whitlock, Anna	48, 150
T		Wiberg, Harald	129
Tegmark, Max	35	Wickman, Putte	89

Wiesel, Torsten	67	Zimdahl, Helge	157
Wieselgren, Harald	80	Å	
Wigzell, Hans	120	Åberg, Anders	97
Wilhelmsson, Arne	78, 146, 152	Åberg, Lasse	97, 153, 154
Williams, Jerry	145	Åberg, Lennart	11
Windahl, Kenneth	89	Åkerlund, Tord	30
Wingårdh, Gert	37	Ånimmer, Lena	168
Wolf, Hans	77, 120	Åsbrink, Brita	75
Wolgers, Beppe	121	Ö	
Wrigley, William	158	Öfwerman, Rune	70, 88, 89
Wärmell, Bosse	81, 89, 155	Öhrström, Edvin	23
Wärneryd, Olof	165	Örbo, Karl	151, 152
Wöhrmann, Nicke	34, 149, 156	Örsan, Karl	173
Wöhrmann-Hill, Susanne	34	Östberg, Ragnar	76, 102
Y		Österholm, Rolf	45
Ymer, Elias	37	Österwall, Arthur	18
Z		Östling, Leif	110, 111
Zatopek, Emil	143	Östling, Sven	110, 111
Zetterberg, Lars	128		

Personregister Homo Selficus (2019)

A

Aalto, Aino	45
Aalto, Alvar	45
Abrahamsson, Erik	71
Abrahamsson, Märta	16
Agnas, Benny	22
Agnas, Kasper	22
Agnas, Konrad	22
Agnas, Mauritz	22
Agnas, Max	22
Ahlander, Dag	33, 35, 38
Ahnegård, Bo	65
Aldrin, Buzz	58
Algård, Erik	19
Alke, Björn	17
Alving, Barbro	18
Andrée, S.A.	75
Arefeldt, Sven	18
Armfelt, Carl Gustaf	46
Armfelt, Gustaf Mauritz	45
Armstrong, Neil	58

B

Babs, Alice	15, 16
Backenroth, Hans	18
Bagge, Anders	23
Bagge, Laila	23
Bagge, Sven-Olof	23
Bahr, Mats	22
Barber, Chris	22
Bedoire, Fredric	30
Bergman, Bo	73
Bergström, Jerry	21, 43
Bergöö, Karin	28
Bernadotte, Kerstin	18
Björklund, Jan	3
Björklund, Vera	17
Björling, Jussi	18
Blomdahl, Karl Birger	59
Blomquist, Leif	17, 19, 23
Blomquist, Lena	17, 19
Boldemann, Laci	16
Boldemann, Lina	16
Boldemann, Marcus	16
Boquist, Camilla	22
Boquist, Jan	22
Borg, Arne	55
Boye, Karin	18
Branting, Hjalmar	76

Branzell, Anna	30
Branzell, Sten	30
Bratt, Christian	32, 64, 65
Browaldh, Tore	21
Bröderna Herrey	25

C

Carlsson, Janne "Loffe"	17
Carlsson, Sickan	16, 18
Cederström, Gustaf	26
Chamberlain, Neville	74
Cronstedt, Axel Frederik	13

D

Dahl, Kerstin	22
Dahlbeck, Olof	59
Dalborg, Hans	65
Danielsson, Anders	71
Danielsson, Marie	71
Danielsson, Per	71
Danius, Sara	76
Dardel, Nils	18
Dominique, Axel	32
Dominique, Monica	32
Donnegan, Lonnie	22
Donner, Jörn	39
Drottning Kristina	40

E

Eckered, Thomas	61, 64
Eddington, Arthur	59
Ehn, Erik	32, 66
Ehn, Gun	66
Einstein, Albert	59
Ekelöf, Gunnar	18
Ekman d.ä., Gösta	18
Ekman, Hasse	18
Ellington, Duke	15, 17
Engström, Albert	73
Engström, Mats G.	22
Engström, Nisse	19, 20
Engwall, Lars	68
Ericson, Anna Lisa	18
Eriksberg, Folke	17
Eriksson, Lars	45

F

Ferlin, Nils	18
Flodgren, Boel	63
Fogelberg, Kerstin	70
Forsström, Tuva	45

<i>Franzén, Franz Michael</i>	45	<i>Jacobsson, Richard</i>	70, 71
<i>Fredman, Peter</i>	53	<i>Josephson, Ragnar</i>	18
<i>Fridolin, Gustav</i>	4	<i>Järnefelt, Aino</i>	45
<i>Frisell, Anders</i>	59	<i>Järnefelt, Armas</i>	45
<i>Frisell, Bill</i>	59	K	
<i>Frisell, Erik</i>	59	<i>Kahn, Aga</i>	18
<i>Frostenson, Katarina</i>	45	<i>Kahn, Bettina</i>	18
<i>Fröding, Gustaf</i>	76	<i>Kardemumma</i>	18
<i>Frölander, Lars</i>	70	<i>Karlströmer, Ulf</i>	68
<i>Fürst, Sigge</i>	16	<i>Klingspor, Adolf Magnus</i>	40
G		<i>Klingspor, Staffan</i>	40, 62
<i>Gagarin, Jurij</i>	57, 58	<i>Klingspor, Wilhelm Mauritz</i>	40
<i>Gallen-Kallela, Akseli</i>	44	<i>Kull, Carita</i>	30
<i>Gamlin, Yngve</i>	51	<i>Kullhammar, Lars</i>	23
<i>Gandhi, Mahatma</i>	74	L	
<i>Garbo, Greta</i>	18	<i>Lagerlöf, Selma</i>	29, 76
<i>Gedin, Per I.</i>	28	<i>Lagerqvist, Hans</i>	50
<i>Gide, André</i>	73	<i>Lagerqvist, Per</i>	18
<i>Grappelli, Stéphan</i>	17	<i>Lagerwall, Sture</i>	32
<i>Grate, Erik</i>	18	<i>Landquist, John</i>	42
<i>Grünewald, Isaac</i>	18	<i>Lans, Håkan</i>	15
<i>Grönberg, Åke</i>	16	<i>Larsmo, Ola</i>	40
<i>Gustafsson, Birgitta</i>	35	<i>Larsson, Carl</i>	19, 26, 28
<i>Gustav III</i>	46, 76	<i>Larsson, Erik</i>	46
<i>Gäng, Päivi</i>	41	<i>Lincoln, Abraham</i>	76
H		<i>Lind, William</i>	22
<i>Hallman, Esbjörn</i>	35	<i>Lindbom, Erik</i>	62
<i>Hallman, Olof</i>	35, 39	<i>Lindeborg, Britt</i>	25
<i>Heberlein, Thomas</i>	54	<i>Lindegren, Erik</i>	59
<i>Hedlund, Bertil Bull</i>	18	<i>Lindelöf, Ann-Mari</i>	42
<i>Helfrid, Staffan</i>	61	<i>Linder, Anders</i>	22, 33, 34
<i>Heliga Birgitta</i>	9	<i>Linder, Ernst Hjalmar</i>	33, 34
<i>Hellström, Gustaf</i>	59	<i>Linder, Kitty</i>	33
<i>Herlin, Britta</i>	68	<i>Linder, Sophie</i>	33
<i>Herlin, Charlotte</i>	68	<i>Lindfors, Bengt</i>	22
<i>Herlin, Lars</i>	68	<i>Lindfors, Lill</i>	22
<i>Hitler, Adolf</i>	74	<i>Lindgren, Astrid</i>	16, 42, 59
<i>Hjortzberg, Olle</i>	30	<i>Lindhagen, Albert</i>	61
<i>Holm, Stig</i>	18	<i>Lindmarker, Anna</i>	32
<i>Holmlund, Yngve</i>	21	<i>Lindmarker, Axel</i>	32
<i>Hultquist, Bengt</i>	57	<i>Lindmarker, Ingmar</i>	32
<i>Håkansson, P.O.</i>	62	<i>Ljungstedt, Kurt</i>	18
<i>Hägglund Tornberg, Inger</i>	63	<i>Lo-Johansson, Ivar</i>	18
<i>Hägglöf, Gunnar</i>	18	<i>Lundberg, Ragnar</i>	50
I		<i>Lundborg, Calle</i>	25
<i>Isaksson, Kjell</i>	50	<i>Lyttkens, Alice</i>	18
<i>Iwring, Emil</i>	17	<i>Löfgren, Anna-Lena</i>	24, 25
J		<i>Lövmark, Alexander</i>	24
<i>Jacobson, Maggan</i>	21	M	
<i>Jacobson, Tommy</i>	21	<i>Mahler, Gustav</i>	76
<i>Jacobsson, Börje</i>	70	<i>Mannerheim, Gustaf</i>	33, 40
<i>Jacobsson, Michael</i>	70, 71	<i>Martinsson, Harry</i>	59

Matisse, Henri	73	Rolf, Tutta	18
May, Theresa	9	Rosin, Björn Erik	39
Meder, Bengt	22	Runeberg, Johan Ludvig	40, 43, 45
Melartin, Erkki	44	Rådberg, Johan	64
Melin, Anders	32	Rönnquist, Anette	21
Melin, Gunilla	31	S	
Mendelejev, Dmitrij	10	Sahlberg, Björn	50, 67, 68
Moberg, Vilhelm	18	Sahlberg, Carl-Otto	74, 75
Myrdal, Alva	70	Sahlberg, Christina	14, 58, 66, 67
Myrdal, Gunnar	70	Sahlberg, Elisabeth	4, 5
Mårtensson, Arne	66	Sahlberg, Ellen	73
Måås-Fjetterström, Märta	30	Sahlberg, Martin	30, 52, 53
Möllberg, Klas	55	Sahlberg, Robert	10
N		Saint Cyr, Henri	34
Neovius, Aino	44	Severin, Kid	18
Nikitin, Lech	49, 50	Sibelius, Jean	45
Nikitin, Teresa	49	Simonyi, Charles	78
Nikitin, Thomas	49	Siwertz, Sigfrid	60, 61
Nilson, Hildur	16	Sjödin, Nils Eric "Nicke"	21
Nilson, Jean	16	Sjösten, Lars	17
Nilsson, Birgit	32	Skytt, Valter	63
Nilsson, Bo	63	Sköld, Otte	18
Nobel, Alfred	30	Slor, Filip	18
Nobel, Ludvig	30	Sohlman, Rolf	32
Norberg, Johan	72	Sollevi, Jakob	24
Nordström, Ester Blenda	41, 42, 46, 59, 64	Sprengel, David	18
Norrby, Johannes	21	St Cyr, Guy	34
Norrby, Lars-Johan	12, 68	Staaß, Karl	76
Nurmi, Paavo	34	Stemme, Nina	19, 20
Nyström, Axel Fredrik	70	Stiberg, Sven	17
Nyström, Jenny	16, 30, 75	Strömholm, Christer	18
O		Swanerud, Thore	21
Ohlsson, Jan	60	Svennilson, Ingvar	68
Ohlsson, Karl	60	Svensson, Esbjörn	59
Olsson, Elsa	61	Söderberg, Clara	14
Olsson, Karolina	75	Söderberg, Hjalmar	73
P		Söderberg, Pontus	14
Parker, Charlie	15	Söderlind, Erik	14, 18
Paulsson, Greger	28	Söderlund, Lillebror	18
Persson, Göran	72	T	
Persson, Leif GW	64	Taube, Evert	18
Prins Eugen	18	Taylor, Robert	18
Puccini, Giacomo	76	Tesch, Nils	31, 44
R		Tesch, Olle	31
Rabson, Kenji	14	Thelin, Eje	14
Ranstorp, Magnus	30	Thorén, Arne	32
Rausing, Ruben	68	Thunberg, Greta	9
Reinhardt, Django	17	Thöldte, Curt	19
Rencke, Jan	64	Thöldte, Paul	20
Reutersvärd, Oscar	6	Timander, Alice	18
Rice Burroughs, Edgar	55	Tisell, Carl-Jan	21
Rolf, Ernst	18	Tisell, Lars	21

<i>Tjechov, Anton</i>	76	<i>Wayne, John</i>	65
<i>Topelius, Zacharias</i>	42	<i>Webster, Ben</i>	15
<i>Tornberg, Anders</i>	62, 63	<i>Weissmüller, Peter "Johnny"</i>	55
<i>Trump, Donald</i>	74	<i>Wenström, Anders</i>	16, 17
<i>Törnfeldt, Gunilla</i>	24	<i>Wenström, Wilhelm</i>	16
V		<i>Wieselgren, Harald</i>	26
<i>Vahlquist, Birgitta</i>	66, 76	<i>Wilde, Oscar</i>	75
<i>Vahlquist, Hans</i>	76	<i>Wingårdh, Gert</i>	4, 26
<i>Vignola, Frank</i>	18	<i>Winther, Maria</i>	23, 24
<i>von Hayek, Friedrich</i>	70	<i>Wägner, Elin</i>	29, 42, 46, 61
<i>von Klingspor, Carl Arvid</i>	41, 47	<i>Wägner, Ester</i>	29
<i>von Krusenstierna, Agnes</i>	18	<i>Wägner, Ria</i>	29
<i>von Rüdiger, Friedrich</i>	41	<i>Wärmell, Bosse</i>	14
<i>von Rüdiger, Hjalmar</i>	41	Z	
<i>Västerbro, Magnus</i>	73	<i>Zalar, Miro</i>	50
W		<i>Zorn, Anders</i>	26, 76
<i>Wahlgren, Anna</i>	76	Å	
<i>Walden, Andrev</i>	39	<i>Åberg, Lasse</i>	55
<i>Walden, Karl Rudolf</i>	39, 40	Ö	
<i>Wallén, Sigurd</i>	16	<i>Öberg, Hanna</i>	52
<i>Wallraff, Hans-Günter</i>	42	<i>Österwall, Arthur</i>	14, 22

Personregister Homo Reflexus (2020)

A

<i>Abrahamsson, Erik</i>	58
<i>Abrahamsson, Märta</i>	17
<i>Adderley, Cannonball</i>	111
<i>Agrell, Jan</i>	92
<i>Agrell, Wilhelm</i>	92
<i>Ahlmann, Hans W:son</i>	20, 22
<i>Ahnegård, Bo</i>	70
<i>Aldrin, Edvin senior</i>	35
<i>Aldrin, Edvin</i>	64
<i>Aldrin, Edwin</i>	34, 64
<i>Alm, Göran</i>	25
<i>Andersen, H.C.</i>	32
<i>Andersson, Adolf</i>	105
<i>Andersson, Benny</i>	103
<i>Andersson, Dan</i>	105, 106
<i>Andersson, Mattias</i>	23
<i>Andersson, Monica</i>	106
<i>Andersson, Olga</i>	106
<i>Andrée, S.A.</i>	95
<i>Arrhenius, Svante</i>	20
<i>Asker, Britt-Marie</i>	83
<i>Asmussen, Svend</i>	112
<i>Asplund, Christer</i>	16, 19, 31, 64
<i>Asplund, Maria</i>	83

B

<i>Babs, Alice</i>	72, 100
<i>Basie, Count</i>	34
<i>Bergström, Lars</i>	89
<i>Beskow, Elsa</i>	83, 84, 85, 101
<i>Beskow, Gustav Emanuel</i>	84
<i>Beskow, Natanael</i>	84, 85, 101
<i>Beskow, Peter</i>	83
<i>Björnfot, Johan</i>	53
<i>Björnstjerna, Mikael</i>	18
<i>Blomquist, Leif</i>	114
<i>Bolander, Nils</i>	69, 70
<i>Bolling, Claude</i>	49
<i>Bolsonaro, Jair</i>	55, 56
<i>Buckard, Olof</i>	37, 81, 82

C

<i>Camus, Albert</i>	55
<i>Carlberg, Ingrid</i>	7, 26, 30, 31, 81, 97
<i>Carlsson, Rune</i>	112
<i>Castro, Fidel</i>	32
<i>Celsius, Anders</i>	64
<i>Chambers, Paul</i>	111

<i>Chrusjtjov, Nikita</i>	92
<i>Churchill, Winston</i>	108
<i>Coltraine, John</i>	111
<i>Craelius, Carl Magnus</i>	33
<i>Craelius, P.A.</i>	33

D

<i>Dahlman, Pontus</i>	78
<i>Danielsson, Palle</i>	49
<i>Danius, Nina</i>	9
<i>Danius, Sara</i>	8, 9
<i>Davis, Miles</i>	111
<i>Domnéus, Arne</i>	112
<i>Drottning Victoria</i>	33
<i>Ducros, Anne</i>	49
<i>Duplantis, Armand</i>	35

E

<i>Edsinger, Olof</i>	69
<i>Eichmann, Adolf</i>	32
<i>Einstein, Albert</i>	75, 76
<i>Ekberg, Reimers</i>	114
<i>Ekman, Gösta d.y.</i>	59
<i>Ekman, Olof Jakob</i>	50
<i>Engdahl, Horace</i>	8
<i>Engström, Mats G.</i>	19, 70, 112
<i>Ericson, Nils</i>	46, 47
<i>Ericsson, John</i>	29, 30
<i>Erixson, Sven</i>	28
<i>Evans, Bill</i>	111

F

<i>Ferlin, Nils</i>	31, 32
<i>Fernqvist, Bertil</i>	114
<i>Fitzgerald, Ella</i>	94
<i>Flygare, Emil</i>	81
<i>Fogelström, Per Anders</i>	59
<i>Fried, Hédi</i>	28
<i>Fuglesang, Christer</i>	64, 65
<i>Funcke, Nils</i>	74

G

<i>Gagarin, Juri</i>	32
<i>Galliano, Richard</i>	49
<i>Garbo, Greta</i>	59, 100
<i>Garland, Judy</i>	112
<i>Gedin, Jessica</i>	69
<i>Gegerfelt, Thomas</i>	107
<i>Gip, Stephan</i>	61
<i>Goldstein, Rebecca</i>	10

Goodman, Benny	112	Kennedy, John F.	32
Grave, Elsa	28	Kessel, Barney	112
Gustaf VI Adolf	22	Key, Axel	26, 73
Gustafson, Rickard	52	Key, Ellen	72, 73, 84
Gustafsson, Greta	99, 100	Kjellander, Bertil	6
Gustafsson, Karl Alfred	99	Kjellander, Birgitta	6
Gustav II Adolf	10	Klitjko, Vitalij	92
Göransson, Marie	11	Klitjko, Wladimir	92
H		Kobb, Jimmy	111
Hagman, Helene	24, 25	Koch, Christina	64
Hahne, William	62	Korsakov, Rimsky	11
Hamilton, Scott	112	Kriss, Laszlo	116
Hammar-sköld, Dag	32	Krister-sson, Ulf	77
Handke, Peter	11	Kristian II	67
Harrison, Dick	56	Kronprinsessan Louise	22
Hayen, Mats	73	Kullenberg, Ingemar	10, 60
Heberlein, Thomas	14	Kumlien, Axel	17
Heena, Baek	92	L	
Hefty, Neal	49	Lagerlöf, Selma	8
Heikensten, Lars	40, 41, 83	Lallerstedt, Erik	17
Helgesen, Vidar	116	Larsmo, Ola	63
Heliga Birgitta	55	Larsson, Joakim	42
Hellström, Håkan	99	Legrand, Michel	49
Hess, Sofie	69	Levit, Igor	57, 58
Hessle, Marie	50, 82, 83	Leygraf, Hans	57, 59
Hessle, Sven	10, 82, 83	Lind, Jenny	32, 33
Himmler, Heinrich	47	Lindberg, Charles	35
Hitchcock, Alfred	14	Lindblad, Adolf Fredrik	32
Hitler, Adolf	77	Lindegren, Erik	28
Holiday, Billie	94	Lindencrona, Gustaf	23
Holmgren, Israel	76	Lindenfors, Patrik	89
Hülphers, Bo	114	Lindfors, Lill	82, 110
Händel, Georg Friedrich	33	Lindgren, Astrid	7, 72, 85, 86, 92
Höglund, Elisabet	51	Lindgren, Magnus	88
I		Lindgren, Rolf	94
Ibsen, Henrik	100	Lindh, Anna	59
Isaksson, Kjell	8, 36	Lindhagen, Carl	26
J		Lindqvist, Svante	9
Jansson, Tove	85, 86	Lindskog, Bisse	9, 10
Johansson, Anna Lovisa	99	Lindskog, Hans	9, 10
Johansson, Ingemar	92	Lockwood, Didier	49
Johansson, Jan	112	Lorentzon, Waldemar	27
Jomshof, Richard	52	Lugn, Kristina	108
Jonson, Sven	27	Lukasjenko, Alexandr	56
K		Lundborg, Calle	16, 94, 112, 114
Kafka, Franz	100	Lundgren, Isabella	86
Karl XII	56	Lundgren, Jan	58, 111
Karlsson, Harry	9	Löfven, Stefan	95
Karlsson, Sven-Harry	9	M	
Karlströmer, Gunilla	9	Magnusson, Lisa	62
Karlströmer, Ulf	9, 25	Malmberg, Emanuel	73
Kelly, Wynton	111	Malmsjö, Jan	11

Mannerstål Wilhelmsson, Ewa	112	Portal, Michel	49
Marsalis, Wynton	49	Prins Gustaf	32
Meir, Jessica	64, 65	Pöntinen, Roland	59
Melander, Olle	16, 69	R	
Mendelssohn, Felix	33	Rainer, Lena	60, 61
Moberg, Vilhelm	104	Ranhagen, Ulf	93
Molotov, Vjatjeslav	4	Reuterswärd, Carl-Fredrik	28
Montgomerie, Robert	89	Riedel, Georg	58, 94
Montgomery, Wes	111	Rignell, Claes	24, 72, 113
Munktell, Teofron	19	Román, Sven	50
Musk, Elon	113	Rosin, Björn Erik	49
Måås-Fjetterström, Märta	15	Rubinstein, Arthur	58
Mörling, Ulf	60	Rudolfsson, Lars	103
Mörner, Stellan	27	Rydberg, Viktor	72, 85, 101
N		Rössner, Stephan	60
Nerman, Ture	76	S	
Nilson, Jean Edvin	100	Sahlberg Sylegård, Heléne	102
Nilsson, Kristina	98	Sahlberg, Björn	7, 8, 17, 90, 93, 102 113, 116
Nobel, Alfred	7, 17, 25, 26, 30, 74, 81, 116	Sahlberg, Christina	11, 14, 23, 24, 25, 75 93, 103
Nobel, Ludvig	30	Sahlberg, Elisabeth	18, 25, 26, 49, 67 86, 90, 108
Nobel, Robert	30	Sahlberg, Ellen	72
Nordenskiöld, Adolf Erik	26, 95, 97	Sahlberg, Göran	74
Norrby, Erling	54	Sahlberg, Hanna	74
Norrby, Johannes	7	Sahlberg, Jan	61, 103
Norrby, Lars-Johan	9, 25, 54, 60, 83, 113	Sahlberg, Johan	53
Norvo, Red	94	Sahlberg, Sven	80
Nykvist, Anders	28	Sandstig, Ola	51
Nykvist, Augusta	28, 72	Scheja, Staffan	59
Nyström, Jenny	7, 9, 72	Schytt, Valter	22
O		Shakespeare, William	33
Olson, Axel	27, 28	Sibelius, Jean	58
Olson, Erik	27	Sinatra, Frank	34
Olsson, Elin	22, 23	Siverz, Ann	94
Olsson, Elsa	83	Sjöblom, Titti	100
Olsson, Gösta	35	Sjöwall, Maj	106
Olsson, Karl	16	Smitt, Johan Wilhelm	30
Olsson, Ruth	105	Sohlman, Harald	30
Orbán, Viktor	68, 79	Sohlman, Michael	9, 40
Oscar I	32	Sohlman, Ragnar	30, 31
Oxelström, Rebecca	39, 40	Solyom, Janos	59
P		Spinoza, Baruch	10, 76
Palm, Gunnar	114	Stravinskij, Igor	58
Palme, Olof	23, 65, 66, 115	Strindberg, August	26
Parker, Charlie	95	Ström, Ragnhild	30
Patterson, Floyd	92	Strömstedt, Jenny	66
Peinerud, Eie	93	Sturmark, Christer	103
Perfetti, Ingrid	25	Söderberg, Clara	6, 103
Persson, Leif GW	66, 89	Söderberg, Pontus	93, 102
Peterson, Christer	65	Söderlind, Erik	94
Petruciani, Michel	49, 50		
Pinker, Steven	10		
Polhem, Christopher	46		

T			
Tamas, Gellert	51	Wallenberg, Raoul	29
Tegnér, Alice	100, 101	Wallin, Bengt-Arne	110
Tegnér, Esaias	100	Wallmark, Peter	61, 62
Tegnér, Jakob	100	Webster, Ben	112
Thorén, Esaias	27	Weise, Arne	7, 8
Thuresson, Svante	110	Wenliang, Li	74
Tolstoj, Leo	100	Wennerström, Stig	92
Tornérhielm, Christer	98	Whitlock, Anna	73
Tornérhielm, Fredrik	98	Wickman, Putte	59
Tranströmer, Thomas	59	Widerberg, Bo	106
Trolle, Gustav	67	Wieselgren, Harald	98
Trump, Donald	11, 20, 37, 56, 87, 88	Wikforss, Åsa	108
	92, 109	Wilen, Barney	49
Tägil, Ingela	33	Wilhelmsson, Arne	111, 112
Tännsjö, Torbjörn	89	Wingårdh, Gert	9, 27, 82, 83
U		Wästberg, Per	108
Ulfsäter, Esbjörn	103	Wästlund, Holger	61
Ulvaeus, Björn	103	Wöhrmann, Nicke	94, 112
Ulvaeus, Gunnar	103	Å	
V		Åberg, Lasse	16, 107
van Beethoven, Ludwig	57	Åkerlund, Tord	114
von Ribbentrop, Joachim	4	Åkesson, Jimmie	77, 78, 95
Vreeswijk, Cornelis	59	Ö	
W		Östberg, Ragnar	26, 27
Wahlöö, Per	106	Österwall, Arthur	67, 104
Wallenberg, Knut	26, 27		